

ကိုင်းပြောလိုက်စမ်းမယ်

သောင်းပြောင်းထွေလာ

ခင်မျိုးချစ်

မာတိကာ

- * အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း
- * ဒေါက်တာခင်မောင်ဝင်း၏အမှာစာ
  - ၁။ စိတ်ညောင်းတယ်ကွယ်တို့။ ... ၁
  - ၂။ ငရဲမင်းထံ အစစ်ခံ ... ၉
  - ၃။ စာဆိုတာဘာလဲ ... ၁၅
  - ၄။ ပညာသည်ဆိုတာ ... ၂၃
  - ၅။ ရိုးလားလေ မောင်တို့ မယ်တို့။ ၃၃
  - ၆။ မပြောလှာစမ်းပါနဲ့၊ ဇိမ်ပျက်လွန်းလို့။ ... ၄၃
  - ၇။ မြို့တော်သို့ပြန်ခဲ့ရချပြီ ... ၄၉
  - ၈။ ကံကောင်းလိုက်လေ ... ၅၇
  - ၉။ ဟာသရသနှင့်ပြဇာတ် ... ၆၃
  - ၁၀။ သရော်စာ Satire ... ၇၃
  - ၁၁။ လောကကို ဟာသနှင့် သရုပ်ဖော်ပုံ ... ၈၁
  - ၁၂။ ရသဆယ်ပါး၊ ဆားနှင့်တူလှ ဟာသရသ ... ၉
  - ၁၃။ စာရေးတယ်ဆိုတာ
    - ဘယ်သူ့အကြိုက်ရေးရမှာလဲ ... ၁၀၁

၁၄။ လောကဓံကို သည်းခံခြင်း	....	၁၀၇
၁၅။ အမွေရထိုက်သူများ	....	၁၁၃
၁၆။ စုံထောက်ဝတ္ထုအရသာ	....	၁၁၉
၁၇။ အင်္ဂလိပ်စကားအသုံးအနှုန်း	....	၁၂၉
၁၈။ သူ့ခေတ်နဲ့သူ့အခါ ယူလိုအိုင်လို ပြောနိုင်မှတဲ့	....	၁၃၇
၁၉။ အင်္ဂလိပ်မြန်မာ စကားလုံးချင်း ဖလှယ်နေကြရင်တော့	....	၁၄၅
၂၀။ စကားလုံး ပရိယာယ်တွေ	....	၁၅၃
၂၁။ စာတတ်ချင်လျှင်စာဖတ်မှ	....	၁၆၁
၂၂။ ကောင်းဆိုးဆိုတာ ခွဲခြားသိတတ်ကြမှ	....	၁၆၇
၂၃။ နှုတ်အာရွရွ ရွတ်ဆိုကြ	....	၁၇၇
၂၄။ စကားအသုံးအနှုန်း	....	၁၈၅
၂၅။ ဘာသာစကား ကျွမ်းကျင်မှု	....	၁၉၃
၂၆။ စာပေဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများ	...	၂၀၁
၂၇။ သဘင်ပညာဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ	...	၂၀၉
၂၈။ အနုပညာရှင်တစ်ဦးရဲ့စေတသိကဝေဒနာ	...	၂၂၉
၂၉။ ပွဲကြိုက်တဲ့သူတစ်ဦးရဲ့အတွေ့အကြုံ	...	၂၂၅
၃၀။ မြန်မာဝတ္ထုလောကထဲမှာ ဒါမျိုးရှိစေချင်တယ်	...	၂၃၃
၃၁။ ပီမိုးနင်းရာပြည့်	...	၂၃၉

စာရေးဆရာမကြီးဒေါ်ခင်မျိုးချစ်

(၁၉၁၅-၁၉၉၉)

အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

- ၁၉၁၅ - မေလ(၁)ရက် စနေနေ့တွင် အဖ ဦးတော်(ရာဇဝတ်ဝန်ထောက်) အမိ ဒေါ်သန်းတင်တို့မှ မွေးဖွားသည်။ ငယ်နာမည် မခင်မြ ဖြစ်သည်။ အဘိုးမှာ မြန်မာပညာရှိ စတုရင်္ဂဗလ ဘွဲ့ရ ဦးဖေ ဖြစ်သည်။
- ၁၉၃၂ - မိတ္ထီလာမြို့၊ အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းမှ ၁၀ တန်း အောင်သည်။ ဆာ ဝေါလတာ စကော့ (Sir Walter Scott) ၏ မျိုးချစ် စိတ်ဓာတ်အကြောင်း ကဗျာကို တေးထပ်အဖြစ် စပ်ဆိုခြင်းကြောင့် ‘ခင်မျိုးချစ်’ ဟူသောအမည်ကို ရရှိသည်။ မခင်မြအစား ခင်မျိုးချစ် ဟူသော အမည်တွင်သည်။
- ၁၉၃၇ - တိုးတက်ရေးမဂ္ဂဇင်း၊ ဘားမားဂျာနယ်တို့တွင် အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်။
- ၁၉၃၈ - တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများ တတိယသပိတ်တွင် ပြင်ပမှ တက်ကြွစွာ ပါဝင်သည်။
- ၁၉၃၉ - ဦးခင်မောင်လတ် (အယ်ဒီတာချုပ်၊ လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ်၊ အင်္ဂလိပ်သတင်းစာ၊ အင်္ဂလိပ်စာဆရာ၊ နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်ဒုတိယအဆင့်) နှင့်လက်ထပ်သည်။
- ၁၉၄၀ - သားတစ်ယောက် ဖွားမြင်သည်။
- ၁၉၄၀-၄၅- ဂျပန်ခေတ် ဘီဒီအေ (Burma Defense Army) တွင် အမှုထမ်းသည်။ ထိုစဉ် (Three Years Under The Japs) ‘သုံးနှစ်တာဂျပန်လက်အောက်ခံ’စာအုပ်ကို ရေးသားခဲ့သည်။

- ၁၉၄၇ - အိုးဝေသတင်းစာ အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်၊ စနေ နဂါးနီ၊ ဇေန် ဂျာနယ် တို့တွင် ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရှင်။
- ၁၉၄၈ - တိုင်းရင်းသူဂျာနယ် အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ နယူးဒေလီ မြို့၌ ကျင်းပသော အာရှတိုက်ဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှုညီလာခံ တက် ရောက်သည်။ (အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဦးကျော်မြင့်၊ အဖွဲ့ဝင် ဒေါက် တာ သာလှ၊ ဦးသိန်းဟန်(ဇော်ဂျီ) တို့နှင့်အတူ)
- ၁၉၄၉ မှ ၅၂- စာပေဗိမာန်တွင် အမှုထမ်းသည်။
- ၁၉၅၂ - ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ (B.A) ဘီအေဘွဲ့ရသည်။
- ၁၉၅၂မှ ၅၃- နည်းပြ၊ အင်္ဂလိပ်စာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
- ၁၉၅၅ - Guardian Magazine တွင် ပင်တိုင် ဆောင်းပါးများ၊ အင်္ဂလိပ် ဘာသာဖြင့် ရေးသည်။
- ၁၉၅၈မှ ၆၂- ဂါးဒီးယန်း သတင်းစာတိုက်တွင် လက်ထောက် အယ်ဒီတာ အဖြစ် အမှုထမ်းသည်။
- ၁၉၆၃မှ၆၈-လုပ်သားပြည်သူ့သတင်းစာ (အင်္ဂလိပ်)
The Working People's Daily တွင် လက်ထောက်အယ်ဒီတာအဖြစ် အမှုထမ်းသည်။
- ၁၉၇၀ - အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများမှ စာရေးဆရာများ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ဖြစ် ဝတ္ထုတိုပြိုင်ပွဲတွင် Her Infinite Variety ဝတ္ထုတိုဖြင့် ပထမဆုရသည်။
- ၁၉၇၁ - မိသားစုအတွက် ‘ပျော်တော်ဆက်’ ဟာသစာစောင် အယ်ဒီတာ။
- ၁၉၈၃ - မတ်လ၊ လွတ်လပ်ရေးမော်ကွန်းဝင် တတိယဆင့်ရသည်။
- ၁၉၈၀မှ ၈၅ - သောင်းပြောင်းထွေလာ ရယ်စရာစာစောင်တွင် ပင်တိုင် ဆောင်းပါးရှင်။
- ၁၉၉၉ - ဇန်နဝါရီ (၂)ရက် စနေနေ့တွင် ကွယ်လွန်သည်။
သား ဒေါက်တာခင်မောင်ဝင်း၊ သချာပါမောက္ခ (အငြိမ်းစား) ကျန်ရစ်သည်။

၁၉၆၈မှ ၁၉၉၉ထိ ဆောင်းပါးများ၊ စာအုပ်များ၊
အင်္ဂလိပ်နှင့်ပြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့သည့်အနက်
ထင်ရှားသောအင်္ဂလိပ်စာအုပ်များမှာ

- 13 Carat Diamond
- Colourful Burma
- Flowers and Festivals
- Anawratha
- A Wonderland of Pagoda Le
- Gift of Laughter

ဘာသာပြန်စာအုပ်အချို့ မှာ

- မိုက်ကယ်အိန်ဂျယ်လို
- စွန့်ခွဲရ ကျွန်မဘဝပါရှင်
- နှစ်လောက တိုက်ပွဲ
- ဥရောပ စာပေ မိတ်ဆက်

အမှာစာ

၁၉၈၀ခုနှစ်လောက်ကမေမေ့အား သောင်းပြောင်းထွေ
လာ မဂ္ဂဇင်းတွင်ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရေးရန်အတွက် အယ်ဒီတာ
အဖွဲ့ကလာရောက်ချဉ်းကပ်ခဲ့သည်။ အယ်ဒီတာအဖွဲ့နှင့်စကား
ပြောဆိုပြီးနောက် မေမေက ကျွန်တော်တို့ မိသားစုကို ဤသို့
ပြောခဲ့သည်။

“စာရေးတဲ့လူဟာ စာရေးဖို့အတွက် နေရာပေးတဲ့လူရှိ
မှ စာရေးဆရာဖြစ်တာ။ မေမေ့ကို အခုလို အသိအမှတ်အပြုမခံ
ရတာ ကြာလို့ ကလောင်တောင် တော်တော် တုံးနေပြီလား
မသိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အခုလို အခွင့်အရေး ရရှိကံတော့ ရေးရဦး
မှာပေါ့”

ယခု မေမေ လစဉ်သောင်းပြောင်းထွေလာမဂ္ဂဇင်းတွင်
၁၉၈၀၊ ၈၁၊ ၈၂အတွင်းက ရေးခဲ့သောဆောင်းပါးများကို စာအုပ်
ထုတ်ရာတွင် သားတစ်ယောက်အနေဖြင့် အမှာစာရေးခွင့် ရရှိ
သည့်အတွက် အလွန်ဝမ်းမြောက်ပါသည်။

မေမေ၏ ဆောင်းပါးများကို အကြောင်းအရာအားဖြင့်
အမျိုးအစား ခွဲလိုက်မည်ဆိုလျှင် . . .

- (၁) စာရေးခြင်းနှင့်ပတ်သတ်၍ သုံးသပ်ချက်များ
- (၂) ဟာသပညာ

(၃) အင်္ဂလိပ်စာ

(၄) အထွေထွေ ဗဟုသုတ

နှင့်ပတ်သတ်သည့် ကိုယ်ပိုင်အတွေးအမြင်များ ဟူ၍ခွဲခြား သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။

စာရေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ‘စာရေးချင်တာ’နှင့် ‘စာရေးဆရာ ဖြစ်ချင်တာ’ ဟူသည့်သဘောတရားနှစ်ခု ကွာခြားပုံကို ‘စာရေးတယ်ဆိုတာ’ ဆောင်းပါးတွင် ရှင်းပြထားသည်။ ‘စာရေးချင်တာ’ ဟူသည်မှာ စာရွက်အဖြူကွက်လပ်မြင်လျှင် မရေးဘဲ မနေနိုင် ရေးတာမျိုး၊ စိတ်ထဲမှာ တစ်ခုခုပေါ်လာလျှင်၊ စိတ်ထဲတွင် မထားတတ်ဘဲ ချမရေးဘဲ မနေနိုင်တာမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

‘စာရေးဆရာဖြစ်ချင်တာ’ ကျတော့ ဤသို့မဟုတ်၊ လူတွေက ဘာဖတ်ချင်သလဲ၊ အဲဒါတွေကို ရေးရသည်။ မဂ္ဂဇင်းအယ်ဒီတာက ဘာတွေကို ထည့်ချင်သလဲ၊ အဲဒါတွေကို ရေးရသည်။ ဒီလိုရေးမှ စာရေးဆရာဖြစ်သည်။ မေမေသည် ဥပမာ အနေဖြင့် ရှေးက သက်စောင့်မဂ္ဂဇင်းအတွက်ရေးသောဝတ္ထုများ ဆိုလျှင် ဒီဆူဇာလိမ်းဆေးအကြောင်းကို ဘယ်လိုထည့်ရေးရပုံ၊ ကောဇာသစ်မဂ္ဂဇင်းအတွက် ရေးသောဝတ္ထုဆိုလျှင် မင်းသား၊မင်းသမီးများသည် ဝပ်ဆင်တိုက်က အဝတ်အစား၊အသုံးအဆောင်တို့ကိုဝတ်စား၊သုံးဆောင်ကြသည့်အကြောင်းကို ထည့်ရေးရပုံကိုပြသထားပါသည်။

အိမ်တွင် လုပ်နေရသော အိမ်အလုပ်နှင့် စာရေးသော အလုပ်တို့ကိုနှိုင်းယှဉ်၍ပြသရာတွင် ‘ငရဲမင်းထံအစစ်ခံ’ ဆောင်းပါးတွင် မေမေက ဤသို့ဆိုသည်။ အိမ်မှုကိစ္စဟူသည် မလုပ်မနေ၊တာဝန်အရလုပ်ရသောအလုပ်ဖြစ်သည့်အတွက် ဤအလုပ်ကိုလုပ်သည့်အတွက် ဂုဏ်ယူစရာမလို၊ ချီးမွမ်းစရာမလိုဟု ဆိုသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် စာရေးသောအလုပ်ကျတော့ ဘယ်လိုလဲ။

မေမေ့အဖို့တော့ စာရေးသောအလုပ်သည် သူပျော်လို့လုပ်သော အလုပ်၊ လုပ်ချင်၍လုပ်သောအလုပ် ဖြစ်သည့်အတွက် ဂုဏ်ယူ စရာ၊ ချီးမွမ်းစရာ မရှိဟုဆိုထားသည်။

ထို့ကြောင့် စာ ဘာကြောင့်ရေးသနည်း၊ ဘာတွေ ရေး သနည်းဟူသော မေးခွန်းနှစ်ခုကို ဖြေကြားရာတွင် မေမေက ရိုးရိုးရှင်းရှင်းလေး ရေးချင်လို့ရေးသည်။ ကိုယ်ရေးချင်တာကို ရေးသည်ဟူ၍ ဖြေကြားထားပုံကိုလည်း ဖတ်လိုက်ရပါသည်။

စာရေးမည်ဆိုလျှင်ကိုယ်ရေးမည့် ဘာသာစကားကို သေ ချာ ကျွမ်းကျင်ဖို့လိုကြောင်း၊ ထိုဘာသာစကားဆိုင်ရာ စာပေ များကို သေချာတတ်ကျွမ်းဖို့ လိုကြောင်းကိုလည်း ‘ဘာသာ စကားကျွမ်းကျင်မှု’ဆောင်းပါးတွင် ပြောထားသည်ကို တွေ့ရ ပါသည်။ ဥပမာ၊ မြန်မာလိုရေးမည်ဆိုလျှင် ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့၊ ငါးရာငါးဆယ်၊ ဇိနတ္တပကာသနီ စသည်တို့ကို ဖတ်ဖူးရန် လို သည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးမည်ဆိုလျှင်လည်း ရှိတ်စပီး ယား(Shakespeare) ၊ ခရစ်ယာန်ကျမ်းစာ(Bible) တို့ကို ဖတ်ဖူးရန်လိုသည်ဟု ဆိုပါသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ စာရေးသည့်အလုပ်ကိုစိတ်ပျက်သည့်လေ သံများကို ‘အနုပညာရှင်တစ်ဦး၏ စေတသိက ဝေဒနာ’ တွင် တွေ့ရှိရပါသည်။ မိုးမိုး(အင်းလျား)က စာရေးသူတစ်ယောက် သာ ဖြစ်မလာလျှင် အဘယ်မျှကောင်းမည်နည်းဟု ရေးသား ထားသည်ကို ကိုးကား၍ မေမေက အပြည့်အဝ သဘောတူ ကြောင်းကိုလည်း ဤသို့ရေးသားထားသည်။ ဟုတ်လိုက်လေ၊ စာရေးဆရာတစ်ယောက်သာ မဖြစ်လာရင် ကိုယ်လဲ အခုထက် ပိုပြီး လူလောကထဲမှာ စိတ်ချမ်းသာလာနိုင်မယ်။ ပတ်ဝန်းကျင် (မိဘ၊ ဆွေမျိုး၊ အဆွေခင်ပွန်း၊ သားသမီးတွေ) ကိုစိတ်ချမ်းသာမှု ပိုပြီးပေးနိုင်မယ်။

မြန်မာဝတ္ထုလောကထဲမှာ ဒါမျိုးရှိစေချင်တယ်ဟု ဆို

ကာ မိသားစုအသိုင်းအဝန်းမှာ မေတ္တာနှင့်ထိန်းသိမ်းပြီး အခက်အခဲတွေ၊ ပဋိပက္ခတွေကိုပြေလည်ပြီးချမ်းသာနိုင်ပုံ စတဲ့ မိသားစုဇာတ်လမ်းမျိုးတွေရှိဖို့ လိုအပ်ကြောင်း၊ ဒီနေရာမှာလည်းတမင်ဇာတ်နာအောင်ဆိုပြီး ဖန်တီးနှိပ်စက် ညှင်းပန်းခိုင်းပြီး စာဖတ်သူရဲ့ မျက်ရည်ကိုအတင်းညှစ်ထုတ်တာမျိုးလည်း ပါစရာမလိုကြောင်းတို့ကို ပြောထားသည်။ ဆက်လက်၍ ဤကွက်လပ်ကို ဖြည့်ပေးနိုင်သူများလည်း ရှိကြောင်း၊ ဥပမာ ဆင်ဖြူကျွန်းအောင်သိန်း(ကိုဆေးရိုးဝတ္ထု)၊ သုမောင်(ဥရင်ကောက်၊ အမေညိုဝတ္ထု)တို့ရှိကြောင်းကို ပြောပြထားပါသည်။ မေမေက မိသားစုစကားဝိုင်းများတွင်ပြောလေ့ရှိသည်မှာ ဤဝတ္ထုများသည်ကမ္ဘာအဆင့်တွင်ပင်လျှင် စံချိန်တင်လောက်ကြောင်း၊ ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် ‘ဒါဒို့မြန်မာဝတ္ထုပဲဟေ့’ ဟုဝံ့ကြွားနိုင်လောက်တဲ့ ဝတ္ထုတွေပဲဟု ပြောလေ့ရှိသည်။

ဟာသ ပညာနှင့်ပတ်သက်သော ဆောင်းပါးများတွင် မေမေသည်မြန်မာ့ဟာသကိုအထူးချီးမွမ်းပါသည်။ မေမေသည် နိုင်ငံခြားသားများနှင့် စကားပြောသောအခါ နိုင်ငံခြားမှ ဟာသရုပ်ရှင်ကားများကို ချီးမွမ်းပြောဆိုရာတွင် ‘အင်း . . . ကောင်းပါတယ်၊ တို့ဆီက မြန်မာဟာသရုပ်ရှင်တွေလောက်နီးပါးကောင်းပါတယ်’ ဟူ၍ပြောသံကြားဖူးသည်။ မေမေက ပြောလေ့ရှိသေးသည်မှာ ‘အနုပညာလောကမှာ ဟာသပညာဟာ အခက်ဆုံးပညာရပ်တစ်ခုပဲ၊ အဲဒီပညာကိုတို့မြန်မာလူမျိုးတွေဟာ မွေးရာပါ ဇာတိပါလာတဲ့ပညာဖြစ်နေတယ်။ ဒါပေမဲ့မြန်မာလူမျိုးတွေကိုယ်တိုင်က သူတို့မှာရှိနေတဲ့ အဲဒီဟာသပညာကို တန်ဖိုးမထားတတ်ဘူး၊ သူတို့မနိုင်တာတွေကို သိပ်လုပ်ချင်ကြတယ်။’

နိုင်ငံခြားမှာအလွန်နာမည်ကြီးတဲ့ Three Stooges တို့ဘာတို့ကို ကြည့်စမ်း၊ သူတို့ ရယ်စရာလုပ်တယ်ဆိုတာ ကိတ်မုန့်နဲ့ပေါက်၊ ချော်လဲ။ တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် တူနဲ့ထုကြ

ဒါတွေပဲလုပ်နေတာ၊ မြန်မာ ဟာသရုပ်ရှင်တွေကတော့ ဒါ တွေမပါဘဲ အလိုအလျောက်ကို ဟာသမြောက်နေတာ။ ‘မမုန်း လေနဲ့ ငပလီ၊ ‘အချစ်ရူး’စတဲ့ ရုပ်ရှင်တွေဆိုရင် ကမ္ဘာ့အလယ် မှာ မြန်မာ့ဟာသဆိုတာ ဒါမျိုးကွလို့ ကြွားဝါနိုင်တယ်။ နိုင်ငံ ခြားကားကို မိုးပြီးရိုက်တဲ့ဟာသရုပ်ရှင်တွေဖြစ်တဲ့ ‘မုန်းပါတယ် မောင့်ကို’ ‘မောင်နဲ့ခုနှစ်ဖော်’တို့ဆိုရင် မူရင်းဇာတ်ကားထက် တောင်ကောင်းသေးတယ်’ ဟူ၍ ချီးမွမ်းပြောဆိုသည်။

အင်္ဂလိပ်ဟာသစာရေးဆရာ ပီဂျီဂုတ်ဟောက် (စ)(P.G Wodehouse)အား သူ၏ဟာသပညာကို အသိအမှတ်ပြုသည့် အနေနှင့် တက္ကသိုလ်တစ်ခုကဂုဏ်ထူးဆောင်ပါရဂူဘွဲ့ပင် ပေး ခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံခြားတွင်လည်းအမျိုးမျိုး ဝေဖန်သူများရှိသည်။ ဒီလိုအပေါ်စားရယ်စရာရေးတဲ့ စာရေး ဆရာကို အခုလို ပါရဂူဘွဲ့ပေးတာ မထိုက်တန်ဘူးဟုဆိုသူက ဆိုကြပါသည်။

ဟာသပညာတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သော သရော်စာ နှင့်ပတ်သက်၍လည်း ‘သရော်စာ’ ဆောင်းပါးတွင် မေမေက ရေးသားထားပါသေးသည်။ စာရေးဆရာကြီးများ ဖြစ်ကြသော ဦးပုည၊ ဦးဇော်ဂျီတို့သည် သရော်စာကိုဂုဏ်ရသမြောက်အောင် ရေးနိုင်ပုံကိုလည်းဖော်ပြထားသည်ကို ဖတ်ရပါသည်။ သရော် စာဟူသည်လူတစ်ဦးတစ်ယောက်အား အငြိုးတကြီးဖြင့် အမုန်း ပွား၍ ရေးသားတာမျိုးမဖြစ်စေရဘဲ ရယ်သွမ်းပြီး ကျီစားတာ မျိုးအားကစားစိတ်ဓာတ်အပြည့်ဖြင့် ရေးသားခြင်း ဖြစ်ရမည် ဟုလည်း ဆိုထားပါသည်။

‘လောကဓံကို သည်းခံခြင်း’ ဆောင်းပါးတွင် အင်္ဂလိပ် ဟာသ စာရေးဆရာ တစ်ယောက်က ဆိုလျှင် ရယ်စရာတွေ ရေးတိုင်း၊ ပြောတိုင်း ပျော်လွန်းလို့ပါလို့ မထင်ပါနဲ့ ဟူသည်

အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ဤသို့ရေးသားခဲ့သည်ကို ကိုးကားဖော်ပြထား
သည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

And if I laugh at any mortal thing,
T'is that I may not weep.

မေမေက ဤစာပိုဒ်ကို တိုက်ရိုက်မြန်မာလို ပြန်လိုက်လျှင်
အရသာပျက်လွန်းလို့ဟုဆိုပြီးအဓိပ္ပာယ်အနှစ်ကို ဤသို့ရှင်း
ပြပါသည်။

‘ရယ်တယ်ဆိုတာ ငိုမိမှာစိုးလို့’ ပါတဲ့။

မေမေရေးခဲ့သော အင်္ဂလိပ်ဆောင်းပါးများကို ဖတ်ရ
သောအခါ ကျွန်တော်စဉ်းစားမိသည်မှာမေမေသည် အင်္ဂလိပ်
စာဆရာမ မလုပ်လို့။ အကယ်၍အင်္ဂလိပ်စာသာ သင်ရင် ဘဘ
(ဦးခင်မောင်လတ်) နဲ့အပြိုင်ပဲ ဖြစ်မှာ။

သို့သော် မေမေသည် သူ့ကိုယ်သူ ဆရာမဖြစ်နိုင်သည့်
အရည်အချင်း မရှိဟု ယူဆသည်။

မေမေက ဤသို့ပြောဖူးသည်။

“ငါက စာညံ့တဲ့လူတွေကို ခွင့်လွှတ်နိုင်ပါတယ်။ စာညံ့
လို့မတတ်လို့ရှင်းပြဖို့ဝန်မလေးပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် ပေါ့ပေါ့တန်
တန် မလေးမစားလုပ်တဲ့လူတွေကိုတော့ သည်းမခံနိုင်ဘူး။

ဥပမာ ဟိုတစ်နေ့က ဘဘဆီကိုစာလာမေးတဲ့ ကျောင်း
သားတစ်ယောက်ဟာဖတ်စာအုပ်လဲ ပါမလာဘူး၊ ရေးစရာစာ
ရွက်တစ်ရွက်၊ ဖောင်တိန်တစ်ချောင်းတောင်ပါမလာဘူး၊ ဒါမျိုး
တော့ ငါသည်းမခံနိုင်ဘူး၊ ညံ့တာကို သည်းခံနိုင်တယ်၊ ဒါမျိုး
တော့မရဘူး”

ထိုအခါ ဘဘ(ဦးခင်မောင်လတ်) က ဤသို့ပြောသည်။
(ဤတွင် စာဖတ်သူအား သိစေလိုသည်မှာ မေမေနှင့်ဘဘတို့
သည် ကျွန်တော် မှတ်မိသည့်အချိန်တွင် တစ်ယောက်ကိုတစ်
ယောက် မေမေနဲ့ဘဘလို့ ပြောသံကြားရပါသည်။ သို့ဖြစ်

လျှင် သူတို့ မရခင်ကရော၊ ကလေးမရခင်ကရော ဘယ်လိုများ ပြောကြသလဲ စဉ်းစားစရာ ဖြစ်ပါသည်။)

“မေမေက ကိုယ့်ကိုယ်ကို ညွှတ်တာကို သည်းခံနိုင်တယ်လို့ မပြောနဲ့၊ ညွှတ်ယ်ဆိုတဲ့ အရည်အချင်းထဲမှာ အဲသလို ပေါ့ပေါ့ တန်တန် လုပ်တာ၊ ဖတ်စာအုပ် မပါတာ၊ ရေးစရာမပါတာတွေ လဲပါတယ်၊ ညွှတ်လူမို့လို့ အခုလို လုပ်တာပေါ့၊ တော်တဲ့လူက စာလဲ လာမမေးဘူး၊ ဒီလိုလဲ ပေါ့ပေါ့တန်တန် မလုပ်ဘူး။”

‘နှုတ်အာရွရွ ရွတ်ဆိုကြ’ ဆောင်းပါးတွင် အင်္ဂလိပ်စာ အသုံးနှင့် ပတ်သက်၍ . . .

Twinkle, twinkle, little star,
How I wonder what you are.

ဟူသော သီချင်းလေးထဲတွင် wonder ဟူသော စကား လုံးလေးနှင့်ပတ်သက်၍ရှင်းပြပုံကို ဖတ်ရသောအခါကျွန်တော် ၏ဖခင် ဘာဘဦးခင်မောင်လတ်အင်္ဂလိပ်စာ သင်ခဲ့သည်ကိုပြန် လည်သတိရစေပါသည်။ wonder ဟူသော စကားလုံးသည် noun နှင့် vreb နှစ်မျိုးဖြစ်နိုင်ပြီး ထိုအဓိပ္ပာယ်နှစ်ခုမှာလည်း ကွဲပြားခြားနားကြောင်းကို ရှင်းပြထားသည်။

ဤဆောင်းပါးကို ဖတ်ရင်း အရင်က ဖြစ်ခဲ့သောအဖြစ် အပျက်တစ်ခုကိုပြန်သတိရမိပါသည်။ တစ်ချိန်က အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာစကားကို ညှပ်၍ပြောလေ့ရှိသော မိတ်ဆွေတစ်ဦးအား မေမေက အံ့ဩစရာကောင်းသော အကြောင်းအရာတစ်ခုကိုပြော ပြသောအခါ ထိုမိတ်ဆွေက ဤသို့ပြန်ပြောသည်။

“ဟုတ်တယ်နော်၊ တော်တော်အံ့ဩစရာပဲနော်၊ ကျွန်တော် သိပ်အံ့ဩတာပဲ” I wonder.

ထိုမိတ်ဆွေမှာ မေ့မေ့ထက် ငယ်ရွယ်ပြီး တပည့်လိုဖြစ် နေသူလည်းဖြစ်ရာ မေမေက ဤသို့ပြန်မေးသည်။

“ဟေ့ . . . မင်း I wonder လို့ပြောတာ ဘာအဓိပ္ပာယ်နဲ့ ပြောတာလဲ”

“ကျွန်တော် အံ့ဩတယ်လို့ ပြောတာလေ”

ထိုအခါ မေမေက wonder ကို noun အဖြစ်နဲ့ သုံးလျှင် အံ့ဩစရာကောင်းခြင်းလို့ အဓိပ္ပာယ်ရသော်လည်း wonder ကို verb အဖြစ်နဲ့ သုံးလျှင် ဘာပါလိမ့်၊ ထင်ယောင်စိုးဝါးဖြစ် သည်၊ စဉ်းစားသည်ဟူ၍ သင့်သလိုအဓိပ္ပာယ်ပြန်နိုင်သည်။ I wonder ဟူသောဝါကျတွင် wonder ကို verb အဖြစ်သုံး ထားသဖြင့် အံ့ဩခြင်းနှင့် ဘာမှမဆိုင်ကြောင်းကို ရှင်းပြသည်။

အလွန်ရိုးသားရှင်းလင်းသည့် Thing ဟူသော စကား လုံးကို သုံးရာတွင် စကားပရိယာယ်အဖြစ် ဤသို့အမျိုးမျိုးသုံး နိုင်ပုံကို ‘စကားအသုံးအနှုန်း’ ဆောင်းပါးတွင် မေမေက ရှင်းပြ သည်။

Get your warm things.

It's not a thing to say.

The whole things is impossible.

How are things?

Things are getting better.

၎င်းအပြင် အလွန်လှပသော အသုံးအနှုန်းမျိုးအနေဖြင့် လည်း ဤသို့ သုံးနိုင်သေးကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။

A thing of beauty is a joy forever.

၎င်းအပြင် professional, amateur, mercenary ဟူသော စကားလုံးများနှင့် ပတ်သက်သော အသုံးအနှုန်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခေတ်စားနေသော Shadow (ရှဲဒိုး) ဟူသော စကားလုံးသည် အမှန်အားဖြင့် ghost writer ဖြစ်ကြောင်း တို့ကိုလည်း ‘စကားလုံးပရိယာယ်တွေ’ ဆောင်းပါးတွင် ရှင်းပြ ထားပါသည်။

အထွေထွေဗဟုသုတနှင့် ပတ်သက်၍ ရေးသားထားရာ တွင်လည်းမြန်မာ့ဇာတ်သဘင်အကြောင်းကိုချီးကျူး၍ရေးသား ထားသည်။ ရွှေမန်းတင်မောင်ဇာတ်ကို အနောက်တိုင်း စံနမူနာ များဖြစ်ကြသော **play, concert, opera, ballet** တို့နှင့် ချိန်ကိုက်ကြည့်လျှင် ဘယ်ဟာနဲ့မှ အံ့မဝင်သော်လည်း မြန်မာ့ နည်း မြန်မာ့ဟန်ဖြင့် မည်မျှကောင်းမွန်သည်ကို ဖော်ပြထားပါ သည်။ ကမ္ဘာ့အလယ်တွင် ကောင်းစွာဝံ့ကြွားနိုင်သော အဆင့် ရှိကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

နိဂုံးအားဖြင့် မေမေ၏ ဆောင်းပါးများသည် ပညာဗဟု သုတပေးသည့်အပြင်ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ်များကိုလွတ်လွတ် လပ်လပ် ဖော်ထုတ်ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စာ ဖတ်သူများအနေဖြင့် သဘောတူတာလည်းရှိ၊ မတူတာလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။

ဒေါက်တာခင်မောင်ဝင်း

စိတ်ညောင်းတယ် ကွယ်တို့.

ဒီတစ်ခါတော့ ခြုံသံပါ အောင်ညည်းလိုက်စမ်းမယ်၊ ဘာအကြောင်း ပြပြီး ညည်းရမလဲ။ မှန်းစမ်း . . . ညည်းစရာအကြောင်းတွေကတော့ပြည့် လို့ပေါ့၊ ဒုနဲ့ဒေးပါပဲ။ ဒါတွေ ဟိုဟာတွေ နိဒါန်းသွယ်လို့ ဘယ်လို ပင်ညည်းပေမယ့် ချမ်းသာမှုနဲ့နီးစပ်တာမဟုတ်တော့ ကလောင်လေးကိုင် ပြီး ရေးလိုက်မယ်။ ငေးမနေနဲ့၊ တွေးမနေနဲ့။

တွေးတော့ တွေးရမှာပေါ့။ မတွေးဘဲ ဘယ်ရေးလို့ ဖြစ်ပါမလဲလေ။ တွေးရတယ်ဆိုတာ တယ်လို့မှ စိတ်ညောင်းတာပဲ။ လူတွေဟာ တစ်သက် မှာ လုပ်စရာတစ်ခုခုကို လုပ်ကြရတာပဲ။ လုပ်ရတယ်ဆိုတော့ ကိုယ် အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုကို အများဆုံး အသုံးပြုကြရတာပဲ။

လက်လုပ်လက်စား သမားများမှာတော့ ကြွက်သားဆိုတဲ့ ခြေလက် ကို အများဆုံး သုံးကြရတယ်။ ဒီတော့ အဲဒီခြေလက်တွေက အပင်ပန်း ဆုံးပဲပေါ့။ ထိုင်ပြီး လက်မှုပညာ တစ်ခုခုကို လုပ်ရတဲ့ လူတွေမှာတော့ ခါးညောင်းကြတယ်ပေါ့။

ဒီတော့ လူတွေဟာ လုပ်ရကိုင်ရတာတွေ များလွန်းလို့ ကိုယ်တွေ

လက်တွေ့ ညောင်းကိုက်တယ်လို့ ညည်းညူကြတယ်။ ထိုင်အလုပ်လုပ် တဲ့ လူတွေကျတော့လည်း ခါးကိုက်တယ်၊ ကျောအောင့်ကြတယ်ပေါ့။ အဲသလို အသီးသီး ညည်းညူကြတဲ့အခါမှာ ကြားတဲ့လူတွေက စာနာ တဲ့သဘောထားပြီး ‘ကျွတ် ... ကျွတ် ဟုတ်တာပေါ့။ ကိုယ်တွေလက်တွေ့ တောင့်တင်း ကိုက်ခဲဆို ဟုတ်မှာပေါ့။ ခါးကိုက် ကျောအောင့်လဲဖြစ်တော့ မှာပေါ့’ စသဖြင့်ပေါ့လေ။ နှစ်သိမ့်စကား ဆိုကြသပေါ့။

အဲ ... ဦးနှောက်နဲ့စိတ်ကို အများဆုံး အသုံးချ အလုပ်လုပ်ကြရတဲ့ စာရေးဆရာ၊ အနုပညာသည်တွေမှာတော့ ခေါင်းညောင်းလိုက်တာ၊ စိတ်တွေအောင့်ပြီး ရှုပ်လိုက်တာ စသည်ဖြင့် အများနည်းတူ မညည်းရဲ ပါဘူး။

ဦးနှောက်တို့ စိတ်တို့နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ညောင်းညာကိုက်ခဲ ရှုပ်ထွေး တဲ့ ဝေဒနာဆိုရင် တံတားကလေး ကြိုက်သလား၊ ဟိုမြစ်တစ်ဖက်ကမ်း မှာ စိတ္တဇလူနာတွေ ခေါင်းကွက်ကြားရိတ်၊ ပိတ်ဖြူဆီးပြီး ဆေးကု နေတဲ့ဌာနကို သွားမလား၊ ကြိုက်ရာ ရွေးနိုင်သပေါ့။

ဒီဦးနှောက်နဲ့ စိတ်ကိုစေစားပြီး ခိုင်းလာခဲ့တဲ့ နှစ်ပရိစ္ဆေဒကလည်း လေးဆယ်ကျော် ငါးဆယ်နီးလာပြီလေ။ ဒီတော့ စက်များတောင် ကြာရှည်ရင် ဝက်အူတွေ ချောင်တတ်သေးတာပဲ။ အခုလည်း ငါ့စိတ်၊ ငါ့ဦးနှောက်ဟာ ဝက်အူတွေ ချောင်ကုန်လေပြီလားလို့လည်း ထင်တဲ့ အခါ ထင်မိတယ်။

အသက် ၆၀ ကျော်ပိုင်း ဆိုတာ ယုတ်လျော့တဲ့အရွယ် မဟုတ် လား။ ကိုယ်ခန္ဓာအင်အား ဆုတ်ယုတ်တတ်ကြတယ်။ ကိုယ်ခန္ဓာက တော့တယ်ပြီး မဆုတ်ယုတ်လှဘူး။ (ကိုယ့်ကိုယ်ကို ထင်တာပေါ့လေ)

ကိုင်း . . . ပြောလိုက်စမ်းမယ် သောင်းပြောင်းထွေလာ

သွားနိုင်လာနိုင် ဖျတ်ဖျတ်လတ်လတ်ပဲ။ ဒါပေမယ့် စိတ်ကတော့ဖြင့် အတော်လေး ညောင်းညာတာကို တွေ့ရတယ်။

စာတွေ ရေးနိုင်သားပဲလို့ ဆိုကြတယ်။ စာပေအလုပ်တော့ စိတ် ကူးပြီး လုပ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စာပေအလုပ်က လွဲရင် တခြားကိစ္စ တွေကို ဘာမှ စိတ်ထဲ ထည့်လို့မရဘဲ ဖြစ်နေတယ်။ စာပေက လွဲရင် တခြားကိစ္စတွေ အကုန်မေ့လျော့တာပဲ။ ဘာမှ မှတ်သားလို့ မရတော့ ဘူး။

ယခင် ငယ်စဉ်တုန်းကတော့ စာပေအရေးအသားကိစ္စသာမက လူ့လောက ထဲ တွေ့ကြုံရသမျှ ကိစ္စတွေကို ခေါင်းထဲထည့်လို့ရခဲ့သားပဲ။ ဦးခေါင်း က ခံနိုင်တယ် ထင်ပါရဲ့။ အခုတော့ ဦးခေါင်းက တခြားဟာတွေ လက် မခံတော့ဘဲ စာပေဆိုတဲ့ တစ်ကြောင်းတည်းသော အာရုံမှာ စိုက်နေတော့ တယ်။ ကောင်းတယ်ပဲ ဆိုရမလား မသိပါဘူး။

အဲသလို တစ်ကြောင်းတည်းသော အာရုံနဲ့နေတော့ တစ်ခါတစ်ခါ ခေါင်းညောင်းလာပြီဆိုရင် အတော်ခံရတယ်။ အဲဒီအခါများဆိုရင် စာ ဆိုရင် အိမ်ရှေ့မှာပျံနေတဲ့ စာကလေးတောင် မကြည့်ချင်တော့ဘူး။ စာ အုပ်တွေလည်း လှည့်မကြည့်ချင်တော့ဘူး။ စာအုပ်တွေလည်း လှည့် မကြည့်ချင်၊ အဖုံးပေါ်က စာအုပ်အမည်၊ ခေါင်းစည်းတောင် မဖတ်ချင် တော့ဘဲ စာလုံးလုံး မတတ်တဲ့လူလို နေပစ်လိုက်မိတော့တယ်။

ခုလို စိတ်နဲ့ ယှဉ်လာတဲ့ ညောင်းညာမှု၊ ငြီးငွေ့မှု ဝေဒနာမျိုးကို တရားအားထုတ်ပြီး ကုစားနိုင်တယ်။ အဲဒီ မဟာဩသဓ ဆေးထက် ကောင်းတာ မရှိတာအမှန်ဘဲ။

ဒါပေမယ့်ခက်တာတစ်ခုက တရားအားထုတ်လို့ သမာဓိ တော်တော်

ရသွားရင် အဲဒီသမာဓိတွေဟာ စာရေးတဲ့အထဲ အကုန်အော့ပြီး တစ်ခု တည်း၊ တစ်ကြောင်းတည်းသော အာရုံထဲ ပြန်ရောက်သွားတာပဲ။ ဒီတော့ သံသရာတော့ လည်လေဦးပေါ့။

သို့ပေမယ့် ရှင်တော်မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားအစစ်အမှန်ကို သိလို့ မျက်မှောက်ပြုလိုတယ်ဆိုတဲ့ ပန်းတိုင်ကို ရှေးရှုထားပြီးသားဖြစ်ပြီး လမ်းမှန်ပေါ်ကို လျှောက်နေတာ ဖြစ်တော့ ကိုယ်လုပ်တဲ့အလုပ်ကို အမြဲ အမှန်တရားနဲ့ မကင်းအမြဲ ယှဉ်တွဲနေတဲ့ အကျိုးကျေးဇူး တစ်ခုကတော့ လက်ကိုင် ရထားတယ်။

အမှန်တရားဆိုတာ နှလုံးသွင်း လက်ကိုင်ထားတဲ့သူကို ရဲရင့်စေတယ်။ မတော်တဆ မှားလည်း ကိုယ့်အမှားကို ကိုယ်မြင်တတ်တယ်။ မှန်တဲ့အတိုင်း ရင်ဆိုင်ရဲတယ်။ အဲဒီလိုသတ္တိမျိုးဟာ တရားစစ် တရားမှန်ကသာ ပေးနိုင်တာမို့ မမှန်တဲ့အမှု၊ မှားယွင်းတဲ့ အရေးအခင်း တင်းကြမ်းတွေထဲ နေရတဲ့သူတွေအဖို့ တရားစစ် တရားမှန်ကို ကြိုးစားရှာဖွေကြရတာပေါ့။ ရှာလေ ရှာလေ၊ ကြိုးစားလေ ကြိုးစားလေ ကိုယ်လိုသလောက် မရစေကာမူ လုပ်သလောက်တော့ ရကြတာပေါ့။ ရတာလေး မူးစု ပဲစုပြီး ကျပ်ပြည့်ဖို့ တဖြည်းဖြည်းကြိုးစားရမှာပဲ။

အမှန်တရားဆိုတာလည်း သူ့အရှိအတိုင်း ရင်ဆိုင်ရဲဖို့ပဲ အရေးကြီးတာပဲ။ ဒေသနာတော်ထဲက ဥပမာလေး တစ်ခုပြောရဦးမယ်။ တစ်ခါ တုန်းက သူဌေးလင်မယားနဲ့ သားသူငယ်လေးတို့ သုံးဦးသား ဆရာတော် ရသေ့ကျောင်းကို သွားကြသတဲ့။ မိဘနှစ်ပါးက ဆရာတော်ရသေ့နဲ့ တရားစကားပြောနေတုန်း ကလေးက ပျင်းတော့ တောစပ်သွားဆော့လိုက်တာ မြွေကိုက်ပါလေရော။

ကလေး မြွေဆိပ်တက် မေ့မျောနေတော့ တောထဲ ဆေးဆရာက လည်း အဝေးကြီး၊ ဘာလုပ်ရပါ့မလဲ ကြံရမရ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒီတော့ ဆရာတော် ရသေ့ကြီးက ‘ဒါဖြင့်ကွာ ... မင်းတို့ မိဘနှစ်ပါးကလဲသစ္စာ ဆို၊ ငါလဲ သစ္စာဆိုမယ်။ သစ္စာတန်ခိုးနဲ့ပဲ ကုရမှာပဲ’ လို့ ပြောတယ်။

ဒီတော့ ကလေးအဖေ သူဌေးက သစ္စာဆိုသတဲ့။ သူဟာ သူ့ရဲ့ မိဘဘိုးဘွားတွေရဲ့ အမွေအနှစ် ဥစ္စာပစ္စည်းတွေကို မျိုးရိုးအစဉ်အလာ ထုံးစံအတိုင်း လှူဒါန်းပေးကမ်းမှုတွေ လုပ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲသလို လုပ်ရ တာတွေ စေတနာရှိလို့ မဟုတ်ပါဘူးတဲ့။ မျိုးရိုးစဉ်လာ ထုံးစံ မလုပ်ရင် လူတွေက ကဲ့ရဲ့မှာ စိုးလို့လုပ်ရတာပါတဲ့။ ပစ္စည်းတွေ နှမြောလိုက်တာ တက်သေ မတတ်ပါတဲ့။

အဲဒီ သစ္စာစကားအတိုင်းမှန်ရင် ကလေးမြွေဆိပ်ကျပါစေလို့ သစ္စာ ဆိုတော့ အဆိပ်ကျတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျန်နေသေးတော့ကလေးအမေကို သစ္စာဆိုခိုင်း ပြန်တယ်။

ဒီတော့ ကလေးအမေ သူဌေးကတော်က သစ္စာဆိုတယ်။ သူဟာ ကလေးအဖေ သူဌေးကြီးကို ငယ်စဉ်က မိဘသဘောတူပေးစားလို့ ခင် ပွန်း လင်အဖြစ် ပေါင်းသင်းခဲ့ပါတယ်။ အိမ်ထောင်သက်တမ်း ကာလ တစ်လျှောက်လုံးမှာ သစ္စာရှိ တာဝန်ကျေတဲ့ ဇနီး မယား ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူ့အပေါ်မှာ နည်းနည်းလေးမှ မေတ္တာတရား မရှိခဲ့ပါဘူး။ ချစ်ကြင်နာ ဆပွားဆိုတာ လုံးဝ မရှိခဲ့ပါဘူးတဲ့။

ဒီသစ္စာစကားအတိုင်း မှန်ရင် ကလေးမြွေဆိပ်ကျပါစေ ဆိုတော့ တစ်ဆင့် ကျသွားပြန်တယ်။ ဆရာတော်ရသေ့ အလှည့်ကျတော့ သစ္စာ ဆိုပြန်တယ်။

သူဟာ ငယ်ဖြူအစစ် ရသေ့လုပ်ခဲ့တဲ့ အချိန်ကစပြီး သီလ မကျိုး မပေါက်အောင်စောင့်ထိန်းခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် အရွယ်ရောက်တဲ့အချိန်က စပြီး လူလောက လူတို့အနေအထိုင်ကို တောင့်တခဲ့တယ်။ လူထွက်ပြီး လူလိုနေချင်တယ်။ ဒါပေမယ့် သူ့ကို ကိုးကွယ်တဲ့ ဒကာ၊ ဒကာမတွေကို ရှက်တယ်။ ကဲ့ရဲ့ခံရမှာစိုးလို့ အောင့်နေခဲ့ရပါသတဲ့။

အဲဒီသစ္စာအတိုင်း မှန်ရင် ကလေးမြွေဆိပ်ကျပါစေဆိုတော့ မြွေ ဆိပ်တွေ အားလုံးကျသွားပြီး ကလေး ချမ်းသာရာ ရပါသတဲ့။

ဆရာရသေ့နဲ့ သူဌေးဇနီးမောင်နှံတို့ သုံးဦးသားလည်း နှစ်ပေါင်း များစွာ အောင့်ပြီး ခံထားရတာတွေ ရင်ဖွင့်လိုက်ရတော့ ပေါ့ပါးပြီးတစ် ဦးကို တစ်ဦး ပြန်တရားချ နှစ်သိမ့်ကြသတဲ့။

သူဌေးကလည်း လူကဲ့ရဲ့မှာစိုးလို့ မိဘမျိုးရိုး အစဉ်အလာ ထိန်း ထားပြီး လှူဒါန်းနေမှတော့လည်း စေတနာပါအောင် လုပ်ပေါ့၊ ဘာထူး လဲ၊ လုပ်ရတဲ့အတူတူ ကုသိုလ်ရပါစေပေါ့။

သူဌေးကတော်ကလည်း ဇနီးမယားကောင်း ပီသအောင် တောင် နေနိုင်သေးတာပဲ။ မေတ္တာစေတနာလေး ထည့်ပေးပေါ့။

ဆရာရသေ့ကလည်း လူကဲ့ရဲ့မှာစိုးလို့ လူမထွက်ရတဲ့အတူတူ တော့ သဒ္ဓါတရားနှင့် မွေ့လျော်နိုင်အောင် ကြိုးစားပေါ့။

အဲသလို ကိုယ့်ဘဝကိုယ် ရိုးသားစွာ ရင်ဆိုင်ပြီး စိတ်ချမ်းသာမှု ရသွားကြသတဲ့။ ဒီတော့ သစ္စာစကား ဆိုတာလည်း ကောင်းတဲ့အဖြစ် အပျက်ချည်း မဟုတ်ပေမယ့် အကျိုးသက်ရောက် တတ်တာပေါ့။

ဒီတော့ ကိုယ့်မှာ စိတ်အင်အား၊ ဉာဏ်ပညာ အင်အား၊ သဒ္ဓါ

တရား အစရှိတဲ့ ရှိသင့်ရှိထိုက်တဲ့ တရားတွေ မပြည့်စုံရင် မပြည့်စုံပါ
ကလားလို့ ရင်ဆိုင်ပြီး ပြည့်စုံအောင် ကြိုးစားရတော့တာပါပဲလေ။

[၁၉၈၀၊ မတ်လ]

ငရဲမင်းထံ အစစ်ခံ

“ခင်ဗျားကြီး ဒီအရွယ်ကျမှ သောင်းပြောင်းထွေလာတွေ ရေးနေမ မယ့်အစား နောင်ဘဝအရေးအတွက် လုပ်ဖို့ကောင်းပြီ၊ တော်တော်ကြာ ငရဲမင်းဆီရောက်ရင် ဘယ်လိုအစစ်ခံမလဲဆိုတာလဲ စဉ်းစားထားဦးဗျ”

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် သူတော်စင် ကလျာဏမိတ္တအပေါင်းတို့က သတိပေးကြပြန်တော့လည်း စဉ်းစားရဦးမှာပေါ့။

ဟုတ်ပါတယ်၊ ခုနေ့များ ငရဲမင်းဆီမှာ အစစ်ခံရရင် ဘယ်လိုများ နေမလဲ။ တစ်ခုတော့ ပြေးသတိရမိပါသေးတယ်။ ဟိုအရင်တစ်ခါတုန်း က ကာတွန်းဦးဘဂျမ်းဆွဲတဲ့ ကာတွန်းတစ်ခုပေါ့။

ငရဲပြည်မှာ ငရဲမင်းကြီးက ရုံးထိုင်လို့နေတယ်။ ငရဲသားတွေက လူတစ်ယောက်ကို ဆွဲခေါ်လာပြီး “ဟောဒီကောင်ပေါ့၊ သင်္ကြန်တွင်းမှာ မူးရူးအပျော်လွန်၊ ပါးစပ်ကလဲ အယုတ်တမတွေပြော၊ ကားမှောက်ပြီး သေလာတာပါ” လို့ သတင်းပို့တယ်။

ဒီတော့ အနားမှာရှိတဲ့ သူ့သမီးမီးကောင်ပေါက်မလေးကိုလှမ်း

ပြီး “ဖေဖေဥပဒေစာအုပ်ကြီး သွားယူချည်စမ်း” လို့ပြောတယ်။ ဒီတော့ ဟို ကားမှောက်သေလာတဲ့အကောင်က ငရဲမင်းကြီးရဲ့သမီးလေးကို လက်ညှိုးငေါက်ငေါက်ထိုးပြီး ‘ဟောဟို နားသံသီးလေးလဲဇိမ်ပဲ’ လို့ သံချပ်ထိုးတော့တာပဲ။

ငရဲမင်းကြီးကလည်း ဥပဒေ စာအုပ်တောင် မကြည့်တော့ဘူး။ ‘အဝီစိမှာ လွတ်ရက်မရှိကျစေ’ လို့ အမိန့်ချလိုက်တယ်။ ငရဲသားတွေ လည်း တရားခံကိုဆွဲခေါ်သွားတော့ ငနဲက အေးအေးမလိုက်သွားသေး ဘူး။ သမင်လည်ပြန် လှည့်ကြည့်ပြီး ‘မိန်းမရေ ... ယေကွမကြီးကိုကြည့် ပြောပါဦး’ လို့ အော်သွားလိုက်သေးတယ်။

ခုနေခါ ငရဲမင်းကြီးလုပ်ရတာ သိပ်မလွယ်ဘူး။ ‘ငါလိုလူနဲ့များ တွေ့ရင် ဘယ်လိုများနေမလဲ’ လို့ စိတ်ကူးမိတယ်။

ဒီလိုများ နေလေမလား ...။

ငရဲမင်း။ ။ “အင်း ...မင်းရောက်လာမှကိုး၊ ငါမျှော်နေတာ ကြာ ပြီ၊ ခုထက်စောစောရောက်ဖို့ ကောင်းတယ်”

ကျွန်မ။ ။ “ဟုတ်ကဲ့၊ ကျွန်မက အသက်ပြင်းတယ်ရှင့်၊ ပြီးတော့ မြို့မေတ္တာခံယူတဲ့ သမီးချစ်ကလေးဆိုတော့လဲ မေတ္တာရေတွေပြည့်ဝ နေတာကိုး”

ရဲ့။ ။ “အိမ်း ...ဟုတ်လောက်စရာ ရှိလေရဲ့လားတော့ မဆိုနိုင် ပါဘူး၊ ငါကြားသိသမျှတော့ တချို့လူတွေကဆိုရင် မင်းကိုအတော် အသေနောက်ကျတယ်လို့ ထင်နေကြတယ်။ အဲလေ ... ထားပါတော့၊ ထားပါတော့၊ ကဲ ..ပြောစမ်း၊ မင်းလူ့ပြည်မှာ ဘာတွေများလုပ်ခဲ့သလဲ”

ကျွန်မ။ ။ “ဘာမှမလုပ်ခဲ့ပါဘူး၊ အသက်ရှင်ပြီး နေနေခဲ့တာပါပဲ”

ရဲ ။ ။ “ဟ ...ဟ ... ဘယ့်နှယ်ပြောတာလဲ၊ ဘာလုပ်ခဲ့တယ်ဆိုတာ အစီရင်ခံဦးမှပေါ့”

ကျွန် ။ ။ “ဘာမှမလုပ်ခဲ့ပါဘူး၊ အသက်ရှင်ပြီး နေ နေခဲ့တာပါပဲ”

ရဲ ။ ။ “ခက်ပါပြီ၊ အသက်ရှင်မနေလို့ သေနေရမှာလားဟ”

ကျွန် ။ ။ “အသက်ရှင်တယ် ဆိုပေမယ့် သေနေတဲ့ အချိန်တွေရှိပါ သေးတယ်။ ဒါတွေကို မပြောချင်လို့ပါ”

ရဲ ။ ။ “နင့်စကားက နားရှုတ်လိုက်တာဟာ နင် တစ်ခုခုတော့ လုပ်ခဲ့မှာပေါ့၊ ဥပမာ မိန်းမပဲ၊ အိမ်အလုပ် ချက်ပြုတ်တာတွေ မလုပ်ခဲ့ ဘူးလား”

ကျွန် ။ ။ “အဲဒါတွေက အလုပ်မဟုတ်ပါဘူး၊ မိန်းမဆိုတာ မလုပ်ဘဲမနေရ၊ လုပ်ကိုလုပ်ရမယ့် တာဝန်တွေပါ၊ အလုပ်ဆိုပြီး စကား ထဲ ထည့်ပြောဖို့ကို မလိုပါဘူး”

ရဲ ။ ။ “ဟာ... မဟုတ်တာ၊ ဒါတွေလဲ အလုပ်ပဲ၊ နင်မကြားဖူး ဘူးလား၊ သိကြားမင်းရှိခိုးတယ်ဆိုတာ ...”

ကျွန် ။ ။ “ကြားဖူးလှပေါ့၊ ကြားရလွန်းလို့ နားတောင်ငြီးလို့”

ရဲ ။ ။ “ကဲပါ၊ အဲဒီအလုပ်တွေ လုပ်ခဲ့ဖူးသလား၊ ဒါပဲ ပြောစမ်း”

ကျွန် ။ ။ “ မပြောပါရစေနဲ့၊ အဲဒါတွေ ဘယ်လိုကျေပွန်အောင် လုပ်ခဲ့တယ်ဆိုရင် ဟိုနတ်ပြည်က တစ်ဖက်ငါးရာနတ်သမီးခြံရံတဲ့ နတ်သားဆီမှာ တစ်ထောင့်တစ်ယောက်မြောက် မယားငယ်လေးအဖြစ် နဲ့ ပို့လိုက်မှာ ကြောက်လွန်းလို့ပါ”

ရဲ ။ ။ “ နင့်အတွေးအခေါ်တွေကလဲ ဘယ်လိုတုန်း၊ တယ်ခွကျပါ

လား၊ ကဲ .. ဒီအကြောင်း မပြောချင်ရင် နင်အင်မတန်နှစ်သက်တဲ့စာပေ အလုပ် လုပ်ခဲ့တာတွေပြောစမ်း”

ကျွန်။ ။ “စာပေအလုပ်ဆိုတာကလဲ အလုပ်မဟုတ်ပါဘူး၊ ကျွန်မလုပ်ချင်လို့ လုပ်တာ၊ ပျော်လို့ နှစ်သက်လို့ လုပ်တာပါ။ ဒီတော့ အလုပ်စာရင်း မဝင်ပါဘူး”

ရဲ။ ။ “ဘာပြုလို့ အလုပ်စာရင်း မဝင်ရမှာလဲဟ”

ကျွန်။ ။ “ကိုယ်လုပ်ချင်လို့လုပ်တာ၊ ပျော်လို့ နှစ်သက်လို့လုပ်တာ မို့လို့ပါ”

ရဲ။ ။ “ဟုတ်သေးပါဘူးဟာ၊ ဒီလိုဆိုရင် နင်ပြောသလို နင်ဟာ ဘာအလုပ်မှ မလုပ်ခဲ့တဲ့လူ ဖြစ်နေပါပကောလား”

ကျွန်။ ။ “အဲလေ ... ဖြစ်နေတော့တာပေါ့၊ ဘယ်တတ်နိုင်ပါ့ မလဲ မိန်းမအလုပ် အိမ်မှုကိစ္စချက်တာပြုတ်တာက မလုပ်ဘဲမနေရတဲ့ တာဝန်ပဲ၊ လုပ်ချင်လဲလုပ် မလုပ်ချင်လဲလုပ်၊ လုပ်ကို လုပ်ရမှာ၊ စာပေ နဲ့ပတ်သက်တာတွေကျတော့ အပျော်ဘဲ၊ အလုပ်မဟုတ်ဘူး”

ရဲ။ ။ “ နင်ပြောသလိုဆိုရင် နင့်အမှုကို ဘယ်လိုလုပ် ဆုံးဖြတ် ရမလဲ၊ လူ့ပြည်တုန်းက လုပ်ခဲ့တဲ့(အလုပ်)အပေါ်မှာကြည့်ပြီး စီမံ နေရာချပေးရမှာ၊ အခုတော့ နင်လုပ်လာခဲ့တာတွေက တရားဝင်အလုပ် လို့ မခေါ်နိုင်တာတွေ ဖြစ်နေတယ်”

ကျွန်။ ။ “ဒီလိုဆိုလဲ ဘာမှမလုပ်ခဲ့တဲ့ သတ္တဝါတစ်ဦးအနေနဲ့ ဆုံးဖြတ်ရုံပေါ့၊ အလုပ်ဆိုပေမယ့် သတ်မှတ်ထားတဲ့ စည်းကမ်းထဲဝင်မှ အလုပ်လို့ တရားဝင်ခေါ်နိုင်တာကိုး”

ရဲ ။ ။ “မဟုတ်ပါဘူးဟာ၊ နင်ပြောပုံကိုက မဟုတ်သေးပါဘူး၊

တကယ်ဆို မိန်းမအလုပ်၊ အိမ်မှုကိစ္စဆိုတာ လောကီမှာလဲ ဘယ်လို အရေးပါကြောင်း၊ လောကုတ္တရာမှာလဲ သိကြားမင်းရှိခိုးတာတွေ ဘာ တွေပေါ့ဟာ၊ အဲဒါတွေနဲ့ အမွန်းတင်ပြီး ပြောပါတော့လား”

ကျွန်။ ။ “မပြောချင်ပါဘူး၊ ကျွန်မအဖို့မှာတော့ မလုပ်ဘဲ မနေ ရတဲ့ တာဝန်အနေနဲ့ လုပ်တာပါ၊ ဘာမှ အမွန်းတင်နေဖို့ မလိုပါဘူး”

ရဲ။ ။ “ဒီလိုဆိုလဲဟာ၊ စာပေအလုပ်ဆို ပြောစရာတွေ အများ ကြီးပဲဥပမာဆို ဟယ် ....”

ကျွန်။ ။ “သည်းခံပါ အရှင်ငရဲမင်းကြီး ... သည်းခံပါ၊ ထပ်ပြီး မကြားပါရစေနဲ့ကတော့၊ ပေးချင်တဲ့အပြစ်ဒဏ်သာ ပေးလိုက်ပါတော့၊ စာရေးတာဟာ ရေးချင်လို့ရေးတာ၊ ပျော်လို့ ရေးတာပါ၊ ဒါကလွဲပြီး ကျွန်မဘာမှ ပြောစရာမရှိပါဘူး”

ရဲ။ ။ “ နင်တယ်လဲ ခေါင်းမာပါလား၊ ဘယ်လိုမှ ပြောလို့ မရ ဘူး၊ ကဲဟာ ....ဒါဖြင့် နင်အခု ဘယ်လိုဘဝလိုချင်လဲ ပြောစမ်း”

ကျွန်။ ။ “ကျွန်မလိုချင်တဲ့ ဘဝ ပြောရရင် စာရေးစားပွဲ ခပ်ကြီး ကြီး၊ စာအုပ်တွေ စာရွက်တွေ ရှုပ်ပွေ၊ ဖုန်တွေ ပင့်ကူအိမ်တွေနဲ့အပြည့်”

ရဲ။ ။ “ ဟ ... ဟ .. ဘယ်လိုလဲ စတိုင်ကျကျ ပေါ်လစ်ဆေး ရောင်တလက်လက်နဲ့စားပွဲကြီးတွေ၊ စာအုပ်ဗီရိုကြီးတွေ တောင်းပါ တော့လား”

ကျွန်။ ။ “ဟာ ... ဘယ်ဖြစ်မလဲ၊ အရှင်ငရဲမင်းကြီး၊ ဒီလိုဆိုရင် အပျင်းပြေစာအုပ်တွေ၊ စာရွက်တွေ မွေနှောက်ရှင်းလင်းစရာ မရှိတော့ ဟာတိဟာတာနဲ့ မနေတတ်ဘူး၊ ပြီးတော့ စားပွဲပေါ်မှာ ခဏခဏ မင် ကုန်တဲ့ ဖောင်တိန်စုတ် လေးငါးချောင်း၊ အဲဒါမှ စာရေးမလို့ စားပွဲထိုင်

လိုက်တာနဲ့ ဖောင်တိန်တွေရေဆေး၊ မင်ထည့်၊ အချိန်ဖြုန်းရသေးတယ်။ လက်နှိပ်စက်ကလဲ အဟောင်းအစုတ်၊ ကနောင်မင်းလက်ထက် စက်ရုံ ထွက်ပစ္စည်း၊ ဒါမှ စက္ကူလေးသွင်းရိုက်လိုက်တာနဲ့ ဟိုကကပ် ဒီကကပ်၊ ကျပ်သင့်တဲ့နေရာတွေက အကုန်ချောင်၊ ချောင်သင့်တဲ့နေရာတွေက ကျပ်၊ ဒီတော့မှ ဟိုဝက်အူလှည့် ဒီအဖုံးဖြုတ်၊ ကလိချင်တိုင်း ကလိ၊ ဖျတ်ကဲနစ် လုပ်တမ်းကစားရတာကလည်း အလွန်ပျော်ဖို့ကောင်း၊ ပြီးတော့ အဆံမင်ကုန်တဲ့ ဘောပင်ချောင်းတွေကလဲ လက်တစ်ဆုပ်စာ လောက် ဖန်ခွက်ထဲမှာ ရှိရမယ်၊ တစ်ခု ဆွဲရေးလိုက်လဲ ဘာမှမထင်၊ နောက်တစ်ချောင်း ဆွဲလိုကတော့လဲ ထိုနည်းလလည်းကောင်း၊ နောက်တစ်ချောင်းလဲ အဲဒီနည်းအတိုင်း . . .”

ရဲ့။ ။ “တော်တန် တိတ်စမ်း . . . နင်ဟာ ဘယ်အလုပ်မှလုပ်ချင်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဟိုအကြောင်း ဒီအကြောင်းပြုပြီး ရှောင်ဖယ်ဖယ် လုပ်ချင်နေတာပဲ။ ဒီတော့ မဖြစ်ဘူး။ နင်လိုလူမျိုး လက်ခံထားရင် နင့်အတွေးအခေါ်တွေ ကူးစက်ပြီး ကျွမ်းထိုးမှောက်ခုံ ဖြစ်တော့မယ်။ ဒီတော့ နင့်ကို အမိန့်ချမှတ်မယ်။ ငါ၏ပိုင်နက် ငရဲတိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကယ် ဘုံလေးဘုံမှာ နင်ဘယ်တော့မှ အနားမသိရဘူး။ ကဲ ... ငရဲသား တွေ၊ ဒင်းကိုဆွဲထုတ်၊ နောက်မလာစေနဲ့၊ တံခါးကိုတစ်ခါတည်းပိတ်ထားလိုက်ကြတော့”

ကျွန် ။ ။ “ဪ ... အပယ်တံခါးပိတ်ဆိုတာ ဒါပဲ ထင်ပါရဲ့”

[၁၉၈၀၊ ဇွန်လ]

စာဆိုတာ ဘာလဲ

ဪ... လစဉ်ထုတ် 'သောင်းပြောင်း'မှာ ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရေး ရဖို့အရေး စဉ်းစားခန်းဝင်ရတာ တယ်လည်း 'ခေါင်းညောင်း'လှပါ ကလားကွယ်တို့။ အယ်ဒီတာတွေက တစ်ခါတစ်လေ ဆောင်းပါး တိုတယ်လို့လည်း ဆိုကြသေးတယ်။ (ကိုလှအောင်ရေ ...) တိုတိုပဲ ကောင်းပါတယ်ကွယ်။ စကားဆိုတာ ရှည်လျားရင် အမှားပါတတ် တယ်မဟုတ်လား။

ကဲ ...ဒီလ ဘာများရေးရပါ့မလဲ၊ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ရေးလိုက်စမ်းမယ်။

x x x x x x x x x x x x x x x

x x x x x x x x x x x x x x x

အင်း ...ဒီလိုရေးလို့ မဖြစ်သေးပါဘူး၊ ဘယ်လိုရေးမလဲ။ အို ... ဒီလိုရေးပေါ့၊ ဇာတ်ပွဲထဲက ညာသံပေးသလိုပေါ့။

“တို့လူကလေးများ ဆိုသလေး .... ဝေဟေးဟေး၊ ပင်တိုင်ဆောင်း ပါး ဘယ့်နှယ်ရေးမယ် ...ဒီနှယ်ရေးမယ်၊ ညီစေနော် ... ညီမယ်၊ တို့မိန်းမ ယူရင်ကွယ် ...ရုပ်ရည်လဲ ချောရမယ်၊ အပြောမှာသွက်လို့ အသက်ပါ

ငယ် ... ဟင် ...ဟုတ်ပေါင်၊ ဘယ်ရောက်ကုန်ပြန်ပါလိမ့်၊ အဲ ...အဲ...
ဘာတဲ့၊ တို့လူကလေးများ ... ဆိုသလေးလေး ... ပင်တိုင်ဆောင်းပါး
ဘယ့်နှယ်ရေးမယ် ...ဒီနှယ်ရေးမယ်၊ ညီစေ့နော် ...ညီမယ်၊ ကဲ ...ရေး
လိုက်စမ်း ။

x x x x x x x x x x x x x x
x x x x x x x x x x x x x x

ရော ...ခက်ပြီ။ ဒီအတိုင်းသာသွားရင်တော့ ဆောင်းပါးတစ်ခုလုံး
ကြက်ခြေခတ်ချည်း ဖြစ်ကုန်တော့မှာပဲ။

ဪ ... စာ ...စာ ...စာ၊ ဘယ်လိုများ ရေးရပါ့မလဲနော်။ဟိုငယ်
ငယ်တုန်းက ကြည့်ဖူးတဲ့ ဇာတ်ပွဲတစ်ခု သွားသတိရတယ်။ မင်းသား
မင်းသမီး နာမည်တော့ မမှတ်မိဘူး။ အဲဒီခေတ်က နာမည်ကြီး လူရွှင်
တော် ကိုဗေဒါကြီးတဲ့ (ဆိုင်းပညာရှင် ဆရာကြီးစိန်ဗေဒါ မဟုတ်ပါ
ဘူး)၊ ဒါပေမဲ့ ရုပ်ချင်းက ခပ်ဆင်ဆင်ပဲ။ အသားကမည်းမည်း၊ အရပ်က
ပုပု၊ ဗိုက်ပူနံကား ဝဝကြီး၊ တော်တော်အရုပ်ဆိုးတယ်။

တစ်ခါတော့ ကာလီဒါသဇာတ်မှာ အဲဒီလူရွှင်တော် ကိုဗေဒါကြီး
က ကာလီဒါသနေရာက သရုပ်ဆောင်တယ်။ ထွက်လာကတည်းက
ထင်းထင်းကြီးပဲ။ အသားမည်းမည်း၊ ပုပု ဝဝကြီးမှာ အစိမ်းရင့်ပုဆိုး
ဝတ်လို့။ အသား သပိတ်ရောင်နဲ့ ပုဆိုးမြစိမ်းရောင်ဟာ မီးရောင်အောက်
မှာ တောက်နေတာပဲ။

ကာလီဒါသဇာတ်လမ်းမှာ ကာလီဒါသဟာ အစက စာတစ်လုံး
မှမတတ်ဘူး၊ သွားရင်း လာရင်း သူများစာအံတာ ကြားတာနဲ့ 'ဧဝံမေ
သုတံ'ဆိုတဲ့ စာပုဒ်တစ်ခု ရခဲ့တယ်။

ဒီတော့ ကာလီဒါသ(ကိုဗေဒါကြီး)ဟာ ထွက်လာကတည်းက ‘ဧဝံမေသုတံ အကြောင်းပြုပြီး’ဆိုတဲ့ စကားနဲ့ ပလ္လင်ခံပြီး ပြောတော့ တာပဲ။ လူတွေကို နှုတ်ဆက်ရင် ‘ဧဝံမေသုတံအကြောင်းပြုပြီး ဘယ် ကလာကြတာလဲ၊ ကျန်းမာကြရဲ့လား’ စသည်ဖြင့် ပြောတယ်။ ဘာပဲ ပြောပြော ‘ဧဝံမေသုတံ’မပါဘဲ စကားမပြောဘူး။

လူတွေကလည်း မေးကြတာပေါ့။ ‘ဆရာကြီးရယ်... ဧဝံမေသုတံ ဆိုတာ ဘာလဲ’တဲ့။ ဒီတော့ ကာလီဒါသ ကိုဗေဒါကြီးက လက်တစ်ဖက် နှင့် ပုဆိုးခါးပုံဆွဲ၊ တခြားလက်တစ်ဖက်က အပေါ်မြှောက်လို့ ဆတ် ခနဲ ဆတ်ခနဲလှုပ်ပြီး ‘ဧဝံမေသုတံ ဆိုတာလေ ... စာဆိုမှ စာဗျ၊စာ ... စာဆိုမှ စာဗျ’လို့ ဆိုင်းချက်နှင့်ဖြေရင်း လှည့်ပတ် ကတယ်။

အခုလည်း ဒီလိုပဲ၊ စာဗျ ...စာ၊ စာဗျ ...စာလို့ ဆိုင်းချက်နှင့်က ကွက်ကလေးများ ဆင်ရကောင်းမလား မသိပါဘူးလေ။

စာဆိုတာ ဘာလဲ၊ (စလုံးရေးချ စာ ... စာပေါ့နော်) ဒီလိုလည်း မဟုတ်သေးပါဘူးလေ။

စာဆိုတာ ကကြီး ခကွေးနဲ့ရေးတာ စာလား။ အေဘီစီဒီနဲ့ ရေး တာ စာလား၊ အကွေ့အကောက် ပန်းခက်ကလေးတွေလို ရေးဆွဲထား တာ စာလား။

မဟုတ်ဘူး ... မဟုတ်ဘူး၊ စာဆိုတာ ကကြီး ခကွေးတို့၊ အေဘီ စီဒီတို့နဲ့ ရေးတာတွေကို စာခေါ်တာ မဟုတ်ဘူး။ လူတွေ့ရဲ့နှလုံးသား ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ခံစားမှုရသတွေ၊ ဦးနှောက်ဉာဏ်ထဲမှာ ထင်မြင်ယူဆ တွေးခေါ်ထားတာတွေ အဲဒါတွေကို မပျောက်မပျက်ရအောင် မှတ်တမ်း တင်ထားတာမှန်သမျှ စာပါပဲ။

တကယ်တော့ ကကြီး ခကွေးတို့၊ အေဘီစီဒီတို့ဆိုတဲ့ အက္ခရာတွေ မရှိခင်၊ မတီထွင်ရခင်ကတည်းက လူတွေရဲ့အသည်းနှလုံးထဲမှာ ခံစားမှု ရသတွေ ရှိတယ်။ ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း၊ ကြည်နူးခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ရဲရင့်ခြင်း၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်း ... အစရှိသဖြင့်ပေါ့လေ။ ဆင်ခြင်တုံတရား အသိဉာဏ်နှင့်တွေးခေါ်ထားတဲ့ ဒဿနိကတွေလဲ ရှိတယ်ပေါ့။ ဒါတွေ ကို နောက်မှ အက္ခရာနှင့်မှတ်တမ်းတင်ရတာပါ။

အဲသလို တွေးမိတော့ စာပေဆိုတာ အက္ခရာသင်္ကေတနဲ့ ရေးထား တာတွေလည်း ရှိတယ်။ ဘာအက္ခရာနဲ့မှမရေးဘဲ လူတွေရဲ့အသည်း နှလုံးထဲမှာ လှိုက်ခိုက်ခိုဝင်ဖြစ်နေတဲ့ ခံစားမှုတွေ ဒုနဲ့ဒေး၊ ဦးနှောက် ထဲမှာ အသိဉာဏ်ရှိသလောက် ဝေဖန်ပိုင်းခြား စဉ်းစားထားတဲ့ အတွေး အခေါ်တွေကလည်း အနန္တရှိကြပါတယ်။

ဒီတော့ အက္ခရာသင်္ကေတနှင့်ရေးမပြဘဲ ကြက်ခြေခတ်ကလေးတွေ နှင့် ရေးပြရင်လည်း စာပေ ဖြစ်ချင်ဖြစ်မှာပဲ။ ကြက်ခြေခတ်ကလေးတွေ စီတန်းနေတာ ကြည့်ပြီး သော်တာဆွေလို အစားပုတ်ကလည်း ကြက်ခြေ ထောက်စွပ်ပြုတ်ပဲ သောက်ရမလား၊ မီးမြှိုက်ပြီး အရက်နဲ့မြည်းရမလား တွေးမှာပဲ။

သင်္ချာသမားကလည်း ဪ ... အမြောက်လက္ခဏာလေးတွေပါ လား၊ အမြောက်သဘောဆိုတာ တိုးပွားစေတယ်၊ အင်း ... အမြဲတိုးပွား စေသလား၊ မဟုတ်သေးဘူးလေ၊ ‘၁’ ဂဏန်းနဲ့မြောက်ရင် အရင်းတိုင်း ပဲ။ တော်သေးတာပေါ့၊ သုညနဲ့မြောက်လိုက်ရင် သိန်းဂဏန်း၊ သန်း ဂဏန်း၊ ကုဋေဂဏန်းပဲဖြစ်ဖြစ်ဘာမှအဖိုးမတန်တဲ့သုညဖြစ်သွားတယ်။

ဒီတော့ ဒသနိကသမားကလည်း ဆက်စဉ်းစားလိမ့်မယ်လေ။ မြောက်တယ်ဆိုတာမြောက်တိုင်းလည်း မကောင်းဘူး၊ '၁' ဂဏန်းနဲ့မြောက် လို့ အရင်းပြန်ရရင် တော်သေးရဲ့။ သုညနဲ့များ မြောက်လိုက်ရင် ရှိသမျှ လေးတွေ အကုန် ပြုတ်ပြုတ်ပြုန်းတတ်ပါကလားနော်။

အချုပ်အလုပ် ဝါသနာပါတဲ့ အမျိုးသမီးတစ်ယောက်က မြင်လိုက် ရင်တော့ ဪ... ဒီကြက်ခြေခတ်လေးတွေကို ဖြူနီ၊ညှိပြာ၊အစိမ်း၊အဝါ အပ်ချည်ရောင်စုံနှင့်ပုံဖော်လိုက်ရရင် ပန်းပွင့်၊ ပန်းဖူး၊ အကိုင်း အခက် အရွက်ပုံ၊ ကျေးငှက်သာရကာပုံတွေ လှလှပပကြီး ပေါ်လာမှာပဲလို့ စိတ် ကူးမိမှာပဲ။

တကယ်ဆိုတော့ အက္ခရာ သင်္ကေတနှင့် စီကုံးထားတာကို ဖတ် လိုက်ရတဲ့သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်ဟာ သူ့စိတ်ထဲ ရှိရင်းစွဲ ခံစားမှု သို့ မဟုတ် အတွေးအခေါ်ကို သရုပ်ထင်ပြီး အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူတတ်တာ ပဲ။

ဟိုတစ်ခါတုန်းက အရက်မူးသမားတစ်ယောက်ဟာ ဇရပ်ပေါ်မှာ မိန်းမောလဲလျောင်းနေသတဲ့။ ရွာနဲ့က မနီးမဝေးမှာပေါ့လေ။ ရွာထဲက အိမ်တစ်အိမ်ရဲ့ ဝဲဆောင်မှာ မိန်းကလေးတစ်ယောက် ဗိုင်းငင်ရင်း ချစ်သူမျှော်နေတယ်။ အိမ်ရှေ့မှာ စံပယ်ပန်းရုံတွေကလည်း ဖူးနေတယ်။ မိန်းကလေးကလည်း သီချင်းကလေး ညည်းလိုက်တယ်။ အသံကလည်း အောင်၊ စိတ်ထဲက ခံစားမှုကလည်း အပြည့်အဝဆိုတော့ ဆိတ်ငြိမ်တဲ့ ညနေခင်းကလေးမှာ လေဝန်းရစ်ခွေတဲ့ လေပြည်ထဲမှာ ပါသွားတဲ့ သီချင်းသံကလေးက ....

‘စံပယ်တဲ့လေးရုံ၊
 ပျိုတို့မောင် မပန်ထိုက်၊
 ပန်းပြတ်ခိုက်ကြုံ။
 အပွင့်ရယ်ကုန်၊
 အငုံဖြင့် ကျန်ပါသေးတယ်၊
 ပန်ချင်သူ ပျို့ရွှေသွေးရယ်၊
 ခေါင်းဖြီးခဲလေး’ ... တဲ့။

ဒီလို သာယာတဲ့သီချင်းသံလေးဟာ မိန်းမောနေတဲ့ အရက်မူး သမားရဲ့ နားထဲ ရောက်သွားတော့ သာယာတဲ့အသံလေးကြောင့် ရိုင်းစိုင်းတဲ့စိတ်တွေဟာ နူးညံ့သွားတယ်။ ပြီးတော့လည်း အရက်မူးပေမယ့် ပင်ကိုက စိတ်ကောင်းရှိလေတော့ စိတ်ထဲမှာ ဆက်ပေါ်လာတာက

“ဟာ ... ဒီသီချင်းဟာ ငါ့ကိုသတိပေးနေတာပါလား၊ အခု ငါတို့ရဲ့ ဘဒ္ဒကမ္ဘာမှာ မြတ်စွာဘုရား လေးဆူပွင့်တော်မူခဲ့ပြီး နိဗ္ဗာန်ဝင်တော်မူကြပြီ၊ အဲဒါ စံပယ်လေးရုံ ပန်းပြတ်ခိုက်ကြုံနေတာပဲ၊ ဒါပေမဲ့ ဂေါတမရှင်တော်မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှား မရှိသော်လဲ ဗုဒ္ဓသာသနာရှိသေးလို့ ‘တစ်ငုံဖြင့် ကျန်သေးတာပဲ၊ ပန်ချင်ရင် ခေါင်းဖြီးရမယ် ...၊ အကျင့်သီလနဲ့ သပ်ရပ်အောင် ပြင်ထားရမယ်၊ အခုလို အရက်မူးရူးဆံပင်ဖုတ်သိုက် ရှုပ်ပွေနေရင်ဖြင့် အဖူးလေးတောင် မပန်ရဘဲ ဖြစ်တော့မှာပါကလား’တဲ့။

အရက်မူးသမားက အဲသလိုတွေးမိရာက သံဝေဂဖြစ်ပြီး အရက်ပြတ်ကာ လူကောင်းသူကောင်း ဖြစ်သွားသတဲ့။

မိုင်းငင်နေတဲ့ မိန်းကလေးက သူ့ရည်းစား သျှောင်ချောကြီးနဲ့ လာ

ရင် ဆီးပြီး စံပယ်ဖူးလေးတွေ ပန်ပေးချင်လို့ သီချင်းဟစ်လိုက်တာကို ကြားတဲ့သူက သူ့ဘာသာ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ပြီး အရက်ပြတ်သွားတယ် လေ။ ဒါဟာလည်း အရက်သမားဆိုတဲ့ အပြင်ပန်းသဏ္ဍာန်အောက်မှာ ငုပ်လျှိုးနေတဲ့ သူတော်ကောင်းစိတ်ဟာ သီချင်းသံ အကြောင်းပြုပြီးပေါ် လာတာပဲ။

စာ ဆိုတာဟာ ငုပ်လျှိုးနေတဲ့ ခံစားမှုတွေ၊ အတွေးအခေါ်တွေ ပေါ်လာစေတတ်တယ်ဆိုတာလည်း သိသင့်ကြတယ်နော်။ တစ်ခါက သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းကြီး ရေးတဲ့ ဆောင်းပါးချုပ်(ထင်ပါရဲ့) စာအုပ်ထဲ မှာ ရတုရူး ကိုရင်ကြီးတစ်ပါးအကြောင်း ပါဖူးတယ်။ အဲဒီကိုရင်ကြီး က နတ်သျှင်နောင်ရဲ့ ရတုတွေ အရကျက်ပြီး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သတဲ့။ တစ် ခါတော့ နတ်သျှင်နောင်က သူ့ချစ်သူ ဓာတုကလျာကို လွမ်းဆွတ်လို့ မိုးသားတိမ်တိုက်တွေ ရစ်ဝိုင်းမလာမီ ဆုံတွေ့ချင်တယ်ဆိုတဲ့အကြောင်း ‘မြဝန်းရစ်သီ၊ မဆင်မိငယ်’လို့ ဖွဲ့တယ်။ အဲဒါကို ရတုရူးကိုရင်ကြီးက ‘ဪ... နတ်သျှင်နောင်တို့များနော် အတော်ဆိုးတာပဲ၊ ဓာတုကလျာ မင်းသမီးလေးကို ထဘီမှ မမြဲခင်ကတည်းက မတော်တလျော် ကြံ စည်နေတာပဲကိုး’လို့ အဓိပ္ပာယ်ကောက်သတဲ့။

ကဲ... အဲဒါလည်း ကိုရင်ဝတ်ကြီး ဝတ်ထားပြီး သူ့အဇ္ဈတ္တမှာ ဘယ်လိုစိတ်တွေ ငုပ်လျှိုးနေတယ်ဆိုတာ တွေးကြည့်ကြပေါ့။

စာရေးသူဟာ တစ်ခါက သမိုင်းဝတ္ထု ‘အနော်ရထာ’ရေးခဲ့တယ်။ သတင်းစာထဲမှာ အင်္ဂလိပ်လို အခန်းဆက် ထည့်နေတုန်း တစ်ပြိုင်တည်း မှာပဲ သော်တာဆွေက ‘ပုဂံသူရဲကောင်းများ’ဆိုပြီး မြန်မာလို ပြန်နေခဲ့ တယ်။

အဲဒီတုန်းကများ စာရေးသူကို ဝိုင်းပြီး မေးလိုက်ကြ မြန်းလိုက်ကြ တာ ‘ဘယ်သူစောင်းရေးတာလဲ’တဲ့။

စာတစ်ပုဒ် ဖတ်ပြီး အဓိပ္ပါယ်ကောက်ချင်ကြရင်တော့ အက္ခရာ နှင့်ရေးထားမှ မဟုတ်ပါဘူး။ ကြက်ခြေခတ်တွေနဲ့ပြထားလည်းအဲဒီကြက် ခြေတွေကို ကိုယ်ကြိုက်ရာ ပုံပန်းတွေ ဖော်ကြမှာပဲ။ စိတ်ထဲမှာ ၎င်းလျှိုး နေတဲ့ ခံစားမှုတွေ၊ အတွေးအခေါ်တွေဘူးပေါ်သလို ပေါ်ကြမှာပဲ။ အဲဒီ ကြက်ခြေခတ်တွေကိုပဲ ဆရာမောင်ထင်ရေးတဲ့ ‘ကိုဒေါင်းမေတ္တာစာ’ဝတ္ထု ထဲက ပုံပန်းမျိုး ဖော်ယူချင်ကြသူတွေလည်း ရှိကြပေမယ့်ပေါ့။ ရေးတဲ့ လူကတော့ဖြင့် အဲဒီလို ရည်ရွယ်ချင်မှလည်း ရည်ရွယ်မှာပါ။

ကိုင်း ...ဒီတော့ စာဆိုတာဟာလေ၊ စာဆိုမှစာ၊ စလုံးရေးချ ‘စာ’ လေတည့်မှ စာလုံးရေးချ စာဆိုတဲ့ တီးလုံးလေးနဲ့ပဲ အဆုံးသတ်ကြ ပါစို့လားနော်။

[၁၉၈၀၊ စက်တင်ဘာလ]

ပညာသည် ဆိုတာ

ပညာသည်ဆိုတာဘာလဲလို့ဆိုရင် စုန်းပေါ့လို့ဖြေရမှာပဲ။ ဟုတ်တယ်လေ၊ စုန်းကို ကဝေလို့ခေါ်တယ်မဟုတ်လား။ ကဝေဆိုတာ ကဝိ၊ ပညာရှိလို့ ဆိုလိုတယ်။ ဒီတော့ အနုပညာသည်တွေဟာ ကဝေတွေ စုန်းတွေပေါ့။

သဘင်လောကမှာဆိုရင် ‘ပညာသည်’ဆိုတဲ့ စကားကိုပိုပြီး သုံးကြတာ ကြားဖူးရတယ်။ ဇတ်ခုံပေါ်မှာ ကပြတဲ့အခါမှာ ပညာသည်ချင်း သူ့ထက်ငါ ပညာပြိုင်ကြတယ်၊ ရှေးအရင်တစ်ခေတ်က ကျော်ကြားခဲ့တဲ့ ပညာသည်ကြီး ဦးဖိုးစိန်ဆိုရင် ယောက်ျားမင်းသမီး အောင်ဗလနဲ့တွဲတဲ့အခါမှာ သူတို့ချင်း ပညာပြိုင်ကြတာ တယ်ပြီးကြည့်ကောင်းဆိုပဲ။

စုန်းဆိုတာ လူတွေကိုငိုအောင်၊ ရယ်အောင် လုပ်တတ်တယ်။ ဒီလိုပဲ အနုပညာသည်တွေဟာလည်း လူတွေကို ငိုအောင် ရယ်အောင် လုပ်တတ်ကြတယ်။

ဒါကြောင့် စာပေ၊ ဂီတ၊ သဘင်၊ ပန်းချီ၊ ပန်းပု အစရှိတဲ့ အနုပညာ

လောကထဲမှာ ကျင်လည်ကျက်စားနေကြတဲ့လူတွေဟာ ‘ပညာသည်’
တွေ၊ ‘စုန်း’တွေလို့ နာမည်ပေးလို့ ရပါတယ်။ ‘ကဝေ’တွေ၊ ‘ကဝိ’တွေ
လို့လည်း ခေါ်နိုင်တယ်။

ဝေသန္တရာဇာတ်တော်ကြီးကို ဖတ်တဲ့အခါ ဂဏှာ ဇာလီ မောင်
နှမကို လှူတဲ့နေရာမှာ လူတွေ မျက်ရည်ကျကြရတယ်။ အဲဒါ အရှင်
ဦးဩဘာသ ‘ကဝိ’ကြီးရဲ့ အရေးအသားက ဖမ်းစားလိုက်တာပေါ့။

ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း၊ လွမ်းဆွေးခြင်း၊ ပျော်ရွှင်ခြင်း၊ စိတ်အားငယ်
ခြင်း၊ တက်ကြွခြင်း အစရှိတဲ့ လူ့စိတ်မှာ ဖြစ်သမျှ ခံစားမှုရသတွေကို
သဘင်၊ဂီတ၊စာပေ၊ပန်းချီ၊ပန်းပုအနုပညာသည်တွေနဲ့သရုပ်ပြ၊သရုပ်ဖော်
တဲ့အခါမှာ အဲဒီခံစားမှုတွေကို လူပရိသတ်နဲ့ နှလုံးသားထဲ စူးဝင်သွား
အောင် လုပ်နိုင်ကြတယ်။ ဒီတော့ အနုပညာသည်က ဆွဲဆောင်တဲ့
အတိုင်း ပရိသတ်မှာ ငိုလိုက် ရယ်လိုက် ဖြစ်ကုန်ကြတာပဲ မဟုတ်လား။

စုန်းပြုစားခံရတယ်ဆိုတာ ဒဏ်ရာမပေါ်ဘူး။ တုတ်နဲ့ရိုက်ခံရ၊
ဓားထိုး လှံထိုးခံရတာက ဒဏ်ရာပေါ်တယ်။ ခံရတဲ့လူတွေက ဘယ်
လိုလက်နက်နဲ့ ထိုးနှက်ခံရတယ်ဆိုတာလည်း သိတယ်။ ကိုယ်ပေါ်မှာ
လည်း ဒဏ်ရာထင်ရှားတယ်။ စုန်းပြုစားတယ်ဆိုတာကျတော့ ဘယ်
လိုလုပ်လိုက်မှန်းမသိ၊ ဒဏ်ရာလည်းမပေါ်။ ခံတော့ ခံရတာပဲ။ စုန်းရဲ့
ပညာကြီးလေလေ ဒဏ်ရာမပေါ်လေပဲ။ ဒါကြောင့် ‘ပညာရှိနှိပ်စက်’
ဆိုတဲ့ စကားရှိတယ် မဟုတ်လား။

ဒီလိုနဲ့ပဲ အနုပညာသည်တွေ ‘ပညာသားပါပါ’ ပြုစားနှိပ်စက်လိုက်
ရင် တစ်ခါတည်း မိသွားတာပဲ။ ဟိုတစ်ခါက သဘင်ပညာသည်ကြီး
ဦးဖိုးစိန်နဲ့အောင်ဗလတို့ ကာကဝလ္လိယဇာတ်ကတယ်။ သူသရုပ်ဆောင်

ရတာက အင်မတန် ဆင်းရဲစုတ်ပြတ်တဲ့ မောင်ကာကရဲ့အဖြစ်။ သူ ထွက်လာတော့ ဝတ်စားထားလိုက်တာက တရုတ် ဖဲပုဆိုး၊ ရွှေချည်၊ ဘော်ကြယ်တွေ ထိုးလို့။ စိန်လက်စွပ်ကြီးတွေလည်း လက်ချောင်းတွေ ပေါ်မှာ စီတန်းလို့၊ ရင်ဘတ်မှာလည်း ရွှေဒင်္ဂါးကြီးတွေ ဘယ်ကတွေ ဆွဲလို့၊ ဘယ်မှာလဲ မောင်ကာကနဲ့ တူတာ။

အဲဒါကြည့်ဖူးမိလိုက်တဲ့လူတွေ မေးကြည့်၊ ဦးဖိုးစိန်ရဲ့ အဆိုအငို အပြောတွေက ဆွဲဆောင်သွားလိုက်တာ ပရိသတ်ဟာ ကြည့်ရင်း ကြည့် ရင်း စိန်လက်စွပ်တွေ၊ ဖဲပုဆိုး ရွှေချည်ထိုးတွေ အားလုံးပျောက်သွားပြီး သူဆင်းရဲ ‘မောင်ကာကရဲ့အဖြစ်’ ကို မြင်လာတော့တာပဲတဲ့။ အဲဒါ ဦးဖိုးစိန်ကြီး ‘ပြုစား’ လိုက်ပုံပါပဲ။

မြန်မာ့ရုပ်သေးပညာဆိုလဲ ဒီလိုပါပဲ။ အရုပ်ကလေးများဟာ ကြိုး ဆွဲကောင်းရင် တကယ်ပြီးလာသလို၊ မဲ့လာသလို လူတွေ စိတ်မှာ ထင်လာတတ်တာပဲ။ အဲသလို ခေတ်အဆက်ဆက် ‘ပညာသည်’ တွေ ‘ပြုစား’ ခဲ့ပုံတွေ ပြောရရင် မဆုံးပါဘူး။ အဲဒီ အစဉ်အလာအတိုင်း ခု မျက်မှောက်ခေတ်ထဲမှာလည်း ရှိတယ်။ နောင်လည်း ရှိဦးမှာပဲ။

ဒီလို ပညာသည်တွေရှိကြရာမှာလည်း အမျိုးအစား ကွဲပြားတယ်။ အတိုဆုံးချုပ်ပြီး ရေတွက်ပြရရင် ‘ဝမ်းတွင်းစုန်း’ ဆိုတဲ့ မွေးရာပါပညာ နဲ့ တစ်ခါတည်း ပါလာတာ တစ်မျိုး။ ဒီလိုလူမျိုးကတော့ တယ်ပြီး သင်ပေးရတယ်မရှိဘူး။ သင်ပေးလည်း တစ်ခုသင်လိုက်ရင် နည်းအရာ အထောင် ဉာဏ်ကစားနိုင်တာမျိုးပေါ့။ ဥပမာပြရရင် ဂီတဘက်မှာ မြဝတီမင်းကြီးတို့၊ ဗေသိုဗင်တို့လို၊ ပန်းချီဘက်မှာ ဗင်ချီတို့၊ မိုင်ကယ် အိန်ဂျလိုတို့လို၊ စာပေမှာ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရတို့၊ ရှိတ်စပီးယား တို့လိုပေါ့။

ပါရမီ ထူးကဲပြီး တကယ်ချွန်တဲ့ ကဝေ၊ ကဝိကြီးတွေ၊ Genius တွေ ပေါ့။

အဲသလို ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေကတော့ ၁၂ ကြီးနှင့် မိုးပျံတဲ့ အတန်းအစား ပေါ့။ ပထမတန်း ထိပ်တန်းပါပဲ။

နောက် ဒုတိယတန်းစားလို့ ထားရမယ့် အစားကတော့ မွေးရာပါ ပညာက သူလိုငါလို မှန်တမ်းပဲ။ လုံ့ဝီရိယနှင့် ဆရာသမားကောင်း ထံ ဆည်းကပ်ပြီး ကိုယ်ရှိတဲ့ အစွမ်းအစလေးကို ‘သွေးယူ’၊ ‘မွေးယူ’ ပြီး ကဝေ၊ ကဝိ ဖြစ်လာကြတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ သူတို့ကတော့ ‘ဗူးသွင်း’ ပြီး ပညာသည်ဖြစ်ကြရတဲ့ သူတွေပေါ့။

အဲဒီလို ‘ဗူးသွင်း’ ပညာယူရာမှာလည်း ထိရောက်ပုံက လူကို လိုက် ပြီး ကွာခြားသေးတယ်။ အခြေအနေအတူတူ၊ ဆရာတူသင်ယူကြပေမယ့် လည်း ပညာရတဲ့နေရာမှာ ထက်မြက်မှုမှာ ကွာခြားသေးတယ်။ ဥပမာ လေး တစ်ခု ပြရဦးမယ်။

ရှေးတုန်းက မောင်ယုတနဲ့ မောင်ယုဝဆိုတဲ့ လူငယ်နှစ်ယောက် ဗေဒင်ဆရာကြီးတစ်ဦးဆီမှာ ပညာသင်ကြသတဲ့။ နှစ်ကာလကြာလို့ ပညာပြည့်စုံတော့ ကိုယ့်ရပ်ကိုယ့်ရွာကို ပြန်လာကြသတဲ့။ လမ်း ဇရပ် ပေါ်မှာ နားနေကြတုန်း အမျိုးသမီးတစ်ယောက် ဗေဒင်လာမေးသတဲ့။ သူ့ခင်ပွန်းသည် ခရီးသွားတာ ပြန်မရောက်လို့ ဘယ်လိုများ ဖြစ်နေသလဲ လို့ မေးတယ်။

ဒီတော့ ရှေးဦးစွာ မောင်ယုဝက တွက်ချက်ပြီး ခင်ပွန်းသည်ဟာ လမ်းခရီးမှာ သေဆုံးပြီလို့ ဟောတယ်။ ဒီတော့ အမျိုးသမီးက မျက်ရည် စက်လက်နဲ့ ထပ်မေးပြန်တယ်။ သေပြီဆိုမှတော့ ဘာမှ မတတ်နိုင်တော့

ဘူး။ ဒါပေမယ့် ဘယ်နေရာဘယ်အရပ်မှာဘယ်လိုသေတယ်၊ အလောင်း ဘယ်မှာရှိတယ်ဆိုတာ သိချင်သတဲ့။

မောင်ယုဝက ရိုးသားစွာပဲ ဝန်ခံတယ်။ သူ့ပညာ အကုန်ပါပဲတဲ့။ ထပ်ပြီး ဘာမှ မဟောနိုင်တော့ဘူးလို့ ပြောတယ်။ သူ့အဖော် မောင် သုတများ တတ်နိုင်ရင် ဟောပါဦးလို့ ပြောတယ်။

ဒီတော့ မောင်သုတက ဟောတယ်။ အဲဒီယောက်ျားကို ကျားချီ သွားတာ။ သူ့အလောင်းအကြွင်းအကျန် တွေ့ချင်ရင် အရှေ့စူးစူးက ချောက်ထဲမှာ ရှိလေရဲ့တဲ့။ သူဟောတဲ့အတိုင်းပဲ လူစုလူဝေးနဲ့ လိုက်ရှာ တော့ ကျားခြေရာရော၊ ယောက်ျားရဲ့ အလောင်းအကြွင်းအကျန်နဲ့တကွ သူ့ပစ္စည်းအသုံးအဆောင်တွေပါ တွေ့ရတယ်။

ဒီတော့ အမျိုးသမီးက မောင်သုတကို ငွေအများကြီး လာဘ်တင် တယ်။ မောင်ယုဝကိုတော့ နည်းနည်းပဲ ပေးတယ်။ အဲဒါကို မောင်ယုဝ က သင်ပေးတဲ့ဆရာကို မကျေနပ်ဘူး။ မောင်သုတကို ပိုသင်ပေးလိုက် လို့သာ ဒီလိုဖြစ်ရတယ်လို့ ယူဆတယ်။

ဒါနဲ့ သူတို့နှစ်ယောက် ဆရာကြီးဆီပြန်ပြီး အကျိုးအကြောင်း ပြောပြတယ်။ မောင်ယုဝကတော့ သူ့ကို လျှော့သင်ပေးရမလားလို့ ဆရာကြီးကို အပြစ်တင်တယ်။

ဒီတော့ ဆရာကြီးက မင်းတို့နှစ်ယောက်ကို အတူတူပဲ သင်ပေး လိုက်တာပါလို့ ပြောတယ်။ မောင်သုတ ပိုဟောပြောနိုင်တာက ဘယ်လို အကြောင်းလဲလို့ မေးတယ်။

မောင်သုတက ပြန်ပြောတယ်။ အမျိုးသမီးနဲ့ မောင်ယုဝတို့စကား ပြောနေတုန်း ကြွက်တစ်ကောင်ကို ကြောင်ခုတ်တယ်။ ပြီးတော့ အရှေ့

တည့်တည့် ချီသွားပြီး မြောင်းထဲမှာ သွားစားတယ်။ အဲဒါကိုမြင်ရလို့ အတိတ်နိမိတ်ကောက်ပြီး ဟောတာပါလို့ ပြောတယ်။

ဒီတော့မှ ဆရာကြီးက ပြောတယ်။ ‘ပညာသင်ပေးလိုက်တာတော့ အတူတူပဲ။ မောင်သုတက အမြဲသတိရှိပြီး နားနဲ့မျက်စိ ဖျတ်လတ်တယ်။ ဒီတော့ တစ်ခုခုမြင်လိုက်တာနဲ့ လျင်လျင်မြန်မြန် နိမိတ်ယူပြီး ဟောနိုင် တယ်။ အဲဒါ သူ့ပင်ကိုသတ္တိ ဖြစ်တယ်။ ဒါကို ဆရာက ထည့်ပေးတာ၊ သင်ပေးတာ မဟုတ်ဘူး’

ဒီတော့မှ မောင်ယုဝလည်း ကျေနပ်သွားတော့တယ်။

အဲဒီ ပုံပြင်အတိုင်းပါပဲ။ အနုပညာတစ်ခုခုကို လေ့လာသင်ယူရာ မှာ (ဝါ) တစ်နည်းအားဖြင့် ‘ဗူးသွင်း’ ရာမှာ ပင်ကို အစွမ်းသတ္တိ ရှိရင် ရှိသလို ကွာခြားပြီး အကျိုးပေးတယ်။

သမိုင်းမှာ တကယ်ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဥပမာတစ်ခုကို ထုတ်ပြချင်ပါသေး တယ်။ ၁၅ ရာစု အီတလီပြည်မှာ အနုပညာတွေ ထူးထူးကဲကဲ ထွန်း ကားခဲ့ပါတယ်။ ပန်ချီဆရာကြီး ဗင်ချီတို့၊ မိုက်ကယ်အင်ဂျလီတို့ခေတ် ပေါ့။

အခု အဖြစ်အပျက်ဟာလည်း ပန်းချီပန်းပုဆရာကြီး မိုင်ကယ် အိန်ဂျလီရဲ့အတွေ့အကြုံတစ်ခုပါပဲ။ မိုင်ကယ်နှင့် ငယ်စဉ်က ပညာ သင်ဖက်နှစ်ဦး ရှိခဲ့တယ်။ တိုရီယိုဂီနီနှင့် ဂရာနာချီတဲ့၊ သူတို့နှစ်ဦးမှာ မိုက်ကယ်ကတော့ ထိပ်တန်းစား ၁၂ ကြိုး မိုးပျံပညာသည်ကြီးပါပဲ။ ဂရာနာချီကတော့ သူလိုငါလိုပါပဲ။ ‘ဖြစ်ရုံ’ ဆိုပါတော့။ သူဟာ မိုက်ကယ်ကို ငယ်ငယ်ကတည်းက သိခဲ့တယ်။ မိုင်ကယ်ရဲ့ အရည် အသွေးကို အကဲခတ်မိတယ်။ တကယ့် ‘ဝမ်းတွင်းစုန်း’ ပညာသည်ကြီး

ရဲ့ အရည်အချင်းရှိတယ်ဆိုတာကို သိတယ်။ ‘မြွေမြွေချင်း ခြေမြင်’ဆို သလိုပေါ့။

ဂရာနာချီဟာ သူ့ကိုယ်တိုင် မိုက်ကယ်ရဲ့ပညာကို ခြေဖျားတောင် မမီဘူးဆိုတာ သိတယ်။ အဲဒီအချက်ကို စိတ်သာယာနှလုံးနှင့် ထားနိုင် တယ်။ မနာလိုမဖြစ်ဘူး။ သူ့ကိုယ်တိုင် မိုက်ကယ်ကို ဆရာသမားကောင်း ဆီ ပို့ပေးတယ်။ အားပေးချီးမြှောက်မယ့် လူတွေနဲ့ တွေ့ပေးတယ်။ အစွမ်းကုန်ကူညီတယ်။ မိုက်ကယ် ကျော်စောက်ထွိဖြစ် ကြီးပွားတာကို ဝမ်းမြောက်တယ်။

ဂရာနာချီကိုယ်တိုင်တော့ အနုပညာသည်အနေနဲ့ သိပ်အဆင့် အ တန်း မမြင့်လှပါဘူး။ မင်းပွဲစိုးပွဲ အခမ်းအနားတွေ၊ ဘုရားပွဲတွေမှာသုံး တဲ့ မုခ်ဦးတို့၊ မဏ္ဍပ်တို့ ဆောက်ပေး၊ ဆေးရောင်ခြယ်ပေး၊ ဒီလိုအလုပ် တွေနဲ့ပဲ အချိန်ကုန်တာပဲ။ (တကယ်တော့ ဘုရားပွဲ၊ ဘုန်းကြီးပျံ၊ လောင် တိုက် အစရှိတဲ့ ပစ္စည်းတွေမျိုးပေါ့)။

ဒီလိုအဖြစ်မျိုးကို ဂရာနာချီ ကျေနပ်ပျော်ရွှင်တယ်။ မိုက်ကယ် အိန် ဂျလိုတို့ ဗင်ချီတို့လို ပန်းချီကားကြီးတွေ မဆွဲရလေခြင်းလို့ စိတ်ဆင်းရဲ ခြင်း မဖြစ်ပါဘူး။ မိုက်ကယ်က သူ့သူငယ်ချင်းကို ခဏခဏအပြစ်တင် တယ်။ ဒီလို ‘ပွဲပြီး အမှိုက်ဖြစ်’ တဲ့ဟာတွေနဲ့ အချိန်ကုန်ရမလားပေါ့ လေ။

ဒီတော့ ဂရာနာချီက ပြန်ပြောတယ်။ ‘တကယ်တော့ သူငယ်ချင်း ရာ၊ အနုပညာဆိုတာ ယုတ်စွအဆုံး လူတွေကို နှစ်သက်ရွှင်လန်းအောင် လုပ်နိုင်ရင် ပြီးတာပါပဲကွာ၊ ပွဲပြီး အမှိုက်ဖြစ်ကော ဘာဖြစ်သေးလဲ၊ ငါလဲ ဒီလောက် လုပ်တတ်လို့ ဒါပဲ လုပ်ရတာပေါ့၊ မင်းလို ခေတ်အဆက်

ဆက် တည်ရစ်မယ့် ပန်းချီကားကြီးတွေ၊ ပန်းပုရုပ်ကြီးတွေ မဖန်တီးနိုင်ဘူး။ အဲဒါ ဘာတတ်နိုင်မှာလဲ။ ငါလုပ်တတ်တာလုပ်ပြီး ငါတော့ ပျော်နေတာပဲ။ ငါ့ကို အကြောင်းပြုပြီး လူတွေ ပျော်တယ်။ ဒါကို ငါကျေနပ်တယ်။

မိုက်ကယ်ကတော့ဖြင့် ဂရာချီရဲ့အဖြေကို မကျေနပ်ဘူး။ သူ့ရဲ့ သူငယ်ချင်းဟာ ဒါထက်မက တတ်နိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်တယ်။ ဘယ်လိုပဲပြောပြော ဂရာနာချီကတော့ဖြင့် လေကလေးတချွန်ချွန်နဲ့ သူ့ရဲ့ မုခ်ဦးတွေ၊ ဘုရားပွဲ မဏ္ဍပ်တွေ ‘ပွဲပြီး မီးသေ’ ပစ္စည်းတွေ လုပ်ပြီး ပျော်နေတာပါပဲ။

ကျန်တစ်ယောက် တိုရီယိုဂီနီက ရှိသေးတယ်။ သူကလည်း ဂရာနာချီလို မိုက်ကယ်ရဲ့ခြေဖျား မမီနိုင်တဲ့ အတန်းအစားမှာ ပါတယ်။ သူက မိုက်ကယ်လို ဖြစ်ချင်တယ်။ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ပါရမီချင်း မတူဘူးဆိုတာ လည်းသိတယ်။ အဲဒီလိုသိလာလေလေ၊ မိုက်ကယ်ကို မနာလိုလေလေပဲ။ ‘ငါ့သူ့လို မဖြစ်ရလေခြင်း’ ဆိုပြီး တနဲ့နဲ့ခံပြင်းစိတ်တွေ ဖြစ်နေတယ်။

ဒီတော့ ပညာချင်း မပြိုင်နိုင်တော့ မိုက်ကယ်ကို ရန်စတယ်၊ မထေမဲ့မြင် လုပ်တယ်။ ကွယ်ရာမှာ သိက္ခာချတယ်။ တစ်ခါတော့မိုက်ကယ်ကို လက်သီးနဲ့ထိုးတာ ခများမှာ နှာခေါင်းကျိုးသွားတယ်။

ဂရာနာချီက ဒါတွေမြင်တော့ ပြောတယ်။ ‘မိုက်ကယ်ရေ၊ လောကကြီးမှာ လူအမျိုးမျိုးရှိတယ်။ တချို့က မင်းတို့လို အနုပညာပြောင်ပြောင် မြောက်မြောက် ဖန်တီးတတ်ကြတယ်။ တချို့ကတော့လဲ အဲသလို အနုပညာ ပြောင်မြောက်အောင် မဖန်တီးနိုင်တော့ ဖန်တီးတတ်တဲ့ လူတွေကို မနာလိုပြီး ဖျက်လိုဖျက်ဆီး လုပ်ကြတာပဲ’

အဲဒီအဖြစ်အပျက်ကလေးဟာ အတော်ပဲ မှတ်သားစရာကောင်း ပါတယ်။ အစက ပြောခဲ့တဲ့ အနုပညာသည် အမျိုးအစားမှာ ပထမတန်း စား ၁၂ ကြီးနှင့် မိုးပျံတဲ့အတန်းက တစ်မျိုး၊ အဲသလို အတန်းမမီပေ မယ့် ကိုယ့်ပင်ကို ရှိသမျှလေးနဲ့ ဗူးသွင်းပညာယူပြီး တတ်သမျှ မှတ်သမျှ နှင့် ဖန်တီးလုပ်ကိုင်နေကြတဲ့ လူမျိုးလဲ ရှိသေးပေါ့။ မိုးမပျံနိုင်လည်း မြေ ပြင်မှာ ခြေကျင်လျှောက်ပြီး ကိုယ်ထက်သာတဲ့လူတွေကို ဆည်းကပ်၊ ကူညီ၊ အားပေးတန်က အားပေး၊ ကိုယ့်ဘဝကိုယ်ကျေနပ်နေကြတယ်။ ဘယ်သူ့ကိုမှ ဖျက်လိုဖျက်ဆီး မလုပ်ဘူး။

နောက်ဆုံးတစ်မျိုးကတော့ တီရီယိုဂီနီလို လူမျိုးပေါ့။ ၁၂ ကြီးနှင့် မိုးပျံတဲ့ ပညာရှင်ကြီးမျိုးလည်း ဖြစ်ချင်လိုက်တာ လွန်ရော၊ ဖြစ်ကလည်း မဖြစ်နိုင်၊ ကိုယ့်အရည်အချင်း ရှိသလောက်ကလေးနဲ့ လုပ်ကိုင်ဖန်တီး နေလို့ကလည်း အားမရမကျေနပ်ဘူး။ ဒီတော့ ကိုယ့်ထက်သာတဲ့လူတွေ မှန်သမျှကို ရန်ငြိုးဖွဲ့ ဖျက်ဆီးနေကြတော့တာပဲ။

အဲဒီ ‘ပညာသည်’ သုံးဦးကို မူလက ဥပမာတင်စားထားတဲ့ ‘စုန်း ပညာသည်’ နှင့် ပြန်ဟပ်ကြည့်ကြစို့။ ၁၂ ကြီးနှင့် မိုးပျံတဲ့ ပညာသည်ဝမ်း တွင်းစုန်းက တစ်မျိုး၊ ဗူးသွင်းပညာယူပြီး တတ်သမျှ မှတ်သမျှနှင့် မြေ ပြင်မှာ ရပ်တည်နေတဲ့ ပညာသည်က တစ်မျိုး။

နောက်ဆုံးတစ်မျိုးကတော့ ၁၂ ကြီးနဲ့ မိုးလည်း မပျံနိုင်၊ မြေပြင် လမ်းလျှောက်ရမှာလည်း အောက်ခြေကလွတ်၊ ကိုယ့်အဖြစ်မရှိတိုင်း ကိုယ့်ထက်သာတဲ့လူတွေ ဖျက်ဆီးချင်တတ်တဲ့ လူမျိုးကတော့ ဗူးသွင်း ရာမှာ ဗူးကတည့်တည့်မဝင်တော့ဘဲ ‘ဗူးစောင်း’ မတင်မကျ ဖြစ်ပြီး နောက်ဆုံးကျတော့ အောက်လမ်းဆရာတွေရဲ့ ကျွန်ခံ၊ လပြည့်လကွယ်

နေ့ရွာမှာ ရွာပြင်အိမ်သာတွင်းတွေမှာ ‘တောက်စား’ တဲ့ ‘ချေးစားစုန်း’ တွေပါပဲ။

ဒီတော့ ပညာသည်ရယ်လို့ ဖြစ်လာရတဲ့ဘဝမှာ ၁၂ ကြိုးနဲ့ မိုးမပျံ နိုင်လည်း နေပါစေတော့။ မြေပြင်မှာ ကျက်စားပြီး ကိုယ့်ထက်သာသူ တွေ ချီးမွမ်း၊ ဝမ်းမြောက်၊ ဆည်းကပ်ပြီး တတ်သမျှ မှတ်သမျှ ဖန်တီး လုပ်ကိုင်နေရရင် တော်ပါပြီ။

အဘိဇ္ဇာ မနာလိုတရားတွေ ပွားများပြီး သူတစ်ပါး ဖျက်ဆီးတတ် တဲ့ ချေးစားစုန်းတော့ မဖြစ်ပါရစေနဲ့လို့ ဆန္ဒပြုလိုက်ရပါတော့တယ်။

[၁၉၈၀၊ အောက်တိုဘာလ]

ရိုးလားလေ . . . မောင်တို့ မယ်တို့

‘ရိုးလားလေ...မောင်တို့ မယ်တို့’ လို့ အစချီလိုက်တော့ တန်ဆောင်တိုင် ပွဲတော်ရာသီမှာ ဘယ်လိုများ အပျော်တွေ ကျူးလာအောင် သံချပ်စထိုးလိုက်ပါလိမ့်လို့ ထင်ချင်လည်း ထင်ကြမှာပေါ့လေ။

တကယ်တော့ ဒီသံချပ်က အပျော်ကျူးရအောင် စည်းရုံးတာ မဟုတ်ဘူး ကိုလှအောင်နဲ့ ရေးဖော်ရေးရောင်းရင်းတို့ရေ...၊ အဲဒါစိန်ခေါ်လိုက်တာ၊ ဘယ်လိုလဲဆိုတာ ‘ရိုးလားလေ မောင်တို့မယ်တို့’ လို့ စိန်ခေါ်တာပဲလေ၊ ‘ရိုးကြရဲ့လား၊ ဖြောင့်မတ်ကြရဲ့လား’ လို့ တပ်လှန့်လိုက်တာပေါ့။

ရိုးသားတယ်၊ ဖြောင့်မတ်တယ်၊ တည့်မတ်တယ်ဆိုတာဟာ လူရဲ့ပင်ကို တန်ဖိုးပဲဆိုတာ ဘယ်သူမှ မငြင်းနိုင်ဘူး။ ‘တို့တော့ဟေ့ ရှိလဲပြောင်ပြောင်၊ မရှိလို့ မွဲလဲပြောင်ပြောင်ပဲ’ လို့ လူတွေ ဂုဏ်ယူပြောကြတယ်။ ရိုးသားဖြောင့်မတ်တဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာကို တန်ဖိုးထားကြတယ်။ လူဆိုတာ ကိုယ်အား စိတ်အားနဲ့ လုပ်ကိုင်စားကြရတဲ့ လူတွေချည်းပါ။

ဘယ်အလုပ်ပဲ လုပ်လုပ် ရိုးသားဖြောင့်မတ်တဲ့ဂုဏ်ကို ရှေ့တန်းတင် ထားကြရပါတယ်။

အဲသလို တစ်ဝမ်းတစ်ခါး လုပ်ကိုင်စားကြရာမှာ ကိုယ်နဲ့ ဆက် စပ်တဲ့ စာရေးဆရာအလုပ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘယ်လိုဖြောင့်မှန်တည့်မတ် ရမယ်ဆိုတာတော့ ဒီတစ်ပတ် ပြောပြရသေးတာပေါ့။

စာရေးဆရာအလုပ်ဆိုတာ ဆရာဝန်၊ ရှေ့နေ၊ ဗိသုကာ အစရှိတဲ့ ပညာနဲ့ လုပ်ရတဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းတစ်ခု ဆိုတာကိုတော့ ရှေးဦးစွာ လက်ခံရလိမ့်မယ်။ ရှင်းရှင်းပြောရရင် စေတနာ ဝန်ထမ်း ကုသိုလ် ဖြစ် အလုပ် မဟုတ်ဘူး။ ဘဝမှာ ရပ်တည်စားသောက်နိုင်အောင် ငွေကြေးတော့ ရ ရမှာပဲ။

ဒီတော့ စာရေးဆရာများ ပိုက်ဆံကြေးငွေ ရအောင်လုပ်တယ် ဆို တာဟာ အပြစ်တင် ကဲ့ရဲ့စရာ မဟုတ်ဘူး။ စာရေးဆရာရေးတဲ့ စာမူ ကို ထုတ်ဝေတဲ့လူကလည်း ကုသိုလ်ဖြစ် ဝေပေးတာ မဟုတ်ဘူး။ စာ ရေးဆရာ ရေးလိုက်တဲ့ စာမူတစ်ခုကို အကြောင်းပြုပြီး ထုတ်ဝေသူ၊ ပုံ နှိပ်သူ၊ ဖြန့်ချိရောင်းချသူ အစရှိသဖြင့် အဆင့်ဆင့် ကိုယ်ရသင့်ရထိုက် တာကို ဝေစု အသီးသီး ရသွားကြတာပဲ။

ဒီတော့ စာရေးဆရာ တစ်ဦးဟာ အောင်မြင်ပြီး ပိုက်ဆံရတာကို ဘာမှ အပြစ်တစ်ခုလို့ ပြောစရာ မလိုဘူး။ ဒီနေရာမှာ ဘယ်လိုအခါမှာ အပြစ်လို့ ဆိုနိုင်တာကို ရှေ့မှာတင်ပြမယ်။ အခုတော့ ထားလိုက်ဦးပေါ့။

ပြီးတော့ စာရေးဆရာအလုပ်မှာ တခြားလုပ်ငန်းနဲ့ မတူတဲ့ အချက် တစ်ခုက ပိုက်ဆံရရုံနဲ့ မပြီးဘူး။ နာမည်ကျော်ကြားဖို့ ဂုဏ်သတင်းကြီး

ဖို့ကလည်း လိုသေးတယ်။ ဒီလို ကျော်စော ထင်ပေါ်မှုဟာလည်း စာရေး ဆရာတိုင်း လိုချင်တာပဲ။ အဲဒါလည်း ကဲ့ရဲ့စရာမဟုတ်၊ အပြစ်တင် စရာ မဟုတ်ဘူး။

ဒီတော့ကာ စာရေးဆရာရယ်လို့ ဖြစ်လာကြရင် ပိုက်ဆံကြေးငွေ ရဖို့၊ ကျော်စောထင်ပေါ်ဖို့ကိုတော့ဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ်ရမှာပဲ။ ဒီနေ ရာမှာ ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှုဆိုတဲ့ အရည်အချင်း ဝင်လာပြီလေ။ ငွေကြေး နဲ့ ကျော်စောမှုရရှိဖို့အတွက် ကြိုးစားမယ်၊ ဘယ်လိုကြိုးစားမလဲ။ ရိုးရိုး သားသား ကြိုးစားမလား၊ ဒါမှမဟုတ် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲတဲ့ အလုပ် မျိုးကို လုပ်မလား၊ အဲဒီ နှစ်လမ်းပဲ ရှိတယ်။

၁၂ ကြိုးနှင့် မိုးပျံပြီး ကောင်းကင်ယံတိမ်ညွန့်စားနိုင်တဲ့ ပညာ သည် ဝမ်းတွင်းပါပညာနဲ့ ပါရမီရှင်တွေ၊ ဝမ်းတွင်းပါ ပညာအခြေခံ တော့မရှိလှပေမယ့် ဗူးသွင်းပညာယူပြီး မိုးမပျံနိုင်ဘဲ မြေပြင်မှာ ခြေ မြဲမြဲနဲ့ လျှောက်ပြီး ပညာသည်လုပ်တဲ့လူမျိုး၊ နောက်ပြီး ဗူးသွင်းပညာ ယူရာမှာ စိတ်ထားမမှန်လို့ ဗူးစောင်းပြီး ၁၂ ကြိုးနဲ့မိုးလည်းမပျံနိုင်၊ မြေ ပြင်ပေါ် လျှောက်ရမှာလည်း အောက်ခြေလွတ်၊ ကိုယ်ထက်သာတဲ့လူ တွေ မနာလို ဖျက်ဆီးတတ်တဲ့လူက တစ်မျိုး၊ အဲဒီလို သုံးမျိုးရှိရာမှာ ပထမတန်း အမျိုးအစားထဲက ဖြစ်ရင်တော့လည်း အတိုင်းထက် အလွန် ပေါ့။

ကဲလေ . . . အဲသလိုတော့ မပြောင်မြောက်နိုင်ကော ဘာဖြစ်သေးလဲ ကိုယ်တတ်တာကို စေတနာကောင်းကောင်း လုပ်ရုံရှိတာပေါ့။ စာ ရေးဆရာတစ်ယောက်ဟာ စိတ်ကူးယဉ် အချစ်ဝတ္ထုတွေလောက်ပဲ ရေး တတ်တယ်ဆိုပါတော့။ အဲဒါကိုပဲ ‘အကောင်းဆုံး’ ဖြစ်အောင် ရေးပေါ့။

အရင်တစ်ပတ်က ပညာသည် သုံးမျိုးအကြောင်း တင်ပြခဲ့တယ်
လေ။

‘အကောင်းဆုံး’ ဆိုတဲ့ နေရာမှာလည်း ကိုယ်ရေးတဲ့ စာဖတ်ပြီး
အနည်းဆုံး စာဖတ်သူ စိတ်နှလုံး သာယာကြည်နူးပါစေ၊ ဒီက တစ်ဆင့်
ကောင်းတဲ့ သင်ခန်းစာ ရရှိနိုင်ပါစေ၊ အဆိပ်အတောက် မဖြစ်ပါစေနဲ့ပေါ့။
ဥပမာ ကိတ်မုန့်တွေ၊ ဘီစကွတ်တွေ လုပ်မရောင်းနိုင်လို့ မုန့်အိုးကင်း
ကပ် (မုန့်ပျစ်သလက်) ပဲ လုပ်ရောင်းရောင်း သန့်သန့်ပြန့်ပြန့်နဲ့ စားသူ
အရသာရှိ ဘေးမဖြစ်အောင် စေတနာထားသလိုပေါ့။

ကိုယ့်ပညာ ကိုယ့်အင်အားနှင့် ချင့်တိုင်းပြီး ထုတ်လုပ်တဲ့စာပေ၊
အချစ်ဝတ္ထု၊ စုံထောက်ဝတ္ထု၊ စွန့်စားခန်း စသည်ဖြင့် ရေးရာမှာ (မုန့်ပျစ်
သလက်) ကလေးပဲ စားရ စားရ ပူပူနွေးနွေး သန့်သန့်ပြန့်ပြန့်နဲ့ အရသာ
ရှိရှိစားပါစေဆိုတဲ့ စေတနာမျိုးထားပြီး ရတဲ့ပိုက်ဆံ အမြတ်ကြေးငွေ
ကို ယူကြပေါ့။

ဒီနေရာမှာ တစ်သက်လုံး မုန့်ပျစ်သလက်ပဲ ရောင်းနေရတော့မှာ
လား။ ကိတ်မုန့်တွေ၊ ဘီစကွတ်တွေ လုပ်နိုင်ဖို့ မကြိုးစားတော့ဘူး
လား။ ဒီလို ဘယ်ဟုတ်မလဲ။ လုပ်နိုင်အောင် ကြိုးစားပေါ့။ လုပ်ငန်းဆို
တာ တိုးတက်အောင် လုပ်ရမှာပဲ။

ဒါပေမယ့် စိတ်ဆန္ဒလောကြီးပြီး မုန့်ပျစ်သလက်လုပ်ရတာ မကျေ
နပ်၊ ပလိန်းကိတ်တွေ၊ သစ်သီးကိတ်တွေ လုပ်မဟဲ့ဆိုပြီး လုပ်တဲ့အါ
မှာ လုပ်တဲ့နည်းကိုလည်း မလေ့လာ၊ လက်တွေ့ စမ်းသပ်ပြီးတော့ မလေ့
ကျင့်ဘဲ မကျွမ်းမကျင် ထင်သလိုလုပ်ရင်တော့ မုန့်ပျစ်သလက်ပူပူနွေး

နွေးလေးလောက်မှ အရသာမရှိဘဲ ပျဉ်းတွဲတွဲကြီး၊ အနံ့အရသာ မရှိတဲ့ ကိတ်မုန့်တွေ၊ ကိုက်စားလို့ မရတဲ့ ဘီစကွတ်မုန့်တွေ ထွက်လာမှာပဲ။

ဒီတော့ စာရေးဆရာရယ်လို့ ဖြစ်လာရင် ကိုယ်တတ်တာ ကိုယ် နိုင်တာကိုပဲ ဖိဖိစီးစီး အကောင်းဆုံး တစ်ဖက်က လုပ်၊ ဒါထက် ရေးနိုင် အောင်လည်း ဆည်းပူးလေ့လာရမှာပဲ။

အဲဒီနေရာမှာ စာရေးဆရာရဲ့ ‘ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှု’ အပြည့်အဝရှိရ လိမ့်မယ်။ အရင်အပတ်က ရေးပြခဲ့တဲ့ ဥပမာကို ပြန်ပြရဦးမယ်။ လွန် ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ ကျော်က ယနေ့ထိ နာမည်မသေဘဲ ကျန်ခဲ့တဲ့ အနုပညာသည်ကြီး မိုင်ကယ်အိန်ဂျလိုနဲ့ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်ကိုပဲ ပြန်လေ့လာကြည့်ကြပါ။ ဂရာနာချီဆိုတဲ့ သူငယ်ချင်းကတော့ မိုက်ကယ် လို ၁၂ ကြိုး မိုးပျံပညာသည်ကြီးကို ချီးမွမ်းအားရ ထောမနာပြုတယ်။ တတ်နိုင်သရွေ့ ကူညီတယ်။ သူကိုယ်တိုင်ကတော့ မိုက်ကယ်လို ကမ္ဘာ ကျေသော်လည်း ဥဒါန်းမကျေတဲ့ နံရံပန်းချီတွေ၊ ကျောက်ရုပ်ထုကြီးတွေ မဖန်ဆင်းနိုင်ပါဘူး။ ဒီတော့ သူက ဘာလုပ်လဲ၊ ဘုရားပွဲ၊ မင်းပွဲစိုးပွဲ မှာ သုံးတဲ့ မဏ္ဍပ်တွေ၊ မုခ်ဦးတွေ၊ စီတန်းလှည့်လည်ရာမှာ သုံးတဲ့ အလံတွေ၊ အဆောင်အယောင်တွေကို ဆေးရောင်စုံနဲ့ခြယ်လှယ်ဖန်တီးပြီး ပျော်နေတာပဲ။ ပွဲပြီး အမှိုက်ဖြစ်လည်း ဘာဖြစ်သေးလဲ။ ပွဲလုပ်နေတုန်း လှလှပပနဲ့ လူတွေ စိတ်ပျော်ရွှင်ကြည်နူးကြရင် ပြီးတာပဲ။ နောက်တခြား သူငယ်ချင်း တစ်ယောက်ကတော့ မိုက်ကယ်လို ပညာသည်ကြီး ဖြစ် လောက်အောင် အရည်အချင်းမရှိ၊ ကိုယ်တတ်သလောက် လုပ်ဖို့လည်း မကျေနပ်၊ ကိုယ့်ထက်သာတဲ့ မိုက်ကယ်ကိုပဲဖျက်ဆီးဖို့ကြိုးစားပြီး အချိန် ကုန်တော့တာပဲ။

အဲဒီဥပမာကိုတော့ဖြင့် ‘ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှု’ကို သရုပ်ဖော်တဲ့ ဖြစ်ရပ်တစ်ခုအနေနှင့် မှတ်သားထိုက်ပါတယ်။ ဘယ်လို ရိုးသားရမလဲ ဆိုတော့ ပညာသည်စာရေးဆရာရယ်လို့ ဖြစ်လာရင် ကိုယ့်ရဲ့စွမ်းအား ဘယ်အထိ ရှိတယ်ဆိုတာတော့ ‘သိ’ရလိမ့်မယ်။ အဲဒီ ‘အသိ’တော့ ရှိမှ၊ မရှိရင် မဖြစ်ဘူး။

အဲဒီ ‘အသိ’ ကလည်း ရိုးသားမှ သိတာ၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကို တကယ်ရှိ တာထက် လွန်ကဲပြီး အထင်ကြီးရင် အဲဒီ အသိ မရှိနိုင်ဘူး။ အဲသလို သိသာလာပြန်တော့လည်း အဲဒီလို သိတာကို ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဝန်ခံရလိမ့်မယ်။

“ငါ ဒါလောက်ပဲ အဖြစ်ရှိတာပဲ။ ဒီထက်ပိုပြီး အဖြစ်မရှိဘူး” ဆို တာကို ရင်ဆိုင်ရဲရမယ်။ ဒီလိုဆိုတော့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အနှိမ့်ချလွန်၊ အ ထင်သေး၊ စိတ်ငယ်ဖို့ ပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ အဖြစ်မှန်ကို မြင်ပြီး ရင်ဆိုင် ဖို့ပြောတာ၊ ဒီထက်ပိုပြီး အရည်အသွေး ထက်ဖို့၊ ကြိုးစားဖို့ကို မေ့မထား ရဘူး။

ဒီနေရာမှာ အထူးဦးတည်ပြောချင်တာက ကိုယ့်အရည်အချင်းနှင့် မတန် မမျှတာကို လုပ်ချင်တာ၊ (မုန့်ပျစ်သလက် လုပ်ရာက ကိတ်မုန့် ဖုတ်ချင်တာ)၊ အဲသလို လုပ်ချင်ပြန်တော့လည်း ဖြစ်လောက်အောင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုက လျော့နည်းတတ်သေးတယ်။

ဒီတော့ စာရေးဆရာရယ်လို့ ဖြစ်လာရင် ပိုက်ဆံကြေးငွေနဲ့ ဂုဏ် သတင်းကျော်စောမှု ရှာဖွေရာမှာ ပင်ကိုအရည်အချင်းနဲ့ ကြိုးပမ်းမှုကို တော့ဖြင့် ရှေ့တန်းက တင်ထားရလိမ့်မယ်။ ဒါမှသာ ရိုးသားဖြောင့် မတ်တဲ့ နည်းနဲ့ ရှာဖွေရာရောက်မှာပေါ့။

ဒီလိုမဟုတ်ရင် ငွေကြေးနဲ့ ဂုဏ်သတင်းရှာဖွေရာမှာ မဖြောင့်မှန်တဲ့

နည်းလမ်းတွေသုံးလာကြတော့မှာပဲ။ ငွေကြေးရဖို့အတွက်လူတွေ (အထူး သဖြင့် လူငယ်လူရွယ်တွေ) ရဲ့ မတော်တရော် ဆာလောင်တောင့်တမှု တွေကို ဖြည့်စွမ်းပေးတဲ့ အဆိပ်အတောက်စာတွေ ရေးတော့မှာပဲ။ အဲဒီ နေရာမှာ စာရေးဆရာပညာသည်ရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာ ရိုးဖြောင့်မှုတွေ ရေစုန် မျောတော့တာပဲ။

ဂုဏ်သတင်း ရှာဖွေရာကျတော့ ဒါထက်သိမ်မွေ့ပြီး ဒါထက်ညစ် ပတ်စုတ်ပဲ့တဲ့ နည်းတွေ သုံးလာတယ်။ ဂုဏ်သတင်းကျော်စောမှုဆိုတာ ကိုယ်က လိုချင်ပြီး နောက်က အတင်းလိုက်လို့ မရဘူး။ အရိပ်လိုလိုက် လေ ပြေးလေပဲ။

ကျော်စောမှု ဂုဏ်သတင်းဆိုတာ ပန်းဥယျာဉ်ထဲမှာ ပျံသန်းကျက် စားနေတဲ့ လိပ်ပြာလေးတွေလိုပဲ ပန်းဥယျာဉ်မှာ ပန်းစုံ၊ အနံ့စုံရင် သူတို့ အလိုလိုလာပြီး ပျော်တာပဲ။ သူတို့ကို အတင်းလိုက်ဖမ်းလို့ အကျိုးမရှိ ဘူး။

ဒီလှပတဲ့ လိပ်ပြာလေးတွေကို ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်အောင် အတင်းပိုက် နဲ့ဖမ်း၊ ပင်အပ်နဲ့ထိုးပြီး စက္ကူနဲ့ကပ်၊ မှန်သေတ္တာထဲ ထားပြန်တော့လည်း ပန်းပွင့်ပေါ်မှာ ပျံသန်းနေသလို နှစ်လိုဖွယ်ရာ မဖြစ်တော့ဘူး။

ဒီတော့ ပန်းခြံထဲမှာ ပန်းမျိုးစုံစိုက်ထားရင် လိပ်ပြာလေးတွေဟာ တစ်သုတ်ပြီးတစ်သုတ် မပြတ်လာ ပျံသန်းမြူးတူးပြီး ဥယျာဉ်ရဲ့ အလှ ကျက်သရေ တိုးစေမှာပဲ။

ကျော်စောမှုဆိုတာကလည်း ဒီလိုပါပဲ။ လိပ်ပြာလေးတွေ ပျောက်စေ တဲ့ ပန်းမန်စိုက်သလို ကိုယ့်ရဲ့ပညာအရည်အသွေး တက်အောင် ကြိုးပမ်း အားထုတ်နေရင် ကျော်စောမှုက ပန်းလိပ်ပြာ ဝဲသလို အမြဲရှိနေမှာပါပဲ။

ဒီတော့ ကျော်စောမူ ရှာဖွေတဲ့အခါမှာ ရိုးသားဖြောင့်မတ်တဲ့ နည်းနဲ့ ရှာဖို့လိုပါတယ်။ ကိုယ့်ပညာအရည်အသွေးကို မှီပြီး ရအောင် ကြိုးပမ်းရတာကတော့ မြန်မြန်လည်း မရဘူး။ သက်သက်သာသာနဲ့လည်း မရဘူး။

ဒီတော့ မြန်မြန်နဲ့ လွယ်လွယ် ကျော်စောမူရအောင် ‘ဖြတ်လမ်း’ တွေ အမျိုးမျိုးထွင်တတ်ကြတယ်။ အဲသလို ‘ထွင်’ ကြတဲ့အထဲမှာ အဆိုးဆုံးကတော့ ကိုယ့်ထက် ပညာဂုဏ်သိက္ခာရှိပြီး ကျော်ကြားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို ဟုတ်တာရော မဟုတ်တာရော အမနာပပြော ဝေဖန်တာကို မဆိုလိုဘူး။ သူငယ်ချင်း ရောင်းရင်း အချင်းချင်း အပျင်းပြေကျီစား ပြက်လုံး ထုတ်တာကို မဆိုလိုဘူး။

‘ငါက ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကို ဘယ်လို ရစရာမရှိအောင် ဝေဖန်တာ’ ဆိုတဲ့ အနေနှင့် သူတစ်ပါးကို ချိုးနှိမ်ပြီး ကိုယ့်ဂုဏ်သတင်း ကျော်စောအောင် ဖြတ်လမ်းက လိုက်ကြတယ်။

အဲဒါဟာ ရိုးဖြောင့်မှု မရှိတာ၊ သတ္တိမရှိတာကို ပြတာပဲ။ စာရေးဆရာဆိုတာ ငွေကြေးလိုချင်တယ်။ (သူများနည်းတူပေါ့) ကျော်ကြားမှု လိုချင်တယ်။ လိုချင်တဲ့အတိုင်း ကြိုးစားတယ်။

အဲသလို ကြိုးစားရာမှာ ရိုးရိုးဖြောင့်ဖြောင့်ကြိုးစားကြဖို့ပါပဲ။ ရိုးသား ဖြောင့်စင်းမှုဆိုတာ ဘယ်အလုပ် လုပ်စားစား ရှိကြရမှာပါ။

ဟိုတစ်ခါတုန်းက အာသောကမင်းကြီးလက်ထက်မှာ မြစ်ရေတွေ လျှံပြီး မြို့ရွာထဲမှာ ရေလွှမ်းမိုးတော့မယ့် ဘေးနဲ့ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရတယ်။ ဒီတော့ တိုင်းသူပြည်သားတွေဟာ ကိုယ်စီထွက်ပြီး သစ္စာဆိုကြရတယ်။

လက်လုပ်လက်စား အသည်သားကစပြီး မင်းမှုထမ်း၊ မှူးကြီးမတ်ရာ သေနာပတိ၊မင်းခစား၊နန်းတွင်းသား သားတော် သမီးတော်၊ ဆွေတော် မျိုးတော်၊ မိဖုရား မောင်းမတွေ ကနေပြီး ဘုရင်အထိ မိမိတို့ရဲ့ ကိုယ်စီ ‘ရိုးသားမှု’ ကို သစ္စာပြုကြရတယ်။

ဒီတော့ တစ်တိုင်းပြည်လုံး သစ္စာဆိုပြီးပြီ၊ ရေတိုးတဲ့ အရှိန်က ကျန်နေသေးတယ်။ တစ်ဦးက သစ္စာဆိုလိုက်ရင် တစ်ထစ်လျှော့ ဒီလို နဲ့ အတော်တော့ လျော့ကုန်ပြီ၊ နောက်ဆုံး အထစ် ကျန်နေသေးတယ်။

ဒီတော့ မင်းကြီးနဲ့ မှူးကြီးမတ်ရာတွေဟာ သစ္စာမဆိုရသေးတဲ့သူ ရှိသေးလားလို့ လိုက်မေးတော့ အမျိုးသမီးတစ်ယောက်ဟာ သူမဆိုရ သေးပါဘူးလို့ ပြောတယ်။

ဒီတော့ မင်းကြီးနဲ့ မှူးကြီးမတ်ရာတွေက အဲဒီ အမျိုးသမီးကို ကြည့် ပြီး နှာခေါင်းရှုံ့ကြတယ်။ ‘ဟယ် . . . အယုတ်မ၊ သင်ဟာ သူတစ်ပါး အခြား အမျိုးသမီးတို့ အိမ်သား အဆွေခင်ပွန်းကို ဖြားယောင်းဖျက်ဆီး တတ်တဲ့ မိန်းမ၊ သူတစ်ပါး၏ သားလုလင်ပျိုတို့ကို ပန်းကောင်းအညွန့် ချိုး ဖျက်ဆီးတတ်တဲ့မိန်းမ၊ သင့်လို ပြည့်တန်ဆာမကများ ဘာသစ္စာ ဆိုစရာရှိလို့လဲ’ စသည်ဖြင့် ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင် ကြိမ်းမောင်းကြတယ်။

ဒီတော့ ပြည့်တန်ဆာမက ‘ကျွန်မဟာ မင်းကြီးတို့ ဆိုသလို ဟုတ် ပါတယ်။ လူသူလေးပါး ရွံ့ရှာတဲ့မိန်းမအတန်းအစားပါ၊ ဒါပေမဲ့ကျွန်မ မှာ ဆိုစရာ သစ္စာတစ်ခုတော့ ရှိပါသေးတယ်’ လို့ ပြောတယ်။

ဒီတော့ မင်းကြီးနဲ့ မှူးကြီးမတ်ရာတွေဟာ ‘ကဲ . . .ဒါဖြင့် သစ္စာ ဆိုပါစေ၊ ကြည့်ရအောင်’ လို့ ခွင့်ပေးလိုက်တယ်။

ဒီတော့ ပြည့်တန်ဆာမက သစ္စာဆိုတယ်။ ‘ကျွန်မထံ လာရောက်

ပျော်ပါးသော ယောက်ျားများက ကျွန်မကို တစ်စုံတစ်ခုသော အခကြေးငွေ ပေးကြပါသည်။ ယင်းသို့ ပေးသောသူမှန်လျှင် ကျွန်မသည် မင်း၊ သူဌေးသူကြွယ်ဖြစ်လျှင်လည်း ပြုသင့်ပြုထိုက်သည်ထက် ပိုလွန်စွာ ပြုစုခြင်း လုံးဝမလုပ်ပါ။ ဒွန်းစဏ္ဍားသော်မှလဲ ထိုအခကြေးငွေပေးလျှင် ပြုသင့်ပြုထိုက်သည်ထက်လျော့နည်း၍မပြုစုပါ။ ကျွန်မသည်မင်း၊ သူဌေးသူကြွယ်၊ ဆင်းရဲသား၊ ဒွန်းစဏ္ဍား ဟူ၍ အဆင့်အတန်းမခွဲ တာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ ပြုစုခဲ့ပါသည်။ ဤသစ္စာကို ဆိုပါတယ်’

အဲသလို သစ္စာဆိုတဲ့အခါမှာ တက်နေတဲ့ မြစ်ရေတွေဟာ တစ်ခါတည်း ထိုးဆင်းကျသွားပါသတဲ့။

ဒီတော့ လောကမှာ ဘာအလုပ်ပဲ လုပ်စားစား ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှုတော့ဖြင့် ရှိရလိမ့်မယ်။ အနိမ့်ဆုံးဖြစ်တဲ့ ပြည့်တန်ဆာမတောင် သူ့မှာ ‘ရိုးသားဖြောင့်မှန်မှု’ တစ်ခုတော့ လက်ကိုင်ထားသေးတာပဲ။

ဒါကြောင့် လူ့လောကထဲမှာ လူတွေ အထင်ကြီး လေးစားခံရတဲ့ စာရေးဆရာ အလုပ်လုပ်နေတဲ့သူတွေဟာ ပြည့်တန်ဆာမမှာတောင် ထားနိုင်တဲ့ ‘ရိုးသားမှု’ တစ်ခုတော့ဖြင့် လက်ကိုင်ထားနိုင်ကြပါစေလို့ ဆန္ဒပြုရပါတယ်။

[၁၉၈၀၊ နိုဝင်ဘာလ]

မပြောလှာစမ်းပါနဲ့၊ ဇိမ်ပျက်လွန်းလို့

စာရေးဆရာရယ်လို့ လူတစ်လုံးသူတစ်လုံး လုပ်နေရပါတယ်။ ဟိုဟိုဒီဒီ ခရီးလေး ဘာလေးများ မထွက်လိုက်နဲ့၊ တွေ့တဲ့လူတိုင်းက ပြောလိုက်ကြပါလိမ့်မယ်။ ‘ဒီနေရာရောက်ရင် စာရေးဆရာတွေ အများကြီး ရမှာပဲ။ စာအုပ်တစ်အုပ်တော့ ကောင်းကောင်း ဖြစ်မှာပဲနော်’ အဲသလို အဓိပ္ပာယ်မျိုးနဲ့ စကားတွေ နားမဆုံအောင် ကြားရတော့တာပဲ။

ခရီးထွက်တာက အနားယူ၊ စိတ်အေးလက်အေး နေချင်လို့ ထွက်လာတာ။ အဲဒီ စကားတွေ ကြားလိုက်ရရင် လုပ်ရမယ့် အလုပ်တာဝန် တစ်ခုကြီး ထမ်းရွက်လာရသလို ဖြစ်သွားတော့တာပဲ။ စိတ်သစ်၊ အမြင်သစ်နဲ့ သက်သက်သာသာ စည်းစိမ်ယူနေတာလေးကို ဘယ်ရောက်သွားမှန်း မသိတော့ပါဘူးဗျို့။ စာရေးရမယ့်အလုပ်ကိုချည်း ထပ်ကာထပ်ကာ သတိပေးနေကြတာတော့ ချမ်းသာပေးကြပါလို့ တောင်းပန်ချင်တာပါပဲ။

အခုဆိုရင် တစ်ခုသောနေရာဌာနမှာ စိတ်အေးလက်အေး အနားယူနေတာ သုံးလရှိသွားပြီ။ ရေးနေကျ ဟောဒီသောင်းပြောင်း ဆောင်းပါး ထဲမှာ အဲဒီအကြောင်း အရိပ်အမြွက်ကလေးတောင် ထည့်မရေးဘူး။

ရေးရင်းယူနေတဲ့ ဇိမ်လေးတော့ ပျက်တော့မှာ အမှန်ပဲ။ ဒီကြားထဲ ‘စာရေးဖို့အတွက် လေ့လာစရာတွေ အများကြီးပဲနော်၊ ဆောင်းပါးတွေ အများကြီး ထွက်လာမှာ’ စသည်ဖြင့် စေတနာကောင်းနဲ့ ပြောရှာကြတာ ပါ ဆိုတာတော့ သိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီစကားတွေ ကြားလိုက်ရရင် စိတ်ကို ညစ်ညစ်သွားတော့တာပဲ။ စာရေးတဲ့အလုပ်ကို တစ်ခါတလေ လည်း မေ့ထားချင်တယ်။ စိတ်ညောင်းလွန်းလို့ပါ။

ဥပမာ . . . ဆရာဝန်တစ်ယောက်၊ အနားယူခရီးထွက်လာရင် ‘ခင်ဗျား ကုစရာ လူနာတွေ အများကြီး တွေ့မှာပဲနော်’ လို့သွားပြောရင် သူ့စိတ်ထဲ ဘယ်နှယ်နေမလဲ။ အလုပ်ဆိုတာ ကိုယ်အင်မတန် နှစ်သက် မြတ်နိုးတဲ့အလုပ်၊ ကိုယ့်အတွက် စီးပွားလာဘ်လာဘ ထင်ပေါ်ကျော်စောမှု ပေးတဲ့ အလုပ်မျိုးပဲ ဖြစ်ဦးတော့ တစ်ခါတစ်ခါတော့ ပျင်းမုန်းငြီးငွေ့တာပဲ။ ဒါကြောင့် စိတ်သစ်လောင်းအောင် အနားယူရတယ်လေ။

အခုဆိုရင် ဆောင်းပါးတော့ ရေးနေတာပဲ။ ဒါပေမယ့် သွားနေကျ အိမ်မှာ ထိုင်ရေးသလိုပဲ ရေးတယ်။ ခရီးထွက်ပြီး တစ်နေရာမှာ ရောက်နေတာက သပ်သပ်ပဲ။ စာရေးတာနဲ့ကို ဘာမှမဆိုင်သလို ထားလိုက်တာပဲ။ အခုထိ ဘယ်နေရာ ဘယ်အရပ်ကနေပြီး ဒီဆောင်းပါးကို ရေးတာပါလို့ မပြောလိုဘူး၊ မပြောချင်ဘူး။

အဲဒါလည်း နိုင်ငံခြားပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ကြီးတွေ နောက်က သတင်းထောက်တွေ တကောက်ကောက်လိုက်နေလို့ တိတ်တဆိတ် လျှို့ဝှက်ပုန်းလျှိုးသွားရတာမျိုးလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ အဲသလောက်ထိလည်း မကြီးကျယ်ပါဘူး။ ခရီးမထွက်ခင် တွေ့တဲ့မိတ်ဆွေတွေကိုတော့ ဘယ်

သွားမယ်ဆိုတာ ပြောခဲ့ပါတယ်။ မတွေ့တဲ့လူတွေလည်း တမင်မပြော မိဘူးပေါ့။

ဒါဖြင့် အခုထွက်တဲ့ ခရီးအကြောင်း မရေးတော့ဘူးလားလို့ ဆိုရင် ရေးချင်လည်း ရေးမှာပဲ၊ မရေးချင်လည်း နေမှာပဲ။ ဘယ်တော့ဘယ်အခါ မှ ရေးဖြစ်မယ်ဆိုတာလည်း မပြောနိုင်ဘူး။ ခုအထိတော့ ဒီနေရာ ဒီ ဌာနမှာ နေရတဲ့ ချမ်းသာမှုကို အပြည့်အဝ ခံစားနေတာပဲ။ ဒီပြင် ဘာမှ မလုပ်ဘူး၊ လုပ်လည်း မလုပ်ချင်ဘူး။

ခရီးသွားတဲ့ ကိစ္စပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘယ်လို အတွေ့အကြုံမျိုးပဲဖြစ်ဖြစ် စာရေးဆရာအဖို့မှာတော့ စာရေးဆရာ ‘ကုန်ကြမ်း’တွေချည်းပေါ့။ ဒါ ပေမဲ့ အဲဒီကုန်ကြမ်းတွေကို ဥုံဖွဟဲ့ဆိုတာနဲ့ ဖတ်လို့ကောင်းတဲ့ စာတွေ ဖြစ်မလာဘူး။ အဲသလိုဖြစ်လာအောင် လုပ်ရတဲ့ အလုပ်က အဆင့်ဆင့် အတော်များသေးတာ။ ဒါကြောင့်မို့ အနားယူခရီးထွက်တဲ့အခါမှာ အဲဒီ အတွေ့အကြုံတွေကို စာရေးဖို့ကို စိတ်ထဲ မထည့်ချင်ဘူး။

စာရေးတဲ့ အလုပ်ကို တချို့သောသူတွေ (အထူးသဖြင့် စာမရေးတဲ့ လူတွေ) က အလွယ်တကူ ပေါ့ပေါ့တန်တန်နဲ့ဖြစ်တဲ့ အလုပ်မျိုးလို့ပြော တတ်ကြတယ်။ ကိုယ့်အလုပ်ကိုကိုယ် သိဒ္ဓိဂုဏ်တင်ပြီး ‘စာရေးတဲ့အလုပ် ဆိုတာ လွယ်တာမဟုတ်ဘူး’ စသည်ဖြင့် ကြွားလုံးထုတ်ပြီး ပြောသလို ဖြစ်ချင်လည်း ဖြစ်မှာပေါ့လေ။ ဖြစ်လည်းဖြစ်ပေါ့။ မတတ်နိုင်ဘူး။ အဖြစ်အတိုင်း၊ အမှန်အတိုင်းတော့ ပြောရဦးမယ်။

ခရီးထွက်လေ့လာတာတို့၊ စာတိုပေစ သုတေသနပြုတာ စုဆောင်း တာတို့ ဆိုတာတွေက လက်ဦးအစပျိုးတဲ့ အလုပ်တွေပါ။ အလွန် စိတ်

ဝင်စားစရာ ကောင်း အလွန်ပျော်စရာကောင်းတဲ့အလုပ်တွေပါ။ အဲဒီ အချိန်မှာ ဝိုင်းဝန်းကူညီကြတဲ့ လူတွေကလည်း အလွန်ပေါ့ပါတယ်။

အဲဒီနောက် လာမယ့်အလုပ်က စုဆောင်းထားတာတွေကို ပုံသေ ကားကျ ရသစာပေဖြစ်အောင် သီကုံးဖွဲ့ရမှာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီအဆင့်ကို စာရေးသူတော့ သေချင်အောင်ကို ကြောက်ပါတယ်။ အဲဒီလုပ်ငန်းခွင် ကို မဝင်ချင်ဘူး။ ဟိုဟိုဒီဒီ ယိုးမယ်ဖွဲ့ပြီး ရှောင်ရှားတော့တာပဲ။

အဲသလိုအချိန်မျိုးမှာ စကားပြောဖို့ အလွန်ကောင်းတာပေါ့။ ဘယ်လို အချက်အလက်တွေ စုဆောင်းတာ ရပြီးပြီ။ အဲဒါတွေကို ဘယ်လို တန် ဆာဆင်ရေးလိုက်ရရင် ဘယ်လိုကောင်းမယ်ဆိုတာကို ဝါစေ့ဆိတ်စား သလို ပါးစပ်က အမြှုပ်ထွက်အောင် ပြောနေတော့တာပဲ။ ပြောသာနေ တယ်။ တကယ်တော့ မလုပ်ဖြစ်ဘူး။ လုပ်ရမယ်ဆိုတော့ လက်နှိပ်စက် မင်ကြိုးက ဟောင်းပြီး စာလုံးတွေမထင်လို့၊ စိတ်ကြိုက်စက္ကူ မရှိသေး လို့ (ဒါလည်း အလကားပါ)၊ ဖောင်တိန်နစ်က ဘာဖြစ်နေလို့ ဆင်ခြေ တွေ ဒုနဲ့ဒေး ပေးနေတော့တာပဲ။

ကိုယ့်ကိုယ်ကို အတင်းတွန်းပြီး စားပွဲထိုင်ခိုင်းလိုက်ပြန်တော့ လည်း ဘယ်သူ့ဆီက စာရတာ နှစ်လတောင် ရှိပြီ။ စာပြန်ဦးမှ။ စားပွဲ လည်း စာရွက်တွေရှုပ်လို့ (ဘယ်တုန်းကများ ရှင်းဖူးတဲ့အတိုင်း) ရှင်းဦး မှ။ ဟိုစာအုပ်ငှားထားတာ စာကြည့်တိုက်က ရက်စေ့လို့ သတိပေးနေပြီ ပြီးအောင် ဖတ်ဦးမှ။ အဲသလို သောင်းခြောက်ထောင်သော အကြောင်း တွေ ရှာပြပြီး မရေးဘဲ နေတော့တာပဲ။

စာရေးတဲ့ အလုပ်က အဲဒါ ခက်တာပေါ့။

အရသာတွေနှစ်သက်တယ်။ မလုပ်လည်း မနေနိုင်ဘူး။ လုပ်ရမှာ

ကျတော့လည်း ဆုတ်ကန် ဆုတ်ကန်နဲ့၊ ဘာမှန်းလည်း မသိဘူး။ ဒီလိုနဲ့ စာရေးတော့ ရေးဖြစ်နေတာပဲ။ ရေးတိုင်းလည်း အနည်းနဲ့အများ ဒီလို ဖြစ်တာပဲ။

စာတိုတို ဆောင်းပါးဝတ္ထုဆိုရင်တော့ နည်းနည်းဖြစ်တယ်။ တော်တော်ကြီးကျယ်တဲ့ ကိစ္စကျရင်တော့ စိတ္တဇရောဂါစွဲသလို အိုးတိုး အင်တင်နဲ့ စိတ်ထဲမှာ မတင်မကျ အမြဲခံစားရတော့တာပဲ။

တစ်ခါတစ်ခါတော့လည်း စာရေးရတာ ဝေဒနာတစ်ခုပါပဲ။ ဝေဒနာမှ စိတ်ဝေဒနာပါ။ စာမရေးဘဲလည်း မနေနိုင်၊ ရေးရပြန်တော့လည်း ဝေဒနာတစ်ခု ခံစားရတာပါပဲ။

ဒါပေမယ့်လည်း အဲဒီဝေဒနာက ကိုယ့်ဘဝ အဖော်ကောင်းတစ်ခုလို သူမရှိလည်း မဖြစ်ဘူး။ ဟာ ... အတော်ခက်ပါတယ်။ စာရေးတဲ့အလုပ်ကို ကြည်နူးနှစ်သက်ပြီး ပီတိဖြစ်နေတဲ့အခါ ရှိသလို စိတ်ပျက်အားငယ်ပြီး ‘ပန်းလျလျ’ ဖြစ်တဲ့ အချိန်တွေလည်း အများကြီးပါ။

‘မရှိမကောင်း၊ ရှိမကောင်း၊ မပေါင်းလည်းခက် ပေါင်းလည်းခက်’ ဆိုသလို ဒီကိစ္စဟာ ကိုယ့်တစ်ယောက်တည်း ကိုယ်နှင့်ကိုယ် ရန်ဖြစ်နေရသလို ဖြစ်နေတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ပေါ့၊ ကဗျာဆရာ Robert Frost က ပြောခဲ့တယ်။ (ကဗျာဆရာဆိုတာ လောကနှင့် သမီးရည်းစားချင်း စိတ်ကောက်သလို စိတ်ကောက်နေတဲ့လူမျိုး) တဲ့။

စာရေးဆရာနဲ့ စာရေးတဲ့အလုပ်ကလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။ သမီးရည်းစားချင်း စိတ်ကောက်သလို ခဏခဏ တကျက်ကျက်နဲ့ ပြီးတော့လည်း တဟီဟီနှင့် ကြည်နေတာမို့ စာရေးရတာ စိတ်ပျက်တယ်။

ဘာဖြစ်တယ်လို့ ပြောကြတာတွေကို အဲသလိုသာ သဘောထားကြပါ
တော့၊ သပွူရိသအပေါင်း စာဖတ်သူ သူတော်ကောင်းတို့ရှင့် ...။

[၁၉၈၀၊ မတ်လ]

မြို့တော်သို့ ပြန်ခဲ့ရချေပြီ

မြို့နယ်ဒေသဆီမှာ သုံးလေးလနေပြီး အချိန်တန်တော့လည်း မြို့တော် ရန်ကုန်ကို ပြန်လာရတာပါပဲကလား။

ရန်ကုန်မြို့ကြီးရဲ့ လူနေမှုပုံစံက တစ်ဝမ်းတစ်ခါး စာရေးသောက်ရဖို့အရေး ပြေးရလွှားရ၊ အချိန်ကို အလှအယက်နှင့် လုပ်နေရတော့ အချင်းချင်း လှည့်ကိုမှ မကြည့်အားကြဘူး။ မိတ်ဆွေအချင်းချင်း ဆွေမျိုးအချင်းချင်း အတွေ့အမြင် နည်းကြတယ်။ ကြာတော့ 'စိမ်း' ကုန်ကြတာပေါ့။

ရန်ကုန်မြို့နေ လူများရဲ့ အဓိက စိတ်နေစိတ်ထားဟာ 'စိမ်းကား' တဲ့သဘော၊ အချင်းချင်း နီးကပ်တွယ်တာမှု နည်းတဲ့သဘောတွေ အပြည့်အဝပါတယ်။ အဲဒါလူတိုင်းပါပဲ။ စာရေးသူလည်း ထိပ်ဆုံးက စာရင်းဝင်ပေါ့။

နားထောင်ကောင်းအောင်လို့ 'စိမ်းကား' တယ်လို့ ပြောတာပါ။ အချင်းချင်း အရေးမလုပ်ဘူး။ မေတ္တာတရား ခေါင်းပါးတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်ရဲ့ တွန်းဖိမှုကြောင့် ဒီလိုဖြစ်ရတယ်လို့ ကိုယ့်ကိုကို ခွင့်လွှတ်ပြီး သက်သာအောင် ဖော့ပြောရတာပါပဲ။

နယ်မြို့ငယ်လေးတွေမှာတော့ ရန်ကုန်မြို့နေလူတွေလို တခြား တစ်ရပ်က လာနေကြတဲ့ ‘ပျံကျ’တွေမဟုတ်ဘူး။ ‘ရွာနေပြည်ထိုင်၊ ရပ် ဆွေရပ်မျိုးတွေ’မို့ အချင်းချင်း ကူညီရိုင်းပင်းတယ်။ မေတ္တာထားတယ်။ မြန်မာ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဖြစ်တဲ့ ‘အိမ်နီးနားချင်း’ အဖွဲ့အစည်း တည် ဆောက်ပုံဟာ တည်နေဆဲရှိတာ တွေ့ရလို့ ဝမ်းသာကြည်နူးမိတယ်။

တစ်ရပ်တစ်ကျေးမှာ လေးလလောက် နေလာခဲ့တဲ့ အချိန်အတွင်း မှာ ကိုယ်သွားချင်တဲ့နေရာကို လမ်းသိသိ မသိသိ သွားတာပဲ။ ‘ပါးစပ် ပါ ရွာတွေ’ ဆိုတာလို တောလမ်းခရီး တောင်ဖီလာမြောင်ကာဆီးနေ စေတော့ ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက် ရောက်တာပဲ။

ဥပမာ ဆိုပါစို့။

“သဒ္ဓမ္မသီတဂူချောင်ဆိုတာ ဘယ်အနားမလဲ”

“ဪ... သဲကုန်းသပိတ်အိုင်ဆရာတော် ဓမ္မကထိက အသျှင် ဉာဏိဿရသီတင်းသုံးနေတဲ့ ချောင်ကိုလား၊ မဝေးတော့ဘူးခင်ဗျ။ ဟော ဒီလမ်းအတိုင်း မြောက်ဘက်ကိုသာသွား၊ ပြီးတော့ အနောက်ဘက်မှာ မစိုးရိမ်ချောင် တွေ့လိမ့်မယ်။ အဲဒီအနောက်သာ ချိုးဝင်လိုက်၊ ရောက် ကရော။ အပေါ်တက်သွားရတယ် ခင်ဗျာ”

ဒီတော့ ‘အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက်ဘယ်မှာ မသိပါငြား ရန်ကုန်သား’ မှာ အတော်ခက်သွားတာပေါ့။ သူတို့ဆီက အမြဲ အရှေ့ အနောက်ကို ရည်ညွှန်းပြီး စကားပြောကြတာကိုး။ ဘတ်စ်ကားပေါ် မှတောင် ‘ဒီအထုပ်ကလေး တောင်ဘက်နား တိုးလိုက်ပါလား’ လို့ ပြောကြတယ်။

အူကြောင်ကြောင် ဖြစ်နေတဲ့ ရန်ကုန်သူ ရန်ကုန်သားတွေကို သူ တို့ကလည်း အကဲခတ်ပြီး သူတို့အထဲက လူကြီးတစ်ယောက်က ဟန် နဲ့ပန်နဲ့ ပြောပြန်တယ်။

“ဪ...ရပ်ဝေးက လူတွေ ထင်ပကွာ။ ဒီလိုပြောလို့ ဘယ်သွား တတ်ပါမလဲ။ ဟဲ့ ... ဟိုတစ်ယောက် လိုက်ပို့လိုက်စမ်း။ အဒေါ်တို့က ဆရာတော်ဆီ သွားမှာလား။ ဆရာတော်က ဝါတွင်းတောင် နေ့ဆိုရင် ကျောင်းမှ ရှိချင်မှ ရှိတာဗျို့။ မရပ်မနား တစ်နိုင်ငံလုံး လှည့်တရားဟော နေတာ။ တစ်နှစ် ၃၆၅ ရက်မှာ တရားပွဲက တစ်ထောင်ကျော်နေတယ်။ ဆရာတော်ဆီသွားဖူးရင် ဆရာတော်ရဲ့ တရားခရီးစဉ် လေ့လာပြီးမှသွား ကြဗျ။ ဟဲ့ ... ဟိုခရီးစဉ် စာအုပ်ကလေး ပေးစမ်း။ မှန်း .. ကြည့်ရအောင်။ ဪ... ဝါခေါင်လဆန်း ၂ ရက်ဆိုတော့ ရှိတယ်ဗျ ရှိတယ်။ သွားကြ ရော့”

အဲသလို ဂရုတစိုက် လမ်းပြရုံမကသေးဘူး။ သိသင့်သိရာတွေကို စေတနာ့ဝန်ထမ်း ပြန်ကြားရေးဌာနတစ်ခုလို အလုပ်တစ်ခုလုပ်ပြီး ပြော ပြလိုက်သေးတယ်။

ရန်ကုန်မြို့ကြီးမှာ လမ်းမေးကြည့်စမ်းပါလား။ ‘မသိဘူး’ လို့ ပြော ဖော်ရရင် တော်လှပြီ။ တကယ်တော့ သိလည်း မသိကြပါဘူး။ သိလည်း ဂရုမစိုက်ကြပါဘူးလေ။ ကိုယ့်စားရေးသောက်ရေး ရုန်းကန်နေရသူတွေ မဟုတ်လား။ အချင်းချင်း မေတ္တာ စေတနာ မထားနိုင်ကြဘူး။

မြင်းလှည်းစီး ဆိုလည်း အများနဲ့အတူ စီးရတာပဲ။ ခရီးသည် အချင်းချင်း “ဟဲ့...ကလေးမ၊ ညည်းရဲ့ခြင်းကြီးဟာ ဟိုသီလရှင်ဆရာ ကြီး ခေါင်းကိုတိုက်နေပြီလေ၊ ရွှေ့ပေးလိုက်ဦး”

“ဪ... ဟုတ်လား။ ကန်တော့ပါရဲ့ ဆရာကြီးဘုရား”

“နေပါစေ ကိစ္စမရှိပါဘူး။ ခရီးသွားဆိုတာ ဒီလိုပဲပေါ့” အစရှိသည်ဖြင့် မေတ္တာရေးရှု စကားပြောသံတွေ ကြားရတယ်။

“ဗျို့... မြင်းလှည်းဆရာ၊ ရှေ့နားက အကြော်ဖိုမှာ ရပ်ပါဦး၊ ဘယာကြော် ဝယ်ချင်လို့” အဲသလို တစ်ယောက်ပြောလို့ ရပ်ပေးလိုက်တယ်ဆိုရင်ပဲ လှည်းပေါ်က လူတွေအားလုံးကိုယ်စီ အကြော်စုံအမျိုးမျိုး ဝယ်ချင်ကြတော့တာပဲ။ ဒီတော့ တစ်ပြိုင်လုံး ဆင်းရင် မလွယ်ဘူး မဟုတ်လား။ ဒီတော့ မြင်းလှည်းဆရာမှာ ဘယ်သူက တို့ဟူးကြော် ဘယ်နှစ်ခု၊ မတ်ပဲကြော်က ဘယ်နှစ်ခု၊ ပေးလိုက်တာ ငါးကျပ်တန်၊ ဟိုတစ်ယောက်က ... အစရှိသည်ဖြင့် လူအမျိုးမျိုးကို အလိုဆန္ဒပြည့်အောင် ကူသယ်ခေါက်သယ် စိတ်ရှည်လက်ရှည် လုပ်ပေးရှာတယ်။

တစ်ခါလည်း ဆိုက်ကားစီးတယ်။ ‘ဒေါက်တာလှရွှေအိမ်’ လို့ပြောလိုက်တယ်။ ဒီတော့ ဆိုက်ကားဆရာက ‘ဪ... ကွမ်းစား ဒေါက်တာလှရွှေလား၊ ကျွန်တော်သိတယ်၊ နန္ဒဝန်ကွက်သစ်ထဲမှာ၊ ကွမ်းတော့ တကယ်စားပါပဲဗျာ၊ ကွမ်းစားသလောက်ဆေးလိုက်တယ်ခင်ဗျာ၊ စေတနာလဲ တကယ်ကောင်းပါပဲ၊ တစ်ခါ ကျွန်တော့်ကလေး ဖျားတုန်းက ပထမအခေါက် ဆေးတွေဘာတွေပေးပြီး နောက်တစ်နေ့လာခဲ့ဦးလို့ မှာတယ်ဗျ။ ပြီးတော့ ပိုက်ဆံမပေးနိုင်လို့ မလာဘဲမနေနဲ့၊ ပိုက်ဆံ မရှိလို့ လူအသေခံတာမျိုး မဖြစ်စေနဲ့လို့ ထပ်မှာတယ်ဗျ။ တစ်ခါလည်းဗျာ၊ ကျွန်တော့်အိမ်နားက ဆိုက်ကားသမားရဲ့ ကလေးကို ရောဂါကြီးတယ် မဖြစ်ဘူးဆိုပြီး သူ့အိမ်ပေါ်တင်ပြီး ကုပေးတယ်ဗျ။ အဒေါ်က ဘာဖြစ်လို့လဲ ဖျားလို့လား”

အဲသလို သူ့ဆီက သတင်းပလင်းတွေ ပေးရုံမကဘူး။ ကိုယ့်အကြောင်းကို မေးလိုက်သေးတယ်။ ရန်ကုန်သူ ရန်ကုန်သားတို့ သဘာဝအတိုင်းဆိုရင် ဆိုက်ကားသမားက လူကိုအရောဝင်ပြီး စပ်စုရမလားလို့ မျက်နှာကြီးစူပုပ်နေစရာပေါ့။

ဒါပေမဲ့ မေတ္တာစေတနာဆိုတာ တုံ့ပြန်တဲ့သဘောရှိတယ်။ မုဆိုးတစ်ပိုင်း ရန်ကုန်သူ မိန်းမရိုင်းကလည်း သူတို့ရဲ့ စရိုက်သဘာဝကိုနွယ်ပြီး အာလူးဖုတ်ရပြန်တာပေါ့။

“အဒေါ်က ဘာမှမဖြစ်ပါဘူး။ ချွေးမနဲ့ မြေးလေး တောင်ရိုးပေါ်မှာ ဖျားကြလို့လေ၊ ဒေါက်တာလှရွှေက သူ့မြင်းလှည်းနဲ့ နေ့တိုင်းလာကြည့်၊ ဆေးထိုးဆေးပေးတယ်။ ကံဆိုးချင်တော့ ဥတုတွေပျက်၊ မိုးကြီးတွေရွာ၊ တစ်တောင်လုံး အေးစိမ့်ပြီး အဖျားမကျဘူး။ ဒါနဲ့ ဒီအဖျားက နာရီပိုင်းနဲ့ စောင့်ကြည့်ပြီး ဆေးကုမှဖြစ်မှာဆိုပြီး လူနာသားအမိ နှစ်ယောက်သာ မကဘူး။ အစွယ်အပွား မိသားစုအားလုံး လူခြောက်ယောက် အိမ်ပေါ်တင်ကျွေးရတာကွဲ့။”

“သူတိုက်ကြီးကလဲ နှစ်ထပ် အကျယ်ကြီးပါဗျာ”

“တိုက်ကျယ်ပေမယ့် စေတနာ မေတ္တာ ကျယ်ဝန်းဦးမှပါကွာ၊ အခုဆိုရင် လူနာတွေ အဖျားကျပြီး ဟောလစ် စွတ်ပြုတ်အစရှိတဲ့ အစားအစာတွေနဲ့ ပြုစုနေရပြန်ပြီလေ၊ အဲဒါ အဖိုးအခအကြေးငွေလဲ မယူ၊ ငွေကြေးနဲ့ဖြတ် ကျေးဇူးဆပ်လို့လဲ မဖြစ်နိုင်တဲ့ အဖြစ်မျိုးမို့ အတော်ခက်ပါတယ်ကွာ”

“အဒေါ်တို့နဲ့ အမျိုးတော်သလား”

“မတော်ပါဘူးကွာ။ အဒေါ်ရဲ့ခင်ပွန်း တက္ကသိုလ်မှာ ဆရာလုပ် တုန်းက ဆရာလှရွှေက တပည့်ဖြစ်ခဲ့ဖူးတယ်။ အဲဒါ ဆရာရဲ့ ကျေးဇူး ဆပ်တာတဲ့ကွာ။ သူ့ဆရာကလဲ အခု စစ်ကိုင်းချောင်မှာ တစ်ဝါတွင်း ပဉ္စင်းဝတ်နေတာကိုးကွဲ့။ ကဲ ပြောရင်းဆိုရင်းရောက်ပြီ။ ကုန်းအဆင်း ကြီး မဆင်းနဲ့ကွာ။ အနီးလေးပဲ အဒေါ်ဘာသာ သွားပါ့မယ်”

“အဒေါ်သွားလို့ ဖြစ်မလား။ လမ်းတွေက မိုးရွာထားလို့ ချောနေ တယ်နော်။ ကျွန်တော် လိုက်တဲ့ပို့ပေးမယ်လေ”

“နေပါစေကွာ။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်”

* * *

တစ်ခါ ဒီကပဲ ဆိုက်ကားစီးသွားတယ်။ လမ်းမှာ ဆွမ်းတော်ပွဲ ကြီး လှည့်လာတာနဲ့ ကြိုတယ်။ ရှေးရိုးမပျက် ထီးဖြူတွေ၊ ကျိုင်းတွေနဲ့ ဝင်းခင်းပြီး အက အခုန်တွေနဲ့ စည်တွေဗျောတွေနဲ့ လှလှပပကြီး မြင် ရတယ်။ ဒီတော့ ငယ်ငယ်တုန်းက ဘိုးဘွားဆွေမျိုးသားချင်းတွေနဲ့ နေ ခဲ့ရတုန်းက မြင်ကွင်းတွေ ပြန်ပေါ်လာပြီး မျက်ရည်မကျမိအောင် ထိန်းရ ပါတော့တယ်။

ဆိုက်ကားဆရာကလည်း ဆွမ်းတော်ကြီး ဝတ်သင်းတွေ အကြောင်း ပြောလိုက်တာ ကောင်းမှုတော်ဘုရားကြီးက ဘယ်နေ့၊ ငါးထပ်ကြီး ထူ ပါရုံ၊ဆင်များရှင် ဘုရားတွေက ဘယ်ရက်နဲ့ စုံလို့ပဲ။

“အမယ် ... ဆိုက်ကားဆရာ၊ စကားတပြောပြောနဲ့ လမ်းမှားကွေ့ နေပြန်ပြီ၊ ခု အဒေါ်သွားမှာက မြောက်ဘက်လေ၊ အခု ဘာလို့ တောင် ဘက်ကွေ့နေတာလဲ”

“လမ်းမမှားပါဘူး အဒေါ်ရဲ့။ ဒီဆွမ်းတော်ကြီးပွဲက အကတွေ သိပ် စုံတာ၊ ဟောဟိုလမ်းထောင့်မှာ ရပ်ပြီး အကမျိုးစုံ ကလိမ့်မယ်။ အဒေါ် ကြုံတဲ့အခါ ကြည့်သွားပါဦး။ ကျွန်တော်စောင့်ပါ့မယ်။ စောင့်တဲ့အတွက် ပိုက်ဆံ အပိုမတောင်းပါဘူး၊ အဒေါ်ကြည့်စေချင်လို့ပါ။ သိပ်ကောင်း တာ အဒေါ်ရဲ့။ ဒါမျိုးက ကြည့်ရခဲတယ်”

အဲသလို စေတနာ ဗရပွနဲ့ ဆိုက်ကားသမားက ပြောရှာပေမယ့် ကျွန်မမှာ ဝမ်းနည်းစွာနဲ့ ငြင်းလိုက်ရတယ်။ ‘အဒေါ်မှာ ကိစ္စ အရေးကြီး လို့ကွာ’ လို့ တောင်းတောင်းပန်ပန်နဲ့ ပြောပြီး ဆိုက်ကား ပြန်ကွေ့ လိုက်ရပါတော့တယ်။

ကဲ . . . အဲဒါပဲ ကြည့်တော့လေ၊ ရန်ကုန်သူ ရန်ကုန်သားတွေမှာ ‘အချိန်မရှိဘူး’ ၊ ‘အလုပ်တွေများတယ်’၊ ‘မအားဘူး’ အဲဒီ ဖြစ်ရပ်ကြီး တွေနဲ့ ရင်ဆိုင်နေရတော့ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး မေတ္တာထား ကူညီဖို့ မပြောနဲ့၊ သူတစ်ပါးက ထားတဲ့ မေတ္တာကိုတောင် ခံယူဖို့ ‘အချိန်မရှိ’တဲ့ တကယ့် ငရဲကောင်တွေလိုပါကလားနော်။

[၁၉၈၁၊ ဖန်နဝါရီလ]

ကံကောင်းလိုက်လေ

ဇေယျဒိပ် နိမိတ်တဲ့။ နှစ်သစ်ကူးမှာ ‘ကံကောင်းလိုက်လေ’ လို့ ကျူးရင့်လိုက်ရတဲ့ အကြောင်းကတော့ ဒီလိုပါ။ ဒီဇင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့က မျက်မှောက်ခေတ်စာပေရဲ့ ဘုရင်မကြီး တစ်ဆူဖြစ်တဲ့ ဒဂုန်ခင်ခင်လေးကို ကန်တော့တဲ့ ပွဲတစ်ခု ‘ကရဝိတ်’ မှာ ကျင်းပတာဟာ အတော် ဝမ်းသာ စရာ၊ ကြည်နူးဝမ်းမြောက်စရာပါပဲ။

ဒါကြောင့် ကံကောင်းလိုက်လေနော်လို့ ထပ်တလဲလဲ စိတ်ထဲက သာမက နှုတ်ကပါ ဆိုမိပါတယ်။ ကံကောင်းတာ ဘယ်သူလဲ၊ အသက် ၇၈ နှစ်အရွယ်အထိ ကလောင်နဲ့ လက်မပြတ်ဘဲ ရေးနေနိုင်တဲ့ ‘မမခင်’ လို့ အများက တရိုတသေ ခေါ်ကြတဲ့ ဒဂုန်ခင်ခင်လေး ယခုလို စုပေါင်းပိုင်းဝန်းပြီး ပူဇော်ခံရတာကို ‘ကံကောင်းလိုက်လေ’ လို့ ဆိုလိုက်ခြင်း မဟုတ်ပါဘူး။

ကံကောင်းတဲ့သူက ပူဇော်ခံရတဲ့ ‘မမခင်’ (ဒဂုန်ခင်ခင်လေး) မဟုတ်ပါဘူး။ မမခင်အဖို့ ဒီလိုပူဇော်ခံရမှလည်း စာပေဘုရင်မကြီး အဖြစ် ဂုဏ်တက်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကျော်ကြာ ကလောင်

ကိုင် ရေးလာခဲ့တဲ့ ဂုဏ်ဒြပ်က ပြည့်စုံပြီးသားပါ။ ကိုယ့်ပညာပါရမီ ဘုန်းကံနှင့် ကိုယ့်ပညာကို ဝေမျှပေးချင်၊ အမွေပေးချင်တဲ့ ဆန္ဒစေတနာ ကြောင့် အလိုလိုရတာမျိုးပါ။ ဒါ့ကြောင့် ကန်တော့ခံရတဲ့ မမခင်ဟာ ထူးပြီး ကံကောင်းသူ မဟုတ်ပါဘူး။

ကံကောင်းသူတွေက ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ကန်တော့ရတဲ့ သူတွေပါ။ မမခင်လို ကြည်ညိုစရာ၊ အားထားစရာ၊ ကန်တော့ပန်းဆက်စရာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် မျိုးတွေ ရှိနေခြင်းဟာ ကံကောင်းလေစွလို့ ဥဒါန်းစကား ကျူးရင့်နေဖို့ ကောင်းလှပါတယ်။

လောကကြီးမှာ ရိုသေထိုက်သူ၊ ချစ်မြတ်နိုးထိုက်သူ ရှိတယ် ဆို တာ မင်္ဂလာတစ်ပါးပါပဲ။ စဉ်းစားကြည့်ရင် ဒီလိုရိုသေရမည့်သူ၊ ပူဇော် ခံမည်သူတွေသာ (ဖွဟဲ့ မပြောကောင်း မဆိုကောင်း) မရှိရင် လောက ကြီးဟာ အတော့်ကို အရပ်ဆိုး၊ မင်္ဂလာမရှိ၊ သုသာန်တစ်ပြင်လို၊ နေချင် စရာမကောင်းတဲ့ လောကကြီး ဖြစ်နေမှာပဲ။ ဒါ့ကြောင့် ရိုသေထိုက်သူ၊ ပူဇော်ထိုက်သူတွေ အမြဲရှိနေပါစေလို့ စိတ်ထဲက ဆုတောင်းနေမိ ပါတယ်။

ပြီးတော့လည်း အဲဒီကန်တော့ပွဲမှာ မမခင်ရဲ့ ကျေးဇူးကြောင့် စာပေစင်မြင့်ပေါ်ရောက်ပြီး စာရေးဆရာ ဖြစ်လာကြသူ အမျိုးသမီး တွေကလည်း မမခင်ရဲ့ကျေးဇူးကို ထုတ်ဖော်ပြောကြတယ်။ သူ့ကျေးဇူး ကို အောက်မေ့တတ်သူ၊ သတိရတတ်သူ၊ သတိရအောက်မေ့ရုံနှင့် မနေ သေးဘဲ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသူများဟာ သူတော်ကောင်းလက္ခဏာ တစ်ပါး ပါဝင်ပါတယ်။ ကျေးဇူးထုတ်ဖော်ပြီးပြောဆိုရတာဟာ အလွန်ပဲအရသာ ရှိပါတယ်။ စကားဆိုတာ စိတ်ကြည်နူးနှစ်သက်စေတာလည်း စကားပဲ။

စိတ်နောက်ကျို နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်တာလည်း စကားပဲ။ ဒီတော့ ခုလို ကျေးဇူးစကားတွေ ပြောတာဟာ ပြောရတဲ့လူတွေကလည်း နှစ်သက် ရွှင်လန်းသလို ကြားရတဲ့ သူတွေကလည်း အလွန် နှစ်လို ကြည်နူးလှ ပါတယ်။

မမခင်ကို ကန်တော့ကြတဲ့ပွဲမှာ မြင်ခဲ့ရ၊ ကြားခဲ့ရတာကို အကြောင်း ပြုပြီး စိတ်ထဲမှာ တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာတာ ရှိသေးတယ်။ မမခင်ကို ဝိုင်း ဝန်း ပူဇော်ကန်တော့ကြတဲ့ အမျိုးသမီးတွေဟာ ညီမ၊ တူမ၊ သမီးအရွယ် တွေသာမက မြေးအရွယ်တွေအထိ ပါတယ်။ သမီးတပည့်တွေသာမက မြေးတပည့်တွေ ဆိုပါတော့။

အခုတလော တိုးတက်နေတဲ့ နိုင်ငံကြီးတွေမှာ မိဘနဲ့ သားသမီး၊ ဆရာနဲ့တပည့် ဆိုသလို အသက်ချင်းကွာတဲ့လူတွေ တစ်ဖက်နဲ့တစ် ဖက် စည်းလုံးမှုမရှိ၊ ရင်ကြားမစေ့တဲ့ ပြဿနာ အတော်ပဲ ကြီးမားနေပါ တယ်။ အသက်အရွယ်ကွာဟမှု (Generation Gap)ကို အကြောင်း ပြုပြီး ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုတယ်။

လူကြီးနဲ့ လူငယ် စိတ်သဘောကွဲလွဲကြတယ်ဆိုတာ မဆန်းပါဘူး။ ဘယ်ခေတ် ဘယ်နေရာ ဘယ်အရပ်မဆို ရှိကြတာချည်းပါပဲ။ ခံစားမှု အတွေးအခေါ်တွေ တစ်ထပ်တည်း မကျနိုင်ပါဘူး။ ‘ကွာဟမှု’ ရှိနေမှာ ပါပဲ။ ဒါကတော့ သမိုင်းတစ်လျှောက်မှာ ဒီလိုပဲ လာခဲ့ကြတာပါ။ လူကြီး တွေကလည်း ‘ခုခေတ်လူငယ်တွေများ မျက်စိနောက်စရာ ... ဘယ်လို ဟာတွေလဲ’ လို့ ညည်းတွားကြသလို လူငယ်တွေကလည်း ‘ဒီအဘိုးကြီး အဘွားကြီးတွေကလည်းကွာ...’ အစရှိသည်ဖြင့်ပေါ့လေ။ ဘယ်တော့မှ ညီညွတ်မှု မရှိနိုင်ကြပါဘူး။

ဒီလိုပဲပေါ့၊ အခုလူငယ်တွေ လူကြီးဖြစ်လာကြတော့လည်း သူတို့ရဲ့ သားသမီး တပည့်လူငယ်တွေ တစ်ခါ သူတို့ကို ဒီလိုပဲ ပြောကြဦးမှာ ပေါ့။ ဒီလိုပဲ သံသရာလည်နေမှာပါပဲ။

ဒီကိစ္စကို အခုပြန်စဉ်းစားမိတယ်။ မမခင်ကို ကန်တော့ကြတဲ့ ပွဲ ကိုကြည့်ပြီး ‘အင်း...တို့ဆီမှာတော့ လူကြီးနဲ့လူငယ် ကွာဟမှုဟာ သိပ် မဆိုးလှသေးပါကလား’ လို့ အောက်မေ့မိပါတယ်။ ဒါလည်း မြန်မာ့ အစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုက ထိန်းပေးထားလို့ ဖြစ်မှာပါပဲ။

ကိုယ်ကိုယ်တိုင် လူငယ်အဖြစ်နဲ့တုန်းက လူကြီးတွေအပေါ် ဘယ် လိုသဘောထားခဲ့တယ်ဆိုတာ ပြန်စဉ်းစားမိတယ်။

စာရေးသက်အားဖြင့် နှစ်ပေါင်း ၄၀ကျော်လို့ ၅၀ နီးလာခဲ့ပြီ။ လွန် ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၅၀ က စာရေးဆရာလောကဟာ ဘယ်လိုလဲ၊ ကလောင် သစ် လူငယ်စာရေးဆရာတွေ ဘယ်လိုတက်လာခဲ့သလဲ ဆိုတာ ပြန် ပြောင်း တွေးမိတယ်။

အဲဒီတုန်းက မဂ္ဂဇင်းဆိုလို့ ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်း၊ သူရိယမဂ္ဂဇင်း၊ နောက် မှန်းခြေအားဖြင့် ၁၉၃၀ နောက်ပိုင်းဆီလောက်မှာမှ ကဝိမျက်မှန်တို့ ဘာတို့ ပေါ်လာတယ်။ စာပေ ဝါသနာထုံလာတဲ့ လူငယ်တွေအဖို့ ဒဂုန် ခင်ခင်လေး၊ ဒဂုန်ခင်လေးဆွေ၊ လယ်တီပဏ္ဍိတဦးမောင်ကြီး၊ ဆရာ ဇေယျ၊ ဒဂုန်နတ်သျှင်၊ ပီမိုးနင်း၊ မဟာဆွေ(နာမည်တွေ ရေးရင်အတော် ပဲ များပါတယ်) သူတို့ကို မမြင်ဖူးပေမယ့် စာဖတ်ပြီး အားကျရတယ်။ အတုယူရတယ်။

ဒီနေရာမှာ ‘အားကျ’ ရတယ် ဆိုတာ အတော်ပဲ အရေးကြီးပါ တယ်။ တက်သစ်စ စာရေးဆရာများမှာ ကိုယ့်ရှေ့က ရေးသွားသူတွေ

‘အားကျ’ စရာရှိမှလည်း ကြိုးစားချင်စိတ် ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူချင်းမတွေ့ရဘဲ စာကိုတွေ့ပြီး အားကျရတာကိုပဲ အလွန်ကျေးဇူးတင်ရပါတယ်။ လူချင်းတွေ့ ပြောဆိုသင်ပြပေးတာ မဟုတ်ပေမယ့်လည်း မြင်ဆရာအဖြစ်နဲ့ အမြဲလေးစားရိုသေရပါတယ်။ လူချင်းတွေ့ကြတော့လည်း တစ်ခွန်းစ နှစ်ခွန်းစ ပညာဗဟုသုတ စကားတွေကို ကြားနာမှတ်သားရပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ကိုယ့်ထက် ဝါရင့်အသက်ကြီးတဲ့ စာရေးဆရာတွေမှာ အားနည်းချက်တွေ၊ ပျော့ကွက်တွေကိုကော လူငယ်စာရေးဆရာတွေက မမြင်ကြဘူးလားလို့ မေးရင် မြင်ပါတယ်။ ဘယ်အတတ်ပညာရှင် အသိပညာရှင်ပဲဖြစ်ဖြစ် ပျော့ကွက်တွေ အားနည်းမှုတွေ ရှိတယ်ဆိုတာကို လူငယ်တွေ သိပါတယ် မြင်ပါတယ်။

သို့သော်လည်း ဒီဆရာကြီးတွေ ဆရာမကြီးတွေ ရှေ့ကနေပြီး ရေးပြသွားကြလို့ နောက်က လိုက်နိုင်ကြတာကိုတော့ ကျေးဇူး မမေ့ကြပါဘူး။

ပြီးတော့လည်း ကိုယ်တိုင် ကလောင်ကိုင်ပြီး စာရေးလာလို့ အောင်မြင်မှု အထိုက်အလျောက် ရလာတဲ့အခါကျတော့လည်း လူကြီးတွေကို ပြန်ခြေရာချင်း တိုင်း၊ အထင်သေးစကားနဲ့ ပြစ်မှားတာမျိုးလည်း လုပ်ကြတာ မတွေ့ဖူးပါဘူး။ လူကြီးတွေကို မမီ၊ သူတို့လောက် မအောင်မြင်လည်း မနာလို မစ္ဆေရ မရှိပါဘူး။ သူတို့လို ဖြစ်ဖို့ပဲ ကြိုးစားရတာပါပဲ။

လူကြီးတွေကို ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် လုပ်ပြီး အမနာပပြော ဖော်ကားဖို့ ဆိုတာလည်း မစဉ်းစားရဲတဲ့ ကိစ္စတစ်ခုပါပဲ။ လူကြီးတွေမှာ အားနည်းချက်တွေ ပျော့ကွက်တွေ ရှိနေရင်တောင်မှ ဒါတွေကို အရသာယူ

ပြီး ပြောဖို့ ရေးဖို့ဟာလည်း ကိုယ့်အလုပ် မဟုတ်သလိုပဲ အောက်မေ့
ကြပါတယ်။ သူတို့လူကြီးတွေ ရွယ်တူတန်းတူချင်းတွေ ပြောကြရေးကြ
တာတွေကိုပဲ ဖတ်ပြီး သဘောကျမှတ်သား ပညာယူခဲ့ကြရပါတယ်။

မြန်မာ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ အာစရိယဂိုဏ်းဝင် ဆရာသမားကို
ရိုသေလေးစားရတယ်။ တစ်လုံးတစ်ပါဒ တစ်ဂါထာပဲ သင်ပေးသူဖြစ်
ဖြစ်၊ ဆရာကျေးဇူးကို မမေ့ရဘူးဆိုတဲ့ သဘောတရားတွေ ရင်ဝယ်ပိုက်
ထားကြတာမို့လည်း လူကြီးနဲ့လူငယ် ခြေရာချင်းတိုင်း ဂုဏ်ပြိုင်တာမျိုး
တွေ၊ မရိုမသေ မလေးမစား အမနာပပြောတာမျိုးတွေဟာ မြန်မာလူမျိုး
မိကောင်းဖခင် သားသမီးများရဲ့ အသိုင်းအဝိုင်းမှာ မရှိကြပါဘူး။ အဲဒါ
လည်း မြန်မာ့မင်္ဂလာတစ်ရပ်ပါပဲ။

မမခင်ကို လူငယ်စာရေးဆရာများက ကန်တော့ပြီး ကျေးဇူးတွေ
ထုတ်ဖော်ပြောကြတဲ့ ပွဲဟာဖြင့် တကယ်မင်္ဂလာရှိလှပါပေတယ်။ ဒီလို
ကန်တော့ရမယ့် ပုဂ္ဂိုလ်ရယ်လို့ မားမားမတ်မတ်ရှိနေတာလည်း ကျွန်မ
တို့ တစ်တွေအဖို့ ကံကောင်းလှပါတယ်။ မမခင်သာမက စာပေလောက
မှာ ရှေးအထက်ထက်က ဦးဆောင်ပြီး ရေးသား ပညာပေးလာခဲ့ကြတဲ့
ဆရာကြီးအားလုံးကိုပါ အထူးလေးစား ကျေးဇူးတင်စွာဖြင့် စုံဆယ်ဖြာ
လက်အုပ်မိုး၍ ရှိခိုးကာ မင်္ဂလာယူလိုက်ရပါတော့တယ်။

ဪ... တို့တစ်တွေ ကံကောင်းလိုက်လေ၊ အရတော်လိုက်လေ။

[၁၉၈၁၊ ဖေဖော်ဝါရီ]

ဟာသရသနှင့် ပြဇာတ်

ပွဲကြည့်တယ်ဆိုတာ ပျော်ချင်လို့ ကြည့်ကြတာပဲဆိုပြီး လွမ်းခန်း မကြိုက်တဲ့လူတွေလည်းရှိတယ်။ ရိုးရာဇာတ်ပွဲကြီးတွေရဲ့ လွမ်းခန်း၊ ငိုချင်းချခန်းကို တစ်ရေးနိုးမှ တမင်သွားကြည့်တဲ့သူတွေလည်း ရှိတာပဲ။

မြန်မာလူမျိုးက ပျော်တတ်တယ်လေ။ ဒါကြောင့်လည်း နိုင်ငံခြားသားတွေက မြန်မာအကြောင်းရေးရင် ဒီပြင်ဟာ ဘာပဲတစ်မျိုးစီရေးကြပေမယ့် ‘အလွန်ပျော်တတ်တဲ့လူမျိုး’ ဆိုတာတော့တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ်ကြတယ်။

တစ်ခါတစ်ခါ နိုင်ငံခြားသား မိတ်ဆွေတွေက မြန်မာရုပ်ရှင်ကြည့်ချင်တယ်၊ ဘယ်ကားကောင်းလဲလို့ မေးရင် စာရေးသူက ဖြေလိုက်တာပဲ။ ‘ရယ်စရာ ကွန်မီဒီ (comedy)ဇာတ်ကားသာ သွားကြည့်၊ အားလုံးကောင်းတာပဲ’ ။

ပြီးတော့ ထပ်ဆင့်ရှင်းပြလိုက်ပါတယ်။ ‘ကွန်မီဒီ ရယ်စရာရုပ်ရှင်တွေချင်း ယှဉ်လိုက်ရင်တော့ တို့ရဲ့ မြန်မာဇာတ်ကားတွေက သာတာ

ချည်းပဲ။ အထူးသဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဇာတ်ကားတွေထက်တော့ သာတာပဲ။
အဲလေ ... အမေရိကန်ကွန်မီဒီဇာတ်ကားတွေလည်း မဆိုးပါဘူး။ မြန်မာ
ဇာတ်ကားလောက်နီးနီး ကောင်းတာလဲ ရှိကြပါရဲ့’

အဲသလို ရယ်သွမ်းသွေးပြီး အတည်လိုလို၊ အပြောင်လိုလို အသား
ယူ ပြောလိုက်ပါတယ်။

အဲဒါဟာ တမင်သူတို့ကို စီးပိုးပြီး ပြောတာ မဟုတ်ပါဘူး။ တကယ်
ပါ။ မြန်မာလူမျိုးတွေက ‘ဟာသပညာ’ မှာ တကယ်ပြောင်မြောက်ကြပါ
တယ်။ ဒီတော့ကာ တစ်ခု သတိထားပြီး ကြိုးစားကြဖို့ လိုတာက မြန်မာ
လူမျိုးများရဲ့ မွေးရာပါ ဟာသပညာကို စနစ်ဇယားချ ထိန်းသိမ်းပြီးဆင့်
ပွားတိုးတက်အောင် လုပ်ကြဖို့ပါပဲ။

ပညာဆိုတာမျိုးက (၁) မွေးရာပါ ဗီဇက ပါလာတာရယ်၊ (၂)ဗဟု
သုတတွေ ရှာမှီးပြီး အဲဒီဗီဇကို မွမ်းမံပြီး ယူတာရယ်၊ (၃) အဲသလိုပင်ကို
လည်းရှိတယ်။ မွမ်းမံမှုလည်းရှိတယ်ဆိုတော့ ပြည့်စုံလာတဲ့ ပညာကို
စနစ်ဇယားချပြီး ထိန်းသိမ်းကြရလိမ့်မယ်။

အဲဒီ အချက် သုံးခုမှာ မြန်မာလူမျိုးတွေဟာ (၁) နှင့် (၂) က ဖြင့်
ပြည့်စုံကြပါတယ်။ (၃) အချက်ဖြစ်တဲ့ စနစ်ဇယားဘက်ကတော့ဖြင့်
အတော်ပဲ အားနည်းလို့ နေသေးတယ်လို့ ဆိုချင်ပါတယ်။

အနုပညာတွေ၊ သီချင်း၊ ဂီတ၊ အကပညာတွေကို ရှေးအစဉ်ဆက်
ဆက်က ထိန်းသိမ်းထားခဲ့ကြတယ်။ ‘စနစ်ဇယား’ ရှိလို့သာ ခုအထိ
တိုင်းပြည့်ရဲ့ ရတနာအမွေအနှစ် ကျန်ခဲ့တာပေါ့။

နောက်ခေတ်တွေကျလာတော့ ရှေးက စနစ်ဇယားတွေက ပြိုကွဲ
လာကြပြီလေ။ ဒီတော့ ပြန်လည်ဖော်ထုတ်နိုင်တာတွေလည်း ထုတ်ဖော်

ကြပြီး အသစ်ထွင်ကြရတာပေါ့။ ဥပမာ - ဂီတဘက်မှာဆိုရင် သင်္ကေတ နှင့် တီးတဲ့စနစ်တွေ သုံးလာကြပြီ။

ပြဇာတ်ပညာကိုလည်း ဒီလိုပဲ စနစ်ဇယားနှင့် ပြန်ပြီး ထူထောင် ပြီး နောင်လာမည့် သဘင်ပညာသည်တွေကို ပညာဆက်ပေးရလိမ့်မယ်။ ဒီတော့ ပြဇာတ်ပညာမှာ အတော်ပဲ အဓိကကျတဲ့ ဟာသပညာကိုဦးတည် ပြီး တင်ပြချင်ပါတယ်။

ဟာသပညာကို စနစ်ဇယားချပြီး လေ့လာဖို့လိုပါတယ်။ အပျော် အပျက်ပဲလို့ ပေါ့ပေါ့တန်တန်ထားလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ ဟာသပညာဟာ သဘင်ရဲ့ အသက်သွေးခဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ရှေးက လူရွှင်တော်ကြီးတွေ ဦးဗေဒါတို့၊ ကိုစပယ်ရှယ်၊ ဦးရွှေအပ်၊ အငြိမ့်ပိုင်းကဆိုရင် ဒန်ဘောက်၊ ညှပ်ကြီး၊ အခုခေတ် ဦးရွှေငါးတို့ပေါ့ လေ ... အဲသလို ပညာရှင်ကြီးတွေရဲ့ ပညာတွေဟာ မတိမ်ကောသင့်ပါ ဘူး။

ဒီပညာသည်ကြီးတွေဟာ ဇာတ်ထဲမှာ ငယ်စဉ်ကတည်းက လိုက် ပြီး ကြိုးကြိုးစားစား ပညာယူခဲ့ရတာပါ။ တကယ်တော့ သူတို့ရဲ့ ပင်ကို ဗီဇနှင့်အတွေးအမြင်ပေါင်းစပ်ပြီး ကိုယ်ကြိုးစားမှုအပေါ်မှာ အခြေခံ ကြရ တာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

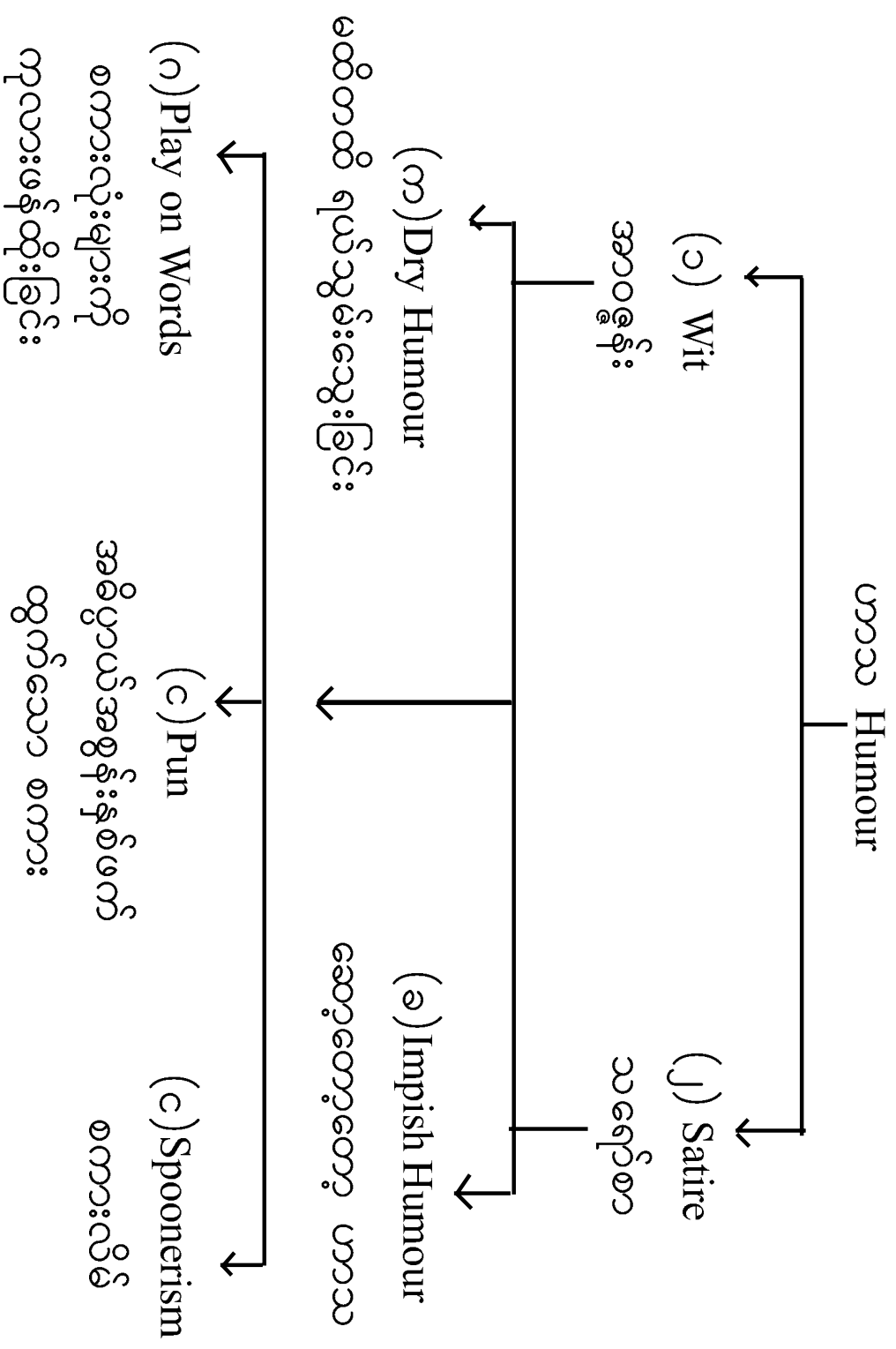
ဒီတော့ အဲသလို ပညာသည်ကြီးတွေကို ‘အဘတို့ပညာကို ကျွန် တော်တို့ ပေးခဲ့ပါ’ လို့ တောင်းလို့ မရဘူး။ ပညာလိုချင်တဲ့သူက ကိုယ့် အသိနဲ့ကိုယ် ကြိုးစားပြီး ယူကြရတာပဲ။

အဲသလို ကိုယ်အသိနဲ့ကိုယ် ဆရာကောင်းဆီမှာ ဆည်းကပ်ပြီး ပညာယူကြဖို့ ဆိုတာကလည်း ခုခေတ်မှာ မရတော့သလောက်ပါပဲလေ။

စားဝတ်နေရေး ရုန်းကန်မှုကလည်း ရှေးကထက် ကျပ်တည်းလာတော့
ရှေးကလို ရေရှည်စီမံကိန်းတွေနဲ့တော့ ပညာယူမယ့်လူက စိတ်မရှည်
ကြပေဘူး။

ဒါကြောင့်မို့ ပညာတစ်ခုကို စနစ်ဇယားချပြီး အခြေခံသင်ပေးလိုက်
ဖို့ လိုလာတယ်။ အခြေခံရသွားတဲ့အခါမှ သူ့အသိနဲ့သူ ကြိုးစားမှုနဲ့
ဆက်သွားနိုင်မယ်။

ဟာသပညာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး စာနဲ့ ရေးတာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဇာတ်ခုံပေါ်
မှာ ကပြတာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘယ်လိုအမျိုးအစား ရှိတယ်။ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု
ဘယ်လို ဆက်သွယ်တယ်ဆိုတာ ဇယားချကြည့်စမ်းရအောင်။

ဟာသရသမှာ အခြေခံက အာဝဇ္ဇန်းနှင့် သရော်စာရယ်လို့ ခက်မ နှစ်ခုထား ကြည့်ပါတယ်။

ဟာသရသ (၁) အာဝဇ္ဇန်း၊ (၂) သရော်စာ။

ပြီးတော့တစ်ခါ (၁) အာဝဇ္ဇန်းကို ထပ်ပြီး ခွဲလိုက်တော့ ဒီလို ရပါ တယ်။

(က) မထိတထိ ရယ်သွမ်းသွေးခြင်း

(ခ) ဆော့တော့တော့ဟာသ

(ဂ) စကားလုံး ကုလားဖန်ထိုးခြင်း

(ဃ) အဓိပ္ပာယ် နှစ်စွန်းထွက်တဲ့ စကားလုံး

(င) စကားလိမ်၊

နံပါတ် (၂)(ခက်မ) ဖြစ်တဲ့ သရော်စာကို ထပ်ခွဲလိုက်ရင် အများ ကြီး ထွက်လာဦးမှာ။ ဒီလတော့ ခဏထားဦး၊ ပထမခက်မ ဖြစ်တဲ့ အာဝဇ္ဇန်းကိုပဲ လေ့လာကြည့်ရအောင်။

စာပဲရေးရေး၊ စကားပဲပြောပြော အာဝဇ္ဇန်းဆိုတဲ့ အရည်အချင်း ပါလာရင် ထူးတာပါပဲ။ ဟာသရသဆိုလျှင် အာဝဇ္ဇန်းက ကျေးဇူး အများကြီး ပြုပါတယ်။

အဖြစ်အပျက်၊ ကိစ္စတစ်ခုဟာ ရယ်စရာမဟုတ်ပေမယ့် အပြော ကောင်း၊ အရေးကောင်းရင် ဟာသမြောက်သွားနိုင်ပါတယ်။

ဥပမာ - ဦးပုညခရီးသွားရင်း လှေမှောက်တဲ့ကိစ္စကို ဒီလိုရေးလိုက် ပါတယ်။ ‘ကွမ်းရွာတစ်ဖက်၊ စည်းသောင်ထက်တွင်၊ ဇနက္ကမင်းသား အားကျ၍ လှေမှောက်၊ သေမလောက်ရှိဆဲတွင်၊ ငရွှေမှတ်ဆိုလား၊

မေခလာလင်မယားက၊ ထိုးဝါးနှင့်ကူ ကယ်တင်ယူလို့၊ ရှင်သီလဝံ အခွန်မဆက် ရှိရချေသည်။

အဲဒီစာပုဒ်မှာဆိုရင် လှေမှောက်တာကို ဇနက္ကမင်းနဲ့ ဂုဏ်ပြိုင်ထား တယ်။ ‘မေခလာလင်မယား’၊ ‘တမလွန် အခွန်မဆက်’ ဆိုတဲ့ အရပ် သုံး စကားလုံးတွေကို မဏိမေခလာ နတ်သမီး၊ ဇနက္ကမင်းတို့လို ခမ်း နား ကြီးကျယ်တဲ့နာမည်တွေနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ‘ဆိုလား’ ‘အားကျ’ အစ ရှိတဲ့ အရပ်သုံးစကားတွေနဲ့ ရောနှောမွှေနှောက်ထားလိုက်တော့ ဟာသ မြောက်သွားတာပါပဲ။ ကာတွန်းနဲ့ သရုပ်ဖော်ရရင် ဦးပုညက ခေါင်း ပေါင်းဖြူ ဖော့လုံး၊ ရွှေစလွယ်ဆိုတဲ့ မင်းသားအဆောင်အယောင်နဲ့ ရေ ထဲမှာ ယက်ကန်ယက်ကန်နေ၊ အနားမှာ သမ္ဗန်လေးက မှောက်လျက် သား၊ တံငါလှေပေါ်က ထဘီတိုတိုနှင့် ခေါင်းပေါ်က နတ်သမီးစီးပုံ ဆောင်းထားတဲ့ မိန်းမက ဝါးလုံးချပေး၊ အဲသလို နေမှာပေါ့။

ရိုးရာဇာတ်ကြီးတွေမှာတော့ နဘောနှင့် စာတွေရွတ်ပြီး အာဝဇ္ဇန်း ပညာကို ဖြည့်ယူကြပါတယ်။ ဥပမာ မဆာပါ ဇာတ်ကတဲ့အခါမှာ ဥပမာ ရဟန်းကြီးက ‘ဒကာမလေး ဆွမ်းပို့လာ၊ ငါးကြော်ပါလား၊ ငါးပါလား’ လို့မေးတော့ မဆာပါက ‘တံတားကြီးပေါ် ကုလားကြီး ချော်တော့ ငါးကြီးကြော်က တစ်ခွက်’ အဲသလို အချီအချ မေးကြ ဖြေကြတော့ဘာ မှရယ်စရာမရှိပေမယ့် အလွန်ပဲ ပွဲကျပါတယ်။ တချို့ သဘင်ပညာသည် တွေကျတော့ ပင်ကို အာဝဇ္ဇန်းက ရှိတော့ ဘာပြောပြော ပွဲကျတာပဲ။

အာဝဇ္ဇန်းမှာလည်း အမျိုးအစား ရှိပါသေးတယ်။ တချို့က မထိ တထိနဲ့ အတည်ပဲ ပြောသလိုလို၊ ရယ်သွမ်းသွေးသလိုလိုနဲ့ ပြောတတ် ရေးတတ်ကြပါတယ်။ အဲဒါမျိုးကို အင်္ဂလိပ်လို Dry Humour လို့

ခေါ်ပါတယ်။ အခြောက်တိုက်ဟာသလို့ ဘာသာပြန်လို့ မဖြစ်ပါဘူး။ သူ့ပညာက အခြောက်တိုက်လည်း မဟုတ်ဘူး။

ဒါမျိုးကို ဆရာမောင်ထင်၊ ဇော်ဂျီ၊ ဦးသိန်းဟန်တို့ အလွန်ရေးလေ့ ရှိပါတယ်။ ဥပမာဆရာမောင်ဂျီရဲ့ ‘သူ့မယား’ ဝတ္ထုမှာ ကိုဆင်က တစ် သက်လုံး ဘုန်းကြီးဝတ်တော့မလိုလိုနဲ့ ‘သူ့မယား’ မဖော့က မာယာ ကွက်ဆင်လိုက်တော့ လူထွက်လာပုံ ရေးပြီးတော့ ဝတ္ထုကို . . .

‘မဖော့သည် ကိုဆင်၏မယားဖြစ်ရပြန်လေသတည်း’ ဆိုတဲ့ ဝါကျ တိုကလေးနဲ့ အဆုံးသတ်ပုံက Dry Humour ပါပဲ။

ဆရာမောင်ထင် ရေးတဲ့ ‘လူကြီးများ’ အတွက် ပုံပြင်တစ်ခုရဲ့ အဆုံး သတ်မှာ ...

‘... ထိုဒေသနာ၏အဆုံး၌ များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာတို့သည် အကျွတ်တရား မရကြလေကုန်’ လို့ အဆုံးသတ်လိုက်ပါတယ်။

အဲသလို ဟာသမျိုးက ခက်ပါတယ်။ ဗီဇမျိုးစေ့ကို အတော်သန် မှ ဖြစ်နိုင်တာမျိုးဖြစ်ပါတယ်။ သူနဲ့ဆင်တူယိုးမှား Impish Humour ဆော့တော့တော့ ဟာသကလည်း ပွဲကြည့်၊ စာဖတ်ပရိသတ်ကို ခါးတို့ ပြီး ခပ်တည်တည်လုပ်တာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါမျိုး ဆရာမောင်ထင် သိပ်တတ်ပါတယ်။ ‘ကိုဒေါင်း’ ၏ ခေတ်စမ်းကဗျာဝတ္ထုအဆုံးမှာ ... အကြင် ကိုဒေါင်းအား စွဲစေသော ကဗျာ ဆိုသည်မှာ ဘာလဲဆိုတာကို ဖော်ပြရေးသားပုံကို ဖတ်ကြည့်ရင် အဲဒီ ဆော့တော့တော့ ဟာသသရုပ် ပေါ်ပါလိမ့်မယ်။

အဲဒီဟာသမျိုး တစ်ခါက ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ်မှာ

လည်း တွေ့လိုက်ဖူးပါတယ်။ ဝတ္ထုနာမည်တော့ မေ့နေပါပြီ။ ဇာတ်လမ်းက လခစား ဇနီးမောင်နှံရဲ့ စားဝတ်နေရေး သရုပ်ဖော်တာပါ။ အဝတ်စ ရှားပါးတော့ ဇနီးမှာ အကျီလက်စက ဝတ်၊ အဲဒီကနေ လက်တို၊ လက်ပြတ် ဝတ်ရပုံတွေ ရေးပြီး လက်စကဆိုလည်း ‘မောင်ဘကျော်က အကြိုက်သား’ လို့ အပိတ်ဝါကျရေးထည့်တယ်။ လက်တို လက်ပြတ် ဝတ်ရတော့လည်း ဒီဝါကျနဲ့ပဲ ပိတ်တယ်။ ပြီးတော့ ဘော်ဒီအပြည့် မဝတ်နိုင်၊ ဘရာစီယာဝတ်။ ဒီတော့လည်း အဲဒီ ဝါကျပဲ ရေလဲသုံးတယ်။ နောက်ဆုံး အောက်ခံဘော်ဒီကို မဝတ်နိုင်တော့ဘဲ ဗလာကျင်းပြီးအပေါ်က အကျီထူထူပဲ ဝတ်ရပြန်တော့လည်း ‘မောင်ဘကျော်ကတော့ အကြိုက်သား’ ဆိုတဲ့ ဝါကျနဲ့ပဲ အဆုံးသတ်လိုက်တယ်။

အဲဒီဟာသမျိုးဟာ အလွန်လည်း သိမ်မွေ့ပြီး ပညာသားပါပါတယ်။ ဇာတ်ခုံပေါ်မှာလည်း တကယ့်ပညာသည်ကြီးတွေ လုပ်တတ်ကြပါတယ်။ တစ်ခါက ရွှေမန်းတင်မောင် ကခဲ့တဲ့ ပရိပူဇိတာဇာတ်မှာ မင်းသမီး အောင်သန်းတင်က ပန်းသည်လေး၊ ရွှေမန်းတင်မောင်ကို ချစ်နေတယ်။ မိဘတွေက သူဌေးသားအရူးအပေါ် ကိုချစ်ပီးနဲ့ ပေးစားတယ်။

ဒီတော့ အောင်သန်းတင်နဲ့ ကိုချစ်ပီးတို့ မင်္ဂလာဦးည ပြခန်းမှာ အောင်သန်းတင်က ကိုချစ်ပီးကို မာယာနဲ့ပြောတယ်။ ခုနစ်ရက်တိတိ ဥပုသ်ဝင်ထားပါတယ်။ ဒီတော့ သည်းခံပါ...စသည်ဖြင့်ပေါ့လေ။ ဒီလို ဥပုသ်သီလနှင့် နေတုန်းမှာ သူ့ကိုထိပါးရင် လက်နှင့်ထိ လက်ပြတ်ပါစေ၊ ခြေနှင့်ထိ ခြေပြတ်ပါစေလို့ မိဋ္ဌာန်ထားတယ်လို့ ပြောတယ်။ ဒီတော့ ကိုချစ်ပီးက ‘ဒီလိုဆိုရင် နှမရယ် မောင်လေ နှမကို လက်နဲ့လဲ မထိဘူး၊ ခြေနဲ့လဲမထိဘူး၊ အဲသလိုဆိုရင် . . .’ လို့ စကားမဆုံးခင်

အောင်သန်းတင်က ‘အဲ ... အဲ ... အဲဒါမှ တစ်ပြိုင်လုံး ပြုတ်ကျမှာရှင့်’ လို့ ပြော လိုက်တော့ ပွဲကျသွားတာပေါ့။

Impish Humour ဆော့တော့တော့ ဟာသဟာ ဂါမ ဒေါသ ရိုင်းစိုင်းမှုကို ဖုံးလွှမ်းနိုင်တဲ့ သတ္တိရှိပါတယ်။ ဒီပညာကို မွေးယူကြဖို့ သင်ထိုက်ပါတယ်။

နံပါတ် (ဂ) စကားလုံးကို ကုလားဖန်ထိုးတဲ့ ပညာကလည်း မြန်မာ သဘင်သည်တွေ နဘောနဲ့ထပ်ပြီး အလွန်ပြောတတ်ကြပါတယ်။ ဒီပညာ ဆက်ထိန်းသိမ်းဖို့ပဲ လိုတာပါ။ မြန်မာတွေက ဒီပညာတော့ သူများထက် သာပါတယ်။ နံပါတ် (ဃ) စကားလိမ်ဆိုတာကတော့ မြန်မာတွေမှာ သုံးမကုန်ပါဘူး။ ဒါထက် စကားလိမ်ကို Spoonerism လို့ခေါ်တာ က ပါမောက္ခကြီး မစ္စတာစပူးနားက ဒီလိုပဲ ပြောတတ်လို့ သူ့နာမည် ပေးထားတာပါတဲ့။

ဒီတစ်ပတ်တော့ ဒါလောက်နှင့် ရပ်ဦးမယ်။ ဟာသပညာရဲ့ ဒုတိယ ခက်မဖြစ်တဲ့ (သရော်-ဟာသ) အကြောင်းကို နောက်လမှာ ဆက်ရေး မယ်။

အားလုံး ရယ်နိုင်ကြပါစေ။

[၁၉၈၂၊ ဇန်နဝါရီလ]

သရော်စာ - Satire

အင်္ဂလိပ်လိုတော့ Satire ၊ မြန်မာလိုတော့ သရော်စာလို့ပဲ ခေါ်ခေါ်၊ ‘ရကန်စာပေ’ လို့ပဲ ခေါ်ခေါ် ရပါတယ်။

ဆက်တိုင်းယာ ဆိုတဲ့ သရော်စာကို ကမ္ဘာ့ရဲ့ ဂန္ထဝင်တွေထဲမှာ သမိုင်းအစကတည်းက ရှိတာတွေ့ရပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၂၃၀၀ လောက်က သရော်စာပြဇာတ်တွေ အခုထိ စင်တင်ပြသ ရှင်သန်နေ တုန်းပဲ ရှိပါတယ်။

သရော်စာကို ပိုင်းခြားကြည့်ရင် လေးမျိုး တွေ့ရပါတယ်။

- (၁) ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို ပြက်ရယ် သရော်တာ၊
- (၂) လူမျိုး၊ လူတန်းစား၊ လူအစုအဝေးထဲက အုပ်စုတစ်ခု၊ အဲလိုဟာတွေ ထဲမှာ တွေ့ရ မြင်ရတာကို သရော် ပြက်ရယ်တာ၊
- (၃) လူ့လောကရဲ့ အဖြစ်သနစ်ကို သရော်ပြက်ရယ်တာ၊
- (၄) လူရဲ့ စိတ်ဓာတ်သဘာဝ ဖြစ်တတ်ပုံတွေကို သရော် ပြက် ရယ်တာ။

အဲသလို အကြောင်းအရာအားဖြင့် လေးမျိုးခွဲထားပေမယ့် ‘သရော်စာ’ဆိုတာ ဟာသနဲ့ ကင်းကွာလို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒီတော့ အရင်အပတ်က ဟာသကို ခွဲစိတ်ပြထားတဲ့ ရေးနည်း၊ ပြောနည်း၊ သရုပ်ဆောင်နည်းတွေကို ရေလဲနဲ့ သုံးကြရပါတယ်။

ဒီတော့ အာဝဇ္ဇန်း အားသန်တဲ့သူက မထိတထိ ရယ်သွမ်းသွေးမယ်၊ ဆော့တော့တော့ ကျီစားတဲ့ ဟာသမျိုး သုံးမယ်၊ စကားလုံး ကုလားဖန်ထိုးတာမျိုး၊ စကားလိမ်ဖွဲ့တာမျိုး၊ အဓိပ္ပာယ်နှစ်စွန်းထွက်တဲ့ စကားလုံးတွေနဲ့ အမျိုးမျိုးပညာပြ သရုပ်ဖော်ကြမှာပေါ့။

သရော်စာကို ရေးချင်လာအောင် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်တဲ့အကြောင်းတွေ အများကြီးရှိတဲ့အထဲမှာ အင်အားအပြင်းထန်ဆုံးဖြစ်တဲ့အချက်တစ်ခုကတော့ ‘ခံပြင်းစိတ်’၊ မျက်စိအောက်မှာ အမြင်မတော်တာ၊ မတရားဖြစ်နေတာကို ‘စိတ်ဆိုး’ တာမျိုး ဖြစ်တတ်ပါတယ်။

အဲသလို ဒေါသတရားကိုယ် တိုက်တွန်းမှုကြောင့် သရော်စာ ရေးတဲ့အခါမှာ အဲဒီတရားကိုယ် ဒေါသကို အဖန်တလဲလဲ ဝိတက်၊ ဝိစာရဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြီး ကြည်လင်တဲ့ အနှစ်သာရကိုရတဲ့အခါမှာ ရေးရင် ‘သရော်စာ’ ပီပီပြင်ပြင် ထွက်လာနိုင်တယ်။

တိုက်တွန်းတဲ့ တရားကိုယ်ဒေါသကို မစိစစ်မသုံးသပ်ဘဲ ‘အစိမ်းလိုက်’ ရေးချလိုက်ရင် စိတ်နောက်ကို ကလောင်ပါသွားပြီး ဆဲတာမျိုး၊ မဲ့ရွဲ့ကဲ့ရွဲ့တာမျိုးထဲကို ‘ကလောင်ကျွံ’ သွားတတ်ပါတယ်။ ဒါတော့ စာရေးဆရာဆိုတာလည်း ဘာသားနဲ့ လုပ်တားတာမို့လဲ၊ ပုထုဇဉ်သားတွေဆိုတော့ ဖြစ်တတ်တာပေါ့။

အဲသလို ကလောင်ကျွံတဲ့အဖြစ်မျိုး မရောက်အောင် ထိန်းပေး

နိုင်တာ၊ မတော်တဆ ‘ကျွံ’ သွားတောင် ပြန်အဖတ်ဆယ်ပေးနိုင်တဲ့လက် နက်ကတော့ အလင်္ကာနှင့်ဟာသရသ ပါပဲ။ အဲဒီနှစ်ခုဟာ အင်မတန် ထိရောက်တဲ့ ဖြေဆေးဖြစ်ပါတယ်။

‘ခွေးနှင့်နှိုင်းခြင်း၊ ဥမင်တွင်းဝယ်၊ ကျင်းခုနစ်တောင်၊ နက်အောင် တူး၍၊ လကွယ်နေ့တွင်၊ မိုက်ငွေ့လူလူ၊ ဖွားတော်မူသည်၊ ငကြူ တိရစ္ဆာန် ...’

အဲသလို ဆရာကြီး ဦးပုညရေးခဲ့တာဟာ တကယ်တော့ ‘ဆဲ’တာ ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် အလင်္ကာသဘောလည်းပါတယ်။ ‘မိုက်ငွေ့လူလူ ဖွားတော်မူ’ ဆိုတဲ့ ရယ်သွမ်းသွေး ဟာသပါတော့ ‘ဆဲ’ တာကိုပဲ ဂုဏ် အရသာ မြောက်သွားပါတယ်။

ဆရာဇော်ဂျီရေးတဲ့ ‘သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းဋီကာ’ထဲက ထုတ်နုတ် ပြပါဦးမယ်။

‘ဆရာကြီးဦးလွန်းသည် .... စိတ်ထဲ ဝမ်းထဲက မပါဘဲ လူမြင်ကောင်းအောင်သာ ပြုတတ်သော လူ၏ ဟန်ဆောင်သဘောကို မြင်ပြင်းကတ်ဟန် တူသည်။ အမှန်မှာ ထိုသဘောမျိုးသည် မုသားတစ် မျိုးပင် ဖြစ်လေရာ မြင်ပြင်းကတ်စရာပင် ဖြစ်တော့သည်။ သို့ရာတွင် ဤမုသားမျိုးသည် ဤလူလောက၌ သူသူငါငါ မလွတ်နိုင်ကြောင်းကို ဆရာကြီး ဦးလွန်း ဆင်ခြင်မိ၍လားမသိ။ အပြစ်မတင်လို ခွင့်လွှတ်သော သဘောနှင့် ရယ်မောတတ်ဟန် တူသည်။’

အဲဒီအချက်ဟာ သရော်စာရေးတဲ့သူတွေ အလွန်မှတ်သားဖို့ ကောင်း ပါတယ်။ လူ့လောကထဲမှာ လူတွေဟာ နွံအညစ်၊ ဒိုက်သရော၊ မှော် တွေထဲမှာ နစ်မွန်းနေကြတာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလူတွေကို သရော်

ချင်၊ ရယ်သွမ်းသွေးချင်တဲ့ စာရေးဆရာဟာ သူကိုယ်တိုင် အဲဒီနွံအညစ်
ဒိုက်သရော၊ မှော်တွေထဲက ရုန်းထွက်ပြီး သူတို့အထက်က ပဒုမ္မာကြာ
ပန်းလို မိုးပြီး ပွင့်နေနိုင်ရပါလိမ့်မယ်။ ဒါမှသာ သရော်စာ ပီပီပြင်ပြင်
ထွက်လာပါလိမ့်မယ်။

အဲသလို နွံအညစ်၊ ဒိုက်သရော၊ မှော်တွေထဲက ရုန်းကန်ထွက်နိုင်
အောင်က ‘ခွင့်လွှတ်တဲ့စိတ်’ နှင့် ‘ရယ်ချင်တဲ့စိတ်’ ကသာ တွန်းဆောင်
ပို့ပေးနိုင်ပါတယ်။ သလိုမဟုတ်ရင်တော့ ‘ဆဲစာ’ နှင့် ‘မဲ့ရွဲ့ကဲ့ရဲ့စာ’ သာ
ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ သရော်စာအဖြစ် မရောက်နိုင်ပါဘူး။

လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးကို ဦးတည်ပြီး ရေးတဲ့ သရော်စာမျိုးဆိုရင် အဲ
သလို ‘ခွင့်လွှတ်တဲ့စိတ်’ နှင့် ‘ရယ်ချင် ရယ်တတ်တဲ့စိတ်’ ရှိဖို့ ပိုပြီး အရေး
ကြီးပါတယ်။

စာရေးဆရာ အချင်းချင်း၊ ဆောင်းပါးရှင် အချင်းချင်း အငြင်းအခုံ
ရေးကြတဲ့အခါ သရော်ပြက်ရယ်မှု၊ ဟာသ၊ အလင်္ကာကဗျာ အဲဒီသုံးမျိုး
သမပြီး ပြောင်ပြောင်မြောက်မြောက်ထွက်လာတဲ့ သရော်စာမျိုးဟာ
အလွန်ပဲ နှစ်သက်စရာ ကောင်းပါတယ်။

အဲဒါမျိုးကို ဥပမာပြရရင် ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းရဲ့အရေး
အသားထဲက ပြရမှာပါ။ ဟိုတစ်ခေတ်က သူရိယ သတင်းစာမှာ ဆရာ
ကြီးက “မစ္စတာမောင်မှိုင်း” အမည်ယူပြီး ရေးတယ်။ တခြားဆောင်းပါး
ရှင်တွေလည်း အပြိုင်အဆိုင်ရေးကြတယ်။ အဲသလို ရေးကြရာမှာ ဆရာ
ကြီးက ကဗျာတစ်ပုဒ်နဲ့ စိန်ခေါ်လိုက်ပါတယ်။

“သူရိယာ ဩဘာ ဇေယုနှင့်၊ ပြေသူ့နေနန်း။ ။ အခွင့်ငယ်ဆင်

‘တင့်’ နှင့် ‘တင်’ စိတ်မဆိုးစေနဲ့၊ ရန်ပြယ်အောင် မာန်စွယ်ချိုးရလိမ့် မယ်ကွယ်၊ စိုးမဆိတ်တန်း။”

အဲဒီကဗျာလေးဟာ အကြိတ်အနယ်ရေးသားကြရာမှာ သတိပြု နှလုံးသွင်းကြဖို့ ကောင်းပါတယ်။ ‘စိုးမဆိတ်တန်း’ ဖြစ်ဖို့ အလွန်ပဲအရေး ကြီးပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အားကစားစိတ်ဓာတ်လို့လည်း ခေါ်နိုင်တာပေါ့။ အထူး သဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို သရော်ရာမှာ မဲရွံ့ကဲ့ရဲ့သူကို ခွင့် မလွှတ်နိုင်ဘဲ နိုင်ထက်စီးနင်းပြောမှ ပြောရစေဆိုပြီး ရေးတာမျိုး မဖြစ် ဖို့အရေးကြီးပါတယ်။ ရယ်သွမ်းသွေးပြီး ကျီစားတာမျိုးဖြစ်သင့်ပါတယ်။ ‘ကျီစားသန်တော့ ရန်ဖြစ်’ ဆိုတာလည်း သတိထားရမှာပေါ့။

သရော်တာ၊ ရယ်သွမ်းသွေးတာ ဆိုတာလည်း လူ့လောကရဲ့အဆင် တန်ဆာ တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ နေရာတကာမှာ သိပ်ရေးကြီးခွင်ကျယ် လုပ်၊ နဖူးသားရှုံ့တွစဉ်းစား၊ ပါးစပ်ကလည်း လေကြီးမိုးကြီး စကား လုံးတွေပြော၊ ဒါတွေနဲ့ချည်းအချိန်ကုန်ရင် လူ့လောကကြီးဟာ အလွန် ပျင်းစရာကောင်း ခြောက်သွေ့နေမှာပဲ။ ဒီတော့ သရော်စာလေးများ လည်း ရှိဦးမှပေါ့။

ကမ္ဘာ့စာပေ ဂန္ထဝင်မှာ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော်က ရှိခဲ့ တဲ့ သရော်စာတစ်ခုကို ဥပမာတင်ပြပါဦးမယ်။

ဂရိတ်ပြည် အာသင် (Athens) မြို့တော်ကြီး ကောင်းစားစဉ်က ပြဇာတ်ဆရာကြီး (Aristophanes) အာရစ္စတိုဖေနီး ရေးတဲ့ ပြဇာတ် တွေဟာ (ဘီစီ ၄၄၅ နှင့် ၃၈၅ အတွင်း) ‘သရော်စာ’ အဆင့်အတန်းနဲ့ အထွတ်အထိပ်ကို ရောက်ခဲ့ပါတယ်။

“လူတို့၏ မိုက်မဲမှု၊ တလွဲမာနထောင်လွှားမှုကို ပြသော အသံထွက် သရုပ်ပြကားချပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။” အဲသလို ၁၈ ရာစု ပြင်သစ်စာရေး ဆရာကြီး (Voltaire) ဖော်တိုင်ယားက ဆိုခဲ့ပါတယ်။

အာရစ္စတိုဖေးနီးဟာ သူ့ခေတ်မှာ ရှိတဲ့၊ ထင်ရှား ကျော်စောတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို သူ့ပြဇာတ်ထဲမှာ ထည့်ပြီး သရော်တာပဲ။ ပြဇာတ် ဇာတ် ဆောင်လုပ်ပြီး ထည့်တဲ့အခါ နာမည်တောင်ဒီအတိုင်းထည့်တယ်။

ပြဇာတ်တစ်ခုမှာ အဲဒီခေတ်က ထင်ရှားတဲ့ ပညာရှိကြီး (Socrates) ဆိုကရေးတီးကို ဇာတ်ဆောင်အဖြစ်နဲ့ထားပြီးပြတယ်။ ပြဇာတ် ထဲမှာ အဲဒီပညာရှိကြီးရဲ့ ပညာတွေဟာ သိပ်အဆင့်အတန်းမြင့်လွန်းလို့ ခြေထောက်နဲ့မြေကြီးထိရင် သနကုန်မှာစိုးလို့ အထမ်းသမား ငှားပြီး အထမ်းနဲ့ လမ်းသွားသတဲ့။ အဲသလို အူကြောင်ကြောင်ဖြစ်အောင် သရုပ် ပြထားတယ်။

အဲဒီ ပြဇာတ် ပြတဲ့အခါ ဆိုကရေးတီး ကိုယ်တိုင် လာကြည့် တယ်။ ပြဇာတ်ပြီးတော့ သူက နေရာကထပြီး “ရွှေပွဲလာများ ခင်ဗျာ... ခဏနေကြပါဦး၊ ဇာတ်ထဲမှာပါတဲ့ ဆိုကရေးတီးနှင့် အခုရုပ်ပြနေတဲ့ ဆိုကရေးတီး အစစ်တူရဲ့လား၊ ကြည့်သွားကြပါဦး’လို့ ပြောပါသတဲ့။

လူ့လောကကြီးထဲ လောကဇာတ်ခုံအလယ်မှာ မီးမောင်းထိုးခံရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဟာ ပရိသတ်ရဲ့ လက်ခုပ်ဩဘာသံကို ရရှိသလို၊ လက်ညှိုး ထိုး ကဲ့ရဲ့တာလည်း ခံရတာပဲ။ အဲဒီသဘောတရားကို အာရစ္စတိုဖေးနီး ရဲ့ခေတ်က လူတွေက ကောင်းကောင်းနှလုံးသွင်း လက်ခံထားကြပါ တယ်။ ပရိသတ်ရဲ့ ဩဘာလက်ခုပ်သံနှင့် လက်ညှိုးထိုး ကဲ့ရဲ့ပြက်ရယ် သံကို စိတ်နှလုံး တစ်သားတည်းထားပြီး ခံယူတတ်တယ်ဆိုတာလည်း

ရှေးအရိယာ သူတော်ကောင်းများမှာ ရှိတဲ့ ‘တာဒီ’ ဂုဏ်တစ်ရပ် ဖြစ်ပါတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်လောက်က “All At Sea” ဆိုတဲ့ အင်္ဂလိပ်ဇာတ်ကားတစ်ခု ထွက်ဖူးပါတယ်။ အဲဒီဇာတ်ကို သရုပ်ဆောင်သူက ဆာဘွဲ့ရမင်းသားကြီး အလက်ဘီးနီး ဖြစ်ပါတယ်။ “ကျွန်းမြစ်တံတား” ဇာတ်ကားမှာ ဗြိတိသျှဗိုလ်မှူးကြီးအဖြစ် သရုပ်ဆောင်ခဲ့တဲ့သူ ဖြစ်ပါတယ်။

“All At Sea”ဇာတ်ကားထဲမှာ ဇာတ်လိုက်က မျိုးရိုး အစဉ်အဆက် ရေတပ်သူရဲကောင်း ဖြစ်လာခဲ့ပါသတဲ့။ ကုန်ကုန်ပြောရရင် ကျောက်ခေတ်ကတည်းက သစ်တုံးကို တုတ်ချောင်းနဲ့ လှော်လာခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကနေပြီး ဆင်းသက်လာတာဆိုပဲ။ အဲဒီကနေပြီး ဆွေစဉ်မျိုးဆက်ပေါ့လေ။ သမိုင်းတစ်လျှောက်မှာ မျက်မှောက်ခေတ်အထိ ရေတပ်သူရဲကောင်းတွေချည်း ဖြစ်လာပုံကို ရယ်သွမ်းသွေးပြီး ကပြက်ကချော်သရုပ်ဖော်ထားတာ တွေ့ရပါတယ်။

အဲဒီဇာတ်ကားဟာ တကယ်တော့ တစ်နေ့ဆီကမှ သူတစ်ပါးလုပ်ကြံလို့ ကွယ်လွန်သွားတဲ့ (Mount Batten) မောင့်ဘက်တန်ကို ကျီစားရယ်သွမ်းသွေးတာ ဖြစ်ပါတယ်။

မောင့်ဘက်တန်ဆိုတာ ရေတပ်စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၊ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ရဲ့ သူရဲကောင်းတစ်ဦး ဖြစ်တယ်။ ဘုရင်မရဲ့ ဦးရီးတော်လည်း ဖြစ်တယ်။ နည်းတဲ့လူကြီး မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီလူကြီးကိုလည်း သရော်တဲ့သူက ချမ်းသာမပေးပါဘူး။ သူကိုယ်တိုင်လည်း အဲဒီဇာတ်ကားကို ကြည့်ပါတယ်။ သရော်တာကို ရယ်မောပြီး ခံယူပါတယ်။

တစ်ခါတုန်းကလည်း အမေရိကန်ပြည် အမျိုးသမီး သံအမတ်ကြီး (Mrs Clare Luce) မစ္စစ်ကလယ်ရာလူ့စ်ကို သရော်တဲ့ ဇာတ်ကား တစ်ခုကြည့်လိုက်ရပါသေးတယ်။

ဇာတ်ကားက 'Call Me Madam' ဖြစ်ပါတယ်။ သရုပ်ဆောင်သူက နာမည်ကျော် ဇာတ်လိုက်မင်းသမီးကြီး (Ethel Merman) အီသယ်မာမင်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဇာတ်ကားထဲမှာ သန်းကြွယ်သူဌေးမကြီးကို သံအမတ်ခန့်လွှတ်လိုက်တော့ အူတူတူ ပေါချာချာ ဖြစ်ပုံတွေ ပြထားပါတယ်။ မစ္စစ်ကလယ်ရာလူ့စ်ကို ကျီစားထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲသလို ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးကို ဦးတည်ပြီး သရော်ကြပုံတွေကို စာပေမှာ၊ သဘင်မှာ အများကြီး တွေ့ရပါတယ်။ ဒီလို သရော်ခံရ၊ ရယ်သွမ်းသွေးခံရတာကို 'အားကစားစိတ်ဓာတ်' အပြည့်အဝနှင့် ခံယူတတ်ကြပါတယ်။

အဲဒီလို လောကဓံ အမျိုးမျိုးကို ခံနိုင်တယ်ဆိုတာ ကိုယ်တိုင်ကို က ဟာသရသရဲ့ အရသာကို သိတတ်တယ်။ ဘာမဆို 'ရယ်တတ်' တဲ့ အရည်အချင်းရှိတယ်။ ရယ်နိုင်မှ ဒါမျိုးကို ခံနိုင်ကြပါတယ်။

ဒါကြောင့် ရယ်နိုင်ကြပါစေ။

[၁၉၈၂၊ ဖေဖော်ဝါရီ]

လောကကို ဟာသနှင့် သရုပ်ဖော်ပုံ

ဟာသရသဆိုတာ လောကကို သရုပ်ဖော်ရာမှာ အလွန်ကောင်း တဲ့ လက်နက်တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ လောကကို အမျိုးမျိုး သရုပ်ဖော်ကြ တယ်။ အားမာန်နှင့်အံ့ကြိတ်ပြီး သရုပ်ဖော်မယ်။ မျက်ရည်ရွဲရွဲ အလွမ်း နဲ့ သရုပ်ဖော်မယ်။ စိတ်ကူးယဉ်ယဉ်လေးနဲ့ သရုပ်ဖော်မယ် စုံလို့ပါပဲ။ ဘယ်လို သရုပ်ဖော်တာက ကောင်းတယ်၊ ဆိုးတယ်ဆိုတာကတော့ ကိုယ့် အကြိုက်နဲ့ ကိုယ်ပေါ့။

လောကကို ဟာသနဲ့ သရုပ်ဖော်နိုင်ဖို့ဟာက ကိုယ်တိုင်က လောက ကြီးကို ရယ်သွမ်းသွေးနိုင်ရမယ်။ သူတကာအပေါ်မှာလည်း ခွင့်လွှတ် နိုင်တဲ့စိတ် ရှိရမယ်။

လောကကို ဟာသနဲ့ သရုပ်ဖော်တဲ့ ဥပမာတစ်ခုကို ဒီလတင်ပြ ပါဦးမယ်။ သော်တာဆွေနဲ့ ကျွန်မတို့ မိသားစုရဲ့အချစ်တော်ကြီး PG Wode House (ပီဂျီဝုဟောက်) အကြောင်းပါပဲ။ ပေါ်ဦး၊ အေးဆွေ ဆရာတပည့်ရဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေကို သော်တာဆွေက ပီဂျီဝုဟောက်ရဲ့ ဝတ္ထု ဇာတ်ဆောင်တွေကို မူထားပြီး ဖန်တီးပြခဲ့ပါတယ်။ ဒီတော့ မူရင်း စာ

ရေးဆရာကြီး ပီဂျီဂုဟောက်ရဲ့ ဘဝဖြစ်စဉ်တစ်ခုကို မှတ်သားစရာ သံဝေဂဖြစ်စရာမို့ မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ်အတွက် တင်ပြချင်ပါတယ်။

ပီဂျီဂုဟောက်ဟာ ၉၅ နှစ်ထင်ပါရဲ့။ အသက် ၉၀ ကျော်မှာ အမေရိကန်ပြည်မှာ ကွယ်လွန်ခဲ့ပါတယ်။ အခု ၁၉၈၂ ခုနှစ်ဆိုရင် သူ့ရဲ့အနှစ်ရာပြည့် မွေးနေ့ပါပဲ။

သူဟာ ဗြိတိသျှလူမျိုးအစစ်ဖြစ်ပါတယ်။ ခေါင်းချတော့ အမေရိကန်ပြည်မှာ ခေါင်းချရှာတယ်။

၁၉၃၉ ခု၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်တော့ ပီဂျီဂုဟောက်တို့ ဇနီးမောင်နှံဟာ ပြင်သစ်ပြည်၊ ပါရီမြို့တော်မှာ ရှိနေပါတယ်။ စစ်ဖြစ်ပြီး ဂျာမန်တွေက ပြင်သစ်ပြည်လည်း သိမ်းလိုက်ပါရော၊ သူတို့မှာ တိုင်းတော်ပြည်တော် မပြန်နိုင် သောင်တင်နေတော့တာပဲ။

အဲသလို ပြင်သစ်ပြည်ကို ရန်သူဂျာမန်တွေ သိမ်းပိုက်ထားတော့ ဗြိတိသျှလူမျိုးဖြစ်တဲ့ ပီဂျီဂုဟောက်ကို သုံးပန်းအဖြစ် ဖမ်းထားတယ်။ ဒီကြားထဲမှာ ဖြစ်လာရတဲ့ သတင်းတစ်ခုကတော့ ပီဂျီဂုဟောက်က ဂျာမန် ရေဒီယိုကနေပြီး အသံလွှင့်ဆိုပဲတဲ့။ ရန်သူဘက်သား ဖြစ်သွားပြီဆိုပဲ။ အဲသလို အသံလွှင့်တာက သူ့ကို အချုပ်ထဲက လွတ်ပေးအောင်ဂျာမန်တွေကို မျက်နှာလုပ်တာဆိုပဲ။ အဲသလို (ဆိုပဲ) ပေါင်း သောင်းခြောက်ထောင်နဲ့သတင်းတွေ ထွက်လာတော့တာပဲ။

ဂုဟောက်ကို ဝိုင်းပြီး၊ ကလောင်နဲ့ရော၊ အသံလွှင့်ပြီးရော အမျိုးမျိုး ဆဲလိုက်ကြတာ မိုးမွန်သွားတော့တာပဲ။ အဲဒီထဲမှာ စာရေးဆရာ ဂျော့ဩဝဲ (George Orwell) တို့၊ အမျိုးသမီးစာရေးဆရာ အီသယ်မန်နန် (Ethel Manin) တို့က ဂုဟောက်ဘက်က ရပ်တည်ပြီး ရေးကြပါ

တယ်။ အဲဒီ စာရေးဆရာနှစ်ဦးက မြန်မာပြည်အကြောင်းတွေ ရေးဖူး
တောပဲ။ ဂျော့ဩဝဲဆိုတာ ကိုလိုနီခေတ်က အစိုးရအမှုထမ်းတစ်ဦး ဖြစ်
ပါတယ်။ အီသယ်မန်နန်ဆိုရင်လည်း မြန်မာပြည်ကို လာဖူးပါတယ်။
မြန်မာပြည်နောက်ခံနဲ့ ဝတ္ထုရေးဖူးပါတယ်။

ဘယ်သူက ဝုဟောက်ဘက်က ရပ်တည်ရေးပေမယ့်၊ ပြောပေမယ့်
စစ်အတွင်း လူတွေရဲ့ စိတ်တွေက မုန်းတီးစိတ်၊ ခါးသီးစိတ်တွေနဲ့ မိုးမွန်
နေတော့ ‘မဟုတ်ဘူး။ ဒီလိုဖြစ်တာ’ ဆိုတဲ့ ရှင်းပြချက်ကို ဘယ်သူမှ
နားမဝင်ဘူးပေါ့။

အဲဒီလိုဖြစ်နေတဲ့အချိန်မှာ ဝုဟောက်မှာတော့ ‘သတင်းမလှပုံက
လေ ... အင်းဝက ဆန်တွေ ကုလားပြည် တင်မလို့တဲ့’ ငိုချင်း ပျက်
မျိုးနဲ့ ရယ်သွမ်းသွေးနေတာပါပဲ။

အဲသလိုပဲ ရယ်သွမ်းသွေးရတော့မှာပေါ့။ ဘာတတ်နိုင်မှာလဲ။ ဖြစ်
ရတဲ့ အဖြစ်ကိုက ‘ငိုအားထက် ရယ်အားသန်’ ပါပဲ။ ဖြစ်ပုံက ဒီလိုပါ။

ဝုဟောက်ကို သုံးပန်းအဖြစ်နဲ့ ဖမ်းချုပ်တဲ့အချိန်မှာ သူ့အသက် ၆၀
ရှိပါပြီ။ သုံးပန်းထဲမှာ စာရေးဆရာတစ်ယောက် ပါလာတယ်ဆိုတော့
ဂျာမန် အာဏာပိုင်တွေက ‘သုံးပန်းအဖြစ် နေရတဲ့ ဘဝအကြောင်း အသံ
လွှင့်ပါလား’ လို့ပြောတယ်။ ဒီတော့ ဝုဟောက်ကလည်း ငါဒီမှာ မသေ
မပျောက် ကျန်းကျန်းမာမာ ရှိတယ်ဆိုတာကို ဗြိတိန်နဲ့ အမေရိကန်မှာရှိ
တဲ့ မိတ်ဆွေ သားချင်းတွေ သိရလည်း နည်းသလားဆိုပြီး ဝုဟောက်က
‘ကောင်းသားပဲ’ လို့ လွယ်လွယ်ပြောလိုက်တာပဲ။ ဒါနဲ့ ငါးကြိမ်တိုင်တိုင်
အသံလွှင့်ဖြစ်ခဲ့တယ်။

အဲဒီကိစ္စကို ဝုဟောက်ကိုယ်တိုင် သူငယ်ချင်းတစ်ဦးဆီ ရေးတဲ့စာ

ထဲမှာ ‘ဂျာမန်ရေဒီယိုကနေပြီး စကားပြောတယ်ဆိုရင် ဘာပဲပြောပြော ဒီလို ဖြစ်ကုန်မှာပဲဆိုတာ အစကတည်းက ငါစဉ်းစားမိဖို့ ကောင်းပါတယ် ကွာ၊ အေးလေ၊ သုံ့ပန်းအဖြစ် အချုပ်ခံနေရတော့ ဉာဏ်တွေလဲ တုံးကုန် ထင်ပါရဲ့’ လို့ ခပ်အေးအေးပဲ ပြောခဲ့တယ်။

ဟုတ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ ဝုဟောက်ကိုက ဉာဏ်တုံးတာပါပဲ။ ဒါလောက်မှ မသိဘူးတဲ့လားလို့ အပြစ်တင်စရာ ကောင်းပါပေါ့။ ဝုဟောက်ကိုယ်တိုင် ဝန်ခံပါတယ်။ သူပြောတဲ့ စကားရပ်ကို ဘာသာပြန် မပြန်တတ်ဘူး။ ပြန်လိုက်ရင် သူ့ဆိုလိုရင်း မပေါ်လို့မို့ မူရင်းအတိုင်း ပဲ ထည့်ပေးလိုက်ပါတယ်။

“The old bean was not what it was” အဲသလို ပြောပါတယ်။

အဲဒီစကားထဲမှာ ‘ဦးခေါင်း၊ ဦးနှောက်’ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို (Old Bean) လို့ သုံးထားတယ်။ အဲဒီစကားဟာ “ကြမ်းပိုးစကား” ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ဇာတ်လိုက် ဘာတီပူးစတား (အေးဆွေ) တို့ သုံးတဲ့စကားမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ ‘ခေါင်း မကောင်းဘူး’ ပေါ့။

ထားပါတော့၊ ဝုဟောက်က ဟာသ စာရေးဆရာမို့ အူလည်လည်နဲ့ စဉ်းစားဉာဏ်တုံး ခေါင်းမကောင်းဘူးဆိုဦးတော့၊ သူများမျက်တောင်ပေါ်မှာ စကြိုလျှောက်နေတဲ့ လူကြီးမျိုး၊ ဦးရွှေမြိတ်တို့ သူတို့ ကလည်း ဝုဟောက် ဘာတွေပြောသလဲဆိုတာလေးများ စုံစမ်းပါဦးတော့လား။ သူတို့ကလည်း မစုံစမ်းဘဲ ဒေါသပုန် ထရမ်းကြတော့တာပဲ။ သူတို့ကလည်း ‘တုံး’ တာပဲ။

ပြီးတော့ တုံးတဲ့သူ ရှိသေးတယ်။ ဂျာမန်အာဏာပိုင်တွေကလည်း အင်္ဂလိပ်လူမျိုး စာရေးဆရာကြီးတစ်ယောက်က သူတို့ ရေဒီယိုကနေ စကားပြောမယ်ဆိုတာနဲ့ ‘ပြော ... ပြော’ ဆိုပြီး ဘာတွေ ပြောသလဲဆိုတာ စိစစ်ကြလေရဲ့လား မသိပါဘူး။ ဝုဟောက်ရဲ့ အသံလွှင့်စာတမ်းထဲမှာ ဂျာမန်တွေအကြောင်း ရစရာမရှိဘူး ပြောထားလိုက်တာ။ အဲဒါတွေကို စိစစ်ရေးက ဘယ်လို လွတ်ထွက်လာသလဲ မသိပါဘူး။ ဖြစ်နိုင်တာတစ်ခုကတော့ စစ်ဆေးတဲ့ ဂျာမန်အာဏာပိုင်တွေကလည်း အင်္ဂလိပ်စာ သိပ်မတတ်လို့ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဝုဟောက်ဟာ စာရေးတဲ့အခါမှာ စကားလုံးလေးတွေ မျက်လှည့်ပြပြီး ဖတ်တဲ့လူကို အူချာချာဖြစ်အောင် ရေးတတ်တယ်။ ရယ်သွမ်းသွေးရေးတဲ့အခါမှာ ‘သူ အကောင်းရေးနေတာလား၊ အဆိုးရေးနေတာလား’ ဆိုတာ မနည်း စဉ်းစားယူရအောင် ရေးတတ်တယ်။

အဲသလို စကားပရိယာယ်တွေကို ဂျာမန်အာဏာပိုင်တွေက နားမလည်လေလားလို့လည်း စဉ်းစားစရာပဲ။ ဝုဟောက်ရဲ့ စာရေးနည်းရေးဟန်က မထိတထိ ကျီစယ်သလို ခပ်ထေ့ထေ့လေး ရေးတတ်တယ်။ အဲဒါကို ဂျာမန်အာဏာပိုင်တို့က အကောင်းမှတ်ပြီး လွတ်လိုက်တာ ထင်ပါရဲ့။

ဘယ်လိုကြောင့်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီကိစ္စမှာ ဝုဟောက်လည်း တုံးတာပဲ။ ဗြိတိသျှအစိုးရလည်း တုံးတာပဲ။ ဂျာမန်အာဏာပိုင်တွေကလည်း တုံးတာပဲ။ အဲသလို တုံးကြတဲ့ သုံးဦးသားအနက် ကံကွက်ကျားပြီး ငမိုက်သား စာရေးဆရာမှာ ရောက်သမျှ ဘေးတွေ စုခံရတော့တာပါပဲ။

ဝုဟောက်ဟာ ဘယ်အဖြစ်မျိုးရောက်ရောက် အပြုံးကျဲကျဲလေးနှင့်

မထီတရီ နေတတ်တယ်ဆိုတာ အဲဒီ ဂျာမန်ရေဒီယို အသံလွှင့်ချက်တွေ မှာ အများကြီး တွေ့ရပါတယ်။

ဝုဟောက်တို့ လူစုကို ဖမ်းသွားပြီး ထောင်ထဲသွင်းတော့ လက်ခံတဲ့ ထောင်မှူးစားပွဲမှာ ရပ်စောင့်ရင်း သူတွေ့လိုက်ပုံက . . .

“အင်း ... အခုငါ့ကို လက်ခံမယ့် ထောင်မှူးကလေးကများငါ့နာမည် ဝုဟောက်လို့ ပြောလိုက်တာနဲ့ သူ့နေရာကထပြီး ‘ဪ ... စာရေးဆရာ ကြီး ဝုဟောက်လားခင်ဗျာ’ လို့ ပြောပြောဆိုဆိုနဲ့ ဖက်လဲတနမ်း လုပ်မှာ ပဲ။ အဲဒီညအဖို့တော့ တခြားအကျဉ်းသားတွေနဲ့တောင် မအိပ်စေဘဲ သူ့အခန်းထဲမှာ စာကြောင်းပေကြောင်း ဆွေးနွေးရင်း သိပ်မယ်ပေါ့။ ပြီး တော့ ပြောလိမ့်ဦးမယ်လေ၊ ခင်ဗျားရဲ့စာအုပ်တွေကို အမြဲသဘောကျ နေတဲ့ စာဖတ်ပရိသတ်ပါပဲ။ တတ်နိုင်ရင် ဝန်မလေးရင်ပေါ့လေ၊ ကျွန် တော့်သမီးလေးရဲ့ အော်တိုထဲမှာ လက်မှတ်လေး ထိုးပေးပါနော်”

အဲသလိုပြောမှာကို စိတ်ကူးမိတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲသလိုမဖြစ်ပါဘူး ဗျာ။ ထောင်မှူးမောင်မင်းကြီးသားက သူ့နှုတ်ခမ်းမွေးလေး တစ်ချက် လောက်သ,တဲ့ပြီး သူ့ရှေ့က စာအုပ်ထဲမှာ ကျုပ်နာမည် စာလုံးပေါင်း အမှားမှားရေး၊ ပြစ်မှုဆိုတဲ့နေရာမှာ ‘အင်္ဂလိပ်လူမျိုး’ လို့ရေးပြီး၊ အနား က ထောင်ပြာတာကို လက်ပြလိုက်တာနဲ့ ကျုပ်ကို အချုပ်ခန်းထဲ ခေါ် သွားတော့တာပဲ။

ထောင်ထဲ နေရပုံကို ပြောတဲ့အခါမှာလည်း အချုပ်ခန်း နံရံမှာ အရင်က နေသွားတဲ့ ပြင်သစ်ရာဇဝတ်သားတွေက ညစ်တီးညစ်ပတ် အရပ်တွေ ဆွဲသွားကြပုံလည်း ပြောပါသေးတယ်။ တချို့ကများ ပုံဆွဲသူ ရဲ့ နာမည်၊ လက်မှတ်တွေများ ထိုးထားလိုက်သေးသတဲ့။

“အင်း ... ကြည့်လို့တော့ မဆိုးဘူးဗျ။ သူ့ရဲ့ ကောက်ကြောင်းတွေ အတော်ခိုင်ခိုင်မာမာ ရှိတယ်။ ပြတ်သားတယ်။ အဲဒီဟာတွေ ခြံရံနေရတာဗျာ။ ပါရီမြို့တော် ရုပ်စုံမဂ္ဂဇင်းစာအုပ်ကြီးထဲ ရောက်နေရသလို ပါပဲ”

အဲသလို ဝုဟောက်က ပြောပါတယ်။

သုံ့ပန်းတွေကို တစ်နေရာတည်း အပြီးထားတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ရှေးဦးစွာ သူတို့ထားတဲ့ ပြင်သစ်အကျဉ်းထောင်ကနေပြီး တစ်ခါ ဘယ်ဂျီယံပြည်(အဲဒီပြည်လည်း ဂျာမန်တွေ သိမ်းထားပြီးသား) စစ်တပ်တွေ ထားတဲ့ စစ်တန်းလျားကို ရွှေ့ပြန်တယ်။

အဲဒီစစ်တန်းလျားတွေ ရောက်တာနဲ့ ချေးရှစ်သစ် ဖုန်ရှစ်သစ် တက်နေတာတွေ ဆေးရ၊ အိမ်သာတွေ ဆေးရပုံကို ဝုဟောက် အသေးစိတ်ရေးပြထားတယ်။ (အသံလွှင့်စာတမ်းထဲမှာ)

“တကယ်လို့များ သူတစ်ဦးတစ်ယောက်က ကျုပ်ကို မေးရင်ပေါ့လေ၊ ပြင်သစ်အကျဉ်းထောင်နဲ့ ဘယ်ဂျီယံ စစ်တန်းလျားနဲ့ ဘယ်မှာနေမလဲဆိုရင် ကျုပ်တော့ အတော်ဖြေရခက်တယ် ခင်ဗျာ။ ဘယ်ဂျီယံစစ်သားတွေက စိတ်နှလုံးဖြူစင်ကြတယ်လေ၊ ပြင်သစ်ရာဇဝတ်သားတွေလို နံရံပေါ်မှာ ညစ်တီးညစ်ပတ် ရုပ်ပုံတွေတော့ မရေးကြဘူး။ ဒါပေမဲ့ဗျာ၊ သူတို့နေသွားတဲ့ နေရာကို နေကြရမယ့် နောက်လူတွေကို အားကြီးအလုပ်ပေးတာကိုး၊ ကျုပ်တို့ဖြင့်ဗျာ နေ့စဉ်ရက်ဆက် ဆေးကြောသုတ်သင်လိုက်ရတာ ပြီးပဲမပြီးနိုင်ဘူး၊ ပြီးတော့ ပြောပါရစေတော့၊ ရိုင်းတယ်လို့တော့ မအောက်မေ့ပါနဲ့၊ ဘယ်ဂျီယံစစ်သားတွေ သုံးသွားတဲ့ အိမ်သာကို မဆေးဖူးရင်လေ၊ ခင်ဗျားလောကအတွေ့အမြင် ဘာမှကို မရှိသေး

ဘူးသာမှတ်ပေတော့၊ နောင်ခါများကျုပ်ကို မေးကြမှာပေါ့၊ ‘ခင်ဗျား ... ဒုတိယကမ္ဘာစစ်တုန်းက ဘာတွေလုပ်ခဲ့သလဲ’ လို့။ အဲဒီတော့ ကျုပ်က ပြန်ဖြေမယ်လေ၊ ဘယ်ဂျီယံ စစ်တန်းလျား အိမ်သာတွေ ဆေးခဲတယ်လို့၊ ဒီတော့ မေးတဲ့လူက ပင့်သက်တစ်ချက်ရှိက်ပြီး ‘အင်း ... ထင်လိုက်သား ပဲ’ လို့ပြောမှာပဲ၊ တကယ်ပါဗျာ၊ အခုတောင် လေသင့်ရင် တစ်ခါခါ ရနံ့ သင်းလေး ရတတ်ပါသေးတယ်”

အဲသလို ဝုဟောက်ရဲ့ အသံလွှင့်ချက်တွေထဲမှာ ပါပါတယ်။ အဲဒါ ကို ဂျာမန်ဘက်က ပင်းတယ်လို့ ဘယ်သူပြောနိုင်မလဲ။ ဒါတွေကို ဂျာ မန်တွေသာ နားလည်ရင် သဘောကျပါ့မလား။

ပြီးတော့ တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ ရွေ့တဲ့အခါ ကျွဲနွားတင်တဲ့ လော်ရီကားထဲမှာ လူတွေ ထပ်ကျပ်ပြီး မိုင်ပေါင်းများစွာ သွားရတယ်။ ဆောင်းတွင်းကြီးမို့ ရေခဲလို အေးစက်နေတဲ့ လေကလည်း ကြမ်းပေါက် ထဲက တဖြူးဖြူးဝင်နေတယ်။ အဲဒါကို ဝုဟောက်က ‘သို့ပန်းဆိုတဲ့လူ တွေကို နတ်ကောင်း နတ်မြတ်တွေက စပယ်ရှယ် စောင့်ရှောက်တယ် ထင်ပါရဲ့ဗျာ၊ ကျုပ်တို့တစ်တွေ ဘယ်သူမှ အအေးမမိဘူး။ အညောင်း အကိုက်တောင် မဖြစ်ဘူး။ ကျုပ်တို့တွေက အားလုံး အသက် ၅၀ ကျော် ၆၀ တွေချည်းပဲ’ လို့ ရေးခဲ့ပါတယ်။

အခု တင်ပြခဲ့တာတွေဟာ ဝုဟောက်ဂျာမန်ရေဒီယိုကနေ အသံ လွှင့်ခဲ့တဲ့ စာတမ်းထဲက ထုတ်နုတ်ချက်တွေပါ။ အစားအသောက်အနေ အထိုင် စုတ်ပဲ့ဆင်းရဲပုံတွေလည်း အများကြီးပါပါတယ်။

အဲဒီ အသံလွှင့်ချက် စာတမ်းတွေ အပြည့်အစုံဖတ်ရတော့မှ ဒါတွေ ကို အသံလွှင့်ဖို့ ခွင့်ပြုတဲ့ ဂျာမန်အာဏာပိုင်တွေကလည်း အတော်ကို

တုံးတာပဲ။ ကောင်းမှန်း ဆိုးမှန်း မသိနားမလည်လို့ လွတ်လိုက်တာဖြစ်
မှာပဲ။

ပြီးတော့ ဝုဟောက်ကို ဂျာမန်ဘက်တော်သားဖြစ်တယ်။ တိုင်း
ပြည်သစ္စာဖောက်တယ် စသည်ဖြင့် ရေးကြ၊ ပြောကြ၊ အသံလွှင့်ကြတဲ့
သူတွေကလည်း အတော်ကိုမှ အတော်ကို တုံးတာပဲ။

ဒီလို အရေးတော်ပုံဖြစ်ပြီး ဝုဟောက်လည်း စစ်ပြီးတဲ့ ကာလမှာ
အမေရိကန်ပြည်မှာပဲ နေပါတော့တယ်။ သူ့ရဲ့ ၇၀ မြောက် မွေးနေ့မှာ
(အသံလွှင့်တဲ့ ကိစ္စဖြစ်ပြီး ၁၀ နှစ်ကြာပြီးတဲ့အချိန်) ဘီဘီစီက ဂုဏ်
ပြုတဲ့ အစီအစဉ်တစ်ခု လုပ်ပါတယ်။ အဲဒီ အစီအစဉ်ကို သဘင်ပညာ
ရှင် ကချေသည် အမျိုးသမီးကြီး (Dame Edith Evans) ဒီမ်း -
အိဒစ်- အိဗန်းက ဦးဆောင်ပြီး ဟောပြောပါတယ်။

(Dame) ဆိုတဲ့ ဘွဲ့ဟာ အနုပညာ၊ လူမှုရေး၊ တိုင်းပြည်
အရေး၊ ပညာရေးမှာ ထူးချွန်တဲ့ အမျိုးသမီးတွေကို ချီးမြှင့်တဲ့ ဘွဲ့ဖြစ်ပါ
တယ်။ အမျိုးသားများကို ချီးမြှင့်တဲ့ (Sri) ဆာဘွဲ့နဲ့ တန်းတူပါပဲ။

အဲသလို ဘီဘီစီက ဝုဟောက်ကို ဂုဏ်ပြုလိုက်တာဟာလည်း လွန်
ခဲ့တဲ့ ဆယ်နှစ်လောက်က ဖြစ်ခဲ့တာတွေကို ‘လွန်တာရှိ ဝန္ဒာမိ’ လိုက်
ခြင်းပါပဲ။

ပြီးတော့ ဝုဟောက်မကွယ်လွန်ခင်မှာပဲ ဗြိတိသျှအစိုးရက ‘ဆာ’
ဘွဲ့ ချီးမြှင့်ပါတယ်။ အဲသလို ဂုဏ်ပြုတာကို ဘယ်လိုသဘောထားပါ
သလဲလို့ သတင်းထောက်တွေက မေးတဲ့အခါမှာ ဝုဟောက်က ဒီလို
ပြန်ပြောပါတယ်။

“ကျုပ်အဖို့တော့ အကြောင်းမထူးပါဘူးဗျာ။ ဒါပေမယ့် ကျုပ်ဇနီးက တော့ လေဒီဂုဟောက် အခေါ်ခံချင်သေးတာပေါ့”

စစ်မဖြစ်ခင်ကလည်း ဂုဟောက်ကို အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်က (D . Litt) ဒီလစ်ဘွဲ့ ချီးမြှင့်ပါသေးတယ်။ အဲဒီတုန်းကလည်း တက္ကသိုလ်များရဲ့ အဘဖြစ်တဲ့ အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်ကြီးက အပျော် အပျက်တွေရေးတဲ့ ဟာသစာရေးဆရာကို ဒီလစ်ဘွဲ့ပေးရမလားလို့ အပြစ်တင် ရှုတ်ချရေးကြပါသေးတယ်။ ချီးမွမ်းတဲ့သူတွေလည်း ရှိကြ ပါတယ်။

အဲဒီကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဂုဟောက်က သူငယ်ချင်းတစ်ယောက်ဆီ ကို ရေးတဲ့ စာထဲမှာ ဒီလို ရေးပါတယ်။

“သူတို့က ပြောနေကြတယ်ကွ၊ ငါ့ကိုလေ၊ အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ် က ဒီဂရီကို ညာယူတာတဲ့၊ အေးကွာ ... အဲဒီလို ဂုဏ်ပြုတာနဲ့ငါ့ကိုမတန် ဘူးပဆိုကြရင်လဲ အဲဒီလိုထင်တဲ့လူတွေ ဝမ်းသာအောင် တစ်ခုတော့ ပြောချင်ပါတယ်၊ ငါလေ အငှားဝတ်စုံကြီး (အမယ်လေး ...အတွင်းက အနီရောင်ကြီး ခံထားသေးသဗျ) နဲ့ ကတ်ဦးထုပ်ဆောင်းပြီး တက္ကသိုလ် ဆီးနိတ်ခန်းကြီးထဲမှာ ရပ်ပြီး(ဂုဏ်ပြုတယ်ဆို ထင်ပ)သူတို့တစ်တွေဝိုင်း ဝန်းနှိပ်စက်လိုက်ကြတာကွာ ငါ့ဖြင့် တစ်သက်တစ်ခါ ဒါလောက် နေရ ထိုင်ရ ကျပ်တည်းပြီး စိတ်မညစ်ပါဘူး၊ တကယ်ပါ ... ယုံပါ”

ဂုဟောက်ရဲ့ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာအကြောင်းတွေ၊ အတွေ့အကြုံ တွေ၊သူရဲ့ အရေးအသားတွေအကြောင်း ရေးရရင်မကုန်နိုင်ပါဘူး။ အခု သူ့ဘဝရဲ့ ဖြစ်ရပ်လေးတစ်ကွက်ကိုပဲ တင်ပြလိုက်ရပါတယ်။ ဒီတစ်

ကွက်လေးမှာပဲ ဟာသစာရေးဆရာရဲ့ မတုန်မလှုပ်တဲ့သတ္တိ၊ ဘယ်သူ့ကိုမဆို ခွင့်လွှတ်နိုင်တဲ့စိတ်ထား၊ လောကကြီးကို ရယ်သွမ်းသွေးပြီး အပြုံးကျဲကျဲလေးနဲ့ ကြည့်တတ်ပုံတွေဟာဖြင့် ထင်ရှားပါတယ်။
ရယ်နိုင်ပါစေ .....။

(၁၉၈၂၊ မတ်လ)

ရသဆယ်ပါး၊ ဆားနှင့်တူလှ ဟာသရသ

စာပေအလင်္ကာမှာ ဌာယီဘာဝ ရသဆယ်ပါးဆိုတာ ရှိပါတယ်။

(၁) မိန်းမ- ယောကျ်ားတို့ချစ်ကြိုက်ခြင်း၊

(၂) ဟာသ- ပြုံးရယ်ခြင်း၊

(၃) သောက- စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ သနားကြင်နာခြင်း၊

(၄) ကောဓ- အမျက်ဒေါသ ကြမ်းကြုတ်ခြင်း၊

(၅) ဥဿဟ- ရဲရင့်ခြင်းဟူသော လုံ့လဝီရိယ၊

(၆) ဘယ -ကြောက်လန့်ခြင်း၊

(၇) ဇိဂုစ္ဆာ- စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်း၊

(၈) ဝိမှယ - အံ့ဩခြင်း၊

(၉) သမ - ငြိမ်သက်တည်ကြည်ခြင်း၊

(၁၀) ဝလစ္ဆ- တဏှာရာဂမဟုတ်သောချစ်ခြင်း၊

စာပေအနုပညာမှာ အဲဒီ ရသဆယ်မျိုးရဲ့အပြင်ဘက်ကို မထွက် နိုင်ပါဘူး။ ဒီရသတွေကို မိမိတို့သန်ရာသန်ရာ ရေးကြတာပါပဲ။

အဲသလို ရသဆယ်ပါးထဲက ဘယ်ရသကိုပဲဦးတည်ပြီး ဖွဲ့ဆိုဖွဲ့ဆို

‘ဟာသ’ရသဆိုတဲ့ ဆားလေးဖြူးလိုက်ရင် ပိုပြီးလေးနက်သွားတာတွေ ဖတ်ရှုရဖူးပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ဟာသရသကို ဆားလေးဖြူးသလို ပါလေဟန်လောက် သုံးရတာပါ။ တစ်ခါတစ်ရံဆိုရင် မုန့်ထဲမှာ နှင်းရည်နဲ့၊ အသီးနဲ့လေး ပါသလောက် ပါရတယ်။ ဒါမှသာ မူရင်းကရုဏာရသမပျက်ဘဲ ပိုပြီး အရသာရှိသွားမှာပါ။ တစ်ဖက်သားကို သနားလျက်နဲ့ပဲ စိတ်နူးညွတ် ပြီး ပြုံးရတာမျိုး ဖြစ်စေရပါတယ်။

အဲသလို အရသာပေါ်တဲ့ ဥပမာတစ်ခုကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၈၈၅ခု၊ ကမ္ဘာသက္ကရာဇ် ၁၅၂၃ခုနှစ်၊ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရရေးတဲ့ ဟတ္ထိပါလ ကိုးခန်းပျို့ထဲက ထုတ်ပြပါ့မယ်။

ဇာတ်လမ်းအရ သားကြီးလေးယောက် တောထွက်သွားတယ်။ သူ တို့နောက်ကို ဖခင် ပုရောဟိတ် မင်းဆရာပုဏ္ဏားကြီး လိုက်သွားတယ်။ ဒီတော့ ပုရောဟိတ်ကတော် ပုဏ္ဏားမကြီးတစ်ယောက်တည်း ကျန်နေခဲ့ တယ်။ အဲသလို အထီးကျန်နေတော့ သူ့ရဲ့ခင်ပွန်းပုဏ္ဏားကြီး လွမ်းတ ပူဆွေးပုံကို ဖွဲ့ဆိုရာမှာ ပုဏ္ဏားမကြီးကသူ့ခင်ပွန်းရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေ ကို ထုတ်ဖော်ပြောပါတယ်။

အဲသလို ပြောရာမှာ သူတစ်ပါးရဲ့ ခင်ပွန်း လင်သားများဆိုရင် ပေါင်းသင်းနေရတာကိုက ‘ကုသိုလ်မဖြစ်၊ ကျင့်မှုညစ်နှင့်၊ လင်ပြစ် လင်ရှုံး၊ လင်သစ်တုံး’နှင့် ပေါင်းရသလိုပဲတဲ့။

ဒါပေမဲ့ ပုဏ္ဏားကြီးကတော့ ‘မယ့်လင်သူမြတ်၊ ယောကျ်ားထွတ် ကား၊ လင်မှတ်မည်သာ၊ မဟုတ်စွာတည်၊ လိမ္မာပဲ့ပြင်၊ သင်စပေသည်၊ ဆရာမည်၏’တဲ့။ ဒါပေါ့လေ၊ ပုရောဟိတ်ကြီးဆိုတော့ တိုင်းပြည်

အုပ်ချုပ်တဲ့မင်းကိုတောင် ဂုရုအဖြစ် ဆရာလုပ်နေတာကိုး။ ဒီတော့ သူ့မှာ ‘လင်ရည်ကောင်းသိ၊ ပညာရှိနှင့်၊ ပေါင်းမှီတော်လှ၊ ရွှေထက်မြသို့၊ နှမအင်ဖြိုး၊ တင့်စန်းနှင့်’ လူပုံလယ်မှာ တင့်တယ်တယ်ပေါ့။

ပြီးတော့ သူတို့ဇနီးမောင်နှံဟာ သားကြီးလေးယောက် လူလားမြောက်သည်အထိ ပေါင်းသင်းလာခဲ့ကြပါတယ်။ အဲဒီသားလေးယောက်ကလည်း အရွယ်ကြီးမှ ရှာတာပါ။ ဒီတော့ သူတို့အသက်ဟာ ၇၀ မကျော်တောင် အဲသည်လောက်တော့ ရှိမှာပဲ။ အဲသည်လို နှစ်လရှည်ကြာစွာ ပေါင်းသင်းလာခဲ့ပေမယ့် ....

“ဟောင်းမြင်းရှည်လျား၊ ခြောက်အောင်ထားလည်း၊ စံကားရွှေပွင့်၊ နံ့မလွင့်သို့၊ ကြီးရင့်သက်ရွယ်၊ ချစ်မပြယ်တည့်”

အဲသည်လို သူတို့ရဲ့ချစ်မေတ္တာရနံ့ မပြယ်ဘဲ ရှိပါသတဲ့။

သူရဲ့ချစ်လင်ပုဏ္ဏားကြီးဟာ တခြားယောက်ျားများလို အိမ်မှ ခရီးထွက်သွားလျှင် အိမ်သူခများမှာ “သူ့လင်သားကား၊ သွားလာသော အခါ၊ လွမ်းမိုးရွာ” နေရှာတာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ လင်ယောက်ျားကတော့ ‘အိမ်မှာမခင်၊ စားသောက်မင်၍၊ ရလျှင်ရတိုင်း၊ ထုံပိုင်းမချန်၊ မေတ္တာစွန့်ခဲ့’ နေချင်ရာနေ၊ စာချင်ရာစား မသနားဘူးပေါ့။

ပုဏ္ဏားကြီးကတော့ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူးတဲ့။ ‘ချစ်ညွန့်ရှင်ရှင်၊ မယ့်လွမ်းကြင်ကား၊ ဆောလျင်စေပါ၊ မရောက်လာလည်း၊ ဩဇာနှစ်သိမ့်၊ ကြောခြင်စိမ့်မျှ၊ ဆိမ့်ဆိမ့်ချိုချို၊ ကောင်းမွန်ဆိုက၊ ငါ့ကို တ၍’ အိမ်ပြန်မရောက်တောင်မှ အိမ်သူ ပုဏ္ဏားမကြီးကို တ,သတဲ့စကားများပို့ရှာသတဲ့။ ခုခေတ်ဆိုရင်တော့ အဝေးကနေပြီး ဂြိုဟ်တုတယ်လီဖုန်းတွေ ဘာတွေနဲ့ ဆက်မှာပေါ့လေ။

အဲသည်လို သူတို့ဇနီးမောင်နှံဟာ ‘ချစ်ပတ်မပြေ၊ ချစ်နေမပြား၊ သွားလည်း လက်ဆက်၊ စက်လည်းတအုံး၊ ဟင်္သာထုံးသို့၊ ပေါင်းရုံးအိမ်ထောင်၊ အိုမင်းအောင်လျှင် ၊ ချစ်ခေါင်ချစ်ဖျား၊ ချစ်စပွားသည်၊ ငါ့အား မြတ်နိုးပေစွတည်း။’ အဲသည်လို နေခဲ့ကြတယ်။

ပုဏ္ဏားမကြီးက သူ့အရှင်သခင် လင်ဖုန်းမိုကို ဖွဲ့ဆိုတဲ့အခါမှာ တချို့ယောက်ျားတွေများဆိုရင် ‘မယားဟူက၊ နတ်ကိုရလည်း၊ ရှုတ်ချဆိုထွေ၊ နှုတ်မချေနှင့်၊ မထေမဲ့မြင်၊ ကျေးကျွန်သွင်သို့၊ နင်သင်မိဘ၊ စသည်ဆဲမောင်း၊ ငြူစူစောင်း၍၊ မကောင်းသဖြင့်၊ ပ၊ လေလွင့်၏။’ မယားကို ငေါက်ငမ်းကြိမ်းမောင်းတတ်သတဲ့။

ဒါပေမဲ့ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီးကတော့ ချစ်ဇနီးဖြစ်သူကများ ခေါ်လိုက်တဲ့အခါမှာ ‘ငါလျှင်ခေါ်လည်း၊ ထူးသော်ထူးတင့်၊ ချစ်ဖွယ် ကျင့်လျက်၊ ချစ်ပွင့်လန်းလန်း၊ ချစ်ရည်သွန်းသည်၊ ချစ်ပန်းပွင့်ခြုံ၊ ငါတို့ထုံလည်း၊ ဆွေစုံမွေးတ၊ ခေါ်သမျှလျှင်၊ တည်ပချီးမြှင့်၊ ဆိုစ တင့်၏’ အဲသည်လို ချစ်ကြင်နာပါသတဲ့။

ပြီးတော့လည်း ပုဏ္ဏားကြီးဟာ သူ့ဇနီးကို အဝတ်အစား လက်ဝတ်ရတာနာများ ဘယ်ခါမှ မညှိုးအောင် ချီးမြှောက်ပါသတဲ့။

‘နမချစ်တင့်၊ လင်ဘုန်းရင့်ကား၊ ရွယ်နှင့်အလျောက်၊ ချီးမွမ်းလောက်သား၊ လက်ကောက်လက်ကြပ်၊ လက်စွပ်ပုတီး၊ ဆင်ပြီး နားဋောင်း၊ စည်းဗောင်းလည်မှာ၊ ထွန်းဝါပြုံးပြက်၊ သင်တိုင်းထက်လည်း ဘက်လက်ဆူလှယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြင့်၊ စံပယ်သမှု၊ ကုန်အောင်ပြု၍၊ တုတုပပ၊ ပွဲလယ်ပြသော်၊ မြင်က ပျော်ပါး၊ သူ ကျီစားသည်၊ ငါ့အားရှုအိလေစွတည်း’

အဲဒီစာပိုဒ်အရ ပုဏ္ဏားကြီးက သူ့ချစ်ဇနီးကို လက်ဝတ်ရတနာ တွေအပြည့်ဆင်ပြီး ပွဲနေပွဲထိုင်များ ဝင်တဲ့အခါမှာ သူ့မှာ ‘ငါ့အား ရှု အီလေစွတည်း’ ဆိုသလို ကြည့်ရှုလို့မဝနိုင်ရုံပုံကို ‘မြင်က ပျော်ပါး၊ သူ ကျီစား’ လို့ ဆိုပြန်တော့လည်း နှစ်သက်သဘောကျလွန်းလို့ ကျီစယ် စကားတွေများ ပြောပါသေးသတဲ့။

‘လှ လှချည်လား၊ သိပ်လှတာပဲ။ ဒါကြောင့် ချစ်တာ’ စသည်ဖြင့် စကားတွေ စုံနေမှာပေါ့လေ။

အဲဒီကဗျာအဖွဲ့တွေ ဖတ်လိုက်ရတော့ ဆယ်ကျော်သက်အရွယ် အပျိုမလေး ရည်စားလွမ်းနေတာလည်း မဟုတ်၊ တတိယပိုင်းအရွယ် ရောက်နေတဲ့ ပုဏ္ဏားမအဘွားကြီးက သူ့အဘိုးကြီးကို တမ်းတတဲ့စကား တွေဟာ သနားစရာလည်းကောင်း၊ ပြုံးရွှင်စရာလည်း ကောင်းလှပါတယ်။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဟာ အဲဒီအခန်းကို ဖွဲ့တဲ့အခါမှာ ကရုဏာရသ ပေါ်မှာ ဟာသလေးနှင့် အမွန်းတင်လိုက်တာပဲလို့ ထင်မိပါတယ်။ ဒါ ဟာ တမင်ကိုလုပ်တာ ဖြစ်ချင်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ အဲဒီအခန်းမရောက်ခင် ရှေ့ကအခန်းတွေ မှာ ပုဏ္ဏားမကြီးက သားလေးယောက်ကို တမ်းတ ပူဆွေးပုံကို ရေးခဲ့ ပါတယ်။

‘မိခင်ဝမ်းမြောက်၊ ချစ်ရှာလောက်သည်၊ သုံးယောက်ညီနောင်၊ မောင်တို့တစ်စု၊ ရဟန်းပြုလည်း၊ ပုလုကွေးလေး၊ ငါ့သားထွေးမျှ၊ လွမ်း ရေးဖျော်ရာ၊ ကျန်ရစ်ပါလော့။ တောမှ ကုန်ချည်း၊ တစ်သွန်တည်းဖြင့်၊ အူသည်းဟင်းလင်း၊ မိ၊ ကိုခွင်းသည်၊ ချစ်ခြင်း မနက်ပါခဲ့တည်း။’

သားလေးယောက်ရှိတဲ့အနက် အကြီးသုံးယောက် တောထွက် ရဟန်းပြုသွားရင်လည်း အငယ်ဆုံး ‘ပုလုကွေး၊ ငါ့သားထွေးလေး’ ကျန်ခဲ့ရင် တော်သေးရဲ့လို့ ဆိုရှာတယ်။

‘ပျော်ကြောင်း ပျော်လောက်၊ တစ်ယောက်ယောက်မျှ၊ မျက်မှောက် ကင်္ကာ၊ ကြွင်းကုန်ပါလည်း၊ ကြမ္မာရိုးထ၊ သက်သာရအံ့’ လို့ တွေးရှာ တာပေါ့။

ပုဏ္ဏားမကြီးခမျာမှာ ‘သားများကြောင့်လျှင်၊ ချစ်ငြောင့်ချစ်ဆူး၊ ဝမ်းထဲနူးသော်၊ လွမ်းရှူးလွမ်းဆာ၊ သည်းချာရိုးခြင်၊ ဖိမ့်ဖိမ့်ကျင်ရှင်၊ ထိုတွင်လည်းကောင်း၊ မြားဆိပ်လောင်းသို့’ ဆတ်ဆတ်လူး၊ ပူဆွေးနေ ရှာပုံကို ဖွဲ့ခဲ့ပါတယ်။

အဲသည်လို ဖွဲ့ဆိုလာခဲ့ပြီးတော့ စာဆိုသူ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဟာ စာဖတ်သူတွေသိပ်ပြီး စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ကုန်ကြပြီ။ ဒီတော့ ပြန်ပြီး အချို့သပ် နှစ်သိမ့်လေဦးမှပဲဆိုပြီး ဒီဆောင်းပါးအစမှာ တင်ပြခဲ့တဲ့ ပုဏ္ဏားကြီးချီးမွမ်းခန်းတွေကို ခပ်ရွှင်ရွှင်လေး ဖွဲ့တာဖြစ်ချင်လည်း ဖြစ် နိုင်ပါတယ်။

အနုပညာဖန်တီးမှုဟာ တစ်ရောင်တည်း၊ တစ်သံတည်း မဖြစ်နိုင် ပါဘူး၊ ပန်းချီကား ရေးဆွဲရာမှာလည်း မည်းမှောင်နေတဲ့ အရောင်တွေအ များဆုံးသုံးရတဲ့ တောနက်ကြီးများ၊ ညဉ့်ကာလ ကားများမှာတောင် တစ်နေရာမှာ အလင်းရောင်လေး မသိမသာဖြစ်ဖြစ် ပါရပါတယ်။ အဲ သလို အလင်းရောင် အမြင်ကလေးကြောင့် အမှောင်ထုအားကိုးလည်း ပိုပြီး ပြည့်ဝစေပါတယ်။

စာပေမှာလည်း ဘယ်လိုပဲ အလွမ်း၊ အဆွေးတွေ ဖွဲ့နေစေကာမူ စိတ်နှလုံးကြည်နူးရွှင်ပျဖွယ်လေးတွေ ပါစေရပါတယ်။ ဒီလို ဥပမာတွေ အများကြီး တွေ့နိုင်ပါတယ်။ စာပေ အရေးအသားမှာ ရသခံစားမှုကို တစ်ဖြောင့်တည်းကြီး တန်းမနေစေဘဲ အနိမ့်အမြင့်လေးတွေ လှိုင်းလုံး များ လိမ့်သလို ဖြစ်စေမှသာ ရသပိုပြီး မြောက်ပါတယ်။

အခုတင်ပြခဲ့တဲ့ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရရဲ့အဖွဲ့ကို ဖတ်ကြည့်ရင် အစဦးမှာ ပုဏ္ဏားမကြီး သားတွေလွမ်းဆွမ်းပြီး ‘သားလည်းမမြင်၊ လင်လည်းမမြင်’ အထီးတည်းနေရှာရပုံ၊ “သူ့သားသူ့လင်၊ ရှုဖွယ်မြင်မှု၊ မိခင်ဘယ်သို့၊ ဆည်နိုင်မြို့အံ့” ဆိုသလို သူများသားတွေနှင့် စုံစုံလင်လင် နေကြတာ မြင်လျှင် မိခင်ဘယ်သို့ ဖြေရမလဲလို့မြည်တမ်းနေရှာပုံ...။

အဲသည်လို သူ့ခမျာမှာ ‘မျက်မိုးရမ်းတက်၊ မျက်ခွက်ပြည့်လျှမ်း၊ ဆီးနှယ်မွမ်းသို့၊ လွမ်း၍ငိုသည်’ ဖြစ်နေရှာပုံတွေကိုဖွဲ့ပြီး ပုဏ္ဏားမကြီးကို လွမ်းပုံဆက်ဖွဲ့ပါတယ်။

အဲဒီအခန်းကတော့ သနားစရာနှင့် နှစ်သက်ရွှင်ပြုံးစရာလေးပါပဲ။ ပြီးတော့မှ နောက်ဆုံး အထွတ်အထိပ် အနေနှင့် ပုဏ္ဏားမကြီး စိတ်ဆုံး ဖြတ်လိုက်ပုံကတော့... ‘ခြောက်ပြည်နတ်များ၊ တားလည်းမနိုင်၊ သဒ္ဓါ ခိုင်၍၊ ကိုယ်တိုင်လင့်ထံ၊ ရောက်အောင်ကြံပိမ့်’ သူ့သားများနှင့် ခင်ပွန်း လင်နောက်ကို လိုက်တော့မယ်၊ ဝေးလံခရီး အဆီးဆီးအား တောင်ကြီး ဖီလာ မသွားသာတောင်မှ မနေဘူးပေါ့။ အဲဒီလို သတ္တိရှိရှိ ဆုံးဖြတ်လိုက် တာဟာ ကိုးခန်းပျို့ကဗျာရဲ့ အထွတ်အထိပ်ပါပဲ။

ဒါကြောင့်မို့လို့ ဟာသရသဆိုတာ ဆားလိုလည်းသုံးလို့ရတယ်။ ကိုးခန်းပျို့လို တကယ့်စာကြီးပေကြီးတွေ ဖွဲ့ဆိုတဲ့အခါမှာတောင် မသိ

မသာ ပညာသားပါပါနှင့် ရောမွှေထားလိုက်ပုံလေးတွေကို သတိထား
ပြီးဖတ်လျှင် စာပေရဲ့ အရသာဟာ ပိုပြီးချိုမြိန်လှပါတယ်။

အရသာဆယ်ပါးမှာ ဆားမပါလျှင် ပေါ့သလိုပဲ အလင်္ကာရသ
မှာ ဟာသ ရသပါလျှင် ပိုလေးနက်ပါတယ်။

[၁၉၈၂၊ ဧပြီလ]

စာရေးတယ်ဆိုတာ ဘယ်သူ့အကြိုက် ရေးရမှာလဲ

စာရေးဆရာတွေကို ‘ခင်ဗျားတို့စာရေးနေတာ ဘယ်သူ့အကြိုက် ရေးနေတာလဲ’ လို့မေးရင် အတော်အဖြေရကျပ်သားပဲ။ အဖြေတွေက အမျိုးမျိုး ထွက်လာနိုင်ပါတယ်။

“ကိုယ့်စာမူပါစေချင်တဲ့ မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်၊ စာစောင်၊ အယ်ဒီတာ အကြိုက်ရေးရတာပေါ့”

“စာဖတ်ပရိသတ်အကြိုက် ရေးရတာပေါ့။ စာဖတ်ပရိသတ်ကြိုက် မှ မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်၊ စာစောင်ရောင်းကောင်းမယ်၊ ဒါမှအယ်ဒီတာကြိုက် မယ်၊ အယ်ဒီတာက ထည့်ပေးမှ စာမူစွဲပြီး နာမည်ရမှာပေါ့”

အဲသည်လို အဖြေမျိုးတွေ ကြည့်ပြန်တော့လည်း ‘ဟုတ်ပေသားပဲ’ လို့ဆိုရမှပေါ့။ အထူးသဖြင့် ကလောင်သွေးစ စာရေးဆရာများ ဆို ရင် သူတို့ရဲ့စာမူကို အယ်ဒီတာက ထည့်ပေးမှနာမည်ရပြီး စာရေးဆရာ ဆိုတဲ့ အနေနဲ့ ရပ်တည်နိုင်ပေလိမ့်မယ်။

ဒီတော့ စာရေးဆရာဆိုတာ ကိုယ်ရေးတဲ့ စာမူ စွဲမယ့် ‘ဈေးကွက်’

ကိုရှာရလိမ့်မယ်။ ဘယ်မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်၊ စာစောင်က ဘယ်လိုစာမူမျိုး ကြိုက်တယ်ဆိုတာကို လေ့လာပြီးဆိုင်ရာမဂ္ဂဇင်းရဲ့မူဝါဒနဲ့ ကိုက်ညီ အောင်ရေးသားပြီး ကိုယ့်စာမူကိုအစွဲထုတ်ရမယ်ပေါ့။ ဒါဟာစာရေး ဆရာရဲ့ အလုပ်သဘောတစ်ခုလို့ ယူဆချင်လည်း ယူဆနိုင်ပါတယ်။

ဒီတော့ စစ်ကြိုခေတ်က အကြောင်းတစ်ခု သတိရမိပါတယ်။ အဲဒီ တုန်းက ‘သက်စောင့်မဂ္ဂဇင်း’ နဲ့ ‘ကောဇာသစ်မဂ္ဂဇင်း’ ဆိုတာရှိပါတယ်။ ‘သက်စောင့်’ က ‘ဒီဆူဇာ’ ဆေးတိုက်ရဲ့ ကြော်ငြာစာစောင်ဖြစ်ပါတယ်။ ‘ကောဇာသစ်’ က ‘ဝပ်ဆင်’ ကုန်ပဒေသာတိုက်ကြီးက ကြော်ငြာ စာစောင်ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီမဂ္ဂဇင်းတွေက ဆိုင်ရာတိုက်၊ ဆိုင်ကြီးများက ထုတ်လုပ်ရောင်း ချတဲ့ ကုန်ပစ္စည်းများကို ကြော်ငြာအဖြစ် အတိုင်းသားထုတ်မယ့်အစား မဂ္ဂဇင်းပုံသဏ္ဍာန်နဲ့ ထုတ်ဝေရင် ပိုပြီး လူတွေစိတ်ဝင်စားမယ်ပေါ့။ ဒီ တော့ အဲဒီမဂ္ဂဇင်းတွေထဲမှာ ကိုယ့်စာမူ စွဲစေချင်ရင် ထုတ်ဝေတဲ့ လုပ် ငန်းရှင် သဘောကျရအောင် ရေးကြရပါတယ်။

ဥပမာ-သက်စောင့်မဂ္ဂဇင်းထဲ ပါစေချင်ရင် အပျိုလူလွတ်တွေကြ တဲ့အခန်းမှာ အပျိုက ရုတ်တရက် ခြေခွေပြီး လဲကျသွား၊ လူပျိုက ပြေး ပြီးထူ၊ အိတ်ထဲက ဒီဆူဇာဘမ်းပရတ်ဆီနဲ့ နှိပ်နယ်ပေး၊ ချစ်ကြိုက်သွား ကြ၊ အပျိုမလေး ဖြူဖပ်ဖြူရော်ဖြစ်နေရင် လူပျိုက ပန်းရောင်ဆေးလုံး လေး ဒီဆူဇာက ဝယ်တိုက်၊ ဒါနဲ့ညှားသွား၊ ကလေးလေးရ၊ ဒီဆူဇာက သူငယ်နာဆေးတွေ တန်ခိုးနဲ့ ဝဖြိုးလို့ပေါ့။ အဲသလို ဇာတ်ကွက်ဆင် ရပါလိမ့်မယ်။ ဝတ္ထုရဲ့ စာမျက်နှာတိုင်းမှာ ဒီဆူဇာက ဆေးကောင်း

ကြောင်းတွေကို သမီးရည်းစားစကားပြောတဲ့နေရာမှာကော၊ လွမ်းခန်း ဆွေးခန်းမှာရော ဖောဖောသီသီ ထည့်ပေးရပါလိမ့်မယ်။

ဒါက သက်စောင့်မဂ္ဂဇင်းမှာ ပါချင်ရင်ရေးတဲ့နည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကောဇာသစ်မဂ္ဂဇင်းမှာ ပါချင်ရင်တော့ ဝတ္ထုဇာတ်လိုက်မင်းသမီးက ခြေမခိုင် လက်မမြဲ ခဏခဏ လဲကျတတ်တဲ့အပျိုလေးမဖြစ်စေဘူး။။ ဝပ်ဆင်တိုက်က ဝယ်တဲ့ပိုးတွန့်ထဘီအဆင်ခန်းဝတ်လို့ ဝပ်ဆင်တိုက် က လယ်ဗင်ဒါ ရေမွှေးနံ့တသင်းသင်း၊ ခုံမြင့်လေဒီရူးနဲ့ ဝပ်ဆင်တိုက် ကပဲပေါ့၊ ဇာတ်လိုက်မင်းသားကလည်း အိတ်ထဲမှာ ဘမ်းပရုပ်ဆီ ပုလင်းတို့၊ ဆေးဝါးတို့မပါရင် လမ်းမထွတ်တတ်တဲ့ ငနဲသားမျိုးမဟုတ် ဘူး။

ဝပ်ဆင်တိုက်က ဝယ်တဲ့ ပေတင့်သားရေပြောင် ဖိနပ်အနက်၊ ပိုး ခြေအိတ်၊ ဖဲပြောင်လုံချည်၊ သက္ကလတ်တိုက်ပုံ၊ သို့မဟုတ်လည်း အယ်လ် ပတ်ကား၊ ပိုးအနက်တိုက်ပုံဝတ်လို့ ရှိုးအပြည့်နဲ့ပေါ့။

ဝပ်ဆင်ကုန်ပဒေသာတိုက်ကြီးထဲမှာ ချစ်သူနှစ်ဦး လမ်းလျှောက် ပြီး ဝယ်ကြခြမ်းကြပေါ့လေ။ ပြောသမျှစကားတွေကလည်း ဝပ်ဆင် တိုက်က ကုန်တွေလှကြောင်း၊ ကောင်းကြောင်းချည်းရေးရမှာပေါ့။

အဲဒါဟာ အယ်ဒီတာအကြိုက်လိုက်ပြီး ကိုယ့်စာမူစွဲအောင်လုပ် တဲ့နည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ‘ဒီလိုကြော်ငြာစာမျိုးတော့ မရေးဘူးကွာ၊ မပါ ချင်လဲ နေပေစေ’ ဆိုပြီး နေချင်လဲနေနိုင်တာပဲ၊ ဒါတော့ ကိုယ့်အကြိုက် ကိုယ့်လမ်း ကိုယ့်ဘာသာရွေးကြတာပေါ့။ ဘယ်သူမှန်တယ် ဘယ်ဝါ မှားတယ်လို့ ဝေဖန်စရာမလိုပါဘူး။

အဲသလို သက်စောင့်မဂ္ဂဇင်း၊ ကောဇာသစ် မဂ္ဂဇင်းမျိုးထဲမှာ ကလောင်သွေးပြီး စာရေးဆရာဖြစ်လာကြတဲ့လူတွေလည်း ရှိပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ တစ်ခုတော့သတိပြုစရာ ရှိပါတယ်။ ‘စာရေးဆရာ ဖြစ်ချင်တယ်’ ဆိုတာရယ် ၊ စာရေးချင်တယ်ဆိုတာရယ် တစ်မျိုးစီပါ။

‘စာရေးဆရာဖြစ်ရင် ကောင်းမှာပဲ၊ ပိုက်ဆံဝင်ငွေလဲ ကောင်း တယ်၊ဂုဏ်သတင်း ကျော်စောတယ်’ အစရှိသည်ဖြင့်ပေါ့လေ။ စာရေး ဆရာဘဝမှာ ရရှိနိုင်တယ်လို့ထင်ရတဲ့ အရသာတွေကို ရည်မှန်းပြီး စိတ် ကူးကြတဲ့သူတွေလည်း ရှိမှာပေါ့။

အဲသည်လို လူတွေအဖို့မှာ ကိုယ်ရေးတဲ့စာမူ စွဲမယ့်ဈေးကွက်၊ မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်၊ စာစောင်တွေကို ထုတ်ဝေတဲ့သူတွေရဲ့အကြိုက် ရေးကြ ရမှာပေါ့။

‘စာရေးချင်တယ်’ ဆိုတဲ့သူကတော့ ကိုယ့်ဘာသာ ကိုယ့်စာရွက် အဖြူ ကွက်လပ်ရှိတိုင်း ရေးခြစ်စရာစာမူ အပုံကြီး၊ တောင်ပုံရာပုံ၊ ဖုန် ရှစ်သစ်တက်တက်၊ ဘယ်သူဖတ်ဖတ် မဖတ်ဖတ်၊ စာရေးရတဲ့ အရသာ ကိုပဲ တမြို့မြို့ခံစား ကျေနပ်တာပဲ။ ဒီလိုလူမျိုးဟာ တစ်နေ့ စာရေး ဆရာ ဖြစ်ချင်လည်း ဖြစ်မှာပေါ့။ မဖြစ်ချင်လည်း မဖြစ်ဘူး။ ဒီလိုလူမျိုး အဖို့ စာရေးဆရာမဖြစ်ရလည်း မပူပေဘူး။ စာရေးနေရရင် ပြီးတာပါ ပဲ။ စာရေးရတဲ့ မဟာစည်းစိမ်ကြီးကို အပြည့်အဝ ခံစားနေမှာပေါ့။

ဒီတော့ စာရေးဆရာ ဖြစ်ချင်တဲ့လူကလည်း သူသွားရမယ့်လမ်း ကို သူ့ ဝန်သူထမ်းသွားရုံပဲ။ စာရေးချင်တဲ့ လူကလည်း သူ့ဘာသာ သူ ထိုင်စာရေးနေရုံ၊ ကိုယ်ကြိုက်ရာကိုယ်လုပ်ကြတာပေပဲကိုး။

လူတွေဟာ ကိုယ်ကြိုက်တာကိုယ်လုပ်၊ ကိုယ်လုပ်တာ ကိုယ်ရကြ
တာပါပဲ။ ဘယ်ဟာကို ကြိုက်ဖို့ဆိုတာတော့ ကိုယ်ဘာသာကိုယ် ရွေးဖို့
ချည်းပဲ။

[၁၉၈၂၊မေလ]

လောကဓံကိုသည်းခံခြင်း

အရင်လ မေလ သောင်းပြောင်းမှာ ဖိုးသော်တာဆွေက မေလမှာ မွေးတဲ့ အဓိကရ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရေတွက်ပြရာမှာ သူရယ်၊ ဒဂုန်တာရာရယ်၊ ထင်လင်းရယ်၊ ၁၉၁၉ ခုနှစ် မေလမှာ မွေးတဲ့သူတွေချည်း ရေတွက်ပြ တာကိုး။

အဲဒါလေး ဖြည့်စွက်ဖို့ လိုသေးတယ်လေ။ မေလမှာ မွေးတဲ့ အဓိ ကရ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ သမိုင်းတစ်လျှောက်မှာ ထင်ရှားခဲ့တယ် ဆိုတာတော့ ဖြည့်ပေးလိုက်ရဦးမယ်။

ကမ္ဘာသမိုင်းတစ်ခေတ်မှာ (အင်း ... စကားပြောလိုက်ရင် ကမ္ဘာနဲ့ ချီချီပြီး ပြောရမှ လေးနက်တယ် မဟုတ်လား) အဲအဲ ... ဘာတဲ့။ ကမ္ဘာ့ သမိုင်းတစ်ခေတ်မှာ ထင်ရှားခဲ့တဲ့ နပိုလီယံဆိုတာ ကြားဖူးကြမှာပေါ့။ သူက မေလမှာ မွေးတာ မဟုတ်ဘူး။ သူ့ကို ဝါတားလူးစစ်ပွဲမှာ အပြတ် အသတ်နိုင်လိုက်တဲ့ အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ်ကြီး ဝယ်လင်တန်ဆိုတာ မေလ (၁) ရက်နေ့မှာ မွေးတဲ့လူပေါ့။

မေလ (၁) ရက်နေ့ဆိုတာလည်း ခုအခါမှာ အလုပ်သမားနေ့အဖြစ်

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှာ အသိအမှတ်ပြုပြီး အထိမ်းအမှတ် တခမ်းတနားလုပ် ကြရတဲ့နေ့ မဟုတ်လား။

ပြီးတော့ မေလ ၁ ရက်နေ့ ထူးခြားတာ တစ်ခုရှိသေးတယ်လေ။ အဲဒီအချက်က တကယ့်ကို မှတ်လောက်သားလောက် အချက်ကြီး ဖြစ် ပါတယ်။ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ အဲဒီနေ့ဟာ ဟောဒီစာရေးသူရဲ့ မွေးနေ့ ပါပဲ။

မေလမွေးတဲ့သူချင်းအတူတူ၊ ၁ ရက်နေ့ဆိုတော့ ထိပ်ဆုံးက နေတာ ပေါ့။ တစ်တန်းတည်း အဆင့်မီတာ နပိုလီယံကို နိုင်တဲ့ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝယ်လင်တန်ပဲ ရှိတယ်။

ဒီလို အဓိကရ နေ့ကြီးရက်ကြီးမှာ မွေးလာခဲ့ပါလျက် တကယ်ဆို ရင် ကိုယ့်ရေးဖော်ရေးဖက်တွေက မွေးနေ့ ဂုဏ်ပြုတဲ့ ဆောင်းပါးလေး ဘာလေးရေး၊ ရေဒီယိုက သီချင်းတောင်းပေးလို့ အဲသလိုဆို ဘယ် လောက် ကောင်းမလဲ။

ငါ့နှယ်နော် ... အခုမှ အကြံရတယ်။ တကယ်ဆိုရင် မေလ ၁ရက် နေ့ဟာ ကိုယ့်မွေးနေ့ဖြစ်တဲ့အကြောင်း ကြေညာမောင်းခတ်ထား၊ ရေး ဖော်ရေးဖက်တွေလည်း မွေးနေ့ဂုဏ်ပြုဆောင်းပါးရေးဖို့၊ ရေးချင်လာ အောင် ကျွေးမွေးပြီး ဆွယ်ထား၊ အဲဒီဆောင်းပါးထည့်ပေးမယ့် မဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာကိုလည်း မျက်ရိပ်မျက်ကဲပြထား၊ အဲသလို လုပ်မထားမိတာ နာတာပဲ။

အခုတော့ အဲသလို ဂုဏ်ပြုရေးပေးမယ့်သူ မရှိတော့ ကိုယ့်ဘာသာ ကိုယ်အဆိုသွင်း၊ ကိုယ်ပဲ ထောက်ခံ ဂုဏ်ပြုမှတ်တမ်းတင်ရတာပေါ့လေ။ ငါ့နှယ်ရှက်လိုက်ပါဘိ၊သော်တာဆွေရယ်၊ အဲလေ ... ရှက်ပါဘူး၊ ကိုယ့်

ကိုယ်ကို ဂုဏ်ပြုတာ ဘာရှက်စရာရှိလဲ၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုမှ ဂုဏ်မပြုရင် ဘယ်သူက လာဂုဏ်ပြုမှာလဲ။

ဪ . . . ရေးရင်းရေးရင်း ဘယ်တွေ ပေါက်တတ်ကရ ရောက်ကုန် ပါလိမ့်နော်။ ရယ်စရာတွေ ဖြစ်ကုန်လေပြီလား မသိပါဘူး။ ဒီလိုပဲလေ ရယ်သွမ်းသွေးရတာပေါ့။ သူတစ်ပါးကို ရယ်သွမ်းသွေးရင်၊ အကျိုးစား သန် ရန်ဖြစ်၊ မခံချင်ဖြစ်လို့ ရန်များချင် များနေဦးမယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ပြန် ရယ်သွမ်းသွေးတာက ဘေးကင်းတာပေါ့။ အင်္ဂလိပ်ကဗျာထဲက စာ ကြောင်းလေးတစ်ခု သတိရမိတယ်။

“And if I laugh any mortal thing,
T is that T may not weep” တဲ့။

အဲဒီ စာကြောင်းကို တိုက်ရိုက် မြန်မာပြန်မရေးချင်ပါဘူး။ အရသာ ပျက်လွန်းလို့ပါ။ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်က ‘ရယ်တယ်ဆိုတာ ငိုမိမှာစိုး လို့’ ပါတဲ့။

အဲဒါ သိပ်မှန်တာပေါ့၊ ရယ်စရာတွေ ရေးတိုင်း၊ ရယ်စရာတွေပြော နေတိုင်းလည်း ပျော်တယ်လို့ မထင်လိုက်ကြပါနဲ့၊ ‘မချိုလို့ ပေါ်တဲ့သွား တောင် ရယ်သလား မေးကြရှာကြတယ်’ ဆိုတဲ့ ဦးပုညရဲ့စကားလို ငို ချင်လေလေ၊ ရယ်စရာတွေ ရှာဖွေပြီး ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကလိထိုး ရယ်နေ ရတာလည်း ဖြစ်တတ်ပါသေးတယ်။

အဲဒီလို ‘မချိုသွားဖြဲ’ အသက်ကြီးလာတော့ ဖြဲပြစရာ သွားတောင် သိပ်ရှိတော့တာ မဟုတ်ဘူး။ ပြောရ ရေးရတယ်ဆိုတာ ငိုချင်ပြီး ငိုမိမှာ စိုးလို့ပါပဲ။

ဒီလများ စာရေးချင်တဲ့ စိတ်ကို ကုန်နေတာပဲ။ ကလေးတွေ ပြော

သလို “စိတ်ပိန်” လိုက်တာ လွန်ပါလေရော။ ငိုချင်စရာ ဒုနဲ့ဒေး များ
 နေတဲ့အထဲမှာ ရေးဖော်ရေးဖက် ဂျာနယ်ကျော်မမလေး ဆုံးသွားရှာ
 တယ်။ စိတ်အတော်ထိခိုက်ပါတယ်။ သူ့ခမျာ ကိုယ့်ထက် သုံးနှစ်
 လောက်ငယ်ရှာတယ်။ ကျန်းမာရေးလည်း ကောင်းရှာသားပဲ။ သူ့ကိုယ်
 သူလည်း အတော်ဂရုစိုက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ သေနေ့စေ့တော့ သွားရတာ
 ပဲပေါ့။

ဂျာနယ်ကျော် မမလေးကို ကိုယ့်ထက်လည်း ငယ်သူဖြစ်တယ်။
 ကျန်းမာရေးလည်း ဂရုစိုက်သူမို့ ကိုယ့်ရှေ့က သွားလိမ့်မယ်လို့ မထင်
 ခဲ့ဘူး။ သော်တာဆွေပြောသလို ကိုယ်ကတော့ဖြင့် ပိန်ချည့်ချည့်ညောင်
 နာနာနဲ့ ဒရွတ်ဆွဲပြီး အသက်ရှင်နေတာပဲ။

အဲလေ . . . သေတယ်ဆိုတာ မဆန်းပါဘူး။ ကြောက်စရာလည်း
 မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့်မသေချင်တာ တစ်ခုပါပဲ။ ဘယ်လို အလုပ်တွေ
 လုပ်ချင်သေးတယ်၊ ဘယ်စာတွေ ရေးချင်သေးတယ်၊ ဒါတွေရေးပြီးလုပ်
 ပြီးမှ သေချင်တာပေါ့။ အဲသလို တွေးတတ်တယ်။ အဲဒီ အတွေးအခေါ်
 ကလည်း တကယ်တော့ သိပ်ပြီး မခိုင်မာပါဘူးလို့ ထင်တယ်။

ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ လူဆိုတာ လုပ်ချင်တာတွေ ဘယ်တော့မှ လုပ်
 ပြီးမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ စာရေးတဲ့သူကလည်း ရေးချင်တာတွေ ဘယ်တော့
 မှ ကုန်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ရှေးရှေးဘဝ အဆက်ဆက်ကလည်း လုပ်လာ
 ခဲ့တာ မပြီးခဲ့ဘူး၊ ခုဘဝလည်း ပြီးဦးမှာ မဟုတ်ပါဘူး၊ နောက်ဘဝဆက်
 လုပ်လည်း မပြီးပါဘူး။ ဒီလို မပြီးမယ့်အတူတူတော့ ကိုယ်လုပ်ချင်တာ
 တွေ ပြီးအောင်လုပ်ပြီးမှ သေချင်သေ၊ မပြီးခင် မသေချင်ဘူးဆိုတာ
 မျိုးတော့ ထည့်ပြီး မစဉ်းစားတော့ပါဘူး။ ကိုယ်လုပ်ချင်စရာ ရှိတာပြီး

သလောက် လုပ်ပေး။ မပြီးဘဲ သေတော့ကော ဘာပူစရာရှိလဲ။ ဒီအတိုင်း ထားခဲ့ရုံပေါ့။ ဘယ်သူဆက်လုပ်ပါစေလို့တောင် ဆန္ဒမပြုပါဘူး။ ဘယ်သူ ဆက်လုပ်သည်ဖြစ်စေ မလုပ်သည်ဖြစ်စေ အရေးမကြီးပါဘူး။ အဲသလို စိတ်ထားတော့မှာပဲ စိတ်တည်ငြိမ်မှု ရတော့တာပဲ။ သို့မဟုတ်ရင် ကြောင့်ကြမှုတွေ တယ်များတာကိုး။ အဲသလိုပဲ ကိုယ့်စိတ်ကို ကိုယ်ပြန် ဆုံးမပြီး အေးချမ်းမှု ရှာရတော့တာပဲ။ ဒါမှလည်း လောကဓံကို သည်းခံ နိုင်တယ်။ အဲလေ . . . ပုထုဇဉ်သားဆိုတော့ ‘ခန္တီ - သည်းခံခြင်း တရား’ကို၊ ‘ခန္တီစ - မနိုင်၍ သည်းခံခြင်းသည် လည်းကောင်း’ ဆိုပြီး နှလုံးသွင်းရတော့တာပေါ့။ မနိုင်လို့ သည်းခံတရားလက်ကိုင်ထားပါ မှပေါ့။ မနိုင်မှ မနိုင်တာ၊ သည်းမခံလို့ ဘယ်ဖြစ်ပါ့မလဲ။

[၁၉၈၂၊ ဇွန်လ]

အမွေရထိုက်သူများ

ဒီအပတ် ဆောင်းပါးရေးမယ်လို့ ပြင်လိုက်ရင်း ‘ဘဝဇာတ်ဆရာ အလိုကျ ဆိုက,ရ ကျွန်မဘဝပါရှင် ...’ ဆိုတဲ့ တေးသွားလေး ညည်းမိ တယ်လေ။ ပင်တိုင် ဆောင်းပါးရေးတဲ့ စာရေးဆရာတွေကော ဒီလိုပါ ပဲ။ အယ်ဒီတာနဲ့ စာဖတ်ပရိသတ်အလိုကျ ‘ဆိုက,ရ’ တာပဲ မဟုတ်ပါ လား။

ဒီလ ကျွန်မ စာရေးချင်စိတ်မရှိဘူး။ နားလိုက်ဦးမယ် ဆိုပြန်တော့ လည်း ရှေးဦးဆုံး စာမူလာတောင်းတဲ့ အယ်ဒီတာကို အားနာရပြန်ရော။ သူ့အဖို့မှာ မဂ္ဂဇင်းစာမျက်နှာ အဖြူသားတွေကို စာလုံးတွေနဲ့ဖြည့်ရမှာ၊ သူ့မှာလည်း တစ်ဒုက္ခ။

ကောင်းကောင်း မကောင်းကောင်း ရနေကျ ဆောင်းပါးစာမူက တော့ ရမှကို ဖြစ်မှာ၊ မရလို့ မဖြစ်ဘူး။ ပြီးတော့ စာဖတ်ပရိသတ်က လည်း ရှိသေးတယ်။ လစဉ်ပါနေကျ မပါရင် ဟာသွားဦးမယ်လေ။ စောင့်ပြီး ဖတ်နေတဲ့ ပရိသတ်ကလည်း ရှိသေးတယ်။

အဲသလို ပါနေကျ စောင့်ဖတ်တယ်ဆိုတာကလည်း ကြိုက်လို့ ဖတ်
တာကလည်း ရှိသေးတယ်။ မကြိုက်ပေမယ့် ဖတ်ပြီး ကဲ့ရဲ့ဖို့ ဆဲဖို့ကို
လည်း ဖတ်ကြရဦးမှာ။

ဒီတော့ ဘာကြောင့်ပဲ စောင့်မျှော်ပြီး ဖတ်သည်ဖြစ်စေ အဲသလို
စောင့်ဖတ်တဲ့ ပရိသတ်ကိုလည်း အားနာထောက်ထားပြီး ရေးရတာပဲ။

အယ်ဒီတာနဲ့ စာဖတ်ပရိသတ် အလိုကျ လတိုင်းထွက်ပြီး ဆိုရက
ရတဲ့ဘဝမှာ ဘယ်လောက်ပဲ စိတ်တွေရှုပ်လို့ ရူးနေချင်လည်း တစ်ဆိတ်
ဆောင်းပါးလေးတော့ ရေးပေးခဲ့ပါဦး၊ ပြီးမှ ရူးချင်ရူးပေါ့၊ တံတားလေး
သွားချင်လည်း သွားပေါ့။

လူဆိုတာ လူ့ကိစ္စ၊ လူ့အပူ၊ လူ့ပြဿနာတွေနဲ့ ရင်ဆိုင်ပြီး ဗွက်
ပေါက်နေတဲ့အထဲမှကပဲ အချိန်ကျလာရင် မျက်နှာအရောင်တင် လိမ်း
ပြီးထွက်ကရတဲ့သဘင်ပညာသည်လိုပါပဲ။ ဆောင်းပါးရေးဖို့အချိန်ကျလာ
တော့လည်း ရေးရတာပဲ။

စာရေးရင်းပဲ ရှေးက စာရေးဆရာကြီးတွေ ညည်းခဲ့ကြပါတယ်။
‘စာမကုန်းချင်ဘု လုံးလုံးကြီး စိတ်နာ’ တဲ့။ စာဆိုလည်း ရှိခဲ့တယ်။
‘အမယ်မင်း ... ဆရာမှိုင်း ခါတိုင်းလို စိတ်မပျော်’ လို့ဆိုတဲ့အခါလည်း
ဆို၊ ‘တစ်မျိုးဝဋ်ကြမ္မာ ဆန်းကြယ်တဲ့ငနဲမှာတော့ ပုဆိုးကျွတ်ကာ လမ်း
လယ်မှာဖြင့် လှဲလိုက်ချင်ပါပေါ့’ ကဗျာစီပြီး ညည်းတွားခဲ့ကြတယ်။

‘ဪ . . . ငါ့မှာတော့ ကဗျာလဲမတတ်၊ ဒီတော့ သူများ ရေး
ထားတဲ့ ကဗျာတွေ အငှားရွတ်ပြီး ညည်းရတော့တာပဲ’ လို့ အောက်မေ့
မိပါတယ်။

စာရေးဆရာ ဆိုတာလည်း သွေးနဲ့ကိုယ် သားနဲ့ကိုယ်၊ လူပဲလေ၊ ကလောင်တစ်ချောင်း ပိုင်ဆိုင်ပြီး မဂ္ဂဇင်းထဲမှာ နေရာ ရထားတော့ အဲဒါကို အခွင့်အရေးယူပြီး ကိုယ်ရေးကိုယ်တာတွေ ဖော်ထုတ်ပြီး ညည်းတဲ့ အခါလည်း ညည်းမှာပေါ့။

အဲဒါကို စာဖတ်ပရိသတ်က ခွင့်လွှတ်ရမှာပေါ့။ အဲသလို ရေးတဲ့ အထဲက သုတရသ ပါလာလို့ရှိရင် အဲဒါကိုပဲ အမြတ်ရတယ်လို့ သဘော ထားရုံ ရှိတာပဲ။

ခုလို ဆောင်းပါးအစချီလာတော့ ဒီလတော့ အဘွားကြီး မဟာ ညည်းချင်းကြီး ရေးတော့မှာပဲလို့ စာဖတ်ပရိသတ်က ထင်ချင် ထင်မှာ ပဲ။ ခုလောက် ညည်းပြရရင် တော်ပါပြီ။ ဘဝအတွေ့အကြုံအလုံးစုံကို အဖုံဖုံ နိဒါန်းသွယ်ကို ဘယ်လိုပဲ ညည်းညည်း ချမ်းသာဖို့ နီးမယ်မဟုတ် ပါဘူး။

ဒါကြောင့် လောကဖြစ်ပုံလေးကို သရုပ်ဖော်တဲ့ ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်ကလေး တစ်ခုကိုပဲ တင်ပြလိုက်ပါတယ်။

ရှေးရှေးတုန်းက ကုဋေရှစ်ဆယ် ကြွယ်တဲ့သူဌေးကြီးတစ်ယောက် မှာ သားသုံးယောက်ရှိသတဲ့။ သားတွေ အရွယ်ရောက်လာတော့ သူဌေး ကြီးက သူ့ရဲ့ ပစ္စည်းဥစ္စာတွေကို ဘယ်လို ခွဲဝေပေးရပါ့မလဲလို့ စဉ်းစား ပြီး သားတွေရဲ့ အရည်အချင်းကို စုံစမ်းမယ်ဆိုပြီး အစီအစဉ်လုပ်သတဲ့။

တစ်နေ့တော့ သူ့သား သုံးယောက်ကို ခေါ်ပြီး ‘အိမ်နောက်ဘေးက တဲထဲမှာ ခွေးမကြီး မွေးပြီလား သွားကြည့်ချေစမ်း’ လို့ ခိုင်းသတဲ့။ ဒီ တော့ သားအကြီးဆုံးက ပြေးတဲ့ကြည့်ပြီး ‘ခွေးမကြီး မွေးပြီ အဘရေ’ လို့ လာပြောသတဲ့။

သားအလတ်က သူ့နောက်က ရောက်လာပြီး ‘ခွေးမကြီး မွေးပြီ အဘရေ၊ ခြောက်ကောင်တောင်မှပဲ’ လို့ ပြောသတဲ့။

သားအငယ်ဆုံးက နောက်ဆုံးမှ ရောက်လာပြီး ‘အဘရေ ...ခွေးမ ကြီးမွေးပြီ၊ အားလုံး ခြောက်ကောင်ဗျ။ အထီး လေးကောင်၊ အမ နှစ် ကောင်၊ အထီးလေးတစ်ကောင်က အနက်ဗျ။ နောက်တစ်ကောင်က အနက်ပေါ်မှာ အဖြူကွက်၊ နောက်တစ်ကောင်က ဝါညစ်ညစ်ပဲ။ နောက် တစ်ကောင်က အုန်းခွံရောင်ဗျ။ အမ၊လေးတစ်ကောင်က အညိုရောင် မှာ အဝါကျားလေး၊ နောက်တစ်ကောင်ကတော့ အညိုပိန်းပဲ’ အဲသလို ကျကျနနကြီး ပြောသတဲ့။

ဒီနေရာမှာ စာဖတ်သူက ‘ဒီပုံမျိုး ကြားဖူးပါတယ်ကွာ၊ မြန်မာ့ဂုဏ် ရည် စာအုပ်ထဲမှာ ပါသေးတာ’ လို့အောက်မေ့ပြီး ဆက်မဖတ်ဘဲ မနေ ပါနဲ့၊ ဒီပုံဒဏ္ဍာရီရဲ့ ပုံစံက တစ်မျိုးပါ။

သူဌေးကြီးက ဘာမှမပြောဘဲ သူ့စိတ်ထဲမှာတင်ပဲ သားတွေကို အသီးသီး တန်ရာတန်ကြေး အမှတ်ပေးထားသတဲ့။

တစ်နေ့တော့လည်း သားတွေကို တစ်ယောက်ကို မုန့်အိုးကင်း တစ် ချပ်စီ ပေးသတဲ့။ ဒီတော့ သားအကြီးက မုန့်ထဲက အုန်းသီးဖတ်၊ မြေပဲ စေ့ကို တို့ကနန်း ဆိတ်ကနန်း စား၊ စားရင်း စားရင်း ခံတွင်း ချဉ်လာပြီး ကျန်တာတွေကို လွှင့်ပစ်လိုက်သတဲ့။

သားအလတ်ကတော့ မုန့်ကို တစ်ဖဲ့လောက် ဖဲ့စားပြီး ကျန်တာ နောက်မှ စားမယ်ဆိုပြီး ချန်ထား၊ တော်တော်ကြာတော့ အေးစက်ပြီးဘာ မှ အရသာမရှိလို့ ခွေးကျွေးပစ်လိုက်သတဲ့။

သားအငယ်ဆုံးကတော့ မုန့်ကို ပူပူနွေးနွေး တစ်ခါတည်း မြိန်ရေ ရှက်ရေ စားပစ်သတဲ့။

ဒီတော့ စာဖတ်ပရိသတ် ဘယ်လိုထင်သလဲ။ ဘယ်သားကို အမွေ တွေ ပေးခဲ့မယ် ထင်သလဲ။ အဖြေမှန်ကို ဒီစာအုပ် ဘယ်စာမျက်နှာမှာ ကြည့်လို့ ဆိုပြီး ပဟေဠိ လုပ်လိုက်ရမလား။ အဲလေ ... မလုပ်ပါဘူး။ အဖြေကို ဖော်လိုက်ပါမယ်။

သူဌေးကြီးက သူ့ပစ္စည်းဥစ္စာတွေ သုံးစုခွဲပြီး နှစ်စုကို သားအကြီးဆုံး ပေးတယ်။ တစ်စုကို သားအလတ် ပေးတယ်။ သားအငယ်ဆုံးကိုတော့ တစ်ပြားတစ်ချပ်မှ မပေးဘဲ အဝတ်တစ်ထည် ကိုယ်တစ်ခုနဲ့ အိမ်ပေါ်က ဆင်းခိုင်းသတဲ့။

‘ဟယ် . . . ဘယ့်နှယ်ဟာလဲ၊ တို့ကြားဖူးတဲ့ ရိုးရာပုံပြင်မျိုးလဲ မဟုတ်ပါလား၊ တကယ်ဆိုရင် သားအငယ်ဆုံးကို အမွေတွေ ပေးရမှာ မဟုတ်လား’ အဲသလို တွေးကြလိမ့်မယ်။ အဲဒီကိစ္စကို သူဌေးကြီးက ရှင်းပြပါတယ်။

“သားအငယ်ဆုံးက ဉာဏ်ပညာ အဆင်အခြင် အရည်အချင်းနဲ့ ပြည့်စုံတယ်။ ဒီတော့ သူ့အဖို့ အမွေရသည်ဖြစ်စေ၊ မရသည်ဖြစ်စေ လူ့ လောကထဲမှာ သူ့ခြေထောက်နဲ့ သူရပ်ပြီး လူတစ်လုံး သူတစ်လုံး ဖြစ် မှာ သေချာတယ်။ ဟိုသားအကြီး နှစ်ယောက်ကတော့ နုလပိန်းတုံး အလကားအကောင်တွေ၊ ဒီတော့ အမွေလေးမှ မရရင် ခွေးဖြစ်ကြမှာ၊ သားအငယ်ဆုံးအဖို့မှာ အသိတရား ရဖို့ပဲလိုတယ်။ ‘ငါဟာ တစ်ကောင် ကြွက်၊ ဘာမှ အားကိုးစရာ မရှိဘူး။ ငါ့ဉာဏ်ပညာအရည်အချင်းပဲ အားကိုးရမှာ’ အဲဒီအသိရှိရင် ပြီးတာပဲ၊ အမွေပေးလိုက်ရင် သူ့ရဲ့ဉာဏ်

ပညာ အရည်အချင်းလေးတောင် တုံးသွားနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် သူ့ကို
 ခြေဖဝါး လက်ဖဝါးချည်း လောကကြီးထဲကို ပစ်သွင်းလိုက်တာ”
 ပုံပြင်လေးကတော့ ဒါပါပဲကွယ် . . . ။

[၁၉၈၂၊ ဇူလိုင်]

စုံထောက်ဝတ္ထုအရသာ

တစ်နေ့တုန်းဆီက လူငယ်တစ်ယောက် အိမ်လာတယ်။ စာရေးသူရဲ့ ဖတ်လက်စ လက်ထဲက စာအုပ်ကိုကြည့်ပြီး ‘ဟင် . . . ဆရာမကြီး စုံထောက်ဝတ္ထုတွေလဲ ဖတ်သားပဲလား’ လို့ အံ့ဩတဲ့ မျက်နှာနဲ့မေးတယ်။ အဲဒါလည်း တစ်ဒုက္ခပါပဲ။ သူ မေးလိုက်ပုံက ကိုယ့်အသက်အရွယ်၊ ပညာအဆင့် ဂုဏ်အဆင့်နဲ့ မတန်မရာအမှုကို လုပ်နေတာ ကျနေတာပဲ။

“ဖတ်တာပေါ့ဟ၊ ဘာလို့ မဖတ်ရမှာလဲ၊ တို့ငယ်ငယ်က ‘ကွန်နွန် ခွိုင်’ ရေးတဲ့ ‘ရှားလော့ဟုမ်း’ ဝတ္ထုတွေဆို မလွတ်တမ်း တစ်ခုမကျန် ဖတ်တာပဲ။ ပြီးတော့ ‘အဂ္ဂါဝါလေ့’ ရဲ့ ဝတ္ထုတွေဆိုလဲ စွန့်စားခန်း၊ သည်းထိတ်ရင်ဖို သာမကဘူး။ အချစ်ဇာတ်လမ်းလေးကလည်း ပါလိုက်သေးတယ်။ ‘ဖီးလစ် အိုပင်ဟိန်း’ ရေးတဲ့ သူလျှိုဝတ္ထုတွေများဆိုကွာ၊ စ၊ လာလိုက်တာနဲ့ မင်းမျိုးမင်းနွယ်ထဲက မိန်းမချောတွေ၊ ကေသာမှာ စိန်မကိုဋ်ဆင်လို့၊ ပခုံးပေါ်က ခဲသားရောင်သားမွေးအင်္ကျီကြီးကလဲ မီးရောင်မှာ လက်နေတာပဲ။ မင်းပွဲစိုးပွဲ ပါတီကြီးတွေမှာတက်ပြီး သူလျှို

လုပ်ကြတာတွေပေါ့။ သူတို့ရဲ့ ပိုးကတ္တီပါအိတ်အနက်ကလေးထဲမှာ ငွေ
ရောင် ခြောက်လုံးပြူး အသေးလေးက အဆင့်သင့်ပြင်ပြီးသား၊ သိပ်
ဖတ်ကောင်းတာပေါ့။

ဒီတော့ သူငယ်က ထပ်ပြီး မေးတယ်။ ‘အခုလဲ ခေတ်ပေါ်စုံထောက်
ဝတ္ထုတွေ ဆက်ဖတ်နေတုန်းပဲနော်’ တဲ့။

“ဒါပေါ့ကွာ၊ ခေတ်စုံထောက် ဝတ္ထုတွေထဲဆိုရင် ‘ရက်စတောက်’
ရေးတဲ့ စုံထောက်ကြီး ‘နေရီ-ဝုဖ်’ ဇာတ်လမ်းတွေ၊ အမျိုးသမီးကြီး ‘အဂါ
ခရစ္စတီ’ ရဲ့ ပင်တိုင်ဇာတ်ဆောင် စုံထောက်ကြီး ‘ဟာကြူလီ ပွိုင်ရီ’ နဲ့
တောသူမကြီး ‘မစ်မာပယ်’ တို့ရဲ့ စုံထောက်ပညာခန်းတွေ၊ ဥပဒေအကျိုး
ဆောင် ဝတ်လုံတော်ရ ‘ပယ်ရီမေဆင်’ စုံထောက်ခန်းတွေကလဲ စာရေး
ဆရာကြီး ‘အာစတင်လေဂါးဒနား’ရဲ့ ဉာဏ်ကွန့်မြူးထားတာတွေ
ပေါ့။

“----ပြင်သစ် ရဲစုံထောက် ‘ဆင်မိနွန်း’၊ ‘ဒင်းနှစ် ဝီတလီ’ ရေးတဲ့
သူလျှိုဝတ္ထုတွေ အဲဒါတွေ မလွတ်တမ်း ဖတ်တာတဲ့။ စုံထောက်ဝတ္ထုတွေ
ဟာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူဘူး။ တစ်မျိုးစီ ကောင်းတာပဲ၊ ဖတ်ရတာတော့
တကယ် အရသာရှိတာပဲကွာ”

အဲသလို ပြောလိုက်ရင်ပဲ ခါတိုင်း ဂန္ထဝင် စာကြီးပေကြီးတွေ
အကြောင်းချည်း ရေးလာခဲ့တာ ဒီတစ်ခါတော့ စုံထောက်ဝတ္ထုရဲ့ အရ
သာကို ရေးဦးမှပဲလို့ စိတ်ကူးပေါ်လာတယ်။ ငယ်ငယ်က ‘ကွန်ဒွန်နွိုင်း’
ရေးတဲ့ ‘ရှားလော့ဟုမ်း’ ဝတ္ထုတွေ ဖတ်ရတာများ သိပ်စွဲပေါ့။ လန်ဒန်မြို့
ကြီးဆိုတာ ချိုသလား ခါးသလား မသိပေမယ့် ရှားလော့ဟုမ်းနေတဲ့
‘ဘောကာ’ လမ်းက အိမ်ခန်းကိုဖြင့် ကိုယ်တိုင်ရောက်ဖူးသလို မျက်စိထဲ

မှာ မြင်နေတာပဲ။ ညမှောင်ရီပျိုးတဲ့အချိန်မှာ မြင်းက,တဲ့ ရထားလုံးကြီးက လမ်းပေါ်မှာ အမြန်မောင်းလာတယ်။ မြင်းခွာသံ၊ ဘီးသံတွေ ညံ့လို့၊ ဘေကာလမ်း၊ ရှားလော့ဟုမ်း တိုက်ခန်းလည်း ရောက်ရော့ ပြုန်းကန်ရပ်သွား၊ လှေကားပေါ်တက်လာတဲ့ ဘွတ်ဖိနပ်သံ၊ တံခါးခေါင်းလောင်းသံမြည်၊ တံခါးဖွင့်လိုက်တာနဲ့ ဝတ်ရုံအနက်ကြီး တစ်ကိုယ်လုံ ခြုံထားတဲ့ အရပ်မြင့်မား လူထွားကြီးတစ်ယောက် ဝင်လာ၊ ‘ရှားလော့ဟုမ်းဆိုတာ ခင်ဗျားလား’ လို့မေး၊ သူ့အသံကလည်း အမိန့်ပေးနေကျအသံမျိုး ဩဇာအပြည့်အဝနဲ့၊ အဲသလိုမျိုး ဇာတ်လမ်းစ လိုက်တယ်ဆိုရင် စာအုပ် မချနိုင်တော့ဘူး။

တစ်ခါတစ်ရံကျတော့လည်း အသက် ၂၀ ကျော်အရွယ် မိန်းမချောလေး၊ ကြောက်အားလန့်အားနဲ့ ပြေးဝင်လာ၊ ‘မစ္စတာဟုမ်းဆိုတာ ရှင်လား၊ ကျွန်မကို ကယ်ပါ၊ ကျွန်မတော့ ဒုက္ခရောက်နေပါတယ်’ လို့မျက်ရည်စ,တွေတွေနဲ့ တောင်းပန်လို့။

ဘယ်လိုလူမျိုးပဲ လာလာ၊ ရှားလော့ဟုမ်းကတော့ ဆေးတံကြီးခဲပြီး ခပ်အေးအေးပါပဲ၊ သူ့မိတ်ဆွေ ဒေါက်တာဝပ်ဆင်ကလည်း အမြဲအနားမှာ ရှိတယ်။

ရှားလော့ဟုမ်းဆိုတဲ့ နာမည်နဲ့ ‘ပင်တိုင်’ ဇာတ်ဆောင်ဟာ ဝတ္ထုပေါင်းများစွာထဲမှာ အသက်ဝင်လှုပ်ရှားခဲ့ပါတယ်။ စာဖတ်တဲ့ လူတွေရဲ့ စိတ်ထဲမှာ တကယ်ရှိသလို စွဲလမ်းအောင် ဆွဲအောင်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒါကိုက အလွန်ထူးတဲ့ အရသာပါပဲ။

တစ်ခါတုန်းက ပြင်သစ်ပြည်က ကျောင်းသားတွေ အင်္ဂလန်ကို လေ့လာရေးခရီး ထွက်လာကြတော့ သူတို့ဆရာက “မင်းတို့ ဘယ်ကို

အရင်ဆုံး သွားချင်သလဲ’ မေးတော့ ‘ဘေကာလမ်းက ရှားလော့ဟုမ်း နေတဲ့အိမ်ခန်း’ လို့ တစ်သံတည်း ဖြေကြသတဲ့။

တိုက်ဆိုင်ပုံတစ်ခုကလည်း ပြောရဦးမယ်၊ ၁၉၈၀ ခုနှစ်က စာရေးသူ ရဲ့သား အင်္ဂလန်သွားတုန်းက သူငှားနေတဲ့အခန်းက ဘေကာလမ်းမှာ ဆိုပဲ၊ သူ စာရေးတော့တောင် ‘ရှားလော့ဟုမ်း နေခဲ့တဲ့ ဘေကာလမ်းပေါ့’ လို့ ထည့်ရေးသေးတယ်။

တကယ် လူကောင်ထင်ရှား မရှိဘဲနဲ့ ဝတ္ထုထဲက ဇာတ်ဆောင်ကို တကယ်ရှိတဲ့ လူတစ်ယောက်၊ ကိုယ်နဲ့ ခင်မင်ရင်းနှီးတဲ့ မိတ်ဆွေ တစ်ယောက်လိုလို စကားထဲမှာ ထည့်ပြောလောက်အောင်ကိုပဲ အသက်ဝင်ပါပေတယ်။ အဲဒါက စာရေးဆရာကြီး ကွန်နွန်ဒွိုင်းရဲ့ ပညာစွမ်းပါပဲ။ အဲဒါကို အံ့ဩချီးမွမ်းရတာလည်း အရသာတစ်ခုပါပဲ။

ဟုတ်ပါတယ်၊ စုံထောက်ဝတ္ထုတွေထဲက ‘ပင်တိုင်ဇာတ်ဆောင်’ တွေဟာ စာဖတ်သူနဲ့ ရင်းနှီးခင်မင်နေကြသလိုပါပဲ။ စုံထောက်ဝတ္ထုရဲ့ အရသာဟာ အဲသလိုမိတ်ဆွေတွေ ခြံရံပြီး နေရတဲ့ ချမ်းသာမှုပါပဲ။

ရှားလော့ဟုမ်း ဝတ္ထုတွေ ဖတ်ရတဲ့ အရသာကတော့ အမျိုးမျိုးပါပဲ။ ငယ်ငယ်က ဆရာကြီး ရွှေဥဒေါင်း ရေးတဲ့ စုံထောက်မောင်စံရှား ဝတ္ထုတွေနဲ့ယှဉ်ဖတ်ကြည့်ပြီး မြန်မာလို အရသာယူရသေးတယ်။ အနောက်တိုင်း အစားအသောက် ဖြစ်တဲ့ ဝက်ပေါင်ခြောက်ကို ခရမ်းချဉ်သီးနဲ့ ကြော်၊ ငါးပိချက်ကို ငရုတ်သီးစိမ်း အတောင့်လိုက် ခပ်စားသလိုပေါ့လေ။ ကောင်းသားပဲ တစ်မျိုးပေါ့။

စစ်ပြီးခေတ် ဒီဘက်မှာ ထွက်လာတဲ့ စုံထောက်ဝတ္ထုတွေထဲမှာ

‘ရက်စတောက်’ ဖန်ဆင်းပေးလိုက်တဲ့ စုံထောက်ကြီး ‘နေရီဂုဗ်’ ပါဝင် တဲ့ ဝတ္ထုတွေကို အတော်ပဲ စွဲပါတယ်။

နေရီဂုဗ်ဆိုတဲ့ ပင်တိုင်ဇာတ်ဆောင်ကြီးကတော့ အလွန်စိတ်ဝင် စားစရာ ကောင်းပါတယ်။ လူပုံပန်းက ဖက်တီးပုတ် လူဝကြီးပါ။ အစား ကြီး ဘီယာအိုး အပျင်းထူကြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ဝလွန်းလို့ သူထိုင်စရာ ကုလားထိုင် စပယ်ရှယ်လုပ်ရတယ်။ သူ နေတဲ့ တိုက်က သုံးထပ်ရှိတယ်။ အပေါ်ဆုံးထပ်မှာ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ် မှာ ပေါက်တဲ့ ရှားရှားပါးပါး သစ်ခွမျိုးတွေကို မှန်အဆောင်အိမ်တွေနဲ့ ထားတယ်။ ရုက္ခဗေဒ သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ယောက်ကို အချိန်ပြည့်လခကြီး ပေးငှားထားတယ်။

အလယ်ထပ်မှာ အိပ်ခန်း၊ အောက်ဆုံးထပ်မှာ ရုံးခန်း၊ ထမင်းစား ခန်းနဲ့ မီးဖို . . . ။

သူက အစားပုတ်တဲ့ လူဆိုတော့ သူ့စာတော်ကဲက ပြင်သစ် လူ မျိုး၊ အချက်အပြုတ် ပါရဂူဘွဲ့ရ (တကယ်ပါ၊ တက္ကသိုလ်ကကို ဘွဲ့ရခဲ့ တာ) လခလည်း နင့်နေအောင် ပေးထားရတယ်။ ဒါတောင် နာမည်ကြီး ဟိုတယ်ကြီးတွေက လခပိုပေးပြီး သွေးဆောင်လွန်းလို့ ခဏခဏ လခ တိုးပေးရတယ်။ ဟိုတယ်ကြီးတွေမှာ လုပ်တဲ့ စားတော်ကဲမျိုးတွေရဲ့ လခဟာ သူတို့ဆီက ဝန်ကြီးလခထက်တောင် များသတဲ့။ ဒီတော့ ‘နေရီဂုဗ်’ ရဲ့ စားတော်ကဲကို လခဘယ်လောက်များ ပေးရသလဲ ဆိုတာ ချင့်ကြည့်ပေါ့။

နေရီဂုဗ်က သူ့ပြင်သစ် စားတော်ကဲ ချက်ကျွေးတဲ့ စားကောင်း သောက်ဖွယ်တွေ ကျကျနနစား၊ တစ်နေ့သုံးနာရီလောက် တိုက်အပေါ်

ဆုံးထပ် သစ်ခွဉ်ယျာဉ်ထဲမှာ ဇိမ်ယူတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ဘယ်သူပဲလာ
လာ ထွက်မတွေ့ဘူး။

နေရီဝုဇ် လူဝ လူပျင်းကြီးဆိုတော့ တိုက်ထဲက ဘယ်မှ မထွက်
ဘူး။ သူ့တပည့်ကျော် ‘အာချီ-ဂေါ်ဒွင်’က အားလုံးလုပ်ပေးရတယ်။ အမှု
သည်တစ်ယောက်လာရင် ပြောသမျှကို ဘီယာသောက်ရင်း နားထောင်
တယ်။ အာချီက လက်ရေးတိုနဲ့ လိုက်ရေးရတယ်။

ပြီးတော့မှ နေရီဝုဇ်က မျက်စိမှိတ် စဉ်းစားခန်း ဝင်တယ်။ ပြီးတော့
အာချီကို ခေါ်ပြီး . . .

“ဘယ်သူ့ဆီသွားစမ်း၊ ဟောဒီမေးခွန်းတွေမေး၊ သူဖြေတာ တစ်
ခွန်းမကျန် ပြန်ပြော”

“ဘယ်နေရာ သွားစမ်း၊ ဘယ်သူ လာသလဲ၊ ဘာလုပ်သလဲ၊ ဘာ
သံကြားသလဲ၊ ဘာမြင်ခဲ့သလဲ ငါ့ကို အကုန်ပြော”

အဲသလို ခိုင်းလိုက်တာပဲ။ အာချီက သူ့ခိုင်းတဲ့အတိုင်း သွား၊
တွေ့သမျှ ကြားသမျှကို တစ်လုံးမကျန် ပြန်ပြော၊ နေရီဝုဇ်က ထပ်စဉ်း
စားခန်း ဝင်တယ်။

အဲသလိုနဲ့ပဲ အချက်အလက် စုံပြီလည်းဆိုရော၊ သူ့ရုံးခန်းထဲမှာ
အမှုနဲ့ပတ်သက်တဲ့လူတွေ အားလုံး နေရီဝုဇ် မေးခွန်းတွေ မေးတာပဲ။
အဲဒါနဲ့ လူသတ်မှုတို့၊ လိမ်လည်မှုတို့အားလုံးပေါ်ပြီး တရားခံကို ရဲဆီ
အပ်လိုက်တာပဲ။

အမှုတစ်ခုကိုလည်း သောင်းချီရတာပဲ။ အတော်ဟန်ကျတာပေါ့။
သူတို့ ဇာတ်လမ်းတွေ ဖတ်ရတာ စွန့်စားခန်း၊ သည်းထိတ်ရင်ဖို

အခန်းတွေကလည်း အများကြီးပါပဲ။ ဒီကြားထဲမှာ ပျော်စရာကောင်းတာ တစ်ခုက အမြဲပါသေးတယ်။

နေရီဝုတ်ရဲ့ အိမ်သားစုက အားလုံး ယောက်ျားကြီးတွေချည်းပဲ ၊ နေရီဝုတ်ရယ်၊ တပည့်အာချီရယ်၊ ပြင်သစ်စားတော်ကဲရယ်၊ သစ်ခွပန်းတွေကြည့်ရှုတဲ့ ရုက္ခဗေဒပညာရှင်ရယ်၊ အားလုံး လေးယောက်ပေါ့။

သူတို့ တစ်အိမ်တည်း နေကြပြီး တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် သဘာဝချင်း မတူကြဘူး။ နေရီဝုတ်ကတော့ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဘီယာအိုး၊ အစားပုတ်၊ လူပျင်း။ ပြီးတော့ မိန်းမ သိပ်မုန်းတယ်။

သူ့တပည့် အာချီက ရုပ်က ဇာတ်လိုက် မင်းသား၊ လူချော၊ မြာကလေးချောချော အနံ့ရရင် ငမ်းတတ်တယ်။

လူပွေလူရှုပ်၊ သူ့ဆရာက သူ့ကို နည်းနည်းမှ မျက်နှာကြောတည့်တာ မဟုတ်ဘူး။ အာချီကလည်း နေရီဝုတ်ကို ကြည့်လို့မရဘူး၊ ရန်ဖြစ်ကြတာလည်း တကျက်ကျက်ပဲ။ အာချီက အလုပ်ထွက်မယ်၊ မနေတော့ဘူးဆိုပြီး ဆင်းသွားမယ်လုပ်၊ လှေကားအဆင်းမှာပဲ အမှုသည်နဲ့တွေ့တော့ ပြန်တက်လာ၊ ဒါနဲ့ ပြန်တည့်သွားကြပြန်ရော။

ပြင်သစ်စားတော်ကဲကလည်း ချက်ထားတာကို ကုန်အောင် စားမှ ကြိုက်တယ်၊ မစားနိုင်ရင် ရန်လုပ်ပါလေရော၊ ပြီးတော့ ဘယ်ဟင်းထဲ ဘာလေး ထည့်လိုက်ရင် ကောင်းမယ်၊ ဘာရယ်နဲ့များ ဩဇာမပေးလိုက်နဲ့ ဆူလိုက်ဆောင့်လိုက်တာ မိုးမွန်သွားတာပဲ။

သစ်ခွပန်းကြည့်တဲ့ရုက္ခဗေဒပညာရှင်တွေကလည်း သစ်ခွပင်တွေကို သူ့အကြိုက် သူ့သဘောနဲ့ထားမှ၊ ဟိုအပင်လေး ဟိုနေရာ ဒီနေရာ မရွှေ့လိုက်နဲ့ စိတ်ကောင်းတော့တာပဲ။ တစ်ခါလည်း နေရီဝုတ်ကို အမှုသည်

တစ်ယောက်က ကျေးဇူးတင်လို့ ဂမုန်းပင်တစ်ပင် အမြတ်တနိုး လက်ဆောင်ပေးတယ်။ အဲဒီအပင်ကို သစ်ခွတွေထားတဲ့ မှန်ဆောင်ထဲ လာထားလို့ မြည်တွန်တောက်တီးလို့ကို မပြီးတော့ဘူး။ သူ့အဖို့မှာ သစ်ခွက လွဲရင် ဘာပင်ဖြစ်ဖြစ် အမှိုက်သရိုက်လို သဘောထားတာကိုး။

အဲသလို လူမျိုးတွေ တစ်အိမ်တည်းနေပြီး ပူညံပူညံလုပ်နေကြတဲ့ အထဲမှာ ကိုယ် မသတ်ရပါဘဲနဲ့ လူသတ်မှုနဲ့ စွဲခံရလို့ ကယ်ပါယူပါဖြစ်လာတဲ့ လူမျိုးတွေကလည်း ကယ်ပါယူပါနဲ့ရောက်လာ၊ အဲဒီ အမှုကို အမှန်ရောက်အောင် စုံထောက်ကြရပြန်ပါလေရော၊ ဘယ်လောက်ပျော်စရာကောင်းလဲ။

စုံထောက်ဝတ္ထုတစ်အုပ်ကို စပြီး ဖတ်လိုက်တာနဲ့ အဲသလို ဇာတ်လိုက်တွေနဲ့ စာဖတ်သူ ဘွားခနဲ တွေ့တော့တာပဲ။ သူတို့ကို ယခင်ယခင် စာအုပ်တွေမှာလည်း တွေ့ဖူးပြီးသားဆိုတော့ စာဖတ်သူမှာလည်း မိတ်ဟောင်း ပြန်တွေ့ရသလို ပျော်သွားတာပဲ။

လူ့ဘဝမှာ မိတ်ဆွေဆိုတာ ဘဝကို လန်းဆန်းစိုပြည်စေတယ် မဟုတ်ပါလား။ အခုလို စာအုပ်ထဲက မိတ်ဆွေတွေ စာမျက်နှာထဲက နေပြီး အသက်ဝင် ထွက်ထွက်လာကြတယ်။ သူတို့ လှုပ်ရှားမှုတွေထဲမှာ စာဖတ်သူကလည်း ဝင်ပါ၊ သူတို့နဲ့အတူ ဆိုးတူကောင်းဖက် စိတ်ညစ်စရာရှိလည်း ကူညစ်လိုက်၊ ပျော်စရာဆိုလည်း ပျော်လိုက်နဲ့ပေါ့လေ။ အဲဒါဟာ စုံထောက်ဝတ္ထုရဲ့ အရသာပါပဲ။

အဲသလို စာဖတ်သူရဲ့ စိတ်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်တဲ့ ပညာမျိုးကို စာရေးဆရာတိုင်း လိုချင်စရာပဲ၊ အားကျစရာပဲ၊ အဲဒီပညာမျိုးကို မွေးယူကြရမှာပဲ။ ဒီပညာမျိုးက စုံထောက်ဝတ္ထုရေးရာသာ မဟုတ်၊ ဖန်တီး ရေး

သားမှု ပညာနှင့်ရပ်တည်သူ (သို့မဟုတ်) ရသစာပေ ရေးသူတိုင်း လိုလို
လားလားနှင့် ကြိုးစားရယူကြရမှာပဲ။ စုံထောက်ဝတ္ထုများထဲက ပညာ
တွေ အများကြီး ရနိုင်ပါတယ်။ ဒါက အမြတ်ထုတ်ချင်ရင် ထုတ်နိုင်
တာ ပြောပါတယ်။ အနည်းဆုံး စုံထောက်ဝတ္ထု ဖတ်ရတာတော့ ပျော်
စရာကြီးပါ။

[၁၉၈၂၊ ဩဂုတ်လ]

အင်္ဂလိပ်စကားအသုံးအနှုန်း

စုံထောက်ဝတ္ထုတွေအကြောင်း ရေးရင်း အတော် ‘လက်တွေ့’ နေတာနဲ့ ဆက်ရေးမလို့ပဲ။ အခုတော့ကြားဖြတ် အကြောင်းတစ်ခု ပေါ်လာတာနဲ့ အဲဒါ အသာချထားပြီး အခုကိစ္စကိုပဲ ရေးရဦးမယ်။

တစ်နေ့က တူတော်မောင် ခင်မောင်ကြည်(စိန်ခင်မောင်ရီရဲ့ ညီ) ရောက်လာပြီး ‘ကိုကိုလတ် မမမြတို့ နေကောင်းရဲ့လား’ အစချီတဲ့ ပဋိသန္တာရစကားပြောတယ်။ (တကယ်တော့ တူဝရီးတော်ပေမယ့် ဦးလေး ဒေါ်ဒေါ်လို့ မခေါ်ဘဲ ကိုကိုလတ်၊ မမမြ လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒါလည်း ပီယဝါစာ လူပေါ်လူဇော် လုပ်နည်းတစ်ခုပဲ၊ မှတ်ထားကြ)

ခင်မောင်ကြည်က ပြောတယ်။

‘ကိုကိုလတ်ရာ ... တိုင်းမဂ္ဂဇင်း၊ နယူးဝိခ် မဂ္ဂဇင်းတွေထဲမှာ ရေးကြတဲ့အထဲမှာ အင်္ဂလိပ်စကား တစ်လုံးကို အတော်ပဲ ဘဝင်မကျဖြစ်နေတယ်။ တစ်နေ့က အိုင်းရစ်သူပုန်တွေ လုပ်ကြံခံရတဲ့ မောင့်ဘက်တန်ကို အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မရဲ့ (Cousin) ကာဇင်တဲ့ဗျာ။ တကယ် ဆွေမျိုး စပ်ကြည့်တော့ ဦးရီးတော်တယ်ဗျ’

ခင်မောင်ကြည်က ဆွေတော်မျိုးတော် အစဉ်အဆက်တွေ တွက်ချက်ပြပြီး ဆက်ပြောပြန်တယ်။

‘တကယ်တော့ ဦးလေးအရင်းတော့ မဟုတ်ဘူးပေါ့ဗျာ၊ ဦးလေးတစ်ဝမ်းကွဲပေါ့၊ အခု ကိုကိုလတ်သား ခင်မောင်ဝင်းနဲ့ ကျွန်တော်နဲ့က အဖေညီအစ်ကိုက မွေးတာဆိုတော့ ညီအစ်ကိုဝမ်းကွဲပေါ့၊ ‘ကာဇင်’ ပေါ့ဗျာ၊ သူကမွေးတဲ့ အမြွှာမောင်နှမ မောင်မောင်နဲ့မိမိတို့က ကျွန်တော်နဲ့ ဦးလေး တစ်ဝမ်းကွဲပေါ့၊ Cousin-Uncle လို့ ဆို ဟုတ်သေးဗျာ၊ ခုတော့ ကာဇင်တဲ့၊ အဲဒါ ဘယ်လိုဟာလဲ’

ဒီတော့ သူ့ဦးလေး(အရင်း၊ ဝမ်းကွဲ မဟုတ်) ကိုကိုလတ်က ဖြေတယ်။

‘အေးကွ၊ အဲဒါ အင်္ဂလိပ်စကားအသုံးအနှုန်းနဲ့ဆိုင်တယ်။ ဒီအသုံးအနှုန်းဟာ အင်္ဂလိပ်စာတတ်ပါတယ်လို့ဆိုတဲ့ လူတွေတောင် အသုံးမှားနေတာတွေ့ရတယ်။ အဲဒါ ကာဇင်ဆိုတဲ့ စကားလုံးအဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာလို့ ဝမ်းကွဲကို ဝေါဟာရ အစားထိုးတာကစပြီး လွဲတာပဲ၊ ညီအစ်ကို၊ ညီအစ်မ၊ မောင်နှမ၊ တစ်မိ တစ်မှ မွေးတာတွေကို ဘရာသာ၊ စစ္စတာ ပေါ့ကွာ။ ဒီစကားလုံးတွေကို သိကြပြီးသားပဲ။

‘...ပြီးတော့ ဦးလေး၊ အဒေါ် (အန်ကယ်တို့အန်တီ) တို့ ဆိုတာက ကိုယ့်မိဘနဲ့ ညီအစ်ကိုမောင်နှမ ‘အရင်း’ ကိုခေါ်တာ၊ ဒီတော့ ဘရာသာ၊ စစ္စတာ၊ အန်ကယ်၊ အန်တီဆိုတာတွေက ဆွေမျိုးအရင်းတွေကို ခေါ်တာ ဖြစ်တယ်’

ဒီတော့ ခင်မောင်ကြည်က ဝင်ပြီး ပြောတယ်။

‘အဲလေ ... ဒီတော့ ဝမ်းကွဲ မောင်နှမ၊ ညီအစ်ကို၊ ဦးလေးဆိုရင်

‘ကာဇင်ဘရာသာ၊ ကာဇင်စစ္စတာ၊ ကာဇင်အန်ကယ်’ အဲသလို ဖြစ်ရမှာပေါ့’

ကိုလတ်က ဆက်ပြောတယ်။

‘အဲသလို မဖြစ်ဘူးဆိုတော့ အခုရှင်းပြနေတာကွ၊ ဘရာသာ၊ စစ္စတာ၊ အန်ကယ်ဆိုတာက ဆွေမျိုးအရင်းကိုခေါ်တဲ့ အသုံးအနှုန်း၊ ဒီတော့ ကာဇင်နဲ့ ဘရာသာ၊ စစ္စတာတွေနဲ့ တွဲလိုက်ရင် ‘အရင်းဝမ်းကွဲ’ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်မျိုးထွက်ပြီး ဘာမှ အဓိပ္ပာယ်မရှိတော့ဘူး၊ ဒီတော့အရင်းခေါက်ခေါက်မဟုတ်ရင် ကာဇင်ချည်းပဲ၊ ဘရာသာတွေ၊ စစ္စတာတွေ ထည့်ရင် မှားတယ်။ အဲဒီ အသုံးအနှုန်းမျိုးကို မြန်မာအချင်းချင်း နားလည်ပေမယ့် အင်္ဂလိပ်စကားကို အဓိဘာသာအဖြစ် စကားပြောတဲ့သူတွေ နားမလည်ဘူးကွ၊ အဲဒါမှတ်သားပေါ့၊ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးကိုမြန်မာစကား စကားလုံးနဲ့ ဖလှယ်ပြီး တွဲသုံးလိုက်ရင် မှားတယ်တယ်’

ခင်မောင်ကြည်လည်း အတော်ခေါင်းရှုပ်သွားပုံရတယ်။ ကိုယ့်မြန်မာအချင်းချင်း နားလည်ပြီး အင်္ဂလိပ်စကားကို ထင်သလို သုံးလာခဲ့တာ။ အခုမှ ဒီလို မသုံးရဘူးဆိုတာ ဘဝင်မကျဘူးပေါ့။

ဒါနဲ့ ကျွန်မက ကြားဝင်ပြောပါတယ်။

‘ဒီလိုပဲကွ။ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် မှန်တယ်ထင်ပြီး သုံးနေတဲ့ စကား အလွယ်လေးတွေကိုပဲ မှားနေတာတွေရှိတယ်။ ကိုယ့်အချင်းချင်းတော့လဲ နားလည်နေတာပေါ့ကွာ။ အခု ငါတစ်ခုမေးတယ်။ ဘရာသာ ဆိုတာဘာလဲ’

‘ညီ သို့မဟုတ် အစ်ကိုပေါ့ဗျ’
‘စစ္စတာကော’

‘ညီမ၊ နှမ၊ အစ်မပေါ့ဗျာ’
‘အဲဒါတွေ အားလုံး မှားတယ်’
‘ဗျာ ...’

ခင်မောင်ကြည်လည်း အခုမှ ခေါင်းမှာ ချာချာလည်သွားတယ် ထင်ပါရဲ့။

‘ဘရာသာကို ညီ၊ အစ်ကိုလို့ မြန်မာဝေါဟာရ စကားလုံး အစား သွင်းရင်း မှားတာပေါ့၊ ညီဆိုရင် အငယ်၊ အစ်ကိုဆိုရင် အကြီး ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ရှိတယ်။ ဘရာသာဆိုတာ အငယ်လဲ မဟုတ်ဘူး။ အကြီးလဲ မဟုတ်ဘူး။ ညီအစ်ကိုတော်တဲ့သူပဲ၊ စစ္စတာလဲ ဒီလိုပဲ’

‘ဟောဗျား’

‘ဟောဗျား မနေနဲ့၊ အဲဒီပြဿနာက မသေးဘူးကွ၊ တို့မြန်မာတွေ ကတော့ အကြီးအငယ်ကို တစ်ခါတည်း သိရမှဖြစ်လို့ Elder သို့မဟုတ် Younger ဆိုတဲ့ ဝိသေသနပုဒ် ထည့်သုံးတယ်။ သူတို့ကတော့ ကြီးချင်ကြီး ငယ်ချင်ငယ် ဒီအတိုင်းပဲ သုံးတာပဲ။ ဒါကြောင့် တစ်ခါက အကြီး အကျယ်ဒုက္ခများဖူးတယ်ကွ။ တို့ရဲ့ချစ်မိတ်ဆွေကြီး ကိုစံဝင်း ဘီဘီစီအသံ လွင့်ဌာနမှာ လုပ်တုန်းကပေါ့ကွာ၊ သူက မြန်မာပိုင်းအစီအစဉ်မှူးကိုးကွ။ တစ်ခါကမှတ်မိပါလိမ့်မယ်။ တိဗက်ပြည် ‘ဒလိုင်လားမား’ သတင်းတွေ ရေပန်းစားနေတုန်းကပေါ့။ အဲဒီ ဒလိုင်လားမားနဲ့ ဘရာသာ လန်ဒန်ကို ရောက်လာတယ်ဆိုတဲ့ သတင်း မြန်မာပိုင်းအစီအစဉ်ကို ရောက်လာတယ်။

‘... ဒီတော့ ကိုစံဝင်းက ဒီသတင်းကို မြန်မာပြန်ဖို့ ခက်နေတော့ အခု လန်ဒန်ကို ရောက်လာတဲ့သူက ဒလိုင်လားမားထက် အကြီးလား

အငယ်လားလို့ အထက်ကိုပြန်မေးတယ်။ ဒီတော့ အထက်လူကြီးက အကြီးလား အငယ်လားမသိဘူး။ ဘရာသာပဲလို့ စိတ်တိုတိုနဲ့ ပြန်ပြောတာပေါ့။ အကြီးလား အငယ်လား မသိရင်တော့ ဒီသတင်းကို မြန်မာလို ပြန်လို့ မဖြစ်ဘူး။ သိရမှ ဖြစ်မယ်တဲ့။ အဲဒီတော့မှ သူ့အထက်လူကြီးက ပိုစိတ်တိုတာပေါ့။ ဘာမဟုတ်တာလေး ရေးကြီးခွင်ကျယ် လုပ်နေရမလား ဘာလားပေါ့။ ကိုစံဝင်းကလဲ ခပ်မာမာပဲ၊ ဘရာသာဆိုတဲ့စကားလုံးကို အကြီးလားအငယ်လား မသိရရင် ဘာသာပြန်လို့ မရဘူးပေါ့။ အဲသလို အချီအချဖြစ်နေတုန်း ဗီယက်နမ်ဘာသာအစီအစဉ်က လူကလဲ ဒီမေးခွန်းပဲ မေးပြန်ရောတဲ့။ သူတို့မလဲ အကြီးအငယ် မကွဲရင် ဘာသာပြန်လို့ မရဘူးတဲ့။ အဲဒါပဲကွာ။ ငါသာ ဘီဘီစီ အသံလွှင့်ဌာနကလူကြီးဆိုရင် ဒီလို မေးခွန်းတွေ လာမေးနေကြတာကို ဘယ်လောက် စိတ်တိုမလဲ။

‘... မင်းတို့ အာရှတိုက်သားတွေ တို့ကို အတော်အလုပ်ရှုပ်အောင် လုပ်တာပဲလို့ သိမ်းကျုံးဆဲမိမှာပဲ’

‘ဒါနဲ့ အကြီးလား အငယ်လားဆိုတာ သိရရောလား’

‘ဘယ်သိရလိမ့်မလဲကွ၊ သတင်းဆိုတာမျိုးက ပုပ်ကုန် သိုးကုန် မဟုတ်လား။ အချိန်မီ အသံလွှင့်ရတာကွ။ သူများ ဦးသွားမှာပဲ စိုးရသေးတယ်။ ဒီတော့ ကိုစံဝင်းလဲ ဘာမှ မတတ်နိုင်ဘူး။ ဒလိုင်လားမားနဲ့ညီ၊ အစ်ကို တော်စပ်သူလို့ပဲ ဘာသာပြန်လိုက်ရတာပေါ့ကွာ။ ပြေပြေပြစ်ပြစ်တော့ ဘယ်ရှိပါ့မလဲ’

အဲသလို ရှင်းပြလိုက်မှာပဲ ခင်မောင်ကြည်လည်း ‘အကြောင်းရှာတော့ ခေါင်းချာချာလည်’ ပြီး ပြန်သွားတယ်။

သူပြန်သွားပေမယ့် ပြဿနာကတော့ ကျနေခဲ့တယ်။ ဒီကိစ္စကို ခုရှုပ်မှတောင်ရှင်း၊ အများသိအောင် ရေးဖို့ ဖြစ်လာတယ်။ ခုရှုပ်မှ နောင် မရှင်းဘဲ အခု ကိုယ့်အချင်းချင်း နားလည်နေလျက်သားနဲ့ ဝင်ရှင်းလိုက် မှ ပိုရှုပ်သွားမလား မသိဘူးပေါ့။

ရေးလက်စနဲ့ပဲ ဆက်ပြီး ရေးဦးမယ်။

တလောဆီကပဲ အဲဒီအကြောင်းကို လုပ်သား အင်္ဂလိပ်သတင်းစာ ပင်တိုင်ဆောင်းပါးရှင် ဦးကိုကိုက ရေးလိုက်ပါသေးတယ်။ ကျူရှင် ကျောင်း ဆိုင်းဘုတ်တွေ ကြော်ငြာတွေမှာ . . .

English Speaking Class လို့ ရေးကြတယ်။ အဲဒါလည်း အင်္ဂလိပ်စကားလုံးကို မြန်မာဝေါဟာရ အစားသွင်းပြီး တွဲသုံးလိုက်တာ ပဲ။

သဒ္ဒါနည်းနဲ့တော့လည်း မမှားဘူး ဆိုပါတော့။ ဘာသာစကား တစ်ခုမှာ (Usage) အသုံးအနှုန်းဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒါလည်း မှန်ဖို့ လိုတယ်။

ဒီနေရာမှာ English ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ Speaking ဆိုတဲ့ စကားလုံး နှစ်ခု တွဲလိုက်တော့ နာမဝိသေသန စကားလုံးတွဲ ဖြစ်သွား တယ်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်က ‘အင်္ဂလိပ်စကားပြောသော’ လို့ ရပါတယ်။ သူ့နောက်က နာမ်စကားလုံးပါရလိမ့်မယ်။ အခု သူ့နောက်က Class ဆိုတဲ့ နာမ်စကားလုံး ထည့်လိုက်တော့ ‘အင်္ဂလိပ်စကားပြောသော သင်တန်း’ လို့ အနက်ထွက်ပါတယ်။ English Speaking ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို သုံးနှုန်းပုံတွေ ရှာကြည့်တော့ ဝင်စတန်ချာချီ ရေးတဲ့

စာအုပ်တစ်အုပ်ရဲ့ ခေါင်းစဉ်ဟာ **History of English Speaking People** ကိုတွေ့ဖူးတယ်။

ချာချီရဲ့ စာအုပ်ခေါင်းစဉ်ကို မြန်မာလိုပြန်ရင် ‘အင်္ဂလိပ် စကား ပြောသောလူမျိုးများ’ လို့ ရပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို ပင်ကို အဓိဘာသာအဖြစ် ပြောဆိုတဲ့ လူမျိုးများလို့ ဆိုလိုက်တော့ အင်္ဂလိပ် လူမျိုး၊ အမေရိကန်၊ ကနေဒီယန်၊ ဩစတြေးလိယန်၊ နယူးဇီလန် ...ဒါတွေ အားလုံးပါတာပေါ့။

English Speaking ဆိုတဲ့စကားလုံးတွဲကို ‘အင်္ဂလိပ် ဘာသာ စကားကို အဓိဘာသာအဖြစ်ပြောသော’ လို့သာ အဓိပ္ပာယ်ရတာ မဟုတ် ပါဘူး။ ‘အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို ကျွမ်းကျင်စွာ ပြောတတ်သော’ လို့ လည်း ယူရပါသေးတယ်။

ဥပမာ . . .

Wanted An English Speaking Sales man.

အင်္ဂလိပ်စကား ကျွမ်းကျင်စွာ ပြောတတ်သော အရောင်းစာရေး တစ်ယောက် အလိုရှိသည်။

ပြီးတော့လည်း အသုံးအနှုန်းအားဖြင့် ဒီစကားလုံးတွဲကို သုံးတဲ့ အခါမှာ . . .

English Speaking Family.

အင်္ဂလိပ်စကားကို ထမင်းစားရေသောက် ပြောသော မိသားစု။ အဲသလို သုံးနိုင်ပါတယ်။ ဒီလို အသုံးတွေ ရှိနေတော့ ....

English Speaking Class

လို့ မြင်လိုက်ရင် ‘အင်္ဂလိပ်စကား ပြောသော လူတန်းစား’လို့
 အထင်ရောက်သွားနိုင်ပါတယ်။
 ဒီတစ်ပတ် ဒီမျှသာ ...။

[၁၉၈၂၊စက်တင်ဘာလ]

သူ့ခေတ်နဲ့သူ့အခါ ယူလိုအိုင်လို ပြောနိုင်မှတဲ့

ဟိုး ရှေးစစ်မဖြစ်ခင်ခေတ်က စာဆိုတော်ကြီး မကြည်အောင် ဆိုတဲ့ သီချင်းထဲမှာ ‘သူ့ခေတ်နဲ့သူ့အခါ ယူလိုအိုင်လို ပြောနိုင်မှ ကျော်ဇောသပမောင်၊ ဟောင်း အိုး မကြည်အောင်’ ဆိုတဲ့ သီချင်းသွား စကားလုံးတွေ သတိရမိပါတယ်။

တိုင်းတစ်ပါး ဘာသာ စကားလုံးတွေ ထည့်သုံးရ၊ ပြောရမှ ခေတ်မိတယ်၊ စတိုင်ကျတယ် အစရှိသဖြင့်ပေါ့လေ ထင်တတ်ကြတယ်။ ဒါလည်း မဆန်းလှပါဘူး။ ဒီလို တိုင်းတစ်ပါး ဘာသာစကားလုံးတွေထည့်သုံးရင် အဲဒီစကားလုံးတွေဟာ ကိုယ်ပိုင်စကား ဖြစ်ဖြစ်သွားပြီး ကိုယ့်ဘာသာစကားတို့ ပြည့်ဖြိုးကြွယ်ဝသွားတတ်တာလည်း ရှိပါတယ်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားထဲမှာဆိုရင် သူတို့အိမ်နီးနားချင်း ဥရောပတိုက်သား ပြင်သစ်တို့ ဂျာမန်တို့ဆီက စကားလုံးတွေ ယူသုံးထားတာ မနည်းပါဘူး။ ဒါတင် က,ပါရီးလား၊ အင်ပါယာကြီး တည်ဆောက်နယ်ချဲ့တော့ ဟိန္ဒူစတာနီ စကားလုံးတွေများတောင် ပါလိုက်သေးတယ်။ ဥပမာ Dacoit ဆိုတဲ့စကား၊ ‘ခိုးသားဓားပြ’ ဆိုတာ အခု

အင်္ဂလိပ်စကားအဖြစ်နဲ့ သုံးနေတယ်။ အဲဒါဟာ ဟိန္ဒူစကားနီ စကား ဖြစ်ပါတယ်။

အမေရိကန်ပြောတဲ့အင်္ဂလိပ်စကားထဲမှာလည်း Brahmin ဘရာ မင်ဆိုတဲ့ စကားလုံးတစ်လုံး ရှိတယ်။ ပါဠိဗြဟ္မဏက လာတဲ့စကား ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီစကားကို (၁) မျိုးကြီးဆွေကြီးက ဆင်းသက်သူ၊ (၂) ပညာဉာဏ်ကြီးသူ၊ (၃) အနှစ်သာရမရှိဘဲ အလကား မာနကြီးပြီး သူတစ်ပါးကို အဖက်မလုပ်သူ အဲသလို အဓိပ္ပာယ်တွေနဲ့ သုံးတာ တွေ ရပါတယ်။

ဒီစကားလုံးကို ချီးမွမ်းဂုဏ်ပြုချင်လည်း သုံးနိုင်တယ်၊ ချီးမွမ်း ခြေ ကျောက်လည်း သုံးနိုင်တယ်။ အတော်အဓိပ္ပာယ်လေးနက် ထိရောက်တဲ့ စကားလုံးပါပဲ။

ဒီတော့ မြန်မာလူမျိုးများလည်း အင်္ဂလိပ်နဲ့ နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာ ပေါင်းလိုက်ရလို့ သူတို့စကားတွေ ကိုယ့်စကားဖြစ်နေတာ မနည်းပါ ဘူး။ ဘယ်လူမျိုးဆီက စကားလုံးပဲဖြစ်ဖြစ် ကိုယ် ယူသုံးချင်တာ သုံး နိုင်တာပဲလေ။ ပြန်ပေးရမယ်လို့လည်း ဘယ်ကမှ မတောင်းပါဘူး။ ဒီ တော့ အသုံးတည့်အောင် ယူသုံးကြတာပေါ့။

အဲသလို သုံးကြတဲ့အခါမှာ အံ့မဝင် ခွင်မကျဖြစ်ပုံတွေကို အရင် အပတ်က ရေးခဲ့ပြီးပြီ။ ဒီအပတ်လည်း ဒါပဲဆက်ရေးရဦးမယ်။ အင်္ဂလိပ် စာလုံး ယူသုံးတာက ကိစ္စမရှိဘူး၊ အဲဒီလို ယူသုံးပြောဆိုတဲ့အခါမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား တတ်တဲ့လူ၊ ဒီစကားကို မိခင်ဘာသာစကား အဖြစ် ပြောတဲ့သူတွေ နားမလည်ပဲဖြစ်ရင်တော့ သိပ်ဟန်မကျဘူး။

အင်္ဂလိပ်စကားကို အင်္ဂလိပ်လူမျိုးလည်း နားမလည်၊ အင်္ဂလိပ် စကားတစ်လုံးမှမတတ်တဲ့ မြန်မာလူမျိုးလည်း နားမလည်၊ အင်္ဂလိပ် စကား နည်းနည်းပါးပါးတတ်တဲ့ လူတွေလည်း နားမလည်တဲ့အဖြစ် မျိုးတွေလည်း တွေ့ရသေးတယ်။

တလောက စာရေးဆရာပေါက်စလေးတစ်ယောက် အိမ်ကို ရောက် လာတယ်။ လုပ်ငန်းဆောင်တာ ကိစ္စလေးတွေ ပြောကြရင်း သူကပြော တယ်။

‘ကျွန်တော်တို့တော့ မစားသာဘူး၊ ရဲ့ဒိုးရေးပေးဖို့တော့ လာပြော ကြပါရဲ့၊ ဒါပေမဲ့ ရဲ့ဒိုးစာရေးဆရာတွေလဲ ခံနေရတာပါပဲ’

ဒီတော့ စာရေးသူက နားမလည် အူကြောင်ကြောင်ဖြစ်ပြီး ‘ဘာကွ ရဲ့ဒိုး ရေးပေးခိုင်းတယ်၊ ဟုတ်လား၊ အရိပ်ပန်းချီ ဆွဲခိုင်းတာလား၊ ရဲ့ဒိုး စာရေးဆရာဆိုတာက ပန်းချီလဲ ဆွဲရသလား’ လို့ ပြန်မေးလိုက်တယ်။

ဒီတော့ သူက အဲဒီ ‘ရဲ့ဒိုး’ ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းပြတယ်။

ဒီတော့မှ စာရေးသူက သဘောပေါက်ပြီး ပြောပြရတယ်။

‘ဘယ်ကလာ ရဲ့ဒိုးစာရေးဆရာ ဟုတ်ရမှာလဲ၊ Shadow Writer လို့ မခေါ်ဘူး၊ Ghost Writer ခေါ်တယ်’

ဒီတော့ သူက ‘ဒီလိုဆိုရင် တစ္ဆေသရဲ စာရေးဆရာပေါ့’ လို့ ဘဝင် မကျပုံနဲ့ ပြောပြတယ်။

စာရေးသူက ဆက်ပြီး ရှင်းပြရပါတယ်။

အဲသလို မြန်မာ စကားလုံးနဲ့ အင်္ဂလိပ်စာလုံး တိုက်ရိုက်အစား သွင်း ဖလှယ်လို့ မှားကုန်တာပေါ့ကွ။ သူ့ အသုံးအနှုန်းနဲ့သူ ရှိတယ်။ တို့မြန်မာစကားမှာလဲ မျက်နှာသစ်တယ်၊ ရေချိုးတယ်လို့ ပြောရတယ်။

မျက်နှာရေဆေးတယ်။ ဈေးကဝယ်လာတဲ့ ငါးကို ရေချိုးပေးလိုက်လို့ ပြောမဖြစ်သလိုပေါ့ကွာ။ ပြီးတော့ Ghost Writer နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပြောဦးမယ်။ အဲဒီအလုပ်က အနောက်နိုင်ငံမှာ တရားဝင်လုပ်တဲ့လုပ်ငန်း တစ်ခု ဖြစ်တယ်။ တစ်ခုတော့ ရှိတာပေါ့။ သူတစ်ပါးဥာဏ် စိတ်ကူးစိုက်ပြီး ရေးတဲ့ဝတ္ထုတို့၊ ကဗျာတို့၊ ရသစာပေတွေကို ကိုယ့်နာမည်ထည့်ပြီး နာမည်ယူတာမျိုးတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဥပမာ၊ နာမည်ကြီး သတင်းကြီး ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်၊ ရုပ်ရှင်၊ တေးဂီတ၊ ပြဇာတ်၊ အနုပညာရှင်တွေ အဲသလိုလူတွေက သူတို့ရဲ့အတွေ့အကြုံတွေ ရေးမယ်။ သူတို့ရဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ကိုယ်တိုင်ရေးတဲ့ပုံစံနဲ့ ရေးမယ်ဆိုရင် Ghost Writer ငှားပြီး ရေးခိုင်းကြရတယ်။ ခိုင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က သူ့ရဲ့မှတ်တမ်းတွေ စာရွက်စာတမ်းတွေအားလုံး ပေးရတယ်။ နှုတ်ကလဲပြောပြီး ကက်ဆက်နဲ့ဖမ်းယူ၊ ကိုယ်တိုင်လဲ တစ်ချို့နေရာမှာ တတ်နိုင်သရွေ့ ရေးပေး။ အဲသလို နှစ်ဦး တက်ညီလက်ညီ လုပ်ကြရတယ်။ ပြီးတော့ Ghost Writer ကိုလဲ ပိုက်ဆံနှင့်နေအောင် ပေးရတယ်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးတော့ စစ်မြေပြင်မှာ တိုက်ခဲ့တဲ့ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးရဲ့ အတွေ့အကြုံစာအုပ်တွေ အများကြီးထွက်လာတာ တွေ ဖူးကြပါလိမ့်မယ်။ အဲဒါတွေဟာ(အများအားဖြင့်) သူတို့ကိုယ်တိုင် ရေးကြတာ မဟုတ်ပါဘူး။ Ghost Writer ရေးခိုင်းကြတာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မွန်ဂွန်မာရီရဲ့အတွေ့အကြုံတွေကို Ghost Writer ရေးခိုင်းတာ မဟုတ်ပါဘူး။ သူကိုယ်တိုင်ရေးတာလို့ ကြေညာပါတယ်။

ဒီလို ထုတ်မပြောနိုင်ကြရင်တော့ Ghost Writer ရေးခိုင်းတာပဲလို့ ယူဆရမှာပေါ့။

ဒီလိုဆိုပေမယ့်လည်း Ghost Writer ရေးခိုင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေ မှာ ဂုဏ်မငယ်ကြပါဘူး။ သူတို့ရဲ့ အတွေ့အကြုံဗဟုသုတတွေကိုတခြား လူက ဝင်ရေးပေးလို့ အများ သိကြရတယ်ဆိုပြီး လက်ခံကြတာပါပဲ။ ဒီလို အဖိုးတန်တဲ့ဗဟုသုတတွေကို စာမရေးတတ်တာနဲ့ပဲ လူသူအများ မရလိုက်ကြရင် ဆုံးရှုံးတာပေါ့။ ဒီတော့ ဒီလိုကိစ္စမှာ Ghost Writer ရေးခိုင်းတာ ကို ဘယ်သူကမှ အထင်မသေးပါဘူး။

Ghost Writer မသုံးဘဲ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ်ရေးကြတဲ့ သူတွေ ထဲမှာ ဝင်စတန်ချာချီလည်း ပါပါတယ်။ ရုပ်ရှင်မင်းသမီး ရှာလီ မက္က လိန်းလည်း ရှိပါသေးတယ်။ အထူးသဖြင့် ရုပ်ရှင်လောက၊ ဂီတ၊ သီချင်းလောကထဲက နာမည်ကြီးပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရေးတယ်ဆိုတဲ့ စာအုပ်တွေ ဟာလည်း အများအားဖြင့် Ghost Writer တွေ ရေးကြတာပါပဲ။ စာဖတ်ပရိသတ်ကလည်း ဒါကို သိကြပြီးသားပဲ။ ဒီအတိုင်းပဲ လက်ခံထား ကြပါတယ်။

ပြီးတော့ Ghost Writer လုပ်တဲ့လူကလည်း စောင့်စည်းရပါ သေးတယ်။ ဘယ်စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးရဲ့စာအုပ်၊ ဘယ်ရုပ်ရှင်မင်းသားရဲ့ စာအုပ် ငါရေးပေးတာဆိုတာကို ဖွင့်ဟမပြောရပါဘူး။ အဲဒါတော့ဖြင့် သစ္စာရှိရပါတယ်။

ဒီတော့ Ghost Writer အလုပ်ဟာ ဂုဏ်သိက္ခာရှိတဲ့အလုပ် ဖြစ် ပါတယ်။ ခိုင်းတဲ့လူကလည်း ဂုဏ်မငယ်ပါဘူး။ လုပ်ပေးတဲ့လူကိုပိုက်ဆံ ကြေးငွေလည်း ထိုက်ထိုက်တန်တန် ပေးရပါတယ်။ ပြီးတော့လည်းသူ

တစ်ပါး စိတ်ကူးဉာဏ်စိုက်ရေးထားတဲ့ ရသစာပေကိုကိုယ်ရေးတာ ဆို
ပြီး ခေါင်းပုံဖြတ်တာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။

အခုရေးရတာက အင်္ဂလိပ်စကား အသုံးအနှုန်းအကြောင်း ရေး
နေတာမို့ Shadow ရဲ့ဒိုး ဆိုတဲ့ စကားလုံး သုံးပုံလေး ထည့်ရေးလိုက်
ရဦးမယ်။

ဥပမာ ပြရလျှင် ....

under the shadow of the union jack

ယူနိုက်တက်အလံ

(လောင်းရိပ်၊ ဩဇာ) အောက်မှာ

He was under the shadow of suspicion

သူ သင်္ကာမကင်းဖြစ်တာ ခံနေရတယ်(မသင်္ကာခံနေရတယ်)

beyond a shadow of doubt

ယုံမှားစရာအကြောင်း လုံးဝမရှိ

afraid of his own shadow

ကိုယ့်အရိပ် ကိုယ်ပြန်ကြောက်နေတယ် (ကြံဖန်ပြီး စိတ်ကူးနဲ့
ကြောက်တာမျိုး)

run after a shadow

အရည်မရ၊အဖတ်မရ အကျိုးမရှိတဲ့ကိစ္စ လုပ်တာမျိုး။

a shadow of his former self

ရှေးက ပုံပန်းမဟုတ်၊ ပိန်ချုံးကျသွားတယ်။

She is her sister's shadow

အမြဲတတွဲတွဲနဲ့ နေတယ်လို့ အဓိပ္ပာယ်ရှိတယ်။

I have a shadow following me

တစ်ယောက်ယောက်က မသင်္ကာလို့ လိုက်ချောင်းနေတယ် ဆို
တဲ့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်

The police was shadowing him

ရဲက သူ့နောက်လိုက်ပြီး စုံစမ်း၊ ချောင်းနေတယ်။ ဒီနေရာမှာ
ရှုံ့ခိုးကို တြိယာလို သုံးထားပါတယ်။

အဲသလို သုံးပုံကို ရေးပြတဲ့အခါမှာ နေရာတိုင်းမှာ မြန်မာစကား
လုံး တိုက်ရိုက်ဖလှယ်မပေးဘဲ ထားတာ တွေ့ပါလိမ့်မယ်။ အများအား
ဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား လေ့လာတဲ့အခါမှာ စကားလုံး တစ်လုံး
တွေ့လိုက်ရင် မြန်မာစကားလုံးနဲ့ ဘယ်လို ဖလှယ်ရပါ့မလဲဆိုတာကို
ဦးဆုံး တွေးပစ်လိုက်ကြတယ်။ အဲဒါဟာ အများကြီး မှားသွားနိုင်တယ်။
ဘာသာပြန်အတတ်ပညာမှာ အန္တရာယ်တစ်ခုပါပဲ။

အင်္ဂလိပ်စာလုံးတစ်လုံးတည်းပဲဖြစ်ဖြစ်၊ စကားလုံးတွဲတွေကိုပဲ ဖြစ်
ဖြစ် ဦးဆုံး ‘ဆိုလိုသဘောအနက်’ကို နားလည်ဖို့ ကြိုးစားသင့်တယ်။
အဲဒါ နားလည်ပြီးရင် မြန်မာစကားလုံးက သူ့အလိုလို ထွက်လာမှာပါ။
တမင်ရှာမနေရပါဘူး။

ဒါကြောင့် အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေကို ဝါကျ အမျိုးမျိုးနဲ့ပဲ သုံးပြတဲ့
အဘိဓာန်တွေ ရှိပါတယ်။ ဥပမာ- Learner's Dictionary ဆိုရင်
စကားလုံးတစ်လုံးကို ပရိယာယ်အမျိုးမျိုးနဲ့ သုံးပုံတွေ ပြထားပါတယ်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား လေ့လာတဲ့အခါမှာ စကားလုံးတွေ အများ
ကြီးသိဖို့ထက် ကိုယ်သိတဲ့စကားလုံးတစ်လုံးချင်းကို ပရိယာယ်အမျိုး
မျိုးနဲ့ သုံးတတ်ဖို့က ပိုပြီး အရေးကြီးပါတယ်။

ပြီးတော့လည်း စကားလုံးတစ်လုံးတည်း သီးခြားပြီး မှတ်မထားဘဲ ဒီစကားလုံးကို ဝိဘတ်အမျိုးမျိုးနဲ့တွဲပြီး စကားတွဲလုပ်လိုက်တဲ့အခါမှာ အဓိပ္ပာယ်တွေ အမျိုးမျိုးထွက်လာပုံကို လေ့လာသင့်ပါတယ်။ ပြီးတော့လည်း စကားလုံးတစ်လုံးတည်းကို မကျက်ဘဲ စကားလုံး တွဲလိုက်သုံးတဲ့ဝါကျပုံစံကို ကျက်မှတ်ထားသင့်ပါတယ်။

Learner's Dictionary ကို ကြည့်ရင် 'come' ဆိုတဲ့ စကားလုံးကိုဝိဘတ်အမျိုးမျိုးနဲ့ တွဲ သုံးထားပုံကို ပုံနှိပ်စာလုံးပွင့်သေးသေးလေးနဲ့ ငါးကော်လံလောက်(စာ မျက်နှာ နှစ်မျက်နှာခွဲ) အသေးစိတ်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီလို ပြထားတဲ့ ဝါကျဖွဲ့ထုံးတွေ၊အသုံးအနှုန်းတွေ ကျက်မှတ်လိုက်ရင် အင်္ဂလိပ်စာ အများကြီး တိုးပါလိမ့်မယ်။

အခု ရှဲ့ဒိုးဆိုတဲ့ စကားလုံး သုံးစွဲပုံ ရေးထားတာ အားလုံး မဟုတ်သေးပါဘူး။ ဒီပြင် အများကြီး ရှိပါသေးတယ်။ ဆက်စပ်ပြီး Ghost ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို သုံးစွဲပုံတွေကလည်း ရှိပါသေးတယ်။ တစ္ဆေ သရဲဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်မျိုးတစ်ခုတည်းရှိတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီအပတ်မှာတော့ ဒီမျှသာ။

[၁၉၈၂၊ အောက်တိုဘာလ]

အင်္ဂလိပ် မြန်မာ စကားလုံးချင်း ဖလှယ်နေကြရင်တော့

အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို လေ့လာတဲ့အခါမှာ အင်္ဂလိပ် စကားလုံး တစ်လုံး တွေ့လိုက်တာနဲ့ စာသင်သား တော်တော်များများဟာ မြန်မာ စကားလုံး အစားသွင်းဖလှယ်ဖို့ ကြိုးစားတော့တာပါပဲ။ အဲဒီလိုအကျင့် ဟာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား လေ့လာတဲ့နေရာမှာ အတော်ကြီးတဲ့ အန္တရာယ် ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုချင်ပါတယ်။

ဒီစကားကို ပြောလိုက်ခြင်းဟာ ကိုယ်တိုင် လေ့လာသင်ကြားခဲ့ပုံ၊ ဆရာများက ပို့ချပေးခဲ့ပုံ အတွေ့အကြုံပေါ်မှာ အခြေခံပြီး ပြောလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

စာရေးသူငယ်စဉ်က အင်္ဂလိပ်ဘာသာသင်ကြားခဲ့ရပုံကိုပဲ ပြန် ပြောပြီး ဒီစကားကို သက်သေအထောက်အထားပြုရမှာပါပဲ။

စာရေးသူဟာ ၁၀တန်းအောင်သည်အထိ တစ်လျှောက်လုံး အမျိုး သားကျောင်းမှာ ပညာသင်ခဲ့ရပါတယ်။ ၁၉၂၀ပြည့်နှစ် သပိတ်ကြီးရဲ့ အမွေအနှစ်ဖြစ်တဲ့ အမျိုးသားကျောင်းဆိုတော့ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ ဦးဖိုး

ကျား အစရှိတဲ့ မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီးတွေ ပါဝင်တဲ့ အဖွဲ့ကြီးက ချမှတ်တဲ့ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းအတိုင်း သင်ကြားပို့ချရပါတယ်။

ဒီအကြောင်းကို ထပ်ကာထပ်ကာ ရေးနေရပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို လူထဲသူထဲ ဝင်ဆံ့အောင် ပြောဆိုရေးသားနိုင်တာ ဂါဝန်ဝတ် ကွန်ဗင့်ကျောင်းထွက်မို့ မဟုတ်လားလို့ မကြာမကြာ မေးခံရပါတယ်။

အဲဒီလို ‘ဘိုကျောင်း’လို့ခေါ်တဲ့ ကျောင်းမျိုးကို အနားတောင် မသီခဲ့ရပါဘူး။ ကြီးပြင်းခဲ့ရတာက တောမက မြို့မကျတဲ့ မြို့ငယ်လေးတွေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပညာသင်ရတာကလည်း အဲဒီအချိန်တုန်းက ‘နေချင်တိုင်းကျောင်း’လို့ အခေါ်ခံရပြီး အထင်သေးခံရတဲ့ အမျိုးသားနေရှင်နယ် ကျောင်းတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီကျောင်းတွေမှာ သုံးတန်းကစပြီး ပထဝီ၊ သချာ် အစရှိတဲ့ ဘာသာတွေကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ သင်ရပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်သဒ္ဒါကို ဒုတိယတန်းကစပြီး သင်ရပါတယ်။

အင်္ဂလိပ်စာ သင်တာနဲ့ပတ်သက်ပြီး မှတ်မိတာ တစ်ခု ရှိပါတယ်။ စာရေးသူငါးတန်းရောက်တော့ ဟင်္သာတမြို့ အမျိုးသားကျောင်းမှာ နေရပါတယ်။(အစိုးရ အမှုထမ်း မိဘများမှာ အမြဲလို တစ်နယ်နှင့် တစ်နယ် မြို့ပြောင်းနေရတာမို့ ကျောင်းလည်း ခဏခဏ ပြောင်းရပါတယ်။ ဘယ်လိုပဲပြောင်းပြောင်း အမျိုးသားကျောင်းတွေမှာချည်း နေခဲ့ရပါတယ်။)

အဲဒီတုန်းက အတန်းပိုင်ဆရာက အိန္ဒိယအမျိုးသား ဖြစ်ပါတယ်။

ဘယ်တော့မှ မြန်မာစကား မပြောဘူး၊ တတ်တော့လည်း တတ်မှာပါ။ သူ့အတင်းကို မြန်မာလိုပြောရင် နားလည်တာမှ ချက်ခနဲ နေတာပဲ။

အင်္ဂလိပ်ဖတ်စာအုပ်က ‘ဒါရိုက်မက်သတ်’ ခေါ်တဲ့ စာအုပ် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီစာအုပ်ကို သင်မပေးမီ ဦးဆုံး ‘အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့’ အနက်ပေးတဲ့ အဘိဓာန်စာအုပ် ဝယ်ရပါတယ်။

ပြီးတော့ ‘အိမ်စာ’အဖြစ်နဲ့ သင်ရမယ့်စာအုပ်ထဲက စကားလုံးခက်တွေကို အဘိဓာန်ထဲမှာရှာပြီး မူလစကားလုံးနဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ် (အင်္ဂလိပ်စာလုံး)တွေကို ကော်ပီစာအုပ်ထဲမှာ ကူးရေးရတယ်။

အတန်းထဲမှာ ဆရာက ဖတ်စာစာအုပ် ပို့ချတဲ့အခါမှာ စာလုံးခက်တွေရဲ့ အဓိပ္ပာယ်တွေကို မေးတယ်။ ကျောင်းသားတွေက ကိုယ်ကူးရေးလာတဲ့ ကော်ပီစာအုပ်ထဲက ကြည့်ပြီး ဖြေရတယ်။ ဆရာက အဓိပ္ပာယ်ရှင်းတဲ့အခါမှာ လွယ်ကူတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားနဲ့ရှင်းတယ်။ တိုတိုပြောရရင်တော့ အင်္ဂလိပ်စာကို အင်္ဂလိပ်လိုသင်တာပဲ။

အခုကျတော့မှ ကျောင်းသားတွေ တော်တော်များများပါပဲ။ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတစ်လုံး တွေ့လိုက်တာနဲ့ တစ်ခါတည်း ဖလှယ်စရာ အစားထိုးစရာ မြန်မာစကားလုံး ရှာတော့တာပါပဲ။ အဲဒီကစပြီး အကုန် လွဲတော့တာပေါ့။

အဲသလို စာလုံးချင်းဖလှယ် အစားထိုးတာဟာ ဘယ်လောက်များ အန္တရာယ်ဖြစ်သလဲဆိုရင် မြန်မာစကားထဲ အင်္ဂလိပ်စကား ညှပ်ပြောတာတောင် အပေါက်အလမ်းမတည့်ကြဘူး။

ဥပမာ- Interest, Interested, Interesting ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို မြန်မာစကားထဲ ခဏခဏ ညှပ်ပြောကြတယ်။

အဲသလို မြန်မာစကားနဲ့ ညှပ်ပြောရာမှာတောင် မှားနေတာ တွေ ရတော့ ဒီလိုပြောတဲ့သူဟာ ဒီစကားလုံးကို အင်္ဂလိပ်လိုလည်း မှန်အောင် မပြောတတ်ဘူး၊ မရေးတတ်ဘူးဆိုတာ ထင်ရှားနေတယ်။

အင်္ဂလိပ်စာသင်တဲ့အခါမှာ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတစ်လုံးရဲ့ အဓိပ္ပာယ် တွေ၊ အပွားတွေ၊ ပရိယာယ်တွေ(အဋ္ဌကထာအဖွင့်တွေ) ကို ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် သိအောင် လေ့လာရတယ်။ နှုတ်ထဲမှာ ရနေအောင် ကျက်ရ တယ်။

ပြီးတော့တစ်ခါ သဒ္ဒါနည်းနဲ့ သုံးပုံတွေ၊ အီဒီယမ်ဆိုတဲ့ အထူး ဝိသေသ အသုံးအနှုန်းတွေကို ကျက်ရတယ်။ ကျယ်တယ်ဆိုတာ နှုတ် တိုက်ရအောင် ကျက်ရတယ်။

အဲသလိုကျက်တဲ့အခါမှာ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတစ်လုံးကို သူ့ချည်းအထီး တည်းမကျက်မှတ်ဘဲ သူနဲ့တွဲဖက်သုံးတဲ့ စာလုံးတွေနဲ့ တစ်ခါတည်း တွဲပြီး ‘စကားလုံးတွဲ’အဖြစ်နဲ့ ကျက်မှတ်ထားရတယ်။ ဒါတင် မက သေးဘူး၊ အဲဒီ စကားလုံးတွဲကို ဝါကျထဲမှာ ထည့်သုံးပြီး အဲဒီဝါကျကို ‘မူ’ပုံစံထားပြီး ကျက်ရတယ်။

နောက်ပြီးတော့ ပုံစံထားတဲ့ဝါကျကို မှီးပြီး အဖြစ်အပျက် အခြေ အနေအမျိုးမျိုး စိတ်ကူးပြီး စကားလုံးတွဲကို ဝါကျတွေ ဖွဲ့ရေးရတယ်။ ဒီလေ့ကျင့်ခန်းကို စာသင်ခန်းထဲမှာ နှုတ်နဲ့တစ်မျိုး၊ ကော်ပီစာအုပ်ထဲ ရေးဖလိုတစ်ဖုံ ကျေညက်နေအောင် လေ့ကျင့်ရပါတယ်။

အဲသလို အလေ့အကျင့်ရပြီးတဲ့အခါကျတော့ အင်္ဂလိပ်ဖတ်စာအုပ် ထဲက ‘စာကိုယ်’တွေကို ‘ကိုယ့်အင်္ဂလိပ်စကား’ နဲ့ပြန်ရေးရတယ်။

ကိုယ့်အင်္ဂလိပ်စကားဆိုတာက မူရင်း စာကိုယ်ထဲက ခက်တဲ့ စာလုံးတွေကို လွယ်တဲ့စာလုံးနဲ့ မှန်မှန်ကန်ကန် ဖလှယ်ရတယ်။ ရှည်နေတဲ့ဝါကျတွေကို တိုအောင် ဖြတ်တောက်ပြင်ရေးရတယ်။

အဲဒါဟာ အင်္ဂလိပ်စာ အရေးကျင့်ပြီးသားဖြစ်သွားတာပဲ။ စာအုပ်ထဲ ပါပြီးသား စာကိုယ်ကို အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ပြင်ရေးတဲ့အကျင့် ရှိနေတော့ ကိုယ့်စိတ်ကူးနဲ့ကိုယ် ရေးရတဲ့(အက်ဆေး) စာစီစာကုံး ဆိုတာလည်း မခဲယဉ်းတော့ဘူး။

ကိုယ့်လက်ထဲမှာ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတွေဟာ လိုချင်သလို သုံးလို့ရအောင် နားလည်ထားတယ်။ သုံးတဲ့ အလေ့အကျင့်ရှိတယ် ဆိုတော့ 'ပိုင်နိုင်' တယ်လေ။ ကိုယ်ရေးချင်တာ ရေးလို့ဖြစ်တာပဲ။

အဲဒါဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ အရင်းစစ်တော့ အင်္ဂလိပ်စကားကို မြန်မာစကားနဲ့ အစားထိုး စကားလုံးချင်းဖလှယ်တဲ့ အလေ့အကျင့်ကို လုံးဝ မသုံးဘဲ အင်္ဂလိပ်စာကို အရင်းတိုင်း နားလည်အောင် သင်ပေးတဲ့နည်းပါပဲ။

ဒီလိုဆိုတော့ အင်္ဂလိပ်မြန်မာအဘိဓာန်ကို မသုံးရတော့ဘူးလား မေးစရာရှိတယ်။ သုံးကို သုံးရမှာပါ။ မသုံးလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အင်္ဂလိပ်စာလုံးကို သဒ္ဒါနည်း၊ အီဒီယမ်နည်း နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ လေ့လာနားလည်ပြီးမှသာ အင်္ဂလိပ် မြန်မာ အဘိဓာန်ကို သုံးလိုက်ရင် တစ်ခါတည်း ထောင့်စေ့ပြီး ပြည့်စုံသွားပါလိမ့်မယ်။

အရေးကြီးတာက စကားလုံးချင်း အစားသွင်း ဖလှယ်ဖို့ သက်သက် မသုံးမိကြဖို့ပါပဲ။

စာရေးသူတို့ခေတ်က ဆရာတွေဟာ စကားလုံးသွင်း အစားထိုး ဖလှယ်တဲ့နည်းကို လုံးဝမသုံးဘဲ အင်္ဂလိပ်စာကို အရင်းအတိုင်း နားလည်အောင် သင်ပေးခဲ့ကြတာပါပဲ။

အဲဒီတုန်းကတော့ ‘တို့ဆရာတွေက တို့ကို အင်္ဂလိပ်စာ သင်တဲ့နေရာမှာ အင်္ဂလိပ်စကားကို မြန်မာစကားလုံးနဲ့ အစားထိုးဖလှယ်ပြီး သင်ပေးတာ မဟုတ်ပါကလား၊ အင်္ဂလိပ်စာကို အင်္ဂလိပ်လို အရင်းအတိုင်း နားလည်အောင် သင်ပေးတာပါကလား’လို့လည်း တစ်ခါမှ မတွေးမိပါဘူး။

ဒီလိုဆိုလေ ရှေးက အမျိုးသားကျောင်းဆရာတွေရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အထူးအောက်မေ့သတိရလေပါပဲ။

တလောဆီက မိတ္ထီလာမြို့ အမျိုးသားကျောင်းနေခဲ့စဉ်က ဆရာဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ ဆရာကြီးဦးအေးနဲ့ တွေ့ပါတယ်။ စာရေးသူကို ရှစ်တန်းကနေ ၁၀တန်းအထိ သမိုင်းနဲ့အင်္ဂလိပ်စာ ပို့ချပေးခဲ့သူ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလို တွေ့တုန်းက စာရေးသူက ဆရာ့ကို မေးပါတယ်။

‘ဆရာ မှတ်မိသေးလား မသိဘူး၊ ကျွန်မတို့ ရှစ်တန်းတုန်းက ဗြိတိသျှရာဇဝင် ဆရာသင်တယ်လေ၊ ၁၆ရာစု အဋ္ဌမမြောက် ဟင်နရီ ဘုရင်လက်ထက် အုပ်ချုပ်ပုံစနစ် အကြောင်းထဲမှာ Court of star Chamber လို့ခေါ်တဲ့တရားရုံးတော်အကြောင်းကို ဖော်ပြတဲ့ဝါကျ တစ်ခုကို ကျွန်မ အခုထိ မှတ်မိပါသေးတယ်။ Later, the court of star chamber became an instrument of tyranny လို့ ရေးထားပါတယ်။

‘အဲဒီဝါကျရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ကျွန်မတို့ ရှစ်တန်းစာသင်သားတွေ

နားလည်အောင် ဆရာ ဘယ်လိုများ ရှင်းပြသလဲ၊ အဲဒီတုန်းက ဝါကျရဲ့ သဘောအဓိပ္ပာယ်ကိုတော့ ကောင်းကောင်းနားလည်လိုက်တာကိုပဲ သတိရတယ်။ ဆရာ ဘယ်လိုသင်ပြပေးတယ်ဆိုတာတော့ အခုပြန်တွေး လို့ မရတော့ဘူး’

ဒီတော့ ဆရာက ဘာမှပြန်မပြောဘဲ ပြုံးနေပါတယ်။ ဆရာရဲ့ သင် ကြားပို့ချမှုကို အသည်းနှလုံးထဲမှာ အမြဲဆောင်ထားတဲ့အကြောင်းကို သိရလို့ ဝမ်းမြောက်ပုံရပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း အဲဒီဝါကျကို အခု ခေတ် စာသင်သား နားလည်အောင်(မြန်မာစကားလုံး အစားမထိုးဘဲ) သင်မပေးတတ်တာတော့ အမှန်ပါပဲ။

သို့ပေမယ့် အဲဒီဝါကျထဲက အသုံးအနှုန်းကိုတော့ဖြင့် စိတ်ထဲမှာ စွဲမှတ်ပြီး အခါအခွင့်အခြေအနေအရ ဒီအသုံးအနှုန်းကို ဝါကျပုံစံထဲ မှာ ထည့်သွင်းပြီး ထိထိရောက်ရောက် မှန်မှန်ကန်ကန် ပြော၊ ရေးတတ် ပါတယ်။ အဲဒါ ဆရာရဲ့ ကျေးဇူးပါပဲ။

ဒီတော့ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား လေ့လာရာမှာ စာတစ်လုံးချင်း သာမက စကားလုံးတွဲတွေဝါကျတွေကို ပရိယာယ်အမျိုးမျိုးနဲ့ သုံးထား တာကို လေ့လာကျက်မှတ်ရပါလိမ့်မယ်။

ဒါမှသာဖတ်လိုနားလည်မယ်။ ပြောတတ်မယ်။ ရေးတတ်မယ်။ သို့ မဟုတ်ရင် ပြောဖို့ ရေးဖို့ မဆိုထားနဲ့ ဖတ်လို့တောင် နားမလည်ပေဘူး။

စာသင်သားများ တစ်ခု သဘောပေါက်ဖို့ ရှိတာကတော့ ပညာသင် တယ်ဆိုတာ နတ်သမီးက ကွမ်းယာမန်းလေး ပေးလိုက်တာနဲ့ ပညာ တွေအားလုံး တတ်ရောဆိုတာမျိုးက ဒဏ္ဍာရီထဲမှာပဲ ရှိတယ်။ တကယ် မဖြစ်ဘူး။

ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ကြိုးစားမှ ပညာဆိုတာ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ရတယ်။ တစ်ခါတုန်းက ဘုရင့်သားတော်တစ်ပါး တက္ကသိုလ်ဆရာကြီးဆီမှာ ချဉ်းကပ်ပြီး ပညာသင်ယူသတဲ့၊ စာသင်သားတွေ တပင်တပန်းကြိုးစား ကျက်မှတ်နေကြတာ မြင်တော့ ‘ကျုပ်က ဘုရင့်သားပဲ။ သူတို့လိုလုပ်ဖို့ လိုသလား’ လို့မေးတော့ ဆရာကြီးက ဖြေတယ်။ ‘ပညာသင်ယူတဲ့လမ်း ဆိုတာ ရှင်ဘုရင့်သားအတွက် လမ်းသပ်သပ်မရှိဘူး၊ ဒီတစ်လမ်းဘဲ ရှိတယ်’ တဲ့။

အဲဒါပါပဲ။ ပညာလိုချင်ရင်တော့ စိတ်ရောလူပါ အားစိုက်မှရမှာ ပဲ။ ဘယ်တန်ခိုးရှင်ကမှ မန်းမှုတ်ပေးလို့မရဘူးဆိုတာကတော့ သတိ ပြုကြဖို့ သင့်ပါတယ်။ ပညာယူရာမှာ အမြင်မှန်ရှိကြပါစေ။

ဒီအပတ် ဒီမျှသာ။

[၁၉၈၂၊ နိုဝင်ဘာလ]

စကားလုံး ပီရိယာယ်တွေ

ခုတလော အင်္ဂလိပ်စာ အသုံးအနှုန်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး ရေးနေရတာ က ဒီနေရာကနေပြီး အင်္ဂလိပ်စာ ကျူရှင်ပေးနေတဲ့ သဘောမဟုတ်ပါဘူး။

အင်္ဂလိပ်စာသင်တန်းတွေမှာ သဒ္ဒါအစရှိတဲ့ အခြေခံကို ဦးစားပေးသင်ကြားနေကြရပါတယ်။ အရေးကြီးတဲ့ အခြေခံသဒ္ဒါတွေကို နားလည်တဲ့အခါကျတော့ အခု ဒီကော်လံမှာရေးနေတဲ့ စကားပရိယာယ်တွေ သုံးနှုန်းရာမှာ သိမ်မွေ့တဲ့အချက်တွေကို သိဖို့လိုလာပြန်ပါတယ်။

အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတွေကို လေ့လာရာမှာ စီအေတီ ကက်-ကြောင်လို့ အဓိပ္ပာယ်ကျက်မှတ်တဲ့ နည်းစနစ်ထက် တစ်ဆင့်တတ်ပြီး ကျက်မှတ်ဖို့ လိုပါတယ်။ စာလုံးတစ်လုံးတည်းရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကိုသာ မဟုတ်ဘဲ ဆိုင်ရာဝိဘတ်များနဲ့တွဲဖက်ပြီး စကားလုံးအတွဲလိုက် ဝါကျပုံစံလိုက် တစ်ခါတည်း ကျက်မှတ်ထားဖို့ လိုပါတယ်။

‘အင်္ဂလိပ်စကားတစ်လုံးကို မြန်မာစကားလုံးနဲ့ ဖလှယ်ရုံနှင့် ကိစ္စမပြီးဘူး’ ဆိုတဲ့ အချက်ကို အထူး သတိပြုရပါလိမ့်မည်။

ဥပမာ- လူတစ်ဦးတစ်ယောက်ရဲ့ စီးပွားရေးအခြေအနေကို ဖော်ပြပြောဆိုတဲ့အခါမှာ အများဆုံးသိနေကြတဲ့ စကားလုံးကတော့ Rich နှင့် poor ပါပဲ။ ‘ချမ်းသာသော၊ ဆင်းရဲသော’ မြန်မာစကားလုံးဖလှယ်ထားပါတယ်။ အဲဒီစကားလုံးတွေနဲ့ မလုံလောက်ပါဘူး။ လူတစ်ယောက်ချမ်းသာတယ်ဆိုတာ မီလီယန်နာအထိ အဓိပ္ပာယ်ရောက်နိုင်တယ်။ ဆင်းရဲတယ် ဆိုပြန်တော့လည်း ဝတ်ရမဲ့ စားရမဲ့ စုတ်ပြတ်သည်အထိလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။

ဒီလို အစွန်းနှစ်ဖက်ကြားမှာ စီးပွားရေး၊ လူနေမှုအဆင့်တွေ အများကြီး ရှိနေပါတယ်။ ဒီတော့ စကားပရိယာယ်တွေ သုံးစရာ ရှိလာပြန်တယ်။

တစ်ခါတုန်းက အငြိမ်းစားအရာရှိကြီးတစ်ဦးဆီ အလည်အပတ်ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ သူ့မှာ ရှေးကလို မနက်ကော်ဖီ၊ ပေါင်မုန့်ထောပတ် သုတ်တွေ မစားနိုင်ဘူး၊ စားတော်ပဲပြုတ်၊ ထမင်းကြော်နဲ့ လက်ဖက်ရည်ကြမ်း လွေးရတယ်။ ထမင်းဟင်းလျာကျတော့လည်း ရှေးကလို ဖွယ်ဖွယ်ရာရာ မဟုတ်ဘူးပေါ့။ ဒါပေမယ့် အရည်သောက် တစ်ခွက်၊ ဆီပြန်တစ်ခွက်လောက်တော့ စားနိုင်ပါသေးတယ်။ ဒီလိုအခြေအနေမျိုးကို Poor လို့ မခေါ်နိုင်ပါဘူး။ အဲဒီ အငြိမ်းစား အရာရှိကြီးလည်း ပြောပါတယ်။

I Am A Man OF Limited Means အဲဒီလို ပြောလိုက်တဲ့ဝါကျထဲမှာ Means ဆိုတဲ့ စကားလုံးက နာမ် ဗဟုဝစ်ကိန်းဖြစ်ပါတယ်။ ဥစ္စာပစ္စည်းဝင်ငွေဆိုတဲ့ အနက်သဘောရှိပါတယ်။ အဲဒီစကားလုံးရှေ့က Limited ဆိုတဲ့ စကားလုံးက ကြိယာကို နာမဝိသေ

သန ပုံစံနဲ့ သုံးထားပါက ‘ကန့်သတ်ထားသော၊ အကန့်အသတ် ရှိသော၊ နေရာကျုံ့သော’ ဆိုတဲ့ မူလအဓိပ္ပာယ် ရှိပါတယ်။

အငြိမ်းစား အရာရှိကြီးတစ်ဦးမှာ ရှေးကလို ဖောဖောသီသီ မစားသုံးနိုင်ဘဲ ချင့်ချိန်နေရတဲ့ အခြေအနေကို Limited Means ဆိုတဲ့ စကားလုံးတွဲက ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေပါတယ်။ လစာနည်းပြီး အိမ်မှာ စားမည့်သူက များ၊ တစ်လနဲ့တစ်လ အလျင်မီအောင် နေကြရတဲ့သူကိုလည်း ဒီစကားလုံးတွဲပဲသုံးပြီး ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဒီစကားလုံးတွဲရဲ့အနက် အဓိပ္ပာယ်က တစ်ဖက်စွန်းမရောက်ဘဲ မယုတ်မလွန်သဘောရှိလို့ သုံးရာမှာ မမှားနိုင်ပါဘူး။

Means ဆိုတဲ့ နာမ်စကားလုံးကို အခြားပုံစံနှင့် စကားလုံးတွဲလုပ်ပြီး သုံးနိုင်ပါတယ်။

ဥပမာ - စားနိုင်သောက်နိုင်နှင့် လူ့ဘဝမှာ ရပ်တည်နေနိုင်တဲ့သူ တစ်ဦးကို . . .

He is a man of Comfortable Means လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။

ဒါထက်တိုးပြီး အဆင့်မြင့်မြင့် နေနိုင်တဲ့သူကို . . .

He is a Man of Ample Means လို့ပြောရပါတယ်။

အင်္ဂလိပ်စကားလုံးများဟာ ဒီလိုပဲ အလွန်ပရိယာယ်များပါတယ်။ တစ်ဖက်စွန်း မရောက်ဘဲ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ ပြောလို့ရေးလို့ ရပါတယ်။ စကားလုံးတွေဟာ အဓိပ္ပာယ်တူသလိုလိုနဲ့ အရောင်အသွေးတွေ ကွာမှန်းမသိ ကွာသွားတတ်တာမို့ မှားစရာရှိလည်း ပါစင်အောင် မှားတတ်ပါသေးတယ်။

ခုတစ်ပတ် အင်္ဂလိပ်စကားလုံးကို မြန်မာစကားလုံး ဖလှယ်ထား ရာမှာ လွဲနေတဲ့ စကားလုံးနှစ်လုံးအကြောင်း တင်ပြချင်ပါတယ်။ အဲဒီ စကားလုံးနှစ်လုံးကတော့ . . .

Professional နှင့် Amateur ဖြစ်ပါတယ်။

တလောဆီကပဲ ဒီစာစောင်ထဲမှာ ကြေးစားဂေါက်သီး၊ တင်းနစ် သမားလို့ သုံးထားတာ တွေ့လိုက်ပါတယ်။ ပြီးတော့ အင်္ဂလိပ်စာအုပ် စာတမ်းများ ဘာသာပြန်ရာမှာလည်း ကြေးစား၊ ကြေးတမ်းစား စကား ကို Professional ဆိုတဲ့စကားလုံးနဲ့ ဖလှယ်ထားတာ မကြာကြာ တွေ့ရပါတယ်။ Amateur ဆိုတဲ့စကားဟာလည်း သူ့နဲ့ဆန့်ကျင်ဘက် အတွဲမို့ ‘အပျော်တမ်း’ဆိုတဲ့ မြန်မာစကားလုံးနဲ့ ဖလှယ်ထားကြတာ တွေ့ရပါတယ်။

ဒီတော့ ‘ပရော်ဖက်ရှင်နယ်’ ဆိုတဲ့ စကားကို မြန်မာလို ကြေးစား၊ ကြေးတမ်းစားလို့ အနက်ပေးထားတာက ဘယ်လို အခြေခံသလဲဆိုတာ လေ့လာကြည့်ပါတယ်။ ဦးထွန်းငြိမ်း အဘိဓာန်မှာ ကြည့်တော့ ‘ပညာ၊ အလုပ်နှင့်စပ်သော၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့်ဆိုင်သော’ ဒါက နာမ ဝိသေသန အဖြစ်နဲ့ သုံးတဲ့အဓိပ္ပာယ်၊ နာမ်လို သုံးလျှင် ‘ပညာသည်’ လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။

ဒီတော့ ပညာ၊ အလုပ်၊ တစ်ခုခုနှင့် အသက်မွေး ရပ်တည်တဲ့သူကို ပရော်ဖက်ရှင်နယ်လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီစကားကို မြန်မာစကား ကြေးစား၊ ကြေးတမ်းစားဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ တရားဝင် တိကျမှန်ကန်တယ်ဆိုရင် တော့ အလုပ်၊ ပညာတစ်ခုနှင့် လုပ်ကိုင်စားသောက်နေတဲ့သူတွေ အား လုံးကို ကြေးစား၊ ကြေးတမ်းစားချည်းပဲပေါ့။

ဒီတော့ ...
 ကြေးတမ်းစား သဘင်သည်
 ကြေးတမ်းစား အဆိုတော်
 ကြေးတမ်းစား အငြိမ့်မင်းသမီး
 ကြေးတမ်းစား လူရွှင်တော်
 ကြေးတမ်းစား ဆရာဝန်
 ကြေးတမ်းစား ဥပဒေအကျိုးဆောင်
 ကြေးတမ်းစား စာရေးဆရာ
 ကြေးတမ်းစား စာရေးဆရာ
 ကြေးတမ်းစား ပန်းချီဆရာ
 ကြေးတမ်းစား ဗိသုကာ ...

အဲသလို လုပ်စားသူမှန်သမျှကို ရှေ့က ကြေးတမ်းစားဆိုတဲ့ ဝိသေ
 သန ပုဒ်တပ်ခေါ်လျှင် ဘယ်လိုနေမလဲ၊ ဖြစ်မလား။ ‘ဟာ . . . ဘယ်ဖြစ်
 မလဲ။ ဒီစကားလုံးက သီးရင့်ရိုင်းစိုင်းတယ်’ လို့ ပြောကြမလား။ အဲသလို
 လက်မခံနိုင်ရင်တော့ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်ဆိုတဲ့စကားလုံးကို ကြေးစား၊
 ကြေးတမ်းစားလို့ ဖလှယ်ထားတာကို လက်မခံဘူးပေါ့။

အဲသလို လက်မခံနိုင်ကြရင် မြန်မာလို ဝေါဟာရစာလုံး တခြား
 တစ်ခုခု ရွေးကြပေါ့။ ဒါက ပညာရှင်များ ညှိနှိုင်းဖို့ပါပဲ။

ကြေးစား၊ ကြေးတမ်းစား ဆိုတာ မြန်မာစကားလုံးနဲ့ ကိုက်ညီတဲ့
 အင်္ဂလိပ်စာလုံးရှိပါတယ်။ Mercenary ပါပဲ။ ဒီစကားလုံးကို နာမ်
 အဖြစ်နဲ့ရော၊ နာမဝိသေသန အဖြစ်နဲ့ သုံးနိုင်ပါတယ်။ ဦးထွန်းငြိမ်း
 အဘိဓာန်က ‘အခကြေးငွေ လိုလားသော၊ လောဘကြီးသော’ သို့မဟုတ်
 ‘အငှားသား၊ သူရင်းငှား’ လို့ အနက်ပေးပါတယ်။

အဲဒီ ‘မာဆင်နရီ’ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို သုံးတာကို ဒီလိုတွေ့ဖူးပါတယ်။ ဥရောပ သမိုင်းအလယ်ခေတ် ကံကျွေးချစနစ် ထွန်းကားတဲ့ အချိန်တုန်းက မြို့စား၊ နယ်စားတွေဟာ အခကြေးပေးပြီး ‘စစ်တပ်တွေ ထားကြတယ်။ ခါးပိုက်ထောင်စစ်တပ်တွေပေါ့။ အဲဒီ စစ်တပ်ထဲမှာ အမှုထမ်းသူတွေက လူမျိုးပေါင်းစုံပဲ။ လက်နက်ကိုင်ပြီး တိုက်ရဲခိုက်ရဲတဲ့သူတွေပဲ။ ပိုက်ဆံများများပေးတဲ့လူဆီမှာ အမှုထမ်းတာပဲ’ ပိုက်ဆံရဖို့က လွဲပြီး ဘာမှ အတွေးအခေါ်မရှိဘူး။ အဲဒီ စစ်တပ်မျိုးကို Mercenary Army လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီတပ်ထဲမှာ အမှုထမ်းသူကို Mercenary Soldier လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒါမှ ကြေးစား၊ ကြေးတမ်းစား စစ်သား အစစ်ပါပဲ။

အခု မျက်မှောက်ခေတ်မှာ လွတ်လပ်တဲ့နိုင်ငံ ဟူသမျှ စစ်တပ်တွေ ထားကြရတယ်။ စစ်ပညာကို စစ်တက္ကသိုလ်တွေမှာ ကျကျနန သင်ကြား လေ့လာရတယ်။ ကျောင်းကထွက်တော့ စစ်ပညာဒီဂရီတစ်ခု ရပြီး ထိုက်သင့်တဲ့ ရာထူးအဆင့်၊ လစာများပေးပြီး တိုင်းပြည်အမှုထမ်းရတယ်။

ဒီလို စစ်တပ်မှာ အမှုထမ်းတွေကို ‘ပရော်ဖက်ရှင်နယ်’ လို့ ခေါ်တယ်။ စစ်ပညာနဲ့ တိုင်းပြည်အမှုထမ်းတယ်။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းတယ်။ ဒီစစ်သားတွေကို မာဆင်နရီလို့ခေါ်ရင် အကြီးအကျယ် ဖော်ကားတာပဲ။

ကမ္ဘာမှာ ထင်ရှားတဲ့ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတွေ . . . အိုင်ဆင်ဟာဝါး၊ မွန်ဂိုမာရီ၊ ပက်တန် အစရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေကို Professional Soldier

လို့ ခေါ်ကြတယ်။ အဲသလို အခေါ်ခံရတာကို အလွန်ပဲ ဝမ်းမြောက်ဂုဏ် ယူကြပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်ဆိုတဲ့ စကားလုံးရဲ့ ပရိယာယ်ကို ရှင်းပြဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီစာလုံးရဲ့အဓိပ္ပာယ်က အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်တယ်ဆိုတာတင် မကသေးဘူး ‘အရည်အချင်း ပြောင်မြောက်သော’ ဆိုတဲ့ အနက်သဘောလည်း ရှိပါသေးတယ်။

အလုပ်၊ ပညာတစ်ခုခုနဲ့ အသက်မွေးသူတစ်ဦးကို You are a Professional လို့ပြောလိုက်ရင် ဂုဏ်ပြုချီးကျူးတဲ့ စကားတစ်ရပ် ဖြစ် ပါတယ်။

ဒီစကားဟာ ‘အပျော်တမ်း’ လို့ မြန်မာစကားလုံး ဖလှယ်ထားရာ Amateur နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီစကားလုံးကလည်း ‘အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မဟုတ်၊ အပျော်တမ်းလုပ်’တယ်ဆိုတဲ့အနက် တစ်ခုတည်း ရှိတာမဟုတ်ဘူး။ ‘ပညာအရည်အချင်း မပြည့်စုံ၊ အရည် အသွေး ညံ့ဖျင်းတယ်’ ဆိုတဲ့သဘောလည်း သက်ရောက်ပါတယ်။

ဥပမာ - ကုန်သည်ကြီးတစ်ယောက် သို့မဟုတ် အစိုးရအရာရှိကြီး တစ်ယောက် ဝါသနာပါလို့ ပန်းချီဆွဲတယ်။ ပန်းပုထုတယ်၊ တူရိယာ တီးမှုတ်တယ် ဆိုပါစို့။ သူ့ကို Amateur လို့ ခေါ်ပေမယ့် သူ့ပညာ အရည်အသွေး ပြောင်မြောက်လျှင် He is a Professional လို့ ချီးမွမ်း ဂုဏ်ပြုပြောနိုင်ပါတယ်။

လူတစ်ယောက်ဟာ ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ ဂီတ၊ စာပေ အစရှိတဲ့ ပညာနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလို့ အောင်မြင်ချင်လည်း အောင်မြင်မယ်။ ဒါ

ပေမယ့် သူ့ရဲ့ပညာဟာ မပြောင်မြောက်ဘူး။ အရည်အသွေးညံ့တယ်ဆိုလျှင် He is an Amateur လို့ပြောနိုင်ပါတယ်။

ဒီတော့ ပညာတစ်ခုနဲ့ အသက်မွေးနေပေမယ့် ပရော်ဖက်ရှင်နယ် အဆင့် မမီဘဲ ရှိချင်ရှိမယ်။ ဝါသနာအလျောက် အပျော်တမ်း လုပ်နေပေမယ့်လည်း ပညာအရည်အသွေး ပြောင်မြောက်လျှင် ပရော်ဖက်ရှင်နယ်အဆင့်ရောက်မယ်။ အဲသလို စကားပရိယာယ်တွေ ရှိပါတယ်။

ဒီစကားလုံးမျိုးတွေကို ဦးထွန်းငြိမ်း အဘိဓာန်မှာ ကြည့်ကြပါ။ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့်အနက်ပေးတဲ့ အဘိဓာန်ကိုလည်း ကြည့်ကြပါ။ ဒီတော့မှ ကာလ ဒေသအလျောက် အံဝင်ခွင်ကျအောင် သုံးတတ်ပါလိမ့်မယ်။ စကားလုံး တစ်လုံးရရင် သူ့ရဲ့ ပရိယာယ် အမျိုးမျိုးကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိနားလည်ဖို့ လိုပါတယ်။

ပညာရှာမှီး ပွားများနိုင်ကြပါစေ။

[၁၉၈၂၊ ဒီဇင်ဘာလ]

စာတတ်ချင်လျှင် စာဖတ်မှ

အခုတလော အင်္ဂလိပ်စာတတ်ချင်ကြလို့ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ ဆို တဲ့ မေးခွန်းတွေ ကြားနေရတယ်။ အဖြေကတော့ မဆန်းပါဘူး။ ‘စာ များများ ဖတ်ကြ’ လို့ ဖြေရတာပါပဲ။ အဲသလိုဆိုတော့ မေးတဲ့လူများ သိပ်အကူအညီမဖြစ်လှဘူး။ ဖြေတဲ့လူကပဲ ပြီးစလွယ် ဖြေလိုက်သလို ကျနေတယ်။

‘စာ များများ ဖတ်ကြ’ လို့ ပြောလိုက်တော့ ဒီလို အပြန်အလှန် အမေးအဖြေတွေ ဖြစ်လာပြန်တယ်။

မေး ။ “ဘယ်လိုစာ၊ ဘယ်လိုစာအုပ်တွေ ဖတ်ရမလဲ”

ဖြေ ။ “ကိုယ်ဖတ်ချင်တာတွေဖတ်ပေါ့”

မေး။ ။ “စာတွေကခက်တယ်၊ နားမလည်ဘူး”

ဖြေ။ ။ “နားမလည်ရင် နားလည်တဲ့စာတွေ ရှာဖတ်ပေါ့”

အဲသလို မေးရင်းဖြေရင်းနဲ့ပဲ ချာလပတ်လည်ကုန်တော့တာပဲ။

‘စာတတ်ချင်ရင် စာများများဖတ်’ ဆိုတာ စွဲစွဲမြဲမြဲ ကျင့်သုံးရမယ့် အခြေခံသဘောတရားကြီးတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ စာတတ်ချင်ရင် ပထမ

ဦးဆံ့ စာဖတ်ရမယ်၊ ဒုတိယ စာများများ ဖတ်ရမယ်။ တတိယ ထပ် ထပ်ပြီးကို စာတွေများများဖတ်ဦး၊ အဲဒီအတိုင်း နံပါတ်စဉ်တွေ တိုးချင် သလောက်တိုး 'စာဖတ်' ဆိုတဲ့ မူရင်းဆောင်ပုဒ်ကို ဆင့်ပွားသွားရမှာပဲ။

ဒါပေမဲ့ အထူးသဖြင့် သတိပြုရမယ့် အချက်တစ်ခုရှိတယ်။ စာဖတ် တဲ့အခါမှာ ပညာရှာတွေသူ တော်တော်များများဟာ 'စာတတ်ဖို့'၊ 'စာ မေးပွဲအောင်ဖို့'၊ 'အလုပ်ရဖို့' အစရှိတဲ့အမြင်တိုတဲ့ 'ရည်ရွယ်ချက်' တွေ က ရှေ့ကနေပြီး တားဆီးနေတတ်တယ်။

စာမေးပွဲအောင်ဖို့၊ စာတတ်ဖို့၊ အလုပ်ရဖို့ ဆိုတဲ့ကိစ္စတွေဆိုတာ ဘဝမှာ ဦးစားပေးရမှာပါ။ ပစ်ပယ်ရမယ်လို့ ဆိုတာ မဟုတ်ပါဘူး။

ဥပမာ - ရေငတ်နေတဲ့သူတစ်ဦးဟာ ရေတွင်းနားကိုရောက်လာလို့ တွင်းကရေကို ယူငင်သောက်ချင်ရင် ရေကို ရယူချင်တဲ့ဆန္ဒနှင့် ခြေ မကိုင်မီ လက်မကိုင်မီ တွင်းထဲဝင်ကြည့်လိုက်၊ ဟိုနှယ် သည်နှယ် ပြေး လွှားလိုက် လုပ်ကြပါဦး၊ ကူကြပါဦး၊ အရပ်ကူပါ လူဝိုင်းပါ အော်နေ လို့ ရေ မရပေဘူး။ ရေပုံးတို့၊ ကြိုးတို့ လိုက်ရှာမှာပေါ့၊ ရေပုံးတို့ ကြိုးတို့ ရှာတာကို တွင်းထဲက ရေရအောင် လုပ်တာနဲ့မဆိုင်ဘူး ထင်ပြီး မလုပ် ချင်ရင် ရေမသောက်ရပေဘူး။

သည်လိုပါပဲ၊ စာများများ ဖတ်ကြလို့ ပြောတာကို ရေပုံးနဲ့ကြိုးရှာ ခိုင်းသလို ရေသောက်ရဖို့ကိစ္စနဲ့ မဆိုင်သလို ထင်တတ်ကြတယ်၊ အဲဒါ ကို သဘောပေါက်ကြဖို့ လိုတာပါပဲ။

စာရေးသူကိုယ်တိုင် စာဖတ်လာခဲ့တာ ဘာရည်ရွယ်ချက်ရှိတယ် လို့ မမှတ်မိခဲ့ပါဘူး။ စာဖတ်ရတာ ပျော်လို့ကို ဖတ်တာပါပဲ။ ဖတ်ကျင့်

ရလာတော့ စာဖတ်လို့ အတန်းထဲမှာ စာတော်လာတယ်ဆိုတာ သဘော ပေါက်ပြီး ရှေ့ဆက်ဖတ်ဖို့ အားသန်လာခဲ့တာပါပဲ။

အစက ရည်ရွယ်ချက်ရယ်လို့ မရှိပေမယ့် စာဖတ်ရတာ ပျော်မွေ့ လာရင်းနဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုခုက အကောင်အထည်ပေါ်လာတာပါ ပဲ။

စာမေးပွဲအောင်ဖို့၊ အလုပ်ရဖို့လို ရည်ရွယ်ချက်မျိုးနှင့် စာဖတ်ရင် တော့ ပွဲပြီးမီးသေ၊ စာမေးပွဲအောင်ပြီးတာနဲ့ စာတွေပျောက်၊ အလုပ်ရ တာနဲ့ စာနဲ့ဝေးဆိုတာမျိုး ဖြစ်သွားတတ်တယ်။

ဘဝခရီးမှာ စာမေးပွဲအောင်တာနှင့်လည်း ကိစ္စက မပြီးသေးဘူး။ အလုပ်ရတော့လည်း ရှေ့ရင်ဆိုင်စရာတွေက အများကြီးရှိပါသေးတယ်။ ဒီတော့ ‘အမြီးကျက် အမြီးစား၊ ခေါင်းကျက် ခေါင်းစား’ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ် ချက်မျိုးနဲ့လုပ်ရင်တော့ အရေးရှိလာမှ ခြေမကိုင်မီ လက်မကိုင်မီ ယက် ကန် ယက်ကန် ဖြစ်တော့မှာပဲ။

ဒီတော့ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုခု ဦးတည်ထားမယ်ဆိုရင် အမြင်ကျယ် တဲ့ ရည်ရွယ်ချက်မျိုး၊ ဥပမာ-စာတတ်အောင်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက် ထား ရမှာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ‘ငါ ဘယ်တော့ စာတတ်ပါ့မလဲ၊ ဒီစာအုပ်ဖတ်ပြီး တတ်မှာလား၊ နောက်ဘယ်နှစ်အုပ် ဖတ်ရမှာလဲ’ အဲသလို အတွေးတွေ များနေရင်လည်း ဒီအတွေးတွေက ရှေ့ကနေ အတားအဆီး ဖြစ်မှာပဲ။

ဒါကြောင့် တစ်ခါ တစ်ခါ ရည်ရွယ်ချက်တွေ ခဏ ဘေးချိတ်ထား စမ်းပါ။ စာဖတ်တဲ့အကျင့်၊ စာဖတ်ပြီး မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်တဲ့အကျင့် ကို မွေးပါလို့ အတိုချုံးပြီး ပြောမိပါတယ်။

တကယ်တော့ အကြောင်းတရားလုပ်ရင် အကျိုးတရားက မနေ

ပါဘူး။ ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်လာတာပါပဲ။ ဥပမာ ဆိုကြပါစို့၊ သရက်
 စေ့စိုက် ရေလောင်း၊ မြေစာကျွေးပြုပြင်ရင် သရက်သီး စားရဖို့ကတော့
 မလွဲပါဘူး။ အဲသလို လောကီ စားရေးသောက်ရေး အလုပ်မျိုးတွေသာ
 မက လောကုတ္တရာအလုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တရားကို သိမြင်အောင် အားထုတ်ရာ
 မှာလည်း ‘အကြောင်းတရားကိုလုပ်၊ အကျိုးတရားဖြစ်လာမယ်’ ဆိုတဲ့
 စကားကို စာရေးသူရဲ့ ဆရာအရှင် ဂုရုမထေရ်ကြီးများက ဆုံးမတဲ့စကား
 ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့်လည်း စာဖတ်တယ်ဆိုတာ ရှေးဦးစွာ ‘စာဖတ်ပြီး မွေ့
 လျော်ပျော်ပိုက်တတ်ဖို့’ က အရေးကြီးပါတယ်။ အဲဒါဟာ အကြောင်း
 တရားကို အားထုတ်တာပါပဲ။ ဒါကြောင့် နားလည်တာဖတ်၊ နားလည်
 မှ စာဖတ်ရတာ ပျော်တော့မှာပေါ့။

ဖတ်ရပေမယ့် အင်္ဂလိပ်စာ အခြေခံမရှိလို့ နားမလည်ဘူးဆိုတော့
 နားလည်တာက စပြီး ဖတ်ရမှာပေါ့။ စာတတ်ချင်သူတွေ၊ ‘အထူးသဖြင့်
 အင်္ဂလိပ်စာ တတ်ချင်သူတွေ’ ကို ဒီလိုပြောလို့ သိပ်စိတ်မကြိုက်ဘူး။

ပညာရှာတယ်ဆိုတာ ကိုယ့်အခြေအနေကို ကိုယ်သိရမယ်။ သိပြီး
 တော့လည်း ရင်ဆိုင်နိုင်ရမယ်။ ကိုယ့်အခြေအနေက သူငယ်တန်း ဖတ်
 စာကနေပြီး စဖတ်ရမယ်ဆိုရင် အဲဒီက စပြီး ဖတ်ရမှာပဲ။ လက်လှမ်းမီ
 ရာကနေပြီး တဖြည်းဖြည်း လှမ်းတတ်ရမှာပေါ့။

မိရာကနေပြီး မလှမ်းချင်လို့ ထိပ်ဆုံးကို မျှော်တလင့်လင့် ငေးနေ
 ရင်တော့ ဘယ်လိုမှ ခရီးမရောက်ပေဘူး။

တစ်နေ့ဆီကပဲ လမ်းဘေးပလက်ဖောင်းမှာ Royal Reader
 အင်္ဂလိပ်ဖတ်စာအုပ်ကလေး တွေ့လို့ ဝယ်ခဲ့သေးတယ်။ အဲဒီ ဖတ်စာ

ဟာ စာရေးသူ သုံးတန်းတုန်းက သင်ရတဲ့ဖတ်စာအုပ်မို့ ငယ်မူပြန်ပြီး ဖတ်ကြည့်မိပါသေးတယ်။ အရသာတစ်မျိုး တွေ့ပြီး ပျော်လိုက်တာ။

ဒီတော့ စဉ်းစားမိတယ်။ အခု အင်္ဂလိပ်စာတတ်ချင်သူတွေ၊ တချို့ ဆိုလည်း တက္ကသိုလ်က ဒီဂရီရလို့ အလုပ်အကိုင်တွေ လုပ်နေကြတယ် အဲဒီလူတွေကို အဲဒီဖတ်စာအုပ်ကလေး ဖတ်ကြည့်စမ်းလို့ ပြောရင် သူ တို့ကို အထင်သေးတယ်၊ စော်ကားတယ်လို့ ထင်ကြမှာပဲ။

စာဖတ်ခြင်း၌ မွေ့လျော်တယ်ဆိုတာ ဘာစာအုပ်တွေ့တွေ့ သူ ငယ်တန်းဖတ်စာက စပြီး ကောက်ကြည့်၊ ကောက်ဖတ်ရင်း နှစ်သက် စရာတွေ တွေ့တတ်တာပဲ။

ဒီလို မွေ့လျော်တတ်တဲ့သူအဖို့ ဖတ်စရာစာအုပ်တွေကို ပေါ်လွန်း လို့ပါ။ စာအုပ်ဆိုင်ကြီးတွေမှာရော၊ လမ်းဘေး ပလက်ဖောင်းမှာရော ပြည့်လို့ပါပဲ။

‘ဒီစာအုပ်တွေ ဖတ်လို့ စာမေးပွဲ အောင်မှာလား’

‘ဒီစာအုပ်တွေ ဖတ်လို့ အလုပ်ရမှာလား’

အဲသလို အမြင် တစ်မှိုက်တစ်ထွာ ရည်ရွယ်ချက်တွေ ရှေ့က ထား နေရင်တော့ စာဖတ်ဖို့ နေနေသာသာ ကောက်လို့တောင် ကိုင်ကြည့်ကြ မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

စာများများ ဖတ်ကြပါ။ ဖတ်ပါ၊ဖတ်ပါနဲ့ မေးလာသမျှ လူတွေ ကို ပြောရတာလည်း ကိုယ့်အသံတောင်ကိုယ်နားငြီးပါတယ်။ စာဖတ် ဖို့ ပြောလိုက်တာနဲ့ စာအုပ်တွေရှားတယ်၊ တွေ့ပြန်တော့လည်း ဈေးကြီး တယ်... စုံလို့ပါပဲ၊ ဆင်ခြေဆင်လက်တွေ တတ်လာတော့တာပါပဲ။

ဒါတော့ ကိုယ် တကယ်နှစ်သက်လိုလားပြီး လုပ်ချင်တာတော့

ဖြစ်တာပဲ။ တကယ်လိုချင်ရင် ရအောင်ကြံပြီး ယူကြတာပါပဲ။ ကိုယ် ကြိုက်တဲ့ရုပ်ရှင်တွေ၊ပွဲတွေကိုနေပူမရှောင်မိုးရွာမရှောင်တန်းစီပြီးလက်မှတ် တိုးတဲ့ ဝီရိယမျိုး၊ ကိုယ်ဝတ်ချင်တဲ့ အဝတ်အစား အဆန်းအပြားတွေ ကို ဈေးတကာ့ဈေး တစ်ခုမကျန် လိုက်ရှာနိုင်တဲ့ ကြိုးစားမှုမျိုး၊ အဲသလို ကိုယ်အင်အား၊ စိတ်ဓာတ်အင်အားရဲ့ ဆယ်ပုံတစ်ပုံလောက် စာအုပ် ရှာတဲ့ကိစ္စ၊ စာဖတ်တဲ့ကိစ္စအတွက် သတ်မှတ်ထားရင် အများကြီး ခရီး ရောက်နိုင်ပါတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ စာတတ်ချင်ရင် စာများများဖတ် ဆိုတဲ့အပ်ကြောင်း ထပ်တဲ့ ဓာတ်ပြားဟောင်းကြီးကို ထပ်တလဲလဲပဲ ဖွင့်ရတာပါပဲ။ တစ်ခါ တုန်းကဆရာမောင်ထင်ရေးတဲ့ ဝတ္ထုတိုတစ်ခုထဲ ပါတာ သတိရတယ်။ တောသူကြီးအိမ်က ‘ချစ်တာအမှန်ပင်’ ဆိုတဲ့ ခေတ်ဟောင်းသီချင်း ဓာတ်ပြားကို အော်လံဓာတ်စက်ကြီးနဲ့ ဖွင့်လိုက်ရင် ‘ချစ်တာအမှန်ပင်’ လို့ ထွက်မလာတော့ဘဲ ‘ချာဟစ်ထာအမှန်ပင်’ လို့ ထွက်လာသလို ပညာ လိုလားသူများကို စာရေးသူက ‘ချာဟစ်ထာအမှန်ပင်’ ပါပဲလို့ အဆုံး သတ်လိုက်ပါတယ်။

[၁၉၈၃၊ ဖေဖော်ဝါရီလ]

ကောင်းဆိုးဆိုတာ ခွဲခြားသိတတ်ကြမှ

ကိုသာဓု ....

ဒီလဆောင်းပါးကို ဖတ်ပြီး ဝေဖန်လိုက်ဦးမယ်။ အစ်မကြီးကို ဂုဏ်ပြုတာလည်း ဝမ်းသာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပြောသင့်ပြောထိုက်တာတွေကို ပြောပြရလိမ့်မယ်။

တစ်ခါတုန်းက တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင် ပြောဖူးတယ်။ ‘ခက်တာက ကျွန်တော်တို့မြန်မာတွေမှာ ဇာတိမာန် ပိန်ရှုံ့မှုနှင့် ဇာတိမာန် ဖောင်းပွမှုပဲ။ ကိုယ့်အမျိုး ကိုယ့်စာပေ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုတွေကို အထင်သေး၊ နိုင်ငံခြားကို အထင်ကြီးတာက တစ်ဒုက္ခ၊ ပြီးတော့ တို့ဟာမှ တို့ဟာ တို့စာ၊ တို့ယဉ်ကျေးမှုမှ သူများထက်သာတာဆိုပြီး ဇာတိမာန် ဖောင်းပွမှုကလဲ တစ်ဒုက္ခ’ တဲ့။

ကိုသာဓုကလည်း ဇာတိမာန် ပိန်ရှုံ့မှုတွေကို ခံပြင်းပြီး ရေးလိုက်တာ။ ဇာတိမာန် ဖောင်းပွမှုဘက် တစ်ဖက်စွန်းရောက်နေတယ် ဆိုတာ အစ်မကြီး သတိပေးချင်တာပါပဲ။

ဒီလိုကိစ္စမျိုးဆိုတာ မရွံ့မ အလယ်အလတ်လမ်းကနေပြီး ဖြောင့်

ဖြောင့်ရွေးဖို့ အရေးကြီးတယ်။ ပိန်ရှုံ့တဲ့ဘက်၊ ဖောင်းပွတဲ့ဘက် ဒီနှစ် ဖက်ဆီကို တိမ်းစောင်းသွားရင် အမြင်မှန် မရနိုင်ဘူး။

နိုင်ငံခြားစာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အလေ့အထတွေကို ခြေခြေမြစ်မြစ် နားမလည်ဘဲ အထင်ကြီး၊ ကိုယ့်ဟာကို အထင်သေးတတ်တာကိုလည်း အမြင်မှန်ရောက်အောင် လမ်းပြပေးဖို့ လိုတယ်။ သိပ်လိုတယ်။

ပြီးတော့ နိုင်ငံခြားစာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု အလေ့အထတွေထဲမှာ ချီးမွမ်းစရာ၊ အတုယူစရာတွေကို သိနားလည်လို့ ဒါတွေဟာဖြင့် ကောင်းတယ်။ အတုယူသင့်တယ်လို့ ပြောရင် ရေးရင် နိုင်ငံခြားက ဟာကိုမှ အထင်ကြီးရမလားလို့ ကဲ့ရဲ့မှာစိုးလို့ မပြောရဲ မရေးရဲကြတာတွေလည်း ရှိတယ်။

လူပရိသတ်ရှေ့မှာ ကလောင်နဲ့ပဲ ရောက်ရောက်၊ လူကိုယ်တိုင်ပဲ ရောက်ရောက် ချီးမွမ်း၊ ကဲ့ရဲ့တဲ့ လောကကိုတော့ တွေ့ရမှာပဲ။ ချီးမွမ်းသည်ဖြစ်စေ၊ ကဲ့ရဲ့သည်ဖြစ်စေ မှန်တယ်ထင်တော့ ပြောရဲ၊ ရေးရဲ ရလိမ့်မယ်။

အခုလည်း ကိုသာဓုက မှန်တယ်ထင်တာကို အမုန်းခံပြီး ရေးတာကို လေးစားပါတယ်။ အစ်မကြီးလည်း မှန်တယ်ထင်တာကို အခု ကြုံကြိုက်လာတဲ့အလျောက် ဆိုရေးရှိက ဆိုထိုက်လှမို့ ရေးလိုက်ရပါတယ်။

အချို့ နိုင်ငံခြားစာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုထုံးစံ အလေ့အထ(အချို့)ကို အစ်မကြီး အထင်ကြီးတယ်။ ချီးမွမ်းတယ်။ အတုယူသင့်တယ်လို့ ထင်တယ်။ ဒီလိုဟာတွေကို မြန်မာလူမျိုးတွေ နားလည်ရင် အတွေးအခေါ် ပညာ အရည်အသွေး တက်လာနိုင်တယ်လို့ ယူဆတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ဒီဦးတည်ချက်နဲ့ ဆောင်းပါးတွေ ရေးခဲ့တာပဲ။

ပြီးတော့ ကိုယ့်လူမျိုးရဲ့ စာပေ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ ထုံးစံတွေကို လည်း နားလည်တယ်။ မြန်မာစစ်စစ် အတွေးအခေါ်တွေ၊ သွေးထဲ သားထဲ အရိုးထဲထိ စွဲစွဲမြဲမြဲရှိတယ်။ ဒီတော့ ဘယ်နေရာမှာ လိုနေသေးတယ်၊ ဘယ်လို ဖြည့်စွမ်းရင် ကောင်းမယ်ဆိုတာ ယထာဘူတကျကျ တွေးခေါ်တယ်။ ဇာတိမာန် ပိန်ရှုံ့မှု၊ ဖောင်းပွမှု တစ်ဖက်စွန်းကို မရောက်ဖို့ သတိထားတယ်။

လူမျိုးတစ်မျိုးရဲ့ စာပေ ယဉ်ကျေးမှုဆိုတာ ထုံးအိုင်များလို ဝန်းရံ ပိတ်ဆို့ထားလျှင် ဒိုက်သရောတွေ၊ မှော်တွေ ပိတ်ဆို့ပြီး ပုပ်သိုးသွားမယ်၊ ခန်းသွားနိုင်တယ်။ အပြင်က စီးဆင်းတဲ့ ရေယဉ်တွေကို လက်ခံရလိမ့် မယ်။

ဒီနေရာမှာ အပြင်ဘက်စီးလာတဲ့ ရေယဉ်ထဲမှာ အဆိပ်အတောက် တွေ၊ အမှိုက်သရိုက်တွေ ပါမလာဖို့လည်း အရေးကြီးတယ်။ ဒီတော့ ဘယ်သင်းဘယ်ဟာကို လက်ခံရမယ်၊ ဘယ်ဟာတွေကို ဆယ်ပစ်ရမယ် ဆိုတာ နားလည်တတ်တဲ့အထိ ဉာဏ်လည်း ရှိရမယ်။

ကောင်းဆိုးယုတ်ညံ့ဆိုတာလည်း ခွဲခြားသိတတ်ကြမှလည်း ဒီ အရေးမှာ အမှန်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ကြမှပေါ့။ အဲသလို သိတတ်ဖို့ကလည်း အတွေ့အကြုံလိုတယ်။ ရှင်ကြီး ဝမ်းလည်း အောင်ဖူး၊ ရှင်ငယ် ဝမ်းလည်း အောင်းဖူး ဆိုတာလိုပေါ့။ ကိုယ်တိုင် အတွေ့အကြုံမရှိဘဲနှင့် တော့လည်း အကောင်း အဆိုး ခွဲခြားပြီး သိနိုင်တဲ့ဉာဏ် မရှိနိုင်စေဘူး။

စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုတာ ကိုယ်ပိုင်ဟာကိုလည်း နားလည်ပြီး သူတစ်ပါးရဲ့ပစ္စည်းကို အကဲခတ်တတ်ဖို့ လိုတယ်။ နှစ်ဖက်စလုံးကို ကြည့်

တတ်ရမှာပဲ။ တစ်ဖက်စောင်းနင်း မဖြစ်အောင်တော့ အထူး သတိထားရ လိမ့်မယ်။

ဒီကိစ္စကို ရေးတဲ့ ပြောတဲ့အခါမှာ အစ်မကြီးအဖို့ ကိုယ်ရေး ကိုယ် တာကို ထည့်ပြောရဦးမှာပေါ့။ ဒါကို ကိုယ်ရည်သွေးတယ်လို့ ကဲ့ရဲ့ချင် ကြလည်း ခံနိုင်ပါတယ်။ ရည်ရွယ်ချက်က စာဖတ်သူ စာရေးသူတွေ အမြင်မှန် ရောက်စေချင်တာပါပဲ။

အစ်မကြီးဟာ မြန်မာ၊အင်္ဂလိပ်နှစ်ဘာသာနဲ့ စာရေးခဲ့တယ်။ စာ ရေးသက်(ရှေးဦးစွာ တက္ကသိုလ် မဂ္ဂဇင်းမှာပါတဲ့ ကဗျာလေးတစ်ပုဒ် ကစပြီး ရေတွက်မယ်ဆိုရင်) နှစ်ပေါင်း ၅၀ရှိပြီ၊ အင်္ဂလိပ်လို စပြီး ရေး ခဲ့တာ စစ်ပြီးစ ‘ဂျပန်ခေတ်လက်အောက်သုံးနှစ်’ စာအုပ်ကစပြီး ရေ တွက်ရင် စာရေးသက်နှစ်ပေါင်း ၅၀ရှိတဲ့အနက် အင်္ဂလိပ်လိုရေးတဲ့နှစ် ပရိစ္ဆေဒက ၃၆နှစ် ရှိခဲ့ပြီ။

သတင်းစာအလုပ် လုပ်ခဲ့ရာမှာလည်း အင်္ဂလိပ်သတင်းစာတွေ (ဂါဒီယန်နှင့်လုပ်သား)မှာ လုပ်ခဲ့တဲ့ လုပ်သက်ဟာ ဆယ်နှစ်လောက် ရှိပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီအချိန် ကာလပတ်လုံး အင်္ဂလိပ်စာကို နေ့စဉ်မပြတ် ရေးလာခဲ့ရတယ်။ အဲဒါဟာ အစ်မကြီးရဲ့ အတွေ့အကြုံပါပဲ။

ကဲ ...ဒါဖြင့် အင်္ဂလိပ်လို စာတွေရေးတာ ဘယ်လိုရည်ရွယ်ချက် ရှိသလဲ မေးကြတယ်။ အဖြေရ ခက်သားပဲ။ ငယ်ငယ်တုန်းက အမျိုး သား ကျောင်းတွေမှာ ပညာသင်ခဲ့ရတာတော့ မြန်မာ့ရာဇဝင်၊ မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေကို နိုင်ငံခြားသားတွေ ချိုးဖဲ့ရေးထားတာတွေကို ဆရာတွေ က ပြောပြတယ်။ ‘မင်းတို့ အင်္ဂလိပ်စာတတ်အောင် ကြိုးစား၊ ဒီတော့မှ ဒါတွေကို ပြန်ချေနိုင်မယ်’ တဲ့။

ဒါဖြင့် အစ်မကြီး အင်္ဂလိပ်လို စာရေးတာဟာ နိုင်ငံခြားသားတွေ မြန်မာပြည်အကြောင်း ချိုးဖွဲ့ရေးတာကို မခံချင်လို့ ပြန်ရေးနိုင်အောင် ကြိုးစားပြီး ရေးနိုင်အောင် လုပ်တာပဲ။ အဲသလို ပြောရရင်တော့ ပါးစပ် ထဲ သိပ်အရသာရှိပြီး ကြားရတဲ့သူလည်း နားဝင်ချိုမှာပဲ။ အစ်မကြီးကို လည်း အထင်ကြီး ချီးမွမ်းကြမှာပဲ။ ခက်တာက အဲဒီစကားက ရာနှုန်း ပြည့်အမှန် သစ္စာစကား မဟုတ်တော့ မပြောနိုင်တာ ဝမ်းနည်းပါရဲ့။

တကယ်တော့ ကိုယ်တိုင်ကလည်း စာဖတ်ချင်တယ်၊ စာဖတ်ရတာ ပျော်တယ်၊ ဆရာတွေက အင်္ဂလိပ်စာ တော်အောင် ကြိုးစားရမယ် ဆို ပြန်တော့ တွေ့သမျှ အင်္ဂလိပ်စာအုပ်တွေ မလွတ်တမ်း ဖတ်၊ ဂန္ထဝင်စာ ပေကြီးတွေလည်းပါရဲ့၊ ပြောက်သောက်တွေလည်း ပါရဲ့၊ အဲသည်လို ဖတ်ရင်းနဲ့ အင်္ဂလိပ်စကား၊ အင်္ဂလိပ်စာကို အရသာတွေ့တယ်၊ နှစ်သက် တယ်၊ မွေ့လျော်တယ်၊ ဖတ်ရုံနဲ့ အားမရ ရေးချင်လာတာနဲ့ ရေးတာပဲ။

ငယ်ငယ်တုန်းက သူငယ်ချင်းချင်းဆီ စာရေးလည်း အင်္ဂလိပ်လို ရေးတယ်။ ဒိုင်ယာရီလည်း အင်္ဂလိပ်လို ရေးတယ်။ ဝတ္ထု ကဗျာတွေထဲ က အကြောင်းတွေကို ကော်ပီစာအုပ်နဲ့ကူးပြီး ရွတ်ဆိုတယ်။ ကျက်မှတ် တယ်၊ အဲဒါ နှစ်သက်မွေ့လျော်လို့ လုပ်တာပဲ။ အင်္ဂလိပ်စာလုံး အသုံး အနှုန်းတွေကို ချစ်တယ်၊ အဲဒီစကားလုံးတွေနဲ့ ကစားရတာ ပျော်တယ်။

အဲသလို စကားလုံးတွေကို နှစ်သက်မွေ့လျော်တတ်တဲ့ အလေ့ ဘယ်ကရသလဲလို့ဆိုရင် ငယ်စဉ်ကတည်းက မြန်မာစာပေ၊ ပျို့၊ ကဗျာ တွေနဲ့ ရင်းနှီးခဲ့ရလို့ ဦးပုညမေတ္တာစာ၊ ဇာတ်၊ ဝတ္ထုတွေက စကားတွေ ကို နှစ်သက်ပြီး ရွတ်ဖတ်တဲ့အလေ့ရှိခဲ့တယ်။ ယုတ်စွအဆုံး ခွေးတံဆိပ် အော်လန်ဓာတ်စက်ကြီးမှဖွင့်တဲ့ ဦးဖိုးစိန်ရဲ့ဇာတ်တွေထဲက နှစ်ပါးသွား

သီချင်းတွေ၊ ငိုချင်းတွေလဲ အလွတ်ရတယ်။ ဦးပုညရဲ့ ရေသည်ပြဇာတ်ကို တစ်ပုဒ်လုံး နှုတ်ငုံအာဂုံရဖူးတယ်။ ဦးဖိုးစိန် ကပြတဲ့ ဆင်ကဲဘို့မယ်ဇာတ်ကို ဘုရင်၊ဝန်ကြီး စကားကအစ အာဂုံရဖူးတယ်။ ခုအထိ အရေးကြီးတဲ့ စာပုဒ်တွေ အလွတ်ရပါသေးတယ်။ စာပေမြတ်နိုးတယ်ဆိုတာ ကိုယ့်စာပေသာမက ပြောင်မြောက်တဲ့စာပေကို မြတ်နိုးတတ်တဲ့ အလေ့အထတစ်ခု ဖြစ်တယ်။

ဒါကြောင့်မို့ မြန်မာစာပေ မြတ်နိုးလှပါတယ် ဆိုတဲ့ သူတွေကို တစ်ခါ တစ်ခါ မေးမိပါတယ်။ ဘယ်စာတွေများ အာဂုံအလွတ်ရွတ်နိုင်သလဲလို့။ အစ်မကြီးတော့ ဆရာကြီးဦးမှိုင်းရဲ့ လေးချိုးကြီးတွေ၊ ဦးပုည၊ ဆရာဖေတို့ရဲ့ တေးထပ်ကြီးတွေလည်း သံသေးသံကြောင်နဲ့ တကြော်ကြော်ဆိုလွန်းလို့ လူကြီးတွေနားငြီးပြီး အတီးခံခဲ့ရပါတယ်။ မြန်မာစကား၊ မြန်မာစာကို အဲသလို မွေ့လျော်နှစ်သက်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီတော့ အစ်မကြီးဟာ အရှေ့တိုင်းမြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုနှစ်ခု ပေါင်းစပ်တဲ့နယ်မြေပေါ်မှာ ပေါက်ဖွားလာရတဲ့သူဖြစ်ပါတယ်။ ပြီးတော့ အင်္ဂလိပ်စာကို အသုံးပြုပြီး ဆောင်းပါး၊ ဝတ္ထုတွေ ရေးနိုင်အောင် လာခဲ့ရတဲ့ခရီးက မလွယ်ပါဘူး။ ကိုယ့်စကား၊ ကိုယ့်ဘာသာမဟုတ်တဲ့ စာ၊ စကားကို အသုံးပြုတယ်ဆိုတာ အလွန်ခက်ပါတယ်။ ကိုယ်ရေးချင်တာကို ကိုယ့်စကား၊ ကိုယ့်စာနဲ့မရေးဘဲ တိုင်းတစ်ပါးရဲ့စာ၊ စကားနဲ့ရေးဆိုတဲ့ကိစ္စဟာ ‘လူလွန်မသား’ တို့ မလုပ်စကောင်း အတင့်ရဲပြီး လုပ်တဲ့ကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်ခါက စာရေးဆရာကြီး ‘ဆွန်မားဆက်မွမ်’ က အင်္ဂလိပ်စာကို အင်္ဂလိပ်လူမျိုးပဲ ရေးတတ်မယ်၊ တခြားလူမျိုး မရေးတတ်ဘူးလို့

ပြောသတဲ့၊ ဒီလိုမိန့်ဆိုချက်ကို ဦးထိပ်ရွက်ရရင်တော့ အင်္ဂလိပ်စာ မရေးကြရုံပေါ့။

အခုတော့ အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသား၊ အာဖရိက တိုင်းရင်းသား အစရှိတဲ့ အင်္ဂလိပ်မဟုတ်တဲ့ လူမျိုးတွေ ရေးတဲ့ ဝတ္ထု၊ ကဗျာ၊ ဆောင်းပါးတွေ ကမ္ဘာ့စာပေလောကမှာ အများကြီး ရှိနေပါတယ်။ ဒီလိုပဲ ကိုယ် ရေးတတ်သလို ရေးကြတာပေါ့။ ကိုယ်ဆိုလိုတဲ့ကိစ္စကို စာဖတ်သူ တစ်ဖက်သားဆီ ရောက်အောင်ပို့နိုင်ဖို့သာ ပဓာန ဖြစ်ပါတယ်။

ပြီးတော့ အင်္ဂလိပ်စာပေတွေ ရှေးခေတ်၊ မျက်မှောက်ခေတ် စာပေတွေ နှံ့စပ်အောင် ဖတ်ထားရင် စာပေ အရေးအသားကို အကဲခတ်တတ်ပါတယ်။ ဘယ်သူက ကောင်းတယ်ဆိုမှ လိုက်ကောင်းစရာ မလိုပါဘူး။ ကိုယ့်ဘာသာ ကိုယ့်စာပေအတွေ့အကြုံ ပြည့်ဝအောင် ဆည်းပူးထားရင် ဟိုလူသည်လူရဲ့ အယူအဆအဆိုအမိန့်တွေကို ဦးထိပ်ရွက်နေစရာ မလိုပါဘူး။

သို့သော် တစ်ခုတော့ ရှိတယ်။ ဘယ်စာပဲဖြစ်ဖြစ် ဖတ်သွားပေမယ့် သဘောလေးတွေ၊ အလှည့်အပတ်တွေ၊ အတွေးအခေါ်တွေ မျက်စိမှောက်ပြီး မမြင်ဘဲ ရှိတတ်တယ်။ ဒါမျိုးကို မြင်တတ်တဲ့အသိပညာရှင် တစ်ဦးဦးက ထုတ်ဖော်ပြတော့မှ ‘ဪ... ဟုတ်သားပဲ၊ အစက ငါမမြင်မိဘူး’ ဆိုပြီး စာရဲ့အရသာ ပိုထူးသွားတာလည်း ရှိတယ်။

ဥပမာပြရရင် ဆရာဇော်ဂျီက သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း စာတွေ၊ ဦးဖိုးကျားရဲ့ ဝတ္ထုတွေကို ဝေဖန်ဖော်ထုတ် ရေးခဲ့တယ်။ အဲဒီဆောင်းပါးတွေ ဖတ်ရမှ ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းရဲ့ စာတွေ၊ ဦးဖိုးကျားရဲ့ ဝတ္ထုတွေ ဖတ်ရတာ ပိုပြီး အရသာထူးလာပါတယ်။

တစ်ဦးတစ်ယောက်က ဘယ်စာဖြင့်ကောင်းတယ်၊ မကောင်းဘူး ပြောတာကို သပိတ်လုံးလောက် လုံးပြီး တစ်နေ့သုံးကြိမ် မျိုချစရာတော့ မလိုပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အသိဉာဏ်လမ်းဖွင့်ပေးတာကိုတော့ အလိုက်သင့် လျှောက်ကြရမှာပေါ့။

ဒီတော့ ဘယ်နေရာမဆို သတိသမ္ပဇဉ်နဲ့ ညှိနှိုင်းပြီး ဝေဖန်ပိုင်းခြား ယူကြဖို့ လိုပါတယ်။

ပြီးတော့ ရှိပါသေးတယ်။ အစ်မကြီး အင်္ဂလိပ်လို ရေးတဲ့ ဝတ္ထု ဆောင်းပါးတွေကို မြန်မာလို မပြန်ကြကောင်းလားလို့ ကိုသာဓုက ဆို တာကိုလည်း ပြောချင်တယ်။ မြန်မာလို ပြန်ဖို့ကောင်းတာမျိုးကျတော့ ‘ပုဂံသူရဲကောင်း’ ဝတ္ထုကို ကိုယ်တိုင်ပဲ သော်တာဆွေကို ပြန်ခိုင်းပါ တယ်။

အစ်မကြီး အင်္ဂလိပ်လို ရေးတဲ့ ဝတ္ထုဆောင်းပါးတွေဟာ အများ အားဖြင့် မြန်မာလို ပြန်စရာ မလိုဘူးလို့ ထင်ပါတယ်။ မြန်မာ မဟုတ် တဲ့ နိုင်ငံခြားသားများ၊ မြန်မာ့ရိုးရာ အလေ့အထတွေ နားလည်အောင် ဂုဏ်ဖော်ပြီး တင်ပြတာတွေပါ။ မြန်မာတွေ သိပြီးသား၊ မဆန်းပါဘူး။

အစ်မကြီးရေးတဲ့ ဝတ္ထု ဆောင်းပါးတွေ စုပေါင်းပြီးထုတ်တဲ့ ‘ကား လားဖူး ဘားမား’စာအုပ်၊ ပထမပုံနှိပ်ထုတ်ဝေတဲ့ ‘ယူနက်စကို’ သတင်း စဉ်မှာ ရွန်းရွန်းဝေအောင် ချီးမွမ်းတဲ့ဆောင်းပါး ရေးထားတာ ပါပါတယ်။ အရှေ့တောင်အာရှမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ထုတ်တဲ့ သတင်းစာကြီးတွေ က အဲဒီဆောင်းပါးကို ပြန်ထည့်ကြပါတယ်။

ရန်ကုန်မြို့ စာအုပ်ဆိုင်တွေမှာ ဒီစာအုပ်ကို နိုင်ငံခြားသားတွေ ဝယ်သွားကြပြီး အစ်မကြီးဆီ စာရေးကြပါတယ်။ မြန်မာပြည်အကြောင်း

ကို အခုမှ သိရပါတယ်၊ မြန်မာပြည် ၊ မြန်မာလူမျိုးဟာ တကယ်ချစ်စရာ
ကောင်းပါတယ် စသည်ဖြင့်ပေါ့လေ စုံလို့ပါပဲ။

ဒီတော့ အစ်မကြီး ပြောချင်တာတွေကို အင်္ဂလိပ်စာ အသုံးပြုပြီး
ပြောလိုက်၊ ရေးလိုက်တာ တစ်ဖက်သားရဲ့ စိတ်နှလုံးထဲ ရောက်သွား
တယ်ပေါ့၊ ဒီအောင်မြင်မှုကို ဝမ်းသာရတာပဲ။

ကိုသာဓုချမ်းသာပါစေ။

[၁၉၈၃၊ မတ်လ]

နှုတ်အာရုံ ရွတ်ဆိုကြ

အင်္ဂလိပ်စာ တတ်ချင်လိုက်ကြတာလည်း ကမ္ဘာနဲ့အဝန်းပါပဲ။ တလောက နယူးစိမ်း သတင်းဂျာနယ်မှာ နေရာတကာ အင်္ဂလိပ်စာနဲ့ ဖြစ်နေကြပုံကို အထူးဆောင်းပါးအဖြစ် တင်ပြထားတာ ဖတ်လိုက်ရ တယ်။ ရှုထောင့်တွေကဖြင့် အမျိုးမျိုးပါပဲ။

ဥရောပတိုက်မှာတောင် အင်္ဂလိပ်စာ တွင်ကျယ်ရမလား ဆို ပြီးတစ်ချို့ လူမျိုး (ဥရောပတိုက်သားအချင်းချင်း) အတော်ကို ခံပြင်းနေ ကြတယ်။ အထူးသဖြင့် ပြင်သစ်ကဆိုရင် နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးမှာ ပြင်သစ်ဘာသာကို သုံးလာခဲ့တယ်။ အခုမှ အင်္ဂလိပ်စာက ဝင်ပြီး တွင် ကျယ်ရမလား ဘာလား ညာလား နဲ့ ပြောလိုက်တာ စုံရော။

အဲလေ... တစ်မြေရပ်ခြားမှာ သူတို့ဘာသာ သူတို့ ဖြစ်နေကြတာ ကို ဒါလောက်သိရရင် တော်ပါပြီ။ အကျယ်တဝင့် အသေးစိတ်တွေတော့ ရှိပါစေတော့။ ကိုယ့်ပြည် ကိုယ့်ဒေသမှာ ဘယ်လိုစခန်းသွားရမယ် ဆို တာပဲ စဉ်းစားကြဖို့ ရှိတာပဲ။

စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးမှာ အင်္ဂလိပ်စာက မပါရင် မပြီးဆိုတာ လက်ခံလာကြရပြီ။ အကြောင်းရယ်လို့ ကြံလာရင် ပြောဖို့၊ ရေးဖို့၊ ဖတ်ဖို့ နားလည်ဖို့ ဆိုတာကလည်း ကျွမ်းကျင်ကြရလိမ့်မယ်။ ယုတ်စွအဆုံး ဈေးဆိုင်လေးမှာ ထိုင်ရောင်းနေတဲ့သူကလည်း သူ့အလုပ် စခန်းနဲ့ ပတ်သက်တာကို ရောနှောပြောတတ်ဦးမှ ဖြစ်မယ်။

ဒီတော့ အင်္ဂလိပ်စာ တတ်ဖို့အရေးကို အဆင့်နှစ်ဆင့်လောက် ထား ပြီး ရှေးဦးစွာ စဉ်းစားကြမယ်ဆိုရင် ...

ပထမ- ထမင်းစားရေသောက်၊ လူ့လောကအလယ်မှာ ရပ်တည် နေရုံ အင်္ဂလိပ်စာကို သူ့အိုးနဲ့သူ့ဆန် တန်အောင်လောက်တော့ တတ်ရ လိမ့်မယ်။ ဒီအဆင့်ကိုတော့ အနိမ့်ဆုံးပဲ ဆိုပါတော့။ အနိမ့်ဆုံးဆိုပေ မယ့်လည်း တကယ်ကျွမ်းကျင်ဖို့ကျတော့ အတော်ကို ကြိုးစားရမှာပါ။

ဒုတိယ- စီးပွားရေး အလုပ်အကိုင်ကြီးတွေ လုပ်တဲ့သူတွေ၊ အစိုးရ ဌာနတွေမှာ အမှုထမ်းနေတဲ့သူတွေအဖို့လည်း ကိုယ့်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်က ထုတ်တဲ့စာအုပ်တွေ(အင်္ဂလိပ်ဘာသာ နဲ့ရေးထားတာတွေ)ကို ဖတ်ရမယ်၊ နားလည်ရမယ်၊ ပြီးတော့ တစ်ခါ အရေးကြုံလာရင် ပြောနိုင် ရေးနိုင်ရမယ်။

အင်္ဂလိပ်စာတတ်ဖို့က အထက်က ပြောခဲ့တဲ့ အချက်နှစ်ချက်ကို ဦးတည်ပြီး လုပ်နေကြရတာပါ။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ဆောင်းပါးတွေ၊ ဝတ္ထုတွေ ရေးတတ်ဖို့၊ ဘာသာပြန်တတ်ဖို့ ဆိုတာတွေကတော့ အဲဒီ အချက်နှစ်ခုလောက် သေရေးရှင်ရေးမဟုတ်သေးလို့မို့ ခဏဘေးချထား ကြပါဦးစို့။

ဒီတော့ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို ရှေးဦးစွာ နားလည်ဖို့က အဓိက

ဖြစ်တယ်။ နားလည်ဖို့ဆိုတာကလည်း စကားလုံးတွေကို ‘မီးနင်း’
ခေါ်တဲ့ အနက်အဓိပ္ပါယ်တွေ တစ်လုံးချင်း ကျက်ရုံနဲ့ ခရီးမတွင်လှဘူး။

အနက်အဓိပ္ပါယ်သိပြီးသား စကားလုံးတွေကို ‘သိမ်း’မထားဘဲ
အမြဲသုံးနေမှ ပြောနေ ရေးနေမှ စကားလုံးတွေဟာ အသက်ရှင်ပြီး ဆင့်
ပွားလာနိုင်မယ်။ ‘မီးနင်း’ကျက်ရုံနဲ့ဆိုရင် စကားလုံးတွေဟာ ‘အသေ’
တွေပဲ။ ဘယ်လိုမှ ရှင်သန်မလာနိုင်ဘူး။

ဒီတော့ အင်္ဂလိပ်စကားကို ဘယ်သူနဲ့သွားပြောနေရမှာလဲ။ ဘယ်
သူ့ဆီ ရေးရေးနေရမှာလဲ။ တိုင်းတစ်ပါးရောက်ပြီး အင်္ဂလိပ်စကား
မပြော၊ မရေးလို့ မဖြစ်ရင်တော့ ဟုတ်သားပေါ့။ အဲသလို ပြဿနာဖြစ်
လာပြန်တယ်။

အင်္ဂလိပ်စာ၊ အင်္ဂလိပ်စကားနဲ့ အမြဲ ထိတွေ့နေဖို့ အရေးကြီးပါ
တယ်။ ပြောနေ ရေးနေမှ ‘တွေ့ထိ’နေမှာမဟုတ်လား။ ပြောဖို့၊ ရေးဖို့
အခြေအနေက မပေးရင် ‘တွေ့ထိ’တဲ့ နည်းတစ်ခုတော့ ရှိပါတယ်။
အင်္ဂလိပ်ကဗျာ၊ သီချင်း ရွတ်ဆိုနေပြီး အဲသလိုရွက်ဆိုတာတွေကို
ကော်ပီစာအုပ်ထဲ ကူးရေးတဲ့ နည်းပါပဲ။

ဂန္ထဝင်စာပေဆင်ကြီးတွေရဲ့ ကဗျာတွေ ရွတ်မှ မဟုတ်ပါဘူး။
ကလေးကဗျာလေးတွေပဲ ရွက်ကြည့်စမ်းပါ။ ဥပမာ - ‘ကောင်းကင်မှာ
ကြယ်ကလေး မှိတ်တုတ်’ ဆိုတဲ့ကဗျာကို ရွတ်ကြည့်ကြပါစို့။

Twinkle Twinkle Little star,
How I wonder what your are

အဲဒီစာကြောင်းနှစ်ကြောင်းထဲမှာကို အင်မတန် အသုံးဝင်တဲ့ စာ
လုံး နှစ်လုံးပါပါတယ်။ Twinkle ဆိုတာ မှိတ်တုတ်မှိတ်တုတ် ဖြစ်

နေတဲ့ သဘောအနက်ကို ဆောင်ပါတယ်။ ကြိယာအဖြစ်နဲ့ရော၊ နာမ်လိုရော သုံးနိုင်ပါတယ်။

ကြယ်လေး မှိတ်တုတ်နေတာကို ပြောရာမှာသာ သုံးတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အံ့ဩလို့၊ ပျော်မြူးလို့ စိတ်ထဲမှာ လှုပ်ရှားပြီး သူတစ်ဦးရဲ့ မျက်လုံးအရောင် ဖိတ်ဖိတ်တောက်တာကိုလည်း ဒီစကားနဲ့ပဲ ပြောလို့ရပါတယ်။ ခန်းခနဲ့ ကျီစားတဲ့စကား ပြောပြီး မျက်လုံးကစားတာကိုလည်း ပြောလို့ရပါတယ်။ ဝါကျပုံစံတွေတော့ Learner's Dictionary မှာ ကြည့်ပါ။

Wonder ဆိုတဲ့ စကားလုံးကိုလည်း ကြိယာလိုရော နာမ်လိုရော သုံးနိုင် ပါတယ်။ Wonderful ဆိုတဲ့ နာမဝိသေသနစာလုံးကို ‘အံ့ဩ ဖွယ်ကောင်းသော’ ဆိုတဲ့ အနက်အဓိပ္ပါယ်နဲ့ သိတာ များပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကြိယာပုံစံ နာမ်ပုံစံနဲ့ သုံးတာကို မသိဘဲ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။

ဥပမာ- တစ်ယောက်က ဒီလို မေးခွန်း မေးတယ်ဆိုပါတော့။

Is he an honest man?

ဒီတော့ အမေးခံရတဲ့သူက စိတ်ထဲမှာ မသေချာဘူး၊ တစ်ထစ်ချ မပြောနိုင်ဘူးဆိုလျှင် မပြောချင်ဘူးဆိုလျှင် မယုတ်မလွန် I wonder လို့ ပြန်ဖြေတယ်။ အဓိပ္ပါယ်ကတော့ မသိဘူး ရိုးချင်လည်း ရိုးမှာပေါ့ ဆိုတဲ့ သဘောပါပဲ။ အဲဒီအဖြေဝါကျကို ‘ငါ အံ့ဩတယ်’ လို့များ မဟာ စကားလုံးသွင်းလိုက်ရင်တော့ လွဲပါလေရော။

Wonder ဆိုတဲ့ ကြိယာစကားလုံးကို သုံးတဲ့အခါမှာ ကြယ်လေး ကောင်းကင်မှာ မှိတ်တုတ်ဖြစ်နေတာကို ဘာလေးပါလိမ့်၊ စိန်လေးများ လားလို့ ထင်ယောင်ဝိုးဝါးဖြစ်နေတဲ့အနက်ကို ဆောင်ပါတယ်။

တစ်ခါတစ်လေလည်း Wonder ဆိုတာ သို့လောသို့လော ပူပန် စိုးရိမ်တဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ပြတတ်ပါတယ်။ ဥပမာ - သမီးပျိုလေး အချိန်တန် အိမ်ပြန်မလာတဲ့အခါမှာ ...

The parent are wondering where their daughter is and, what she is doing.

လို့ ဆိုပါတယ်။ ဝါကျအဓိပ္ပာယ် ရှင်းပါတယ်။

စပ်မိလို့ ပြောရဦးမယ်။ စစ်ပြီးစ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၃၀လောက် က သီချင်းတစ်ပုဒ် သတိရတယ်။ လုလင်ပျိုလေးက သူ့အပျိုကို စိတ် မချတဲ့အကြောင်း သိဆိုတဲ့သီချင်း ဖြစ်ပါတယ်။ သီချင်းခေါင်းစဉ်က

"I wonder who is kissing her now" တဲ့။

ကဲ...ဒါလည်း အဓိပ္ပာယ်ရှင်းပါတယ်နော်။

Wonder ကို နာမ်အဖြစ်နဲ့သုံးတဲ့ သီချင်းတစ်ပုဒ် ရှိသေးတယ်။ ခေါင်းစဉ်က ...

'I Love you so much, it's a wonder you don't feel it.'

It's a wonder ဆိုတာ 'အံ့ပါရဲ့ကွာ' လို့ ပြောတာပါ။ ဒီစာကြောင်းထဲမှာ feel ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို 'သိနားလည်' ဆိုတဲ့ အနက်နဲ့ သုံးထားတာပါ။ 'မင်းမသိတာများ အံ့ပါရဲ့' လို့ ဆိုလိုတာပေါ့။ ဒီနေရာမှာလည်း ခုတလော ပြောနေကြတယ်။ 'ဖီလင်အောက်တယ်၊ ဖီလင်ဘာ ဖြစ်တယ်' စုံလို့ပဲ။ အဲဒါလည်း အင်္ဂလိပ်စကား မဟုတ်ပါဘူး။ အင်္ဂလိပ်လိုတော့ ဘာအဓိပ္ပာယ်မှ မရှိပါဘူး။ အကျယ်ရှင်းရင် ရှည်လွန်းလို့ ဒါလောက်ပဲ ပြောပါရစေတော့။

အင်း... ရေးရင်း ရေးရင်းနဲ့ ငယ်ငယ်က ရဖူးတဲ့ သီချင်းတွေ တစ်ပုဒ်ပြီးတစ်ပုဒ် ခေါင်းထဲ တန်းစီပြီး ဝင်လာနေပြီ။ ရပ်တန်းက ရပ်ဦးမှပဲ။

အင်္ဂလိပ်စာ လေ့လာရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဒီကော်လံမှာ ရေးနေတော့ မေးမြန်းစာတွေ ရပါတယ်။ စာဖတ်သူတွေ စိတ်ဝင်စားတာကို သိရလို့ ဝမ်းသာပါတယ်။ ကျေးဇူးလည်း တင်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ခက်တာက တစ်ခါတုန်းက ပြောခဲ့သလို ဒီကော်လံကနေ ပြီး စာပေးစာယူသင်တန်းဖွင့်တာမျိုးတော့ မတတ်နိုင်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီလိုမေးခွန်းစာတွေကို မဖြေကြားနိုင်တာတော့ သည်းခံကြဖို့ တောင်းပန်လိုက်ပါတယ်။

စာတတ်ဖို့ဆိုတာလည်း စာနဲ့ အမြဲတွေ့ထိနေဖို့က အရေးကြီးပါတယ်။ အဲသလို ထိတွေ့နေအောင် စားများများဖတ်ကြပါဆိုတဲ့ ‘ဓာတ်ပြားဟောင်းကြီးကိုပဲ ကျလစ် ကျလစ်မြည်အောင် ပြန်ဖွင့်ရမှာပဲ။

သဒ္ဒါစာအုပ်တွေ၊ အဘိဓာန်တွေဆိုတာက အထောက်အကူသာ ဖြစ်ပါတယ်။ စကားလုံးတွေဖွဲ့ပုံ၊ သုံးပုံတွေကို ‘ဆန်စဉ်ရာ ကျည်ပွေ့လိုက်’ စုံအောင် လိုက်ပြီး မပြနိုင်ပါဘူး။

စာများများ ဖတ်တော့မှ ကာလ ဒေသ အခြေအနေအလိုက် သုံးထားပုံတွေကို နားလည်လာမှာပါ။ စာရေးဆရာတွေ၊ သတင်းစာဆရာတွေဆိုတာ စကားလုံးအလှည့်တွေ၊ ပရိယာယ်တွေ အလွန်ကျင်လည်တယ်။ ‘ဆေးစက်ကျရာ အရပ်ဖြစ်’ ၊ သူတို့ ‘အာတွေ့သလို’ ရေးတတ်ကြတယ်။

ဒီအသုံးအနှုန်းမျိုး မတွေ့ဖူးပါကလားလို့ ပြောမနေနဲ့တော့။ ‘ဆင် သွား လမ်းဖြစ်’ဆိုသလို သူတို့သုံးတဲ့အတိုင်း တည်သွားတော့တာ။ဒါ ကြောင့် စာများများဖတ်ဖို့ ပြောနေရတာပါ။

စာဖတ်ဆိုရာမှာလည်း မျက်မှောက်ခေတ် အရေးအသားကိုလည်း မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်တွေဖတ်ပြီး မှတ်သားလေ့လာရတယ်။ ပြီးတော့ ရှေး ဂန္ဓဝင်စာပေတွေလည်း လက်လွှတ်လို့ မဖြစ်ဘူး။ မျက်မှောက် စာရေး ဆရာ သတင်းစာဆရာတွေကိုယ်တိုင် ဂန္ဓဝင်စာပေတွေထဲက အသုံး အနှုန်းတွေကို ညှပ်ပြီး သုံးကြတယ်။ ရှေးဟောင်း အရေးအသားကို အခြေခံပြီး အသစ်ထွင်ကြတော့ အောက်ခြေခိုင်ပြီး ပြောင်မြောက်ကြ ပါတယ်။

ရုပ်ရှင်အမည်တွေမှာဆိုရင် ဂန္ဓဝင်ကဗျာတွေထဲက စာပုဒ်တွေ တွေ့ရတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့အနှစ် ၂၀လောက်က လူကြိုက်များခဲ့တဲ့ ဇာတ် ကားနှစ်ကားအမည်ကို ကြည့်ပါ။ တစ်ခုက No Man is an island နောက်တစ်ကားက For whom the bell tolls ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ စာပိုဒ်နှစ်ပိုဒ်စလုံးဟာ (၁၇ရာစု အင်္ဂလိပ်စာပေမှာ ထင်ရှားခဲ့တဲ့) John Donne ရဲ့စာထဲက ဖြစ်ပါတယ်။ ပထမဇာတ်ကားရဲ့ အဓိပ္ပါယ်က ‘လူ့လောကကြီးဟာ တစ်စပ်တည်း ဖြစ်တယ်။ လူဆိုတာ ရေပတ် လည် ပိုင်းတဲ့ကျွန်းလေးလို သီးခြားမဖြစ်နိုင်ဘူး’ လို့ ဆိုလိုတယ်။ ဒုတိယ ဇာတ်ကား ခေါင်းစဉ်ရဲ့အဓိပ္ပါယ်ကတော့ ‘အသုဘခေါင်းလောင်း (သို့ မဟုတ် ကြေးစည်သံ) ကြားရင် ဘယ်သူသေလို့လဲ တွေးမနေနဲ့ မင်း အတွက်ပဲ၊ ဘယ်သူသေတာပဲဖြစ်ဖြစ် မင်းသေတာပဲ။

အဲဒီကဗျာ ... အဲလေ အမှန်တော့ ကဗျာမဟုတ်ဘူး။ စာဆိုသူက

တရားဟော ခရစ်ယာန်သင်းအုပ်ဆရာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါ သူ့တရား
စာထဲက ထုတ်နုတ်ထားတာပါ။ မရဏာနုဿတိတရားကို သရုပ်ဖော်
ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီစာပိုဒ် အပြည့်အစုံကို ဒီဆောင်းပါးရဲ့ အဆုံး
မှာ ပေးထားတယ်။

ရှေး ဂန္ဓဝင်စာပေတွေထဲမှာ စကားလုံး ရိုးရိုးလေးနဲ့အဓိပ္ပာယ်
ပြည့်ပြည့်ဝဝရှိတဲ့ အသုံးအနှုန်းတွေ အများကြီး တွေ့ရပါတယ်။

လူကြီး လူငယ်ကြိုက် ရိုမီယိုနဲ့ဂျူလီယက် ပြဇာတ်ထဲမှာ ချစ်သူ
နှစ်ဦး ခွဲကြတဲ့အခါ ဂျူလီယက် ပြောတဲ့စကားလေးကဒီလိုပါ။ Good
night , good night, parting is such sweet sorrow. အဲဒီ
ဝါကျကို အနက်ပေးဖို့ မလိုပါဘူး။ ဒီအပတ် ဒီမျှနဲ့ ခွဲကြဦးစို့။

No man is an Island, entrie of itself, ev-
ery man is a piece of the Continten, a part of
the main.

Any man's death diminishes me, because
I am involved in Mankind;

And therefore never send to know for
whom the bell tools;
it tolls for thee.

(J. DONNE)

[၁၉၈၃၊ ဧပြီလ]

စကားအသုံးအနှုန်း

အင်္ဂလိပ်စာ လေ့လာရာမှ အတားအဆီးတစ်ခု ရှိတယ်။ စာသင် သားတွေဟာ အင်္ဂလိပ်စာ ဝါကျတစ်ခုကို တွေ့လိုက်တာနဲ့ တစ်ခါတည်း မြန်မာစကားလုံး အစားထိုးပစ်လိုက်ကြတာပဲ။ အင်္ဂလိပ်စာလုံးကို မြန် မာစကားလုံးနဲ့ ဖလှယ်ရမယ်လို့ ထင်နေတဲ့ အယူအဆကိုတော့ ဖျောက် ပစ်ကြမှ ဖြစ်မယ်။

အင်္ဂလိပ်လို ပြောရာ ရေးရာမှာလည်း မြန်မာစကားလုံးနဲ့ စီပြီးမှ အင်္ဂလိပ်စကားလုံး အစားသွင်းတတ်ကြတယ်။ ဥပမာ-‘ကြိုးစားက ဘုရားဖြစ်’ ဆိုတဲ့စကားကို Eat rope, become pagoda အဲသလို ဖြစ်ကုန်ကြတော့တာပေါ့။

ဒီပြဿနာမျိုးတွေကို အခုခေတ် အင်္ဂလိပ်စာသင်နေကြတဲ့ စာသင် သား ကြီး ငယ်တွေ ရင်ဆိုင်နေကြရတယ်။ ‘ဪ... ဘယ့်နှယ်ဖြစ်နေ ကြတာပါ့လိမ့်၊ တို့တုန်းကတော့ ဒါမျိုး တစ်ခုမှ မကြုံဖူးပါလား’ လို့ အောက်မေ့မိတယ်။

ဘယ်ကြုံဖူးပါ့မလဲ။ ငါး တန်း ခြောက်တန်းလောက်စပြီး

အင်္ဂလိပ်စာလုံးကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ပြန်အနက်ပေးတဲ့ အဘိဓာန်သုံး
ရတယ်။ ဖတ်စာထဲက စာလုံးတွေကို အဘိဓာန်မှာရှာပြီး အနက်
အဓိပ္ပါယ်တွေကို နှုတ်ထဲမှာ သွက်နေအောင် ကျက်ခဲ့ရတယ်။

ပြီးတော့ ဖတ်စာထဲက စာပုဒ်တွေကို ရှည်တဲ့ဝါကျတွေတိုအောင်
ဖြတ်၊ စာလုံးအခက်တွေကို အလွယ်စာလုံးနဲ့ အစားထိုးပြီး ပြန်ရေးရ
တယ်။ ကဗျာတွေဆိုရင် အင်္ဂလိပ်စကားပြေ ပြန်ရေးရတယ်။ အဲသလို
အတန်းထဲမှာ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ အရေးလေ့ကျင့်ရတယ်။ ‘ကိုယ်နားလည်
တဲ့အင်္ဂလိပ်စာနဲ့ပြန်ရေး’ ဆရာပေးတဲ့အမိန့်ကို နာယူခဲ့ရတယ်။ တစ်ခါ
မှ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေ မြန်မာစာလုံးနဲ့ ဖလှယ်ရတယ်လို့ မမှတ်မိပါဘူး။
‘စီ အေ တီ-ကက်’ ကြောင်၊ ‘ဒီ အို ဂျီ-ဒေါက်’ ခွေး ဆိုတာလောက်ပါပဲ။

ကိုယ်ပြောချင်တာကို မြန်မာစကားလုံးနဲ့စီပြီး စဉ်းစား၊ ထင်
ရာမြင်ရာ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေ ထည့် တလွဲချည်း ဖြစ်နေတာပဲ။ အင်္ဂလိပ်
စာလည်း မြန်မာစကားလုံးနဲ့ ဖလှယ်၊ အဓိ ပွါယ်တွေ တလွဲဖြစ်ကုန်ရော။
စာပေရေး၊ဘာသာရေး၊ဒဿနိကရေး အစရှိတဲ့ ရေးကြီးခွင်ကျယ် အရေး
တွေ ဆွေးနွေးဖို့ ထားပါဦး၊(အဲသလိုအခါ ပြောကြတာတွေလည်း အသုံး
အနှုန်းတွေ မှားလိုက်တာ ပါစင်မင်္ဂလာဖမ်းနေတာပဲ၊ နောက်မှ ရေးရဦး
မယ်) ကာလသား၊ ကာလသမီးတွေ နေ့စဉ် ထမင်းစားရေသောက် ပြော
တဲ့ စကားအသုံးအနှုန်းလေးတွေကို အမြီးအမောက်တည့်ဖို့ ဦးဆုံး လုပ်
ကြပါလို့ ပြောချင်တယ်။

ဥပမာ ဆိုပါတော့။ ကာလသားအချင်းချင်း မေးမယ်တဲ့၊ ‘ဟေ့ ...
မင်း အပျိုမလေးနဲ့တွဲတာ မမြင်ပြန်ဘူး၊ ဘာဖြစ်ကြတာလဲ’ ဒီတော့...
အမေးခံရတဲ့သူက ‘အရှည်စာဖွဲ့မပြောချင်ဘူး၊ တိုတိုပဲ(ဒီလိုပါပဲကွာ)’

လို့ ဖြေမယ်။ အဲဒီ 'ဒီလိုပါပဲကွာ' ဆိုတဲ့စကားကို အင်္ဂလိပ်လို ဘယ်လို ပြောမလဲ။ မြန်မာစကားကို အင်္ဂလိပ်စကားနဲ့ ဖလှယ်ကြည့်နေရင် တော့ မဖြစ်ပေဘူး။

တစ်ခါတုန်းက အမေရိကန် အဆိုကျော် ရုပ်ရှင်မင်းသား ဆိုတဲ့ သီချင်းတစ်ပုဒ်ရှိတယ်။ သူနဲ့ သူ့အပျိုမလေး အဆင်မပြေကြတဲ့ အကြောင်းကို ညည်းညူတဲ့သီချင်း ဖြစ်တယ်။ သီချင်းရဲ့ခေါင်းစဉ်က ...

It's just one of those things.

အဲဒီဝါကျလေးဟာ အကြောင်းကိစ္စတစ်ခုကို စကားတန်းရှည်ပြီး ဖွဲ့နွဲ့မပြောချင်၊ တိုတိုနဲ့ဖြတ်ပြီး ပြောချင်တဲ့အခါမှာ အလွန်အသုံးဝင် ပါတယ်။ ဒီဝါကျအတိုင်း နှုတ်ထဲမှာရအောင် ကျက်ထားဖို့ ကောင်း တယ်။ အကြောင်းကြုံလာရင် ဒီအတိုင်း ပြောလိုက်ရုံပဲ။

Thing ....

ဆိုတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးကို မြန်မာလို 'အရာဝတ္ထု' လို့ နားလည် ထားကြတယ်။ ဒီစကားလုံးဟာ အလွန်ပရိယာယ်များပါတယ်။

အင်္ဂလန်ပြည်ထုတ် *Daily mirror* နေ့စဉ်သတင်းစာကြီးထဲမှာ ပင်တိုင် ကာတွန်းဇာတ်ကွက်ကလေးတစ်ခု ပါပါတယ်။ ခေတ်ဆန်ဆန် ဆတ်ကော့လတ်ကော့ အပျိုမလေးအမည်က *Jane* တဲ့။ သူ့ရဲ့ နေ့စဉ် ဘဝခရီးမှာ တွေ့ရတဲ့ လုပ်ငန်းခွင်အရေး၊ လူမှုရေး၊ အချစ်ရေးတွေကို အပတ်စဉ် သရုပ်ဖော်ထားပါတယ်။ အဲဒီကာတွန်းရဲ့ ခေါင်းစဉ်က... *Diary of a bright young thing ...* ပါတဲ့။

ခေတ်ဆန်တဲ့ အပျိုမလေးကို *Bright young thing* လို့ခေါ် ထားပါတယ်။ *Sweet young thing* လို့လည်း ခေါ်နိုင်ပါတယ်။

အဲဒီစကားလုံးတွေဟာ အမောင်ကာလသားများအတွက် အလွန် အသုံးဝင်မှာပါပဲ။ မှတ်သားထားကြပါ။

'Thing' ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို အဆင်အမျိုးမျိုးနဲ့ သုံးပုံတွေ ပြပါ ဦးမယ်။ ခရီးသွားမယ် ဆိုပါတော့။ အတူတူသွားမယ့်သူတွေကို ထုပ်ကြ ပိုးကြ လုပ်ကြဟေ့ လို့ ပြောမယ်ဆိုရင် Get your things. ။

အဲသလို အလွယ်လေး ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဒီလိုဆိုတော့ လွယ် လိုက်တာပေါ့။ ကိုယ် တကယ်ပြောဖို့ အရေးကြုံတဲ့အခါကျတော့သာ ဒီလိုအလွယ်လေးဆိုတဲ့ စကားလုံးတွေ စဉ်းစားလို့ မပေါ်တာ ခက်တာ ပေါ့။

အလားတူ အခြေအနေ အဖြစ်အပျက်နဲ့ ကြုံလာတဲ့အခါ ဥပမာ- အင်းလျားကန် ရေကူးသွားမယ် ဆိုပါတော့။ Get your swimming things လို့ ပြောလိုက်ရင် မျက်နှာသုတ်ပဝါ၊ လဲစရာလုံချည် အစုံပါ သွားတာပေါ့။

ဆောင်းတွင်း မနက်စောစော လမ်းလျှောက်ကြမယ်ဆိုရင် Get your warm things လို့ ပြောလိုက်ရင် ကိစ္စပြီးတာပဲ။

ပြီးတော့ တစ်ချို့ အမျိုးသမီးတွေ ပွဲနေပွဲထိုင် သွားစရာရှိရင် ပြော တတ်ကြတယ်။

I have not a thing to wear.

တကယ်တော့ ဝတ်စရာ ဘာမှမရှိတာ ဘယ်ဟုတ်မလဲ။ ဒီပွဲလမ်း နဲ့ထိုက်တန်တဲ့ အဝတ်အထည် တန်ဆာပလာ မရှိတာ ပြောတာပေါ့။ တစ်ခါတစ်ရံ လူမှုဆက်ဆံရေးမှာ ကြုံတွေ့တတ်တာ ရှိသေး

တယ်။ ကာလ ဒေသနဲ့ မလျော်ညီတဲ့ အပြုအမူ၊ အပြောအဆိုမျိုး လုပ်
တာ ပြောတာကို တားမြစ်တဲ့စကား ပြောချင်ရင် ...

It is not the thing to say.

It is not the thing to do.

အဲသလို လွယ်လွယ်လေး ပြောလို့ရတယ်။

It is not done လို့လည်း ပြောနိုင်တယ်။

ကိစ္စတစ်ခုဟာ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ဘာမှနေရာမကျဘူး၊ ဟန်မကျဘူး
အစရှိတဲ့ သဘောမျိုးပြောချင်ရင် ...

The whole thing is impossibel.

The whole thing is a failure.

The whole thing is a foolish.

အဲသလို ဝါကျပုံစံနဲ့ လိုသလို ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဝါကျပုံစံကို မှတ်
သားထားပြီး အခြေအနေအရ လိုသလို ပြောင်းလဲပြီး ပြောနိုင်တယ်။

ဒီစကားကို ဗဟုဝစ်ကိန်း things လို့သုံးတဲ့အခါမှာ အခြေအနေ
အဖြစ်အပျက်တစ်ခုကို ရည်ညွှန်းပြောဆိုရာမှာ ဒီလို သုံးနိုင်ပါတယ်။

How are things?

Things are getting better.

Things are getting wrose.

အင်္ဂလိပ်စာ သင်ကြားလေ့လာရာမှာ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေကို မြန်
မာစကားလုံး အစားမထိုးဘဲ ဖြစ်နိုင်အောင် ကြိုးစားဖို့ အရေးကြီးပါ
တယ်။ ဒီနေရာမှာ ‘ဘာသာပြန်ပညာရပ်’နဲ့ လုံးဝမဆိုင်ပါဘူး။ အဲဒီ
ပညာက သူ့ဟာသူသပ်သပ် သူ့နည်းသူ့ဟန် ရှိပါတယ်။

ပြီးတော့ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ရေးထားတဲ့ဝါကျတွေ၊ စကားလုံးတဲ့ တွေကို မြန်မာစကားနဲ့ မဖလှယ်ကြဖို့ ထပ်ကာထပ်ကာ ပြောရတာက မြန်မာစကား ဝေါဟာရ ဆင်းရဲတယ်လို့ မဆိုလိုဘူး။ ဘာသာစကား တစ်ခုကနေပြီး အခြားဘာသာစကားတစ်ခု ပြန်ထားတဲ့စာကို ဖတ်ရ တာ ပန်းထိုးတားတဲ့ အဝတ်စကို ပြောင်းပြန်ကြည့်ရသလိုပဲတဲ့။

ဒါကြောင့် သူ့အရှိအတိုင်း ကြည့်တတ်ဖို့ ပြောင်းပြန် မကြည့်မိ အောင် ပြောရတာပါ။

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၃၀ လောက်က အင်္ဂလိပ်ဆရာမကြီး Ethel Manin မြန်မာပြည်ရောက်လာတယ်။ မြန်မာ ကကြိုးကကွက် တွေကို လေ့လာကြည့်ရှုတယ်။ ကဗျာလွတ်ကစပြီး မဟာဦးချ ယိုး ဒယားဟန်၊ အကတွေကို အလွန်ပဲ သဘောကျပြီး ဒီအကြောင်းကို ဆောင်းပါး ရေးခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဆောင်းပါးရဲ့ခေါင်းစဉ်က ...

A thing of beauty ပါတဲ့။

ဒီစကားလုံးတဲ့လေးတွေဟာ လွယ်လွယ်လေးနဲ့ ရွတ်ဆိုရတာ လည်း သာယာငြိမ်ညောင်းပါတယ်။ အလွန် လှပသိမ်မွေ့တဲ့အနက် အဓိပ္ပါယ် ကိုဆောင်ပါတယ်။

ဒီစကားလုံးတွေဟာ စာရေးဆရာမကြီးရဲ့ ကိုယ်ပိုင်မဟုတ်ပါဘူး။ ၁၉ရာစု ခေတ်ထဲမှာ အလွန်နာမည်ကြီးတဲ့ ကဗျာဆရာ John Keats ရဲ့ကဗျာထဲက စာပိုဒ်ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့မူရင်းဝါကျအပြည့်အစုံက ...

A thing of beauty is a joy forever ပါတဲ့။

ဂန္ထဝင်စာပေ၊ စကားပြေ၊ ကဗျာ၊ ပြဇာတ်တွေထဲမှာ ကျက်စားတဲ့ သူတစ်ဦးဆိုရင် အဲသလို စကားတွေဟာ ကိုယ့်နှုတ်ထဲမှာ အာဂုံဆောင်

မိတယ်။ အသည်းနှလုံးထဲမှာလည်း ကိန်းအောင်းနေတယ်။ အကြောင်း ရယ်လို့ရှိလာရင် ဒီစကားတွေဟာအဆင်သင့် စီကာစဉ်ကာ ထွက်လာ တာပေါ့။

မြန်မာစာကို ပြောင်ပြောင်မြောက်မြောက် ရေးတတ်တဲ့သူတွေ လိုက် မေးကြည့်ပါလား။ ဦးဩဘာသရဲ့ စကားပြေ၊ ဦးပုညရဲ့ ပြဇာတ် တွေ၊ အခြား စာဆိုကြီးတွေရဲ့ ကဗျာတွေကို နှုတ်ထဲမှာ မြဲနေအောင် ဆောင်ထားကြတဲ့သူတွေချည်းပါပဲ။ ဘယ်ဘာသာစကားပဲ တတ်ချင် တတ်ချင် စာဖတ်ရမယ်၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စာဖတ်ရမယ်၊ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖတ်ရမယ်၊ ဒါပါပဲ။ ဒီနည်းအပြင် အခြားနည်း မရှိပါဘူး။ ဒီ လိုပဲ ဓာတ်ပြားဟောင်းကြီးကို ဂျလစ် ဂျလစ်မြည်အောင် ပြန်ဖွင့်ရပြန် ပြီပေါ့။

'Thing' ဆိုတဲ့စကားကို ဂန္ထဝင်စကားပြေတစ်ခုမှာ သုံးထား ပုံလေး တင်ပြလိုက်ရဦးမယ်။ ဒီစာပုဒ်ရဲ့အနက် ကို နားလည်ဖို့က မည် သည့်နေရာမှာ မည်သူက မည်သူ့ကို မည်သည့်အကြောင်းနဲ့စပ်ပြီး ပြော ခဲ့ပုံကို သိဖို့လိုသေးတယ်။

ဒီစာပိုဒ်က Charles Dickens ရဲ့ A Tale of two Cities ဝတ္ထုထဲက ဖြစ်ပါတယ်။ ဝတ္ထုဇာတ်လိုက် Sydney Carton ဆိုတဲ့ သူက အရက်သမား လူပေလူတေဖြစ်တယ်။ သူချစ်တဲ့ ကလေးမလေး က တခြားတစ်ယောက်နဲ့ လက်ထပ်သွားတယ်။ တစ်ခါ တော့ သူ့တို့သုံးယောက် ပြင်သစ်ပြည်မှာ သွားဆုံကြတယ်။

ဆုံပုံကလည်း ဟန်မကျလိုက်တာ လွန်လို့။ ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး အရေးတော်ပုံကြီးထဲမှာ မြင်ကရာသူကို ဖမ်းပြီး ခေါင်းဖြတ်စက်နဲ့ သတ်

ပစ်နေတဲ့ ဥပဒေမဲ့ ခေတ်ကြီးထဲမှာပေါ့။ ဒီတော့ ကလေးမရဲ့ ခင်ပွန်း သည် အဖမ်းခံရတယ်။ ခေါင်းဖြတ်စက် စင်မြင့်ပေါ်မှာ တင်ပြီး သတ်ဖို့ အမိန့်ချတယ်။ ဒီတော့ Sydney Carton ကလည်း ထောင်ထဲမှာ အတူရှိနေတယ်။ ကလေးမလေးက သူ့ခင်ပွန်းကို နောက်ဆုံးတွေ့ခြင်း လာတွေ့၊ ငိုကြွေး အဆွေးတွေ ပိုနေတာ မြင်တယ်။ ဒီတော့ စီရင်ချက် အတိုင်း ဟိုလူခေါင်း ဖြတ်ခံရမယ့်နေ့မှာ Sydney Carton က လူချင်းလဲ အသေခံပြီး သူ့ချစ်သူရဲ့ ခင်ပွန်း ရဲ့အသက် ကယ်လိုက်တယ်။

Sydney Carton ခေါင်းဖြတ်စက် စင်မြင့်ပေါ်ကိုတက်တဲ့အခါမှာ သူ့နှုတ်က ပြောတဲ့စကားက It's a far, far better thing that I do than I have ever done before ပါတဲ့။ ဒီဝါကျလေးကို အခေါက်ခေါက် နှုတ်ထဲမှ ရွတ်ပြီး ပြုံးနေလိုက်စမ်းပါ။ အနက်အဓိပ္ပာယ် ကို တစ်စုံစီမံတွေးပြီး တရေးရေးပေါ်လာလိမ့်မယ်။ ဒီစာကြောင်းထဲမှာ အဘိဓာန်ကြည့်ရမယ့် စာလုံးတစ်လုံးမှ မပါပါဘူး။

ဒီတစ်ပတ် ဒီမျှသာ ....။

[၁၉၈၃-မေလ]

ဘာသာစကား ကျွမ်းကျင်မှု

တစ်ခါတုန်းဆီက (လွန်ခဲ့တဲ့သုံးလေးနှစ်ဆီက ထင်ပါရဲ့) ရန်ကုန် မြို့၊ ကူရှင်ဟောမှာ ခရစ်ယာန်လူငယ် စာပေအသင်းသား၊ သူတွေရဲ့ ရှေ့မှာ စာပေအကြောင်း ဟောပြောခဲ့ရဖူးတယ်။ အဲဒီတုန်းက အစ်မကြီး ဒေါ်ကက်သလင်းခင်ခင်က သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ စာရေးချင်တဲ့ လူငယ်ကလေးတွေကို နည်းလမ်းပေးစေချင်တယ် ဆိုတဲ့ ဆန္ဒရှိတယ်ဆိုတာ သိရတယ်။

အဲဒါနဲ့ စာရေးချင်ရင် ရှေးဦးစွာ ဘယ်ဘာသာစကားနဲ့ ရေးမယ် ဆိုတာ ကိုယ့်ဘာသာ ကိုယ် ဆုံးဖြတ်ထားရမယ်။ မြန်မာလို ရေးမှာလား၊ အင်္ဂလိပ်လို၊ ပြင်သစ်လို၊ ဟိန္ဒူစတာနီလို ဘယ်ဘာသာနဲ့ရေးမှာလဲ။

ဘယ်ဘာသာ စာပေစကားနဲ့ ရေးမယ်ဆိုတာ ဆုံးဖြတ်ပြီးရင် ကိုယ် အသုံးပြုမယ့် ဘာသာစကားကို ကြေကြေညက်ညက် ကျွမ်းကျင်အောင် လုပ်ရလိမ့်မယ်။ အဲဒါ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ၊ အဲဒီ ကိုယ်အသုံးပြုမယ့် ဘာသာစကားနဲ့ ရေးထားတဲ့ ဂန္ထဝင်စကားပြေ၊ ပျို့ကဗျာ၊ လင်္ကာတွေကို နှံ့နှံ့စပ်စပ် ဖတ်ရမယ်။ ကိုယ့်စိတ်ထဲ တွေ့လာတဲ့စာအုပ်ကို ထပ်ကာ

ထပ်ကာ ဖတ်ရမယ်။ နှုတ်ထဲမှာ ဆောင်ထားပြီး အလွတ် ရွတ်ဆိုနိုင် သည်အထိ ထပ်တလဲလဲ ဖတ်ရမယ်။

ဥပမာ - မြန်မာစာ ဘာသာစကားနဲ့ ရေးမယ်ဆိုရင် ဇာတ်ကြီး ဆယ်ဘွဲ့၊ ၅၅၀ နိပါတ်၊ ဇိနတ္ထပကာသနီ အဲဒီစာတွေကို ကြေညက် အောင် ဖတ်ရမယ်။ ဒါက စကားပြေပဲရှိသေးတာ။ ပျို့ကဗျာတွေလည်း ဖတ်ရဦးမယ်။ အဲသလို ဖတ်ထားမှ ဒီဘာသာစကားနဲ့ သုံးပြီး ရေးရာမှာ ဆေးစက်ကျရာ အရပ်ဖြစ် ပြောင်မြောက်အောင် ရေးနိုင်တယ်။

အဲသလိုပဲ အစချီပြီး ပြောလိုက်ပါတယ်။ ပရိသတ်က ခရစ်ယာန် လူငယ်တွေပဲ။ ဘယ်လိုပရိသတ်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီစကားပဲ ပြောရမှာပါ။ ပြီး တော့ ဆက်ပြောရပါတယ်။

စာရေးသူဟာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို အသုံးပြုရေးသားနိုင်ချင် လို့ ဒီဘာသာစကားကို ကျွမ်းကျင်အောင် (ရိတ်စပီးယားရဲ့ ပြဇာတ် ကဗျာတွေနဲ့) ခရစ်ယာန်သမ္မာကျမ်းစာကို ကြေညက်အောင် ဖတ်ခဲ့ဖူး ပါတယ်လို့ ပြောရပါတယ်။

ဒါနဲ့ပဲဆက်ပြီး သမ္မာကျမ်းစာထဲက ကဗျာစာပိုဒ်အချို့ကို မှတ်မိ သမျှ ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ပြလိုက်ရသေးတယ်။ အထူးသဖြင့် ဆောလမုန် ဘုရင်ရဲ့ သီချင်းတွေပေါ့။ လူငယ်ကြိုက် မေတ္တာဘွဲ့တွေလည်း ရသ အပြည့်ပါပါတယ်။

အဲဒီသီချင်းတွေဟာ မင်္ဂလာဦးအချိန်မှာ သတို့သမီးနဲ့ သတို့သား စုံတွဲ သီဆိုကြတဲ့သီချင်းတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါလေးတွေကို ပြန်ဖောက် သည် ချရဦးမယ်။

သတို့သားက သတို့သမီးကို ခေါ်လိုက်တဲ့ သီချင်းက ဒီလိုပါ ...
 Rise up, my love, my fair one, and come away
 For, lo , the winter is past,
 The rain is over gone
 The flowers appear on the earth
 The time of the singing birds is come.,
 And the voice of the turtle is heart in our land.

(Lo = Look, turtle = turtle - dove)

အဲဒီကဗျာသီချင်းကို ဘာသာပြန်မပေးပါရစေနဲ့၊ ဘာသာလည်း ပြန်မကြည့်ကြဘဲ အရသာခံကြပါ။ ပန်းထိုးထားတဲ့အဝတ်စကို အလှသာ ကြည့်ကြပါ။ ဒီကဗျာထဲမှာ စာလုံးအခက် မပါပါဘူး။ နည်းနည်းပါး ပါးစိမ်းနေမယ်ထင်တဲ့ စာလုံးကို အင်္ဂလိပ်လို အနက်ပေးထားပါတယ်။

ပြီးတော့ ဒီသီချင်း နောက်ဆုံးစာကြောင်းမှာ turtleဆိုတဲ့စကား ဟာ စာရေးသူကိုပဲ အတော်တွေဝေသွားစေတယ်။ ဒီစာလုံးရဲ့အဓိပ္ပာယ်ကို ‘လိပ်’သတ္တဝါလို့ နားလည်ထားတယ်။ အခုတွေ့ရတာက ရှေးက သွားတဲ့စာကြောင်းမှာလည်း ငှက်တွေ သီချင်းတေးသီနေကြတယ်လို့ ပါပါတယ်။ ပြီးတော့ turtle ရဲ့ အသံလည်း ကြားရတယ်ဆိုတော့ တွေးရခက်ကြီးပါလား။

‘လိပ်’ သတ္တဝါရဲ့ အသံဆိုပြန်တော့လိပ်က အသံထွက်ပြီး သီချင်း ဆိုနိုင်တယ်ပဲ ထားပါဦးတော့၊ သာယာနာပျော်ဖွယ် ရှိပါ့မလား။ နှလုံး ကိုပွားစေတဲ့အသံမျိုး လိပ်က ထွက်လာနိုင်ပါ့မလား။

ဒါနဲ့ စကားလုံးရဲ့အခြေအမြစ်ကို လိုက်ကြည့်ရတယ်လေ။ ဒေါက်

တာ ဂျပ်ဆင် ဘာသာပြန်ထားတဲ့ စာမှာတော့ ချိုးငှက်လို့ တွေ့ရတယ်။ ဘယ့်နှယ်လဲ 'လိပ်'ကနေပြီး ချိုးငှက်ဖြစ်ရတာတော့ မဟုတ်သေးပါဘူးလို့ ထပ်ရှာဖွေကြည့်တော့မှ turtle ဆိုတဲ့စကားလုံးက turtle-dove ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို အတိုကောက် ရေးထားတာကိုး။ အဲဒီစကားလုံးက သိသားပေါ့။

အဲဒီချိုးငှက်မျိုးက မြန်မာစာပေမှာ ရွှေဟင်္သာမောင်နှံ လည်ချင်း ယှက်ဆိုသလို တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အလွန်ချစ်တဲ့ ငှက်မျိုး၊ သူတို့ရဲ့မေတ္တာဘွဲ့တေးများကလည်း အလွန်သာယာနာပျော်ဖွယ်ရှိဆိုပဲ။ ဒီလိုဆိုတော့ ဒီကဗျာအဖွဲ့အနွဲ့ အတော်လှပသွားတာပေါ့။ လိပ်ဆိုတဲ့ အကောင်လို့ သာ နားလည်ရရင်တော့ ခက်ရချေရဲ့။

ဒီလိုကဗျာမျိုးကို စာအုပ်ထဲမှာ ကူးပြီး ထပ်တလဲလဲ အသံထွက်ဖတ်ရတာ အလွန်အရသာရှိပါတယ်။

ပြီးတော့ ဆောလမုန်ဘုရင်က သူ့ သတို့သမီးရဲ့အလှကို ဖွဲ့ထားတာတွေဟာလည်း အလွန် စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းပါတယ်။ ဆော်လမုန်ဘုရင်ဆိုတာ ဉာဏ်ပညာနဲ့လည်း ပြည့်စုံတယ်၊ စစ်မက်ရေးရာမှာလည်း လက်ရုံးရည် သတ္တိကလည်း သူမတူအောင် စွမ်းပါတယ်။ သူ့ ချစ်သူ အမျိုးသမီးရဲ့အလှကို ဖွဲ့ထားတာက ဒီလိုပါ။

I have compared thee, o my love.

To a steed in Pharaoh's chariots.

အမျိုးသမီးရဲ့ တင့်တယ်ပုံကို အီဂျစ်ပြည့်ရှင် ဖာရိုဘုရင် စီးတဲ့ ရထားမှာ 'က'ထားတဲ့ မြင်းချောကြီးနဲ့ နှိုင်းထားပါတယ်။

စစ်မက်မှာ မွေ့လျော်တဲ့ ဘုရင်ဆိုတော့ ချစ်သူကို ဖွဲ့ရာမှာ ဒီလို ရဲရဲရင့်ရင့် ဖွဲ့တာပေါ့လေ။’

ပြီးတော့ ဆာပါပဝါ ခြုံထားတဲ့ သတို့သမီးရဲ့ မျက်နှာရဲ့ အလှကို ဖွဲ့ဆိုထားတာတော့ ဒီလို တွေ့ရပါတယ်။

Thy lips are like a thread of scarlet

And thy mouth is comely

Thy temples are like a piece of pomegranate.

Behind thy veil

Thy! neck is like the tower of David builded for an armoury,

Whereon there hang a thousand bucklers,

All the shields of mighty men.

(Comely -Beautiful, pomegranate= သလဲသီး)

ဒီကဗျာမှာလည်း စာလုံးတွေ မခက်ပါဘူး။ ဆာပါပဝါ ခြုံထားတဲ့ သတို့သမီးရဲ့ နားထင်နှစ်ဖက်ဟာ သလဲသီးနဲ့တူတယ်ဆိုတော့ ပန်းနုရောင်၊ အဖြူရောင် ကြည်လင်တောက်ပနေတယ်လို့ ဆိုလိုတာလား၊ ဒါမှမဟုတ်လည်း ကျောက်မျက်ရတနာတွေ ဆင်ထားတာပဲဆိုလိုသလား တွေးစရာပေါ့။ ဘယ်လိုဖြစ်ဖြစ် လှတာပါပဲ။

ပြီးတော့ သတို့သမီးရဲ့ လည်တိုင်ကြော့လေးကို (ဆော်လမုန်ဘုရင်ရဲ့) ဘိုးဘေးလောင်းတော် ‘ဒေးဗစ်’ ဘုရင်ကြီး ဆောက်လုပ်ထားတဲ့

လက်နက်တိုက် မျှော်စင်ကြီးနဲ့ နှိုင်းတယ်။ အဲဒီမျှော်စင်ကြီးမှာသူရဲ
ကောင်းတွေရဲ့ ဓားတွေ၊ ဒိုင်းလွှားတွေ ချိတ်ထား ဆိုပဲ။

ဒီတော့ သတို့သမီးရဲ့လည်တိုင်ကြော့မှာ ဆွဲထားတဲ့ ဘယက်ဒွါ
ဒရာတွေကို မျှော်စင်ကြီးမှာ ချိတ်ထားတဲ့ ဓားတွေ၊ ဒိုင်းလွှားတွေနဲ့ နှိုင်း
ထားတာ ထင်ပါရဲ့။

ပြီးတော့ ဆော်လမုန်ဘရင်ကြီးက သတို့သမီးရဲ့အလှဟာ သူ့ကို
လွမ်းမိုးသွားပုံကို ဒီလိုဖွဲ့ပါတယ်။

Thou art beautiful'o my love as Tirza,
Comely as jerusalem.
Terrible as an army with banners
Turn away thine eyes from me,
For they have overcome me.

[Banners=flags]

သတို့သမီးရဲ့အလှကို အဲဒီခေတ်က စည်ကားလှပတဲ့ ဂျေရုဆလင်
အစရှိတဲ့ မြို့တော်ကြီးများရဲ့ တင့်တယ်ပုံနဲ့ နှိုင်းထားပါတယ်။ အောင်လံ
တလူလူနဲ့ချီတက်လာတဲ့တပ်မတော်ကြီးနဲ့နှိုင်းထားပါတယ်။ သတို့သမီး
ရဲ့အလှဟာ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ အလှမျိုးပါတဲ့၊ ပြီးတော့ ဆော်
လမုန်ဘရင်ဟာ သတို့သမီးရဲ့ အလှကျက်သရေကို လက်နက်ချ အရှုံး
ပေးပါပြီဆိုတဲ့ သဘောသက်ရောက်စေပါတယ်။

မေတ္တာဘွဲ့တေးကဗျာဆိုပေမယ့်လည်း ဖွဲ့ဆိုတဲ့သူက စစ်မက်ကို
လိုလားတဲ့ ဘုန်းရှင်ကံရှင်ဘုရင်ဆိုတော့ ရတီဆိုတဲ့ ချစ်မှုကြိုက်မှုရသ

ထဲမှာ ဥဿဟရသ ရဲရင့်ခြင်း၊ အံ့ဩခြင်းရသတွေ အပြည့်အဝနဲ့ မင်း ပီပီဖွဲ့ထားတာဟာ မှတ်သားစရာ ကောင်းပါတယ်။

အခု တင်ပြထားတာ ဆော်လမုန်ဘုရင်ရဲ့ မေတ္တာတေးဘွဲ့တွေ အကုန်မဟုတ်သေးပါဘူး၊ ဒီကဗျာတွေ အရသာတွေရင် သမ္မာကျမ်းစာ ကို ရှာဖတ်ကြည့်ကြပါ။ နှစ်သက်ကြည်နူးစရာတွေ တွေ့ပါလိမ့်မယ်။
ဒီတစ်ပတ် ဒီမျှသာ ...။

[၁၉၈၃၊ ဇွန်လ]

စာပေဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများ

ခုတလော ‘နေရာတကာအင်္ဂလိပ်စာ’ ဆိုတဲ့ သတင်းခေါင်းစဉ်ထဲမှာ ပါတဲ့အတိုင်းပါပဲ။ အင်္ဂလိပ်စာက အရေးကြီးနေတော့ ဒီအကြောင်းပဲ ဦးတည်ရေးနေရတာပဲ။

အခုရေးနေတဲ့ ဆောင်းပါးတွေဟာ ကျောင်းသား စာသင်သားကလေးတွေအတွက်ချည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ‘အင်္ဂလိပ်စာတတ်’ လို့ အမည်ခံ အသိအမှတ်ပြုခံထားကြတဲ့ လူလတ်ပိုင်းတွေအတွက်ပါ ရည်ရွယ်ပါတယ်။

တစ်နေ့ကပဲ နာမည်ရ စာရေးဆရာ၊ ဘာသာပြန်ဆရာတစ်ယောက်နဲ့ တွေ့ပါတယ်။ သူဟာ အင်္ဂလိပ်စာတတ် လူတန်းစားပါပဲ။ နိုင်ငံခြားမှာလည်း သွားပြီး အလုပ်လုပ်ဖူးတယ်။ သူက ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပဲ ပြောပါတယ်။

“အစ်မကြီးရေ... ဟိုတလောက ‘ရှဲဒိုး’ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်း မှားနေတယ်ဆိုတာ အစ်မကြီးဆောင်းပါးဖတ်မှ သိရတယ်၊ တော်ပါသေးရဲ့ဗျာ။ သိတတ်တဲ့လူတွေရှေ့မှာ ရှဲဒိုးလို့ မပြောမိသေးဘူး၊ ပြောမိရင်တော့

အရှက်ကို ကွဲမှာပဲ။ အဲသလို အသုံးအနှုန်းလေးတွေကြောင်း များများ ရေးပေးပါ အစ်မကြီးရယ်’ တဲ့။

အိမ်း... ကောင်းလေစွ။ စာရေးဆရာဆိုတာ ဒီလိုစကားမျိုးပဲ ကြား ချင်နေတာ။ ဒါမျိုးကြားလိုက်ရမှ ရေးအားရှိတာပေါ့။ ကျေးဇူးပါပဲ။

ခုတလော စာရေးဆရာတွေ အတိုင်းတိုင်း အပြည်ပြည်က ဘဝတူ စာရေးဆရာ စာပေသမားတွေနဲ့တွေ့။ စာပေအကြောင်း ပြောကြဆိုကြ ရတယ်။ တချို့ နိုင်ငံခြားကသူတွေကလည်း မြန်မာစကား တတ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတွေ ညှပ်ပြောနေကြတာပဲ။ ကိုယ့် အချင်းချင်း ပြောတာတောင် အင်္ဂလိပ်စကားလေးတွေတော့ ထည့်ပြော နေကြတာပဲလေ။

အဲသလို ‘သူ့ခေတ်နဲ့သူ့အခါ ယူလို အိုင်လို ပြောနိုင်မှ ကျော်စော ပေသမောင်’ဆိုတဲ့ မကြည်အောင် သီချင်းလိုပေါ့။ တစ်လုံးတစ်လေ ညှပ် ညှပ်သုံးကြရာမှာတောင် မှားနေ ချော်နေတာ တွေ့ရတယ်။ ဘာသာခြား စကား ပြောတာပဲ။ မှားတဲ့အခါလည်း မှားမှာပေါ့။ ရှက်စရာတော့ မဟုတ် ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲသလိုအသုံးအနှုန်း တလွဲတချော် ပြောမိတော့ ကိုယ် ပြောချင်တဲ့အဓိပ္ပာယ် မပေါ်ဘဲ ဖြစ်မယ်။ ကိုယ့်စကားဟာ မထိရောက် ဘူး၊ အင်အားမရှိဘူး၊ အဲဒါတော့ နစ်နာတာပဲ။

ဥပမာ - စာရေးဆရာတွေ စာပေအကြောင်း ဆွေးနွေးတဲ့အခါမှာ ‘သင်ရဲ့ ဘဝခံယူချက် ဘယ်လိုရှိသလဲ၊ ဘဝနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဒဿနိက အတွေးအခေါ်က ဘယ်ပုံစံမျိုးလဲ’ ဆိုတဲ့အကြောင်းက ပါလာတတ် တယ်။ အဲဒီအခါမျိုးမှာ အင်္ဂလိပ်စကားညှပ်ပြီး Philosophy ဆိုတဲ့ စကား လုံး သုံးကြတယ်။ အဲဒါက ဟုတ်ပါပြီ။ Life ဘဝဆိုတဲ့ စကား

နဲ့ဆက်စပ်ပြီး သုံးတဲ့အခါမှာ သဒ္ဒါနည်းအရ ဝိဘတ်ထည့်ရတယ်။
Philosophy of Life လို့ သုံးရတယ်။ အဲဒါကို Philosophy on
Life လို့ပြောမိရင် ဝိဘတ်အသုံးမှားသွားတာပေါ့။ ဝိဘတ်တစ်လုံး
အသုံးဆိုတာ သူ့နေရာနဲ့သူ တရားသေသဘော ရှိပါတယ်။

ကျောင်းတုန်းကများ စာစီစာကုံး ရေးတဲ့အခါမှာ အဲဒီလိုများ
ဝိဘတ်အသုံးမှားလိုက်ရင် ဆရာက ယောကျ်ားလေး ၃၀ ကျော်ထဲမှာ
မိန်းကလေးဆိုတာ နှစ်ယောက် သုံးယောက်ပဲ ရှိလိုများ ညာမယ် မထင်
နဲ့၊ မျက်ရည်တွေတွေကျအောင် ကြိမ်းမောင်းဆူဆဲတော့တာပဲ။ Ho-
pelessly bad, you duffer လို့ ကိုယ်တစ်ယောက်တည်း သီးခြား
ကြိမ်းမောင်းပြီးလို့ အားမရသေးဘူး၊ တစ်တန်းလုံးကို ဝါးလုံးရှည်နဲ့
သိမ်းပြီး ဆူပြန်ပါရော ။ You, a pack of duffers, all of you
အဲသလို ဆဲဆူသံတွေ ကနွေထိ နားထဲက မထွက်ပါဘူး။ ကဲ... ဆရာ
သခင် ကျေးဇူးရှင်ကြီးတို့ရေ၊ ဆရာတို့ရဲ့ တပည့်ငတုံး duffer ကများ
သူများတွေ အပေါ်မှာ ဆရာလုပ်နေပြန်ပြီ၊ လာမြင်လှည့်ပါဦး လို့သာ
ဟစ်လိုက် ချင်တော့တာပါပဲ။

ပြီးတော့ စာပေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဝေါဟာရ စကားလုံးတွေ အများ
ကြီး ရှိပါတယ်။ စကားတစ်လုံးနဲ့တစ်လုံးဟာ အရောင်အသွေး ပုံစံချင်း
မသိမသာ ကွဲကြပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ သူ့နေရာနဲ့သူ အကွက်ကျ သုံး
ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

စာပေရေးရာမှာ သုံးနေကြတဲ့ စကားလုံးတွေထဲမှာ ယေဘုယျ ကျ
ပြီး အရင်းခံ အခြေခံစကားလုံးတွေကတော့ Story, Short Story,
Novel Play, Article, Essay ဆိုတဲ့ စာလုံးတွေပါပဲ။ တစ်ခါတုန်း

က Historical Story လို့ တစ်ဦးက သုံးတာ တွေ့ဖူးပါတယ်။ သဒ္ဒါ နည်းနဲ့ မမှားပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဒီလို မသုံးရပါဘူး။ အဲသလိုသုံးရင်ကိုယ် ဆိုလိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ် မရောက်ရုံမက ဘာအဓိပ္ပါယ် ဘာမှကို မထွက်ပါ ဘူး။ ဒီနေရာမှာ Story လို့ သုံးတာနဲ့ အမှန်တကယ် မဟုတ်၊ ပုံပြင်လို့ တစ်ထစ်ချ ယူလို့ မရသေးပါဘူး။ ဒတ်ချ် စာရေးဆရာကြီး Van Loon ရေးတဲ့ လူ့သမိုင်းစာအုပ်ကို The Story of Mandkind လို့ ခေါင်းစဉ် တပ်ထားတာ တွေ့ရတယ်။ စာအုပ် အမည်တွေထဲမှာ The Story of World War II ဆိုတာတွေ၊ The Story of Radium, The Story of penicillin လို့ ခေါင်းစဉ်တပ်တဲ့ သိပ္ပံဆောင်းပါးတွေလည်း တွေ့ဖူးပါတယ်။

သမိုင်းဝင် အဖြစ်အပျက်လို့ ပြောချင်ရင် Historical Event လို့သုံးရတယ်။ သမိုင်း နောက်ခံထားပြီး စိတ်ကူးနဲ့ ဖန်တီးရေးတာမျိုး ကို Historical Fiction လို့ခေါ်ရတယ်။ Historical Novel လို့ ခေါ်ရင် သမိုင်းကြောင်းနောက်ခံထားပြီး ဝတ္ထုပုံစံနဲ့ ရေးတာမျိုးကို ဆို လိုတယ်။ Historical Fiction လို့ဆိုလိုက်တော့ သမိုင်းနောက်ခံ ထားပြီး စိတ်ကူးနဲ့ ဖန်တီးရေးတဲ့အခါမှာ ဝတ္ထုတိုရှည်ပုံစံ၊ ပြဇာတ်ပုံစံ၊ ကဗျာပုံစံ၊ စာပေပုံစံ အမျိုးမျိုးနဲ့ ရေးတာတွေ အားလုံးပါသွားတယ်။ Fiction ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရစကားရဲ့ အဓိပ္ပါယ်က ကျယ်ဝန်းပါတယ်။ သူ့ကိုအခြေခံထားပြီး Fiction အမျိုးအစားတွေ ခွဲခြားပြီး သုံးရာမှာ Historical Fiction, Science Fiction, Detective Fiction ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရတွေ ပွားလာပါတယ်။

ဝတ္ထုရှည်ဆိုရင် Novel လို့ခေါ်တာတော့ သိကြတယ်။ Histori-

cal Novel လို့ သုံးပေမယ့် Science Novel လို့မသုံးဘဲ Science Fiction လို့ သုံးတယ်။ ဒါတွေက တရားသေ မှတ်ရတာတွေပါ။

Novel အမျိုးအစားတွေကလည်း အများကြီး ရှိသေးတယ်။ Picaresque Novel ဆိုတာ ‘ချဉ်ပေါင်ရွက်သည် မောင်မှိုင်း’တို့၊ ‘ခင်မြင့်ကြီးဝတ္ထု’မျိုးကို ခေါ်တာပါ။ ဒီလောက်ဆိုရင် အဓိပ္ပာယ် ရှင်းပါတယ်။

Gothic Novel ဆိုတဲ့ အမျိုးအစားကတော့ ရှေးရှေးကလည်း ခေတ်စားတယ်။ ခုအထိလည်း ခေတ်စားတုန်းပဲ။ အဲသလို ဝတ္ထုတွေထဲမှာ အချစ်ဇာတ်လမ်းလည်းပါတယ်၊ သည်းထိတ်ရင်ဖို ကြောက်စရာတွေလည်း ပါတယ်၊ စုံထောက်ဆန်ဆန် အခန်းလည်းပါတယ်၊ ဘာဖြစ်ဘာမှန်းမသိ လျှို့ဝှက်တဲ့အကွက်တွေလည်း ပါတယ်။ တစ်ခါတုန်းက တက္ကသိုလ် ဘုန်းနိုင်ရေးတဲ့ ‘နွေကန္တာဦး’ဝတ္ထုမျိုး၊ ‘မိုးညအိပ်မက်ဖြူ’ လို့ ဝတ္ထုမျိုး ဟာ Gothic ဆန်တဲ့ဝတ္ထုတွေပေါ့။

အခု မျက်မှောက်ခေတ်ထဲမှာ Daphne du Maurier နှင့် Victoria Holt တို့ဆိုရင် အဲဒီဝတ္ထုမျိုး သိပ်အရေးကောင်းတာပဲ။ ဝတ္ထုမြင်ကွင်းဒေသကိုက လူသူမနီးတဲ့ ပင်လယ်ကမ်းခြေ၊ ကျောက်ကမ်းပါးပေါ်မှာ ဆောက်ထားတဲ့ ရှေးဟောင်း အိမ်အိုကြီး၊ လေတွေက တိုက်လိုက်တာ အိမ်ကို သိမ့်သိမ့်တုန်လို့။ ဒီလိုမဟုတ်လည်း ခရောင်းဆူးပင်တွေ ဖုံးလွှမ်းတဲ့ လွင်တီးခေါင်ကြီးမှာ အထီးတည်း အိမ်အိုကြီး။ မိုးတွေကလည်းရွာ၊ မှောင်မည်းလို့၊ အိမ် ပြတင်းပေါက်တွေကလည်း တဂျိုးဂျိုးနဲ့၊ ဒီအထဲ မိန်းကလေးတစ်ယောက် ရဲ့ အော်သံကိုကြားရ၊ အဲဒါမျိုးတွေပေါ့လေ။ ခုလို မိုးတွင်းအခါမှာ အပြင်က မိုးတွေသည်းနေတုန်း အိမ်

ထဲမှာ ကွေးပြီး ဖတ်လို့ သိပ်ကောင်းတာပေါ့။ တစ်နေ့ကပဲ အဲဒီဝတ္ထု မျိုးကို ရေဒီယိုပြဇာတ်အဖြစ်နဲ့ ဘီဘီစီမှာ နားထောင်လိုက်ရသေးတယ်။

ဝတ္ထုတိုရှည်ပြဇာတ် အကျုံးဝင်တဲ့ fiction ရေးသားကြရာမှာ Allegory ဆိုတဲ့ ပုံစံ ရှိသေးတယ်။ စာရေးဆရာက သူပြောချင်တာ တွေကို ဇာတ်ဆောင်တွေ ဖန်တီးပြီး သရုပ်ဖော်တာပဲ။ ကိုလိုနီခေတ် တုန်းက ဆရာကြီး မဟာဆွေရေးတဲ့ ‘တို့မေမေ’ ဝတ္ထုဟာ Allegory ဖြစ်တယ်။ ဇာတ်လမ်းက ဥစ္စာ ပစ္စည်းချမ်းသာတဲ့ မုဆိုးမ ဒေါ်မာမာကို ဦးအင်းဆိုတဲ့ လူကြီးက မသမာဉာဏ်နဲ့ လှည့်စားပြီး ယူတယ်။ ရှိတဲ့ပစ္စည်းကို ဦးအင်းနဲ့ သူ့ သားတွေက လက်ဝါးကြီးအုပ်ပြီး ဒေါ်မာမာရဲ့သားတွေကိုတော့ အစေ အပါးနေရာမှာ ထားတယ်။ အဲသလို ဗြိတိသျှကိုလိုနီစနစ် အုပ်ချုပ်ရေး ကို သရုပ်ဖော်တဲ့ ဝတ္ထု ဖြစ်တယ်။

ပြီးတော့ Fiction ပုံစံတစ်ခု ရှိသေးတယ်။ saga လို့ခေါ်တယ်။ ဒီဝေါဟာရကတော့ ကမ္ဘာ့သမိုင်းအစမှာ နတ်တွေ၊ သူရဲကောင်းတွေ စွန့်စားခန်း အထွေထွေကို မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး ဒဏ္ဍာရီလို့ခေါ်တဲ့ ပုံပြင်တွေကို ခေါ်ဝေါ်ခဲ့တာဖြစ်မယ်။

အဲဒီ saga ဆိုတဲ့စကားလုံးကိုပဲ ခုခေတ်ကျတော့ ကြီးကျယ်ခမ်း နားတဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေ၊ စွန့်စားမှုတွေကို ဇာတ်လမ်းဆင်ထားတဲ့ ဝတ္ထု မှတ်တမ်းတင်ထားတဲ့ စာပေမျိုးကိုခေါ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီး Galsworthy ရေးတဲ့ Forsythe sagaဆိုတဲ့ အတွဲဆက် ဝတ္ထုရှည် ကြီးရဲကဇာတ်လမ်းဆိုရင် Forsytheအမည်ခံမိသားစုဆွေစဉ်မျိုးဆက် အကြောင်းကို ဝတ္ထုဇာတ်လမ်း ဖွဲ့ဆိုထားတယ်။

အောက်ခြေ လူသာမန်ဘဝကနေပြီး စက်ရုံတွေပိုင်တဲ့ သူဌေးကြီး ဖြစ်လာအောင် ကြိုးစားထူထောင်လာခဲ့တဲ့ Forsythe ဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ရဲ့ ဘဝ ဇာတ်လမ်းဖြစ်တယ်။ ငယ်စဉ်ကစပြီး သားတွေ မြေးတွေအထိ သူတို့ အမျိုးရဲ့ စီးပွားရေး၊ အချစ်ရေး၊ အိမ်ထောင်ရေးတွေကို အားလုံး သီကုံး ဖွဲ့ထားတယ်။ လူတို့ရဲ့ ဝီရိယ၊ ဆန္ဒ၊ လောဘတွေရဲ့ စိုးမိုးမှု၊ ကျက် စားမှုကို သရုပ်ဖော်ထားတာ အလွန်ပဲ ခမ်းနားပါတယ်။ သံဝေဂ ဖြစ် စရာလည်း ကောင်းပါတယ်။

တော်လစတွိုင်းရေးတဲ့ ‘စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး’ ဝတ္ထုကြီးကိုလည်း Saga လို့ ခေါ်နိုင်ပါတယ်။ သာမန် Historical Novel ထက်ပိုပြီး ကြီးကျယ်ခမ်းနားလို့ ဒီလို ခေါ်ရတာပါ။

Saga ဆိုတာ ဆွေမျိုးစု စီးပွားရေး ထူထောင်ပြီး ကြီးပွားလာပုံ၊ သို့ မဟုတ် တိုင်းသစ်ပြည်သစ် ထူထောင်ပုံ၊ တိုင်းရေးပြည်ရာ၊ စစ်ရေး စစ်ရာ စွန့်စားကြပုံကို ဝတ္ထုပုံသွင်းရေးတဲ့ စာပေပါပဲ။ ဥပမာ - မဇ္ဈိမ ဒေသမှာ ဝိဇ္ဇုဗုရန်ကြောင့် သာကီဝင် မင်းမျိုးတွေ မြန်မာပြည်ဘက် ပြေးလာကြတယ်။ တိုင်းသစ်ပြည်သစ် တည်ထောင်ရာမှာ လုံ့လရှိမှု၊ စွန့်စားမှုတွေ၊ အချင်းချင်း အလည်လည်ထဲမှာ ဂုဏ်ပြိုင်မှု၊ ချစ်မှု၊ မုန်းမှု တွေ ဖြစ်ကြတယ်။ အဲသလိုရသစုံအောင် ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းဖွဲ့ရင် Saga ဝတ္ထုကြီးတစ်ပုဒ် ဖြစ်လာနိုင်တာပေါ့။ (ကဲလေ .. ရေးကြလေကွာ၊ ချစ် ဦးညိုတို့ မင်း ရေးတတ်သားပဲ။)

ဒါနဲ့ ‘လင်္ကာဒီပ’ ချစ်သူကို saga လို့ ခေါ်နိုင်တယ်။ စကားပြေ နဲ့ ရေးရင် ဒီလိုပဲ ခေါ်တယ်။ ရာမယနလို ကဗျာပုံနှင့်ရေးတော့ Epic လို့ ခေါ်တယ်။

ဒီလို စာပေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဝေါဟာရ ပညတ်အမည်နာမတွေ ဆိုတာက တက္ကသိုလ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစာပေ ဂုဏ်ထူးတန်းတက်မှ သိနားလည်ခဲ့ရတာပါ။

စာရေးဆရာဆိုတာ ဒီလို နာမည် ပညတ်နာမည်တွေ သိပေမယ့်လည်း ဒီလိုရသစာပေ မရေးတတ်တဲ့လူတွေ အပုံကြီးပါပဲ။

သို့သော် တစ်ခုတော့ ရှိတယ်လေ။ စာပေအရေး ပြောကြမယ်၊ ဆွေးနွေးကြမယ် ဆိုတော့လည်း ဒီလိုဝေါဟာရ၊ နာမ ပညတ်တွေ သုံးတတ်ဖို့ လိုတော့တာပေါ့။ ဒီဝေါဟာရတွေ သိရင် ပိုပြီး ကောင်တေးယ်။ ပိုပြီး တိကျတာပေါ့။ ကိုယ်ပြောတဲ့စကားဟာ လေးနက်ထိရောက်တာပေါ့။

အခု ဒီတစ်ပတ်တော့ စကားပြေအရေးအသား ရေးရာမှာ Fiction လို့ခေါ်တဲ့ ဝတ္ထုအရေးအသားပုံစံတချို့ကို တင်ပြလိုက်ရပါတယ်။ ပုံစံအချို့ပဲ ရှိသေးတယ်။ ဒီပြင်လည်း ရှိပါသေးတယ်။ ကြုံခါမှ ရေးရဦးမှာပေါ့။

ဒီအပတ်တော့ ဒီမျှသာ ...။

[၁၉၈၃၊ ဇူလိုင်လ]

သဘင်ပညာဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

အနုပညာဆိုတာ မိုးကောင်းကင်သဖွယ် အတွယ်အတာမရှိ၊ အလွန် ကျယ်ပြန့်တယ်။ အနုပညာသည်ဆိုတာ အဲသလို ဆုံး စ မမြင်ရတဲ့ လောကကြီးထဲမှာ ခြေစုံရပ်နေရတာပဲ။ သူ့အဖို့ လူမျိုး၊ အသားအရောင် အသွေးဆိုတဲ့ နယ်နိမိတ်၊ ဘာသာစကားဆိုတဲ့ အဆီးအတား၊ အယူ အဆ၊ ဒဿနိက ဆိုတဲ့ ကန့်သတ်ချက်တွေ ဘာမှမရှိဘူး။

အထူးသဖြင့် အဆို၊အက၊ အတီးအမှုတ် ပညာသည်များအဖို့ က တတ်တဲ့သူက ကပြီး ဆိုတတ်တဲ့သူက ဆိုပြ၊ တစ်ဖက်က သူက သဘော ပေါက်တာပဲ။ ဒါက ပရမတ်သဘောတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

အနုပညာသည်ဆိုတာ ပညာသည်ချင်းချင်း ဆိုရင် ဘယ်အရပ် ဒေသကပဲဖြစ်ဖြစ် ပခုံးချင်း ယှဉ်မယ်ဆိုတဲ့ မာန်ရှိရမယ်။ ပညာရပ်တစ် ခုခုမှာ ကျက်စားတဲ့သူချင်း အတူတူပဲလို့ သဘောထားရမယ်။ အဆို အက သရုပ်ဆောင်ပညာရှင်တစ်ဦးဟာ မော်စကိုမြို့ကြီးက ဘော်လရှိုင် ဇာတ်ရုံကြီးမှာ တစ်ခါမှ တက်မကဖူးသေးပေမယ့် အဲဒီ ဘော်လရှိုင် ဇာတ်ရုံကြီး (အင်္ဂလန်ပြည်က အမျိုးသားဇာတ်ရုံကြီး၊ အမေရိကန်ပြည်

က ကာနာဂျီဟော ဇာတ်ရုံကြီး) တွေဟာ ငါတို့ အနုပညာသည်တွေရဲ့ နယ်ပယ်၊ ငါနဲ့လည်း ဆိုင်တယ်လို့ သဘောထားရမယ်။

မြန်မာပြည်က အနုပညာသည်တွေက ဒီလို ကိုယ့်ကိုယ်ကို သဘောထားသလား၊ မထားလားတော့ မသိဘူး၊ စာရေးသူကတော့ ‘တို့ဆီက ပညာသည်တွေဟာ ဘယ်နိုင်ငံက ပညာသည်နဲ့ပဲဖြစ်ဖြစ် ယှဉ်နိုင်တယ်’ လို့ဆိုတာ တကယ်ကို ယုံကြည်တယ်။

တစ်ခါတုန်းက ရွှေမန်းတင်မောင် ကပြတဲ့ ဗုဒ္ဓဝင်ဇာတ်တွေကို ကြည့်ခဲ့ရတယ်။ အဲဒီတုန်းကပဲ ဒီဇာတ်ပွဲတွေကို ကြည့်ဖြစ်အောင် တိုက်တွန်းကူညီတဲ့ (လုပ်သား အယ်ဒီတာ) ကိုတင်မြလည်း ပါတယ်။

ရွှေမန်းတင်မောင် သရုပ်ဆောင်ပုံ၊ ပြောဆိုပုံတွေကို မျက်တောင်မစင်းဘဲ ကြည့်ရင်း ကိုတင်မြကို ပြောမိတယ်။

“ရွှေမန်းကို ကြည့်နေရတာ အင်္ဂလိပ် သဘင်သည်မင်းသားကြီး Lord Oliver တို့၊ Sir John Gielgud တို့သရုပ်ဆောင်ပုံနဲ့ ပညာချင်းတော့ တန်းပြိုင်နေတာပဲ”

ရုပ်ရှင်ပိတ်ကားပေါ်မှာတော့ဖြင့် သူတို့နှစ်ဦးကို တော်တော်များများ ကြည့်ဖူးပါတယ်။ ဒီမင်းသားကြီးရဲ့ လေယူလေသိမ်း၊ မျက်နှာထိ မျက်နှာထား၊ ခေါင်းခြေလက်က အစ လှုပ်ရှားပုံတွေဟာ အသေးအဖွဲလေးက အစ အဓိပ္ပာယ်ရှိတယ်။ ဇာတ်လမ်းထဲ ဝင်တယ်။ အပို အလိုမရှိဘူး။ ရွှေမန်း သရုပ်ဆောင်ပုံနဲ့နှိုင်းပြီး စိတ်ထဲက ဂုဏ်ယူမိတယ်။

အနုပညာဆိုတာ ဘယ်လိုပဲ ရေမြေလူမျိုး အသွေးအရောင် ခြားနားပေမယ့် ပညာအရည်အသွေး ပြောင်မြောက်လာရင် အတူတူပါပဲ။

အဲသလို စိတ်ထဲဖြစ်လာတာနဲ့ မြန်မာဇာတ်သဘင်ရဲ့ အရသာကို အင်္ဂလိပ်လို ဆောင်းပါးရေးချင်လာတယ်။ ဒီတော့ ခက်တာက အနုပညာရဲ့ ပရမတ်သဘောကိုတော့ ကိုယ့်စိတ်ကူးဉာဏ်ထဲမှာ သိပါပြီ။ ဒီပရမတ်ကို ပညတ်တန်းတင်ပြီး နာမပညတ် ဝေါဟာရစာလုံးတွေနှင့် သီကုံးရမှာက မလွယ်ဘူး။

ပညာရပ်တိုင်းမှာ သူနဲ့ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတွေ ရှိစမြဲပဲ။ မော်တော်ကားမောင်းရင် ဂီယာ၊ ဘရိတ်၊ စတီယာရင် ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရတွေ သိဦးမှ အဲဒါမျိုးက လွယ်ကူတယ်။ ဂီယာဆိုတာ ဟောဒါပဲလို့ ကိုင်တွယ်ပြလို့ ရတယ်။

အနုပညာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပရမတ်သဘောတွေကျတော့ ကိုင်တွယ်ပြစရာရှိတာ မဟုတ်ဘူး။ သဘင်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မြန်မာစကား ဝေါဟာရလေးတွေတော့ အနည်းအပါး သိပါရဲ့၊ သိပ်တော့ မလုံလောက်လှဘူး။ ရေးချင်တာက အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ဆိုတော့ စကားလုံးတွေ ရှာရတာပေါ့။

စကားလုံးရှာတယ်ဆိုတာလည်း အဘိဓာန်ထဲမှာ လျှောက်ရှာလို့ မရဘူး၊ အနောက်တိုင်း သဘင်နဲ့ဆိုင်တဲ့ opera Ballet အကြောင်း စာအုပ်တွေ ဖတ်ရတယ်။ သဘင်ပညာရှင်ကြီးတွေရဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိတွေ ဖတ်ရတယ်။ အဲဒီစာအုပ်ကြီးတွေထဲကနေပြီး သဘင်ပညာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဝေါဟာရတွေ ထွက်လာတော့တာပဲ။ ရေးတဲ့ဆောင်းပါးတွေကတော့ မများပါဘူး။ လေးငါးပုဒ်ရယ်။ ဖတ်ရတဲ့စာအုပ်တွေ မနည်းဘူး။ ဒီတော့ ဒီစာအုပ်တွေ ဖတ်တဲ့အတွက် ပညာတော့ သိပ်တိုးပါတယ်။ အမြတ်ထွက်ပါတယ်။ ဝေါဟာရ အတော်ကို ချမ်းသာသွားတာပေါ့။

ပြီးတော့ ပြဇာတ်သဘင်နဲ့ပတ်သက်ပြီး နဂိုက ဝါသနာရှိတော့ ရုပ်ရှင်ကားတွေဆိုရင် က အခန်းတွေပါတဲ့ကားဆိုလည်း မလွတ်တမ်း ကြည့်ခဲ့တယ်။ က တွေဆိုလည်း ဘီဘီစီ ရေဒီယိုမှာ အမြဲနား ထောင် လာခဲ့တယ်။ ဒီအတွေ့အကြုံတွေက ဆောင်းပါးရေးရာမှာ အများ ကြီး အထောက်အကူဖြစ်တယ်။

အဲဒီ ဆောင်းပါးတွေ ရေးပြီး မကြာပါဘူး။ နိုင်ငံခြားသား၊ သူ ပေါင်းစုံပရိသတ်ရှေ့မှာ မြန်မာ ဇာတ်သဘင်အကြောင်း စကားပြောရ တယ်။ ဘာမှ အထူးပြောမနေပါဘူး။ ကိုယ်ရေးတဲ့ ဆောင်းပါးတွေပဲ ပြန်ဖတ်ပြပြီး သူတို့မေးတာ ဖြေလိုက်တာပါပဲ။

ဒါတွေ ရေးနေတာက စာရေးသူမှာ ရည်ရွယ်ချက် ရှိတယ်။ ခင် မင်တဲ့သူတွေက ပြောကြတယ်လေ။ ‘အစ်မကြီးတို့အရွယ်ပိုင်းတွေ မရှိ ရင် အင်္ဂလိပ်စာ ရေးနိုင်တဲ့သူတွေ ရှိပါဦးမလား’ တဲ့။

ဒီလိုစကားမျိုးဟာ ကိုယ့်ကို ချီးမွမ်းဂုဏ်ပြုတာမို့ နားဝင်ချိုပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ နောင်တစ်ခေတ်မှာ မြန်မာပြည်၊ မြန်မာလူမျိုး၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေး မှုကို တိုင်းတစ်ပါးသားများ နားလည်အောင် ရေးနိုင်ကြပါဦးမလားလို့ တွေးပြီး ပူမိပါတယ်။ ‘ဟယ် .. ဒါဟာ ငါ့အပူမဟုတ်ပါဘူး’ လို့လည်း အောက်မေ့မိတဲ့အခါလည်း အောက်မေ့မိပါရဲ့။

သို့ပေမယ့် ကိုယ်အသက်ရှိနေတုန်းမှာ နောင်တစ်ခေတ် တက်လာ မယ့် ပညာသည်တွေအတွက် ပြောသင့်ပြောထိုက်တာတွေတော့ ပြောခဲ့ ရေးခဲ့မယ်လို့ နှလုံးသွင်းပြီး ဒီဆောင်းပါးတွေ ရေးနေတာပဲ။

အနည်းဆုံး စာပေအနုပညာနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဝေါဟာရတွေ ဘာ တွေရှိတယ်ဆိုတဲ့ သဲလွန်စတွေ ပေးနေတာပဲ။ အဲဒီသဲလွန်စကနေပြီး

ရှေ့ဆက်လိုက်နိုင်ရင် ကမ္ဘာ့အနုပညာစာပေနယ်ထဲမှာဝင်ပြီး ကျက်စား နိုင်မယ်။ ကျက်စားစေချင်တဲ့ စေတနာကို ဦးတည်ထားပါတယ်။

အခု ရေးနေတာကတော့ ဝေါဟာရစကားလုံးတွေပါပဲ။ ဒီစကားလုံး တွေ အကြောင်းပြုပြီးသိစရာ၊ မြင်စရာ၊ ဖတ်စရာ၊ အရသာခံယူစရာတွေ တွေ့သွားရမှာပဲ။

သဘင်ပညာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဝေါဟာရတစ်ခုအကြောင်း ရေးရဦး မယ်။ Choreography ဆိုတဲ့ စကားလုံးပါပဲ။ သူ့အဓိပ္ပာယ်ရင်းက.... ‘အကပညာကို သင်္ကေတနှင့်သင်ကြားပေးတဲ့နည်း၊ မှတ်တမ်းတင်တဲ့ နည်း’ လို့ တွေ့ရတယ်။ ဂီတကို သင်္ကေတနဲ့မှတ်သားထားပြီး ပြန်သင် ကြားပေးသလိုပေါ့။ အဲဒီလိုအကကို သင်္ကေတနဲ့သင်တဲ့နည်းဟာ ရှေး ဟောင်း အီဂျစ်ပြည်မှာ ရှိခဲ့ဖူးတယ်။ နှစ်ပေါင်း သုံးလေးထောင် ရှိခဲ့ပြီ ပေါ့။

ခုခေတ်မှာ အကကို သင်္ကေတနဲ့သင်တဲ့နည်းကို ကြိုးစားတီထွင် နေကြတာပဲ။ ဂီတသင်္ကေတလောက် ခရီးမရောက်လှသေးဘူးလို့ သိရ တယ်။ ဆက်ပြီး ကြိုးစားကြတုန်းပါပဲ။ ရှေးတုန်းက ရှိခဲ့ဖူးတာပဲ သိရ တာကိုး။ ဘယ်လိုဘယ်ပုံလုပ်တယ်ဆိုတဲ့ နည်းဥပဒေတွေက တိမ်ကော ပပျောက်ကုန်ပြီ။

အဲဒီ Choreography ဆိုတဲ့စာလုံးကို အခု အများသုံးနေတဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ‘ကကြိုး ကကွက်တွေကို စပ်ဟပ်ပေါင်းစည်း ခြင်းပညာ’ လို့ ဆိုလိုတယ်။ ကချေသည်တစ်ယောက်ထက်ပိုပြီး ကပြ ရာမှာ စုံတွဲဖြစ် စေ၊ အများပါဝင်တဲ့ ယိမ်းဖြစ်စေ ကပြရာမှာ ကချေသည် များရဲ့ ခြေ၊ လက်၊ ကိုယ်ဟန်၊ အထိုင်အထ၊ အလှည့်အပတ် လှုပ်ရှားမှု

တွေကို ကြည့်ကောင်းအောင် ‘စပ်ဟပ်ပေါင်းစည်းခြင်း’ ပညာတစ်ခု ပါပဲ။

ပြီးခဲ့တဲ့ ပြည်ထောင်စုနေ့က ယဉ်ကျေးမှုဌာနက တင်ပြတဲ့ စိန္တ ကျော်သူပြဇာတ်နဲ့ ကုန်းဘောင်ခေတ် စက်မှုသိပ္ပံလုပ်ငန်း ဇာတ်တွေ ကြည့်ခဲ့ရတယ်။ အဲဒီဇာတ်ထဲမှာပါတဲ့ ယိမ်းကွက်တွေဟာ အထိုင်အထ အလှည့်အပတ် ကကွက်တွေ စပ်ဟပ်ထားပုံသိပ်လှတာပဲ။ ဒါဟာ မြန်မာရဲ့ Choreography ပညာပဲလို့ ဂုဏ်ယူမိပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ စီစဉ်ပြသတဲ့ သဘင်ပညာရှင်များကတော့ ငါ လုပ်နေတာ Choreography ပညာပါလားလို့ သိချင်မှသိမယ်ပေါ့။ သိသည်ဖြစ်စေ၊ မသိသည်ဖြစ်စေ အနုပညာရဲ့ ပရမတ်သဘောကတော့ဖြင့် သေသေချာချာ ထိမိနေတာ တွေ့ရတယ်။ သဘင်ပညာရှင်ကြီးများက ပရမတ်သဘောအခြေခံပြီး လုပ်ထားတာကို နာမည်မှည့်တတ်သူက ဒါဟာ Choreography လို့ အမည်ပေးတာပါပဲ။ ဒီအမည် မရှိလည်း ပညာဟာ ပညာ ပါပဲ။

ရာမဇာတ်ကြီးထဲက သမင်လိုက်ခန်းမှာ Choreography ပညာ အပြည့် ပါပါတယ်။ အဲဒီစကားလုံးကလည်း Ballet နဲ့ ဆက်စပ်နေတယ်။

‘ခြေ၊ ခါးကိုသာ ဘယ်ညာပြောင်းလို့ ခေါင်းနဲ့ကိုယ်လက်ပါ’ ဆိုတဲ့ အခြေခံကကွက်တွေရှိတယ်။ အဲဒါတွေက စာစီစာကုံး ရေးရာမှာ ဝါစင်္ဂီစကားလုံးတွေနဲ့ တူပါတယ်။ အဲဒီကကွက်တွေကို အခြေခံပြီး ကကွက်အသစ်တွေ၊ ဥပမာ ဆိုကြပါစို့။ ဇော်က၊ဘီလူးက၊ မျောက်က စသည်ဖြင့် တီထွင်တယ်။ အဲဒီအထိဟာ ballet ပုံစံ မပေါ်သေးဘူး။

အဲသလို တီတွင်ထားတဲ့ ကကြိုးကကွက်တွေကို တစ်ခါ တည်ဆောက် ထားတဲ့ ဇာတ်လမ်း ဇာတ်အိမ်ထဲ အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်အောင် တစ်ခါ စုစည်း ရတယ်။ သီကုံးဖွဲ့နှောင်ရတယ်။ အဲသလို ပေါင်းစပ်ထားတဲ့ အဆောက် အဦတစ်ခုကိုမှ ballet လို့ခေါ်တာပါ။

Ballet ဆိုတာ သီချင်းမဆို စကားမပြော အကနဲ့ဇာတ် သရုပ် ဖော်တယ်ဆိုတာတော့ နားလည်ထားကြတယ်။ တစ်ခါတုန်းက ဇာတ် ပွဲတစ်ခုမှာ ကြည့်ခဲ့ဖူးတယ်။ ဇာတ်ကွက်တစ်ခုမှာ ပြရာမှာ စကားမပြော၊ သီချင်းမဆိုတာတော့ ဟုတ်ပါရဲ့။ အကလည်း ပါပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ဇာတ် လမ်းသရုပ်ဖော်ရာမှာ လက်ဟန် ခြေဟန်နဲ့ (ပြောပြစေတော့) အ အ စကားပြောသလို လုပ်ကြတယ်။

အဲဒါမျိုးကို ballet မခေါ်ပါဘူး။ ဒီပြကွက်မျိုးကို ခေါ်တဲ့ ဝေါ ဟာရရှိတယ်။ Dumb Show တဲ့။ အဲဒါမျိုး ဥရောပ အလယ်ခေတ် တုန်းက ခေတ်စားခဲ့တယ်။ မြန်မာပြည် အညာဘုရားပွဲတွေမှာ နိပါတ် ခင်းဆိုတာ မြင်ဖူးတဲ့သူတွေ မြင်ဖူးပါလိမ့်မယ်။ လှည်းတန်းရှည်ကြီး တစ်ခုပါပဲ။ လှည်းတစ်စီးပေါ်မှာ ဇာတ်ကွက်တစ်ခုစီ ပြထားတယ်။ လူ တွေက ဆိုင်ရာ ဇာတ်ဝတ်ဇာတ်စားတွေနဲ့ အကျပြင်လို့ပဲ။

ဥပမာ- မဟာဇနကဇာတ်ဆိုပါတော့။ ရှေ့ဆုံးလှည်းပေါ်မှာ ပေါလ အရိဋ္ဌညီနောင် စီးချင်းထိုးပုံ၊ နောက်က လှည်းမှာ စစ်ရှုံးတဲ့နောင်တော် ရဲ့ မိဖုရားကြီး မြောက်စမုန်က ကျောက်ထုပ်ရွက်ပြီး ထွက်ခဲ့ရာမှာ သိကြားမင်းက လှည်းသမားအသွင်နဲ့ ကူညီပုံ၊ အဲသလိုနဲ့ လှည်းတွေဆို တာ မနည်းပါဘူး။ ဇာတ်အဆုံးအထိပဲ။

အဲသလို သရုပ်ဖော်ရာမှာ အများအားဖြင့် သီချင်းဆို၊ စကားပြော

တာ မပါဘူး။ တစ်ခါတစ်ခါ လက်ဟန်ခြေဟန်တောင် မလုပ်ဘူး။ လုပ်တဲ့အခါလည်း လုပ်ပါရဲ့၊ ဒီအတိုင်း ‘ရုပ်သေ’ ပြတာ များတယ်။ တစ်ခါတစ်လေတော့လည်း ဆိုတတ် ကတတ်တဲ့သူပါတဲ့ လှည်းပေါ်မှာ တော့ အဆိုအကလေး ပါချင်ပါတတ်ပါတယ်။ အများအားဖြင့်တော့ Dumb show ပါပဲ။

သဘင်ပညာဆိုတာ လူအတန်းအစားမရွေး ထိတွေ့နီးစပ်တယ်။ လူမျိုးဘာသာမရွေး အသည်းနှလုံးထဲမှာ ခံစားမှု ရှိကြတယ်။ ဘယ်တိုင်းပြည်၊ ဘယ်လူမျိုးပဲဖြစ်ဖြစ် သဘင်ပညာက စပြီး ပေါ်လာပုံတွေဟာ အတူတူလိုချည်းပဲ။

သဘင်ပညာဆိုတာ လူတွေ အငြီးပြေ ဖြေဖျော်ဖို့လည်း ဟုတ်တယ်။ လောကရေး၊ ဓမ္မရေးမှာ လိမ္မာအောင်လည်း နည်းပေး လမ်းပြပေးတယ်။ ဒီလိုနဲ့ပဲ ခေတ်အလျောက် တီတွင်ကြတာပဲ။

ဒါကြောင့် ဦးသော်ဇင်ရေးတဲ့ ‘ပြဇာတ်သမိုင်း’ စာအုပ်မှာ (ဒိဿကဗျာ - ကြည့်ရသော ကဗျာတစ်မျိုး) ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့ ဒီလိုရေးထားတာ ဖတ်ရှုရတယ်။

‘ကွန်မြူးတင့်တယ်သော အနုပညာတို့တွင် ကဗျာ သည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ အဆင့်အတန်း မြင့်၍ မြတ်သည်။ ... သူ၏အရွယ်မှာ သေးငယ်သော်လည်း ရသမှာ လွန်ကဲ၍ အရည်အသွေး တောက်ပြောင်ဝင်းလဲ့သော ကျောက်မျက်ရတနာနှင့်တူ၏။ ကျောက်မျက်ရတနာမှ အရည်အသွေးမှာ ပဓာနဖြစ်သကဲ့သို့ အနုပညာ၏ပမာဏမှာ ရသပင် ဖြစ်၏။ အနုပညာကို ရသဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရ၏။’

ကဗျာမှာ (သဝန)နှင့် (ဒိဿ)ဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိ၏။ နား
ထောင်ရသောကဗျာနှင့် ကြည့်ရသောကဗျာပင်တည်း။

* * *

မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရသော ကဗျာကို ‘ဒိဿ’ ကဗျာဟု ခေါ်
သည်။ ကဗျာတို့တွင် ပြဇာတ်မှာ အဆင့်အတန်းအမြင့်ဆုံး
ဖြစ်၏။”

အဲသလို ဆရာကြီးဦးသော်ဇင်ရေးတာ ဖတ်ရတော့ စာရေးသူမှာ
အလွန်ကြည်နူးဝမ်းမြောက်မိတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ စာပေပုံစံ
အမျိုးမျိုးထဲမှာ ပြဇာတ်ကို စာရေးသူ အကြိုက်ဆုံးပဲ။ အခုလို ဆရာကြီး
ရဲ့ ထောက်ခံအားပေးချက် ရတော့ ဝမ်းသာတာပေါ့။

ဒီတော့ သဘင်ပညာ၊ ပြဇာတ်ပညာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အရင်လည်း
ရေးခဲ့ပြီးပြီ၊ ရှေ့ဆက်ရေးဖို့လည်း အားရှိတာပေါ့လေ။ လူကျန်းမာလို့
ရေးနေနိုင်သရွေ့ ရေးရမှာပဲ။

ပညာဗဟုသုတ ကြွယ်ဝကြပါစေ။

[၁၉၈၃၊ ဩဂုတ်လ]

အနုပညာရှင်တစ်ဦးရဲ့ စေတသိက ဝေဒနာ

အိပ်မပျော်နိုင်တဲ့ ညတွေ ကြုံဖူးခဲ့လှပါပြီ။ စာအုပ်တစ်အုပ်ဖတ်ပြီး ရင်ထဲမှာ အမျိုးမျိုး ခံစားတွေးတောပြီး အိပ်မပျော်တာတွေလည်း ကြုံခံဖူးပါတယ်။ အဲဒါမျိုး မခံစားရတော့ ကြာပါပြီ။ ခုတစ်ခါ ကြုံတွေ့ရပြန်တာကတော့ မိုးမိုး(အင်းလျား)ရဲ့ ‘နာမကျန်းသည် အိုနှင်းဆီ’ စာအုပ်ဖတ်မိလို့ပါပဲ။

စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ဖတ်တဲ့အခါမှာ စာဖတ်သူတွေ အများကြီး ရှိသလောက် သူတို့ရဲ့ ကိုယ်စီခံစားမှုတွေကလည်း တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး မတူဘဲ တစ်မျိုးစီ ဖြစ်ကြမှာပဲ။ အခုရေးနေတာလည်း စာဖတ်သူတစ်ဦးရဲ့ ခံစားမှုကို ရေးတာပါ။

ဒါကြောင့် သူ့စာအုပ် ထဲမှာပါတဲ့ စကားတွေကို ညွှန်းပြီး စာဖတ်သူအဖြစ်နဲ့ ခံစားရတာကိုပဲ ဦးတည်ပြီး ရေးပါတယ်။

မိုးမိုး(အင်းလျား)က ...

‘စာရေးဆရာတစ်ယောက်သာဖြစ်မလာလျှင် အဘယ်မျှ ကောင်းလေမည်နည်း’ တဲ့။

ဟုတ်လိုက်လေ၊ စာရေးဆရာတစ်ယောက်သာ ဖြစ်မလာရင် ကိုယ်လည်း အခုထက်ပိုပြီး လူ့လောကထဲမှာ စိတ်ချမ်းသာနိုင်မယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်(မိဘ၊ ဆွေမျိုး၊ အဆွေခင်ပွန်း၊ သားသမီးတွေ) ကို စိတ်ချမ်းသာမှုပိုပြီး ပေးနိုင်မယ်။ အဲဒါ ကိုယ်တွေ့ပြောတာ။

‘ဘဝနှင့် ရင်း၍ ရယူခဲ့သော အောင်မြင်ကျော်ကြားမှု ဟူသည်မှာ တကယ်တော့ ဘာမျှရေရာတည်တံ့ခိုင်မြဲခြင်းမရှိ’

ဒါလည်း ဟုတ်တာပဲ။ စာရေးဆရာ အနုပညာသည်ရဲ့ အောင်မြင်ကျော်ကြားမှုဆိုတာ ကျောက်တောင်ကြီး ခွဲပြီးမှရတဲ့ မီးခြစ်ကျောက်ကလေးပါပဲ။

‘အောင်မြင်မှု ဟူသည်မှာ ဖြတ်သန်းကျော်လွှားခဲ့ရသော ဘဝ၊ ရုန်းကန်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော အတွေ့အကြုံများနှင့် ယှဉ်ကြည့်လျှင် ပြောပလောက်အောင် မကြီးကျယ်တော့ပါ။’

အဲဒါလည်း မှန်လိုက်တာ။ တစ်ခုတော့ ရှိတယ်၊ ‘ဘဝရုန်းကန်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရတဲ့ အတွေ့အကြုံများ’ ဆိုတာကတော့ အမျိုးမျိုး ရှိတာပဲ။ အပြင်ပန်း မြင်ရတဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေကို ဘေးလူက မြင်နိုင် ကြားနိုင် ထိတွေ့နိုင်ပေမယ့် ရင်ထဲက စေတသိက ဝေဒနာကိုတော့ ဘေးလူက ဘယ်လိုမှ မြင်လို့ ကြားလို့ ကိုင်တွယ်ထိတွေ့လို့ မရဘူး၊ ခံစားရတဲ့သူကလည်း ‘ဟောဒါပဲ’လို့ ကိုင်မပြနိုင်ဘူး။ ဒီလို စေတသိက ဝေဒနာကို ခံစားဖူးတဲ့သူကမှ ကိုယ်ချင်းစာနိုင်မယ်။

ခံစားမှုဆိုတာ အခက်သားပဲ။ ကိုယ်စီခံစားမှုတွေရှိကြတာချည်းပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကိုယ်ချင်းစာပြီး နားလည်နိုင်ဖို့က မလွယ်ဘူး။ ဥပမာလေး တစ်ခုသတိရတယ်။ တစ်ခါတုန်းက သစ်ဆွဲတဲ့ ဆင်ကြီး မုန်ယိုပြီး လူ

တွေ့လိုက်နင်းသတ် နှိပ်စက်သတဲ။ လူတစ်ယောက်ကို နင်းသတ်လိုက် တာ အရိုးအသား ရှာမတွေ့ဘူးဆိုပဲ။ ပြီးတော့ ပေါက်ဖော်ကြီး တစ် ယောက်ကို ကျစ်ဆံမြီးဆွဲပြီး ကိုင်ပေါက်လိုက်တာ ကိုက်၂၀လောက် လွင့်သွားသတဲ့။

ပေါက်ဖော်ကြီးခမျာမှာ ကျိုးပဲ့နာကျင်သွားပေမယ့် မသေပါဘူး။ ဒီတော့ လူတွေက သူ့ကိုထူမပြုစုရင်း အားပေးကြတယ်။ ‘ခင်ဗျား တော် သေးတယ်၊ဟိုမှာ လူတစ်ယောက်ဆိုရင် နင်းထားလိုက်တာ အရိုးအသား တောင် ရှာမတွေ့ဘူး’

ဒီတော့ ပေါက်ဖော်ကြီးက ပြောတယ်။ ‘စူက စေစာစေ၊ ငါလောက် မနာဘူး’ တဲ့။ ဒီလိုလေ၊ သူတစ်ပါးရဲ့ ရုန်းကန်မှု၊ ခံစားမှုတွေ ကြားရတဲ့ အခါ တစ်ခါတစ်လေတော့လည်း ကြားရတဲ့သူက ‘စူက စေစာစေ၊ ငါ လောက်မနာဘူး’ ဆိုတာမျိုး ဖြစ်တတ်သေးတယ်။

လောကကြီးမှာ လောကခံလှိုင်းကို အလူးအလဲ ခံကြရတဲ့သူတွေ ဆိုတာ ဒုနဲ့ဒေးပါပဲ။ သူတို့ရဲ့ ခံစားမှု၊ နာကြည်းမှုတွေ ဆိုတာလည်း ‘ဗျာပါဝန်တောင်ထုမှာ နိုင်းတူဘုမယ်လွမ်းတာ’ ဆိုသလို ကိုယ်စိကိုယ်စီ ရှိကြတာပဲ။

ဒါဖြင့် အဲဒီလူတွေအားလုံးဟာ အနုပညာသည်တွေ၊ စာရေးဆရာ တွေ ဖြစ်ကုန်ကြရောတဲ့လား။ စာရေးဆရာ၊ အနုပညာသည်ဖြစ်တယ် ဆိုတာက အဲသလို အတွေ့အကြုံ ခံစားမှုတွေကို သူတကာနဲ့မတူ စိတ် ထဲမှာ စေတသိက ဝေဒနာကြီးတစ်ခု အစိုင်အခဲကြီး တည်ပြီးမှ တစ်ခါ ဖန်တီးပြီး သရုပ်ဖော်နိုင်ကြတာကိုး။

‘နာမကျန်းသည် အိုနှင်းဆီ’ ဝတ္ထုဟာလည်း စေတသိကဝေဒနာ

အစိုင်အခဲကြီးထဲကနေပြီး ဖန်တီးထားတာမို့ ဖတ်ပြီးတော့ အိပ်ကိုမပျော် နိုင်အောင် စာဖတ်သူမှာ နှိပ်စက်ခံရတော့တာပါပဲ။ (အဲသလို နှိပ်စက်ခံ ရတဲ့ အရသာမျိုးတော့ ကြိုက်ပါတယ်။)

ဝတ္ထုဇာတ်ဆောင် ‘ဆောင်းခင်’ ဟာ အခြားသော မိုးမိုးရဲ့ ဝတ္ထု ဇာတ်ဆောင်တွေလိုပဲ မဟုတ်မခံဘူး၊ သတ္တိရှိတယ်၊ လူရယ်လို့ ဖြစ် လာရင် သတ္တိတော့ ရှိမှပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ခက်တာက တစ်ခါတစ်ခါတော့ လည်း (ဒီနေရာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ မဆန်တဲ့ အတွေးအခေါ်နဲ့ ဥပမာတင် ပြီး ပြောပါရစေတော့)၊ လူရယ်လို့ လူ့လောကထဲ လွှတ်လိုက်ပြီးတော့ မဟုတ်မခံတတ်တဲ့ စိတ်တော့ ‘ဖန်ဆင်းရှင်’က ထည့်ပေးလိုက်ပါရဲ့။ သတ္တိတော့ ထည့်မပေးလိုက်ဘူး၊ မဟုတ်မခံတတ်တဲ့စိတ်မျိုး ရှိပေမယ့် သတ္တိမရှိတော့ အလကားပဲ။ သတ္တိမပေးလိုက်လည်း ‘ဟန်ဆောင်တတ် မှု’နဲ့ ‘သည်းခံမှု’ တစ်ခုခုတော့ ဖန်ဆင်းရှင်က ထည့်ပေးလိုက်ဖို့ ကောင်း ပါတယ်။

ဒီတော့ မဟုတ်မခံတတ်တဲ့စိတ်ပဲရှိပြီး သတ္တိလည်း မရှိ၊ ဟန်လည်း မဆောင်တတ်၊ သည်းခံခြင်းတရားလည်း မရှိတော့ အဲသလို လူမျိုးဟာ ကျောက်နံရံကြီးကို ပြေးပြေးဆောင့်တဲ့ သုံးဘီးကားလို အစိတ်စိတ် အ မြွာမြွာကြေမွပြီး ဘယ်နေရာမှ သုံးမရအောင် ပျက်စီးသွားတတ်တာပဲ။

ဒါကြောင့်မို့ မဟုတ်မခံတတ်တဲ့စိတ်လည်း ရှိ၊ သတ္တိလည်း ရှိတဲ့ မိုးမိုးရဲ့ ဇာတ်ဆောင်တွေကို အားကျစရာကောင်းတယ်။ ကိုယ်က သူ့လို မဖြစ်လည်း အားကျရတာ အလွန်အားရစရာကောင်းတယ်။ အလွန်အား ရှိတယ်။

‘နာမကျန်းသည် အိုနှင်းဆီ’ ဝတ္ထုမှာ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်တဲ့

အချက်တစ်ခု ရှိပါတယ်။ ‘ဆောင်းခင်’ဟာ နောက်ဆုံးကျတော့ သူ့ကို အမျိုးမျိုး ချိုးနှိမ် စီးပိုးနှိပ်စက်ခဲ့တဲ့သူတွေကို သူက အောင်မြင်တဲ့ စာရေးဆရာတစ်ဦးအဖြစ်နဲ့ ပြန်တွေ့တဲ့အချိန်မှာ ‘ဒီတစ်ခါတော့ ငါက အပေါ်စီးပဲ’ဆိုတဲ့စိတ်မျိုးကို ဆုံးမပြီး ‘သူတို့မှာလဲ ခံစားမှုတွေနဲ့ပဲ’ ဆိုတဲ့ နားလည်မှုနဲ့ ခွင့်လွှတ်နိုင်တယ်။ ကန်တော့တန်တဲ့သူကို ကန်တော့တယ်၊ အဲဒါဟာဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးတို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့တဲ့စိတ်ကို ပီပီပြင်ပြင်ကြီး တွေ့ရတာပဲ။ အဲဒီအချက်ကဖြင့် စာအုပ်တစ်အုပ်လုံးရဲ့ အလှဆုံး၊ အမြင့်ဆုံး၊ အကောင်းဆုံးအကွက်တစ်ခုပါပဲ။

To err is human

To forgive, divine

လူဆိုတာ မှားတတ်တယ်တဲ့၊ (ဆောင်းခင်ကို နှိပ်စက်သူတွေလိုပေါ့)။ အဲဒီလို မှားတာတွေကို ခွင့်လွှတ်နိုင်ရင် လူတွေထက် ကျော်လွန်ပြီး ဘုရားသခင်ရဲ့ အပြုအကျင့်မျိုးနဲ့ နီးစပ် အကျုံးဝင်သွားပြီတဲ့။ အဲသလို ကဗျာဆရာကြီး Alexander Pope ‘ပုပ်’ ကဆိုခဲ့တယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဆန်ဆန် ပြောရင် မှားတယ်ဆိုတာက ပုထုဇဉ်အလုပ်၊ ခွင့်လွှတ်တာက အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ အလုပ်လို့ အဓိပ္ပါယ်ကောက်ရမှာပေါ့။

ဒီတော့သူ့အပေါ်မှာ မကောင်းတဲ့သူတွေကို ခွင့်လွှတ်နိုင်တဲ့ ‘ဆောင်းခင်’ဟာဖြင့် သူတော်ကောင်းတို့ရဲ့ အကျင့်နဲ့ နီးစပ်သွားပြီပေါ့။

စာပေရဲ့အရည်အသွေးကို စစ်ဆေးတဲ့မှတ်ကျောက်အဖြစ်နဲ့ ထားတဲ့မူတစ်ခုတော့ဖြင့် ဖတ်ဖူးပါတယ်။

စာတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်လိုက်ရလို့ သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ရဲ့ စိတ်ဟာ

ကျယ်ပြန့်လာမယ်(တစ်နည်းဆိုတော့ သဘောထား ကြီးလာမယ်)၊ ခွင့်လွှတ်နိုင်တဲ့စိတ်ရင့်သန်လာမယ်ဆိုရင် ဒီစာမျိုးကိုစာကောင်းပေကောင်းလို့ ခေါ်နိုင်ပါသတဲ့။

ဒီတော့ မိုးမိုး(အင်းလျား) အဲသလို စာကောင်းပေကောင်းမျိုးတွေ များများရေးနိုင်ပါစေလို့ ဆုတောင်းလိုက်ပါတယ်။

[၁၉၈၃၊ စက်တင်ဘာလ]

ပွဲကြိုက်တဲ့သူတစ်ဦး၏ အတွေ့အကြုံ

စောင်း ဦးဘသန်းကြီး ဆိုခဲ့ဖူးတဲ့ ‘ပွဲကြိုက်တဲ့ ခင်နှမရယ်’ ဆိုတဲ့ သီချင်းလိုပါပဲ။ ပွဲကြိုက်လာခဲ့တာ သိတတ်တဲ့အရွယ်ကတည်းကပဲ ဆိုကြပါစို့။ အခု အသက် ၇၀နီးလို့ အိပ်ရေးပျက်မခံနိုင်၊ အညောင်းလည်း မခံနိုင်တော့ မိုးတိုးမတ်တတ် ကြည့်လို့ရတဲ့ အငြိမ့်ပွဲတို့၊ နတ်ပွဲတို့တော့ လိုက်ကြည့်သေးတာပဲ။

ပွဲကြိုက်ဆို ငယ်ငယ်က ပွဲခင်းနဲ့ အတော်နီးစပ်ခဲ့ရတယ်။ အဖေက ပုလိပ်ဘက်(ရဲဘက်)မှာ အရာရှိတစ်ဦးအဖြစ်နဲ့ မြန်မာပြည်တစ်လျှောက် အနယ်နယ်လှည့်ပြီး အမှုထမ်းခဲ့ရတယ်။ ဒီတော့ မြို့ငယ်လေးတွေမှာ ဘုရားပွဲ၊ ဘုန်းကြီးပွဲအချိန်တွေဆိုရင် ပွဲခင်းထဲမှာပဲ ရဲဌာနဖွင့်ပြီး အချိန်ပြည့် နေရတော့တာပဲ။ ဖြစ်စရာရှိရင် ရာဇဝတ်မှုတွေက မြို့ထဲမှာ မရှိတော့ဘူးလေ။ ပွဲခင်းထဲ ရွှေ့သွားကုန်ကြပြီ။

ဒီတော့ ညနေတိုင်ဆိုရင် အိမ်က လူတွေက စားစရာ သောက်စရာနဲ့ လိုတဲ့ပစ္စည်းတွေ လိုက်ပို့ရတယ်။ အဲသလို လိုက်ပို့ရင်း ပွဲခင်းထဲ လျှောက်၊ ရုံပွဲမှာ ဖျာနေရာ ယူရတယ်။ ညပွဲကြည့် မနက်ကျမှ ပြန်ကြ

တယ်၊ညဆက်တဲ့အခါမှာလည်းဆက်၊ တစ်ည နှစ်ည ခြားတဲ့အခါလည်း ခြားပေါ့။

ပခုက္ကူမြို့ သီဟိုဠ်ရှင် ဘုရားပွဲဆိုရင် ဦးစိန်ကတုံးနဲ့ ဦးဖိုးစိန်တို့ က ရွက်ထည်ရုံကြီးတွေနဲ့ အပြိုင်ပေါ့။ ဒီလိုအခါမျိုးဆိုတော့ ပွဲကြည့် တဲ့သူက ဒီည ဦးဖိုးစိန်ဆိုရင် နောက်ည ဦးစိန်ကတုံး အဲသလို ကြည့်ရ တော့ ညဆက်တာပေါ့။

ပြည်မြို့မှာဆိုရင် မြို့ပေါ်ဘုရားပွဲတွေမှာ ဦးစိန်ကတုံး ကလေ့ရှိ တယ်။ ဦးဖိုးစိန်က ရွှေတောင်၊ ရွှေဥမင်တောင် ဘုရားပွဲမှာ က တယ်။ အဲဒီတုန်းက ဆိုရင် အမေက ဦးဖိုးစိန်မှ ကြိုက်လို့ ရွှေတောင်ကို လိုက် ကြည့်ရတယ်။

အရေးထဲမှာ ဖြစ်ပုံက အမေမှာ နို့ညှာကလေးက နို့မပြတ်တပြတ် နို့ဘူးနဲ့ ထားရတယ်။ နို့စို့ကလေး ငါးလသားဆိုတော့ ပွဲကြည့်သွားရာ မှာ အနီးထုပ်၊ နို့ဘူး၊ ဖျော်စရာ ကိရိယာတွေ ထည့်တဲ့ လက်ဆွဲခြင်းအစုံ ယူရလို့ ဝန်ထုပ်တွေက မနည်းပါဘူး။ ကလေးထိန်းကလည်း နှစ် ယောက်ပါရတယ်။ ဇာတ်ရုံထဲမှာ ဆိုင်းနောက်က သီးသန့်နေရာကောင်း ကောင်းမှာ အခင်းအကျင်းနဲ့ ကျကျနနဆိုတော့ ပွဲကြည့်ရတာ မဆင်းရဲ ပါဘူးပေါ့။

မှတ်မိပါသေးတယ်။ အင်္ဂပူမြို့မှာ ဦးစိန်ကတုံး ဇာတ်လာက တယ်။ ခေါင်းဆောင်မင်းသမီးက မြသီတဲ့၊ တစ်ညခြား နှစ်ညခြား ဆို သလို ပွဲကြည့်လို့ ကောင်းနေတုန်းမှာ မင်းသမီး မြသီက ဘိန်းစိမ်းတွေ မျိုလို့ ဆေးရုံရောက်လာပါရော။

ဒီတုန်းက ဆေးရုံနဲ့စာရေးသူတို့နေတဲ့ ခြံနဲ့က နောက်ဖေး ဝင်း

ထရုံပဲ ခြားတယ်။ ဝင်းထရုံကျော်လိုက်ရင် ရင်ခွဲရုံကို ခြေလှမ်း ဆယ့်
လေးငါးလှမ်းလောက်ဆိုရင် ရောက်တာပဲ။ ဒါနဲ့ စာရေးသူက ဝင်းထရုံ
ကျော် ဆေးရုံဝင်းထဲ ပြေးပြီး မြသီကိုကြည့်တာပေါ့။ လူနာ ဆန်းဆန်း
ပြားပြား (ဓားခုတ်၊ လုံထိုး) တွေရောက်လာရင် ဒီလိုပဲ ပြေးကြည့်နေကျ
ကိုး။ ‘အလွန်ကိုကဲတဲ့ကလေး’ လို့တော့ မကဲ့ရဲ့ကြပါနဲ့။ တစ်နေ့ ကျရင်
ဆရာဝန်မကြီး ဖြစ်ရမယ်ဆိုတဲ့ စိတ်ဆန္ဒတွေ ကြီးစိုးနေတာမို့ သွေးရဲရဲ
သံရဲရဲတွေ ကြည့်ရအောင် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ရဲသွေးတွေ မွေးနိုင်တဲ့အချိန်
ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ လူကြီးများက ခက်တယ်။ အဲသလို မြင့်မြတ် အဆင့်အ
တန်းမြင့်တဲ့ စိတ်နေစိတ်ထားကို နားမလည်ကြဘူး။ ‘အနိဋ္ဌာရုံတွေ
သွားသွားကြည့်ဦးဟဲ့’ ဆိုပြီး အရိုက်ခံရတာချည်းပဲ။

ဒါနဲ့ မြသီလည်း ဆေးကုလို့မရပါဘူး၊ သေရှာရော။ လူတွေ ဆို
တာလည်း ရုတ်ရုတ်သဲသဲပေါ့။ ဆေးရုံဝင်းထဲမှာ ပြည့်နေတာပဲ။ ဖြစ်ပုံ
က (လူကြီးတွေပြောတာ ကြားရတာ) မြသီအမေက မြသီကို ဇာတ်ဆရာ
ဦးစိန်ကတုံးနဲ့ ပေးစားချင်တယ်၊ မြသီက မကြိုက်ဘူး၊ သူကြိုက်တာက
ဇာတ်ထဲက မင်းသားငယ်လေးတစ်ယောက်တဲ့။

ဟုတ်မှာပေါ့၊ ဦးစိန်ကတုံးဆိုတဲ့ နှစ်ပါးသွားသီချင်းမှာ အစက
‘ကားဓာတ်မီး ဇာတ်ကြီးထောင်တယ်’၊ အဆုံးနားကျတော့ ‘ဇာတ်ဆရာ
ကတော်လုပ်ဖို့ ခေါ်ခဲ့တယ်’ တဲ့။

မြသီရဲ့ အသုဘ လူတွေ စည်လိုက်တာ မပြောပါနဲ့တော့။ အနီး
အပါး မြို့ရွာတွေက သတင်းကြားနဲ့ လာကြတယ်။ ဦးစိန်ကတုံး ကိုယ်
တိုင် ဧယဉ်ကျူးတယ်။ အဲဒီသီချင်းအစက ‘တိုင်းချစ်တဲ့ ပျိုသီကညာ

ရယ်၊ ဗဟိုပြည်မှာ မွေးလိုက်ပါရဲ့ ...’ သီချင်းထဲမှာ ‘အနယ်နယ် အရပ်ရပ်ကို... မဖိတ်ရလို့ သနားသကွယ်၊ ရင်ခွဲရုံအတွင်းမှာလည်း ... ဂုဏ်သတင်းလေး မှိန်လှတယ်’ .... တဲ့။

အဲဒီတုန်းက လူတွေဆိုတာ အတော်ကို အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်နဲ့ ပြောကြ ဆိုကြ၊ ဒါမျိုးကလည်း တွေ့ရကြုံရခဲ့တဲ့ သတင်းကြီးတစ်ခုပေကိုး။

ဒီအထဲမှာ မသက်သာတဲ့လူတွေကတော့ (ရဲ့)ပုလိပ်တွေပေါ့။ စာရေးသူရဲ့အဖေဆိုရင် အမှုဖွင့် စစ်ဆေး စုံစမ်း၊ မြို့ပေါ်မှာရှိတဲ့ ဘိန်းလိုင်စင်ရှိတဲ့ ဘိန်းစားတွေ ဖမ်း၊ စစ်ဆေးပေါ့လေ။ အဲသလို အလုပ်တွေ များလို့ စိတ်တိုနေရတဲ့အထဲမှာ သမီးချော အပေါမ က ‘အနယ်နယ် အရပ်ရပ်ကို မဖိတ်ရလို့ သနားသကွယ်... ရင်ခွဲရုံအတွင်းမှာလည်း ဂုဏ်သတင်းလေး မှိန်လှတယ်’ လို့ ဟစ်လိုက်တော့ ‘ဒီ အမင်္ဂလာသီချင်းကြီး ဆိုချင်ဦးဟဲ့’ ဆိုပြီး တီးတော့တာပေါ့။

ဒါနဲ့ အသုဘကိစ္စပြီး၊ ရက်ပါလည်ပြီးတော့ ဦးစိန်ကတုံး ဇာတ်လည်း ကစရာရှိတဲ့ မြို့တွေဘက် တစ်ခါလှည့်ထွက်ရပြန်တာပေါ့။ သိပ်မကြာလှပါဘူး။ မြသီရဲ့ရည်းစား မင်းသားငယ် (ကျော်အောင် ဆိုလား) ဇာတ်ခုံပေါ်မှာ ကနေရင်း သူ့ကိုယ်သူ ဓားနဲ့ထိုးသေတယ် ဆိုတဲ့သတင်းကြားရတော့တာပဲ။ ဖြစ်တဲ့နေရာက မယ်ဇေလီကုန်းလား၊ ကွင်းပေါက်မှာလား မသိဘူး။

ဒီတော့ အင်္ဂုပူက လူတွေက ‘ဒီကောင်လေးနှယ် သူ့ရည်းစား မြသီသေတဲ့ တို့ဆီပဲ လာသေရောပေါ့၊ ဂူချင်း ယှဉ်မထားရပါလား’ စသည်ဖြင့် ပြောကြတယ်။

အဲသလို ပြောကြတော့ စာရေးသူရဲ့ အဖေက ‘တော်ကြပါတော့ ဗျာ၊ ကျုပ်တို့ ပုလိပ်တွေ မြသီကိစ္စနဲ့အလုပ်များလို့မှ အမောမပြေသေးဘူး’ လို့ ပြောပါတယ်။

အဲသလို စိတ်ကူးဝတ္ထုထက် ဆန်းကြယ်တဲ့အဖြစ်အပျက်တစ်ခု ကိုယ့်မျက်စိအောက်မှာ လာတွေ့ရတုန်းက စာရေးဆရာဖြစ်မယ့်သူ ဆိုရင် ဘယ်လိုဖွဲ့နွဲ့ရေးမယ်လို့ စိတ်ကူးမှာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီတုန်းက စာရေးသူရဲ့စိတ်ကူးက ဒါမျိုးမဟုတ်ပါဘူး။ ငါသာ ဆရာဝန်မကြီး ဆိုရင် မြသီရဲ့ဗိုက်ခွဲပြီး သူမျိုထားတဲ့ဘိန်းတွေ ဘယ်လိုထုတ်မယ်ဆိုတာ တွေပဲ စိတ်ကူးမိနေတယ်။ ဪ... လောကကြီးလည်း ဖြစ်ချင်တာ မဖြစ်ရ၊ မဖြစ်ချင်တာလည်း ဖြစ်ရ၊ ဒီလိုပါပဲ။

အဖေလုပ်သူက နယ်တွေ ပြောင်းလှည့်နေရင်း မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသကျိုက်တ်၊ ဖျာပုံအစရှိတဲ့ မြို့တွေ ရောက်ပြန်တော့လည်း ဦးရှင်ကြီးနတ်ပွဲတွေ ကြည့်ရပြန်တယ်။

အဲသလို ဇာတ်ပွဲတွေ ကြည့်ရရုံနဲ့ အားမရသေးဘူး။ ခွေးတံဆိပ် အော်လန် ဓာတ်စက်ကြီးနဲ့ ဦးဖိုးစိန်ရဲ့ ဓာတ်ပြားတွေ ဖွင့်နားထောင်ရသေးတယ်။ အဲဒီထဲက သီချင်းတွေ အားလုံးကို ရတာပဲ။

နိမိတ်မရှိ နမာမရှိ ငိုချင်းတွေ ဆိုရမလားလို့ အမေက ရိုက်တော့ မျက်ရည်တွေကျ၊ ဒဏ်ရာတွေ ပွတ်သပ်ရင်း မိတ္တူဇာတ်မှာ ဦးဖိုးစိန်ရဲ့ ငိုချင်း ‘မပြေးနိုင်ပါတယ် ... ချွေးဖြိုင်ဖြိုင်ကျပါလို့ ကြုံရလေနဲ့... အဲဟဲဟဲ ...’ လို့ တစ်ချက်တော့ ဟစ်လိုက်သေးတာပဲ။

ဦးဖိုးစိန်ရဲ့ ‘ဆင်ကဲဘို့မယ်’ ဇာတ်ထုပ်ဆိုရင် နှစ်ပါးသွားသီချင်း ငိုချင်းတွေသာ မကဘူး၊ ရှင်ဘုရင်စကား၊ ဝန်ကြီးစကားတွေပါ ရတယ်။

ဒီတော့ တစ်ဇာတ်လုံးကို တစ်ယောက်တည်းနဲ့ ခင်းနိုင်တယ်။ အဲဒါကို နတ်ရူးဘုံမြောက် ကလေးအဖော်ချင်းချင်းကသာ မကဘူး၊ လူကြီးတွေ ကပါ ‘ဟေ့ မြရေ၊ လာပါကွ လုပ်ပါဦး’လို့ ဖိတ်ခေါ်ဩဘာပေးတော့ ဒီအရူးအပေါက်လည်း ပရိသတ်အလိုကျ ဆိုပြရတာပေါ့။

အဲသလိုနဲ့ နေလာခဲ့ပြီး အသက် ၂၀ကျော်အရွယ်လောက်မှာ ရန် ကုန် ရောက်ခဲ့တယ်။ ဇာတ်ပွဲတွေနဲ့ အဆက်ဝေးသွားခဲ့တယ် ရုပ်ရှင် တွေ အစားထိုးနေပြီကိုး။ အဲဒီအချိန်မှာ ဇာတ်ပွဲတွေကို အထင်အမြင် သေးတယ်၊ တောဆန်တယ် ဘာတယ် ညာတယ်ပေါ့လေ။

၁၉၆၀ နှစ်ကျော်လောက်အထိ နေလာခဲ့ရာက ဒေါ်အမာရဲ့ ဦးဖိုး စိန် အစရှိတဲ့ သဘင်ပညာရှင်ကြီးတွေရဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိတွေဖတ်၊ အဲဒီစာ အုပ်တွေထဲက နှစ်ပါးသွားသီချင်းတွေ၊ ငိုချင်းတွေ ပြန်တွေ့တော့ နှစ် ပေါင်း ၃၀ကျော်လောက် ကင်းကွာနေတဲ့ ဇာတ်သဘင်နဲ့ ပြန်ထိတွေ့ ပြီး ရောဂါဟောင်းတွေ ပေါ်တော့တာပဲ။

‘အသရေငယ်ဆောင်၊ ငွေတစ်ထောင် သပြာကျပ်ကိုလ၊ ရွာရပ်မှာ တဖေခံဖို့၊ အသေခံ ဒီမယ်တော့ ထွက်ရပါတော့၊ ဆက်လက်စုံမိုး ဟိုး... ငိုးငိုး’

‘မရှက်တဲ့ အကောင်ရယ်၊ မျက်နှာပြောင် နင်လာလို့ မညှုလှာနဲ့၊ နင်ပြုတာ ဟိုအချက်မှာတော့၊ ပျိုရှက်ပုံထူး ငှူး ... ငှူး ... ငှူး... ဘီလူးမ ဟာမို့တော်၊ ဦးချကာ ဆလံတင်လိုက်ပါရဲ့၊ အမှန်ပင် မင်းဧကရာဇ် ဟာမို့ ...’

ဒါက မစိန်ဥ ဒေါသမာန်လေးနဲ့ ငိုပုံပေါ့လေ။

ဒီအရွယ်ကျတော့ လိုက်ရိုက်မယ့်သူ မရှိဘူး၊ တကြော်ကြော်နဲ့လုပ် နေတော့တာပါပဲ။ စာရေးသူတစ်ဦးသာ ဘယ်ဟုတ်မလဲ၊ ဆရာသခင် ကျေးဇူးရှင်တစ်ဦး ဖြစ်တဲ့ ဆရာ ဦးခင်ဇော်(ကေ)ဟာ ဆိုရင်လဲ ဒေါ် အမာရဲ့ စာအုပ်ကြီး ရင်မှာပွေ့ပြီး....

‘အဟုတ် အချောအလှ အဆင်းကောင်းသူရယ်၊ ငါ ဥတ္တမောဘဂဝ မင်းကောင်းပါကပဲ၊ ပြေးနိုင်မလား ပဘာဝတီရယ်၊ တွင်းအောင်းလို့ ဘဝတစ်ရာ ရှောင်ပုန်း ...’

အဲသလို ဦးဖိုးစိန်ရဲ့ ငိုချင်းတွေ ဟစ်နေတော့တာပါပဲ။

ဒါတွေကို အခုလို ပြန်ရေးနေရတာ ငယ်စဉ်က ပျော်ခဲ့တာတွေကို ပြန်ပြီး ကြည်နူးတာလည်း တစ်ကြောင်းပေါ့။ ပြီးတော့ ခုလို အသက် အရွယ် ကြီးလာတဲ့အခါမှာ အတွေ့အကြုံကလည်း များလာတယ်။ တွေးစရာ ခေါ်စရာတွေလည်း ရှိလာတယ်။ ဒီလို မြန်မာ့ဇာတ်သဘင် အမွေအနှစ်နဲ့ ထိတွေ့ရတာ တကယ့် အခွင့်အရေးကောင်းတစ်ခုပါလား လို့ သိနားလည်လာတယ်။

တကယ်တော့ ဇာတ်သဘင်ဟာ လူတွေအားလုံးနဲ့ ထိတွေ့ပြီး အလွန်နီးကပ် ရင်းနှီးတဲ့ အဆောက်အဦတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ လူတွေကို ပညာပေး ဦးဆောင်နိုင်တယ်။

သဘင်ပညာက အလွန်ထက်မြက်တဲ့ လက်နက်တစ်ခု ဖြစ်ပါ တယ်။ အရင်လက ချစ်ဦးညိုရဲ့ဆောင်းပါးဖတ်ပြီး သဘင်ပညာကို အဆိပ်အတောက်ဖြစ်အောင် ဖန်တီးပြီး လူတွေထဲ သွင်းပေးနေကြတာ သိရလို့ စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်မိတယ်။ အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်

လူငယ်တွေ (ချစ်ဦးညိုတို့လို) နှင့်အတူ သဘင်ပညာရှင်တွေက ဦးဆောင်ပြီး သဘင်ပညာကို ကယ်တင်ကြမှ ဖြစ်တော့မှာပဲ။ လုပ်ကြပါ။ သလိုပဲ အားပေးရတာပဲ။ တတ်နိုင်သရွေ့တော့ ရေးပေးမယ်လေ။ ဒီအသက် ဒီအရွယ်တော့ ဒါလောက်ပဲ တတ်နိုင်တာပဲ။ လူငယ်တွေကိုပဲ အားကိုးရမှာပေါ့။

[၁၉၈၃၊ အောက်တိုဘာလ]

မြန်မာ့ဝတ္ထုလောကထဲမှာ ဒါမျိုး ရှိစေချင်တယ်

မြန်မာ့ဝတ္ထုလောကထဲမှာ ရှိစေချင်တဲ့ ဝတ္ထုမျိုးကို ဖတ်တော့ ဖတ်ဖူးရ ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သိပ်မများလှဘူး။ ဒါထက်များများ ဖတ်ချင်တယ်။ ဘယ်လိုဝတ္ထုမျိုးလဲဆိုတော့ ‘မိသားစု အသိုင်းအဝိုင်း’ ကို သရုပ်ဖော်တဲ့ ဝတ္ထုမျိုးပါပဲ။

ဆင်ဖြူကျွန်းအောင်သိန်းရေးတဲ့ ‘ကိုဆေးရိုး’ ဝတ္ထုတွေဟာ ဝတ္ထု တိုပုံစံပဲ။ ဇာတ်ဆောင်တွေက ကိုဆေးရိုး မိသားစုပဲ။ သူတို့ရဲ့ ဘဝ အတွေ့အကြုံ အဖြစ်သနစ်တွေကို သရုပ်ဖော်တယ်။ ဇာတ်ဆောင်တွေ ကလည်း အသက်အရွယ်အားဖြင့်ဆိုရင် အဘိုး၊ အဘွား၊ အမေ၊ အဖေ၊ သားသမီး၊ မြေး ပြီးတော့ ဦးကြီး၊ မိကြီး၊ မိထွေး၊ ပတ်ဝန်းကျင် အတော်ပဲ စုံတယ်။ ဒီဝတ္ထုတိုတွေအားလုံး ပေါင်းစပ်လိုက်ရင် အနောက် တိုင်း စာပေနယ်မှာ ခေတ်အဆက်ဆက် မရိုးနိုင်ဘဲ သစ်ဆန်းနေတဲ့ Family Sagaဆိုတဲ့ဝတ္ထုအမျိုးအစားထဲ ပါဝင်ပါတယ်။ အနောက် တိုင်းစာပေနယ် မှာတော့ ဒီလိုဝတ္ထုမျိုးတွေ အများကြီး ဖတ်ရပါတယ်။

ဒီဝတ္ထုမျိုးက မိသားစု အသိုင်းအဝန်းကို သရုပ်ဖော်ရင်း တစ်ချက် ခုတ် အချက်ပေါင်းများစွာပြတ်သွားပြီး အကွက်တွေ အများကြီး ဝင် လာတယ်။ ရေတွက်လို့ ပြရရင် ...

(၁) မိသားစု အသိုင်းအဝန်းမှာ မေတ္တာနှင့် ထိန်းသိမ်းပြီး အခက်အခဲ တွေ ပဋိပက္ခတွေကို ပြေလည်ပြီး ချမ်းသာနိုင်ပုံ၊

(၂) မိသားစုရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် လောက လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး အခြေ အနေပါ တစ်ခါတည်း ပါသွားတော့ သမိုင်းအဖြစ်နဲ့လည်း သုတ ပေးနိုင်တယ်။

(၃) မိသားစု အသိုင်းအဝန်း ဆွေတွေမျိုးတွေရဲ့ တစ်ယောက်စီ တစ် ဦးစီရဲ့စိတ်နေစိတ်ထား၊လုပ်ပုံကိုင်ပုံတွေကို သရုပ်ဖော်ထားတဲ့အ တိုင်းလူသားပုထုဇဉ်တို့ရဲ့စရိုက်ကိုလည်းပီပီပြင်ပြင် ပေါ်လာနိုင် တယ်။

(၄) ဒီလိုဝတ္ထုမျိုးဟာ အသက်အရွယ် မရွေး၊ အဆင့်အတန်းမရွေး နှစ် နှစ်သက်သက် ဖတ်နိုင်တဲ့စာမျိုး ဖြစ်တယ်။

တစ်နေ့ကပဲ သုမောင်ဆီက ‘ဥရင်ကောက် နှင့် အခြားဝတ္ထုတို များ’စာအုပ်ရတယ်။ သူ့ဝတ္ထုတိုတွေကို အများအားဖြင့် ဖတ်ဖူးပြီးသား ပါပဲ။ မဖတ်ရသေးတာတွေလည်း ပါတယ်။ မျက်နှာဖုံးက သုမောင်ရဲ့ ချစ်လှစွာသော မိခင် အမေညိုရဲ့ပုံဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝတ္ထုတွေအားလုံး ခြုံကြည့်လိုက်ရင် ‘အမေညို’ကိုချည်း စာဖွဲ့ထားတာ မဟုတ်ဘဲ ပတ်ဝန်း ကျင် မြင်တွေ့ရတဲ့ လူသူလေးပါးရဲ့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန် လှုပ်ရှားမှုကိုလည်း သရုပ်ဖော်ထားတာ တွေ့ရတယ်။

ဒီစာအုပ်ကို အကဲခတ်ဖို့က အပိုင်းနှစ်ပိုင်း ဖြစ်နေတယ်။

(၁) အမေကို စာဖွဲ့သော ဝတ္ထုတိုများက တစ်ပိုင်း၊

(၂) ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လူသူလေးပါးရဲ့ ပုံပန်းကို သရုပ်ဖော်တဲ့ ဝတ္ထုတိုများကတစ်ပိုင်း

အဲသလို တွေ့ရတယ်။

စာရေးသူ စိတ်အာရုံညွတ်မိတာကတော့ အမေကို ဖွဲ့ဆိုပြီး မိသားစုအသိုင်းအဝန်းကို သရုပ်ဖော်တဲ့ အပိုင်းပါပဲ။ အဲဒီလို သရုပ်ဖော်တာမျိုးက မြန်မာဝတ္ထုလောကမှာ ရှားတယ်လို့ ဆိုချင်တယ်။ ဒီတော့ အဲဒီအပိုင်းကိုပဲ မီးမောင်းထိုးပြချင်တယ်။

မိသားစုအသိုင်းအဝိုင်းကို သရုပ်ဖော်ရာမှာ ‘ဇာတ်လမ်း’ ဖြစ်အောင် တမင် ထွင်တာမျိုးကို နည်းနိုင်သရွေ့နည်းတယ်။ မိသားစုရဲ့ ရုန်းကန်မှုကို ‘ဇာတ်နာ’ အောင် ဆိုပြီး နှိပ်စက်တဲ့ ‘ဗီလိန်’ ဖန်တီး၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခိုင်းပြီး စာဖတ်သူရဲ့ မျက်ရည်ကို အတင်းညှစ်ထုတ်တာ မပါဘူး။ ဇာတ်ဆောင်တွေကလည်း လောကဓံတွေနဲ့တော့ တွေ့တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ညည်းတွား ရေရွတ်တဲ့အခါလည်း ညည်းတွားရေရွတ်တာပဲ။ ပြီးတော့လည်း ‘ဟယ်... တတ်နိုင်ဘူး’ ဆိုတဲ့ စိတ်ထားနဲ့ လုပ်စရာ ရှိတာ လေလေး တချွန်ချွန်နဲ့ လုပ်တာပဲ။

မိသားစုထဲမှာ လင်နဲ့မယား ညီအစ်ကိုမောင်နှမ စိတ်သဘောချင်း မတိုက်ဆိုင်လို့ တကျက်ကျက် ဖြစ်တဲ့အခါလည်း ဖြစ်ကြတာပဲ။ ပြီးတော့လည်း ပြီးတာပဲ။ မေတ္တာမပျက်ဘူး၊ အမေလုပ်တဲ့သူလည်း သားသမီးတွေ ဆူပူကြိမ်းမောင်းတာပဲ မောင်နှမချင်းလည်း သတ်ကြတာပဲ။ ဒါတွေကို သရုပ်ဖော်ရာမှာ ‘ပုံကြီးမချဲ့’ ဘူး။ နေ့စဉ်တွေ့ရတဲ့အဖြစ်

တွေပဲ။ မိသားစုဆိုတာ မေတ္တာအရင်းခံပြီး တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး သည်းခံဖြစ်
တယ်။ အရေးရှိရင် ညီတူညီမျှ တက်ညီလက်ညီ ဝိုင်းလုပ်ကြတယ်ဆိုတဲ့
သဘာဝကို ထုတ်ဖော်တယ်။

သုမောင်ရဲ့ ဝတ္ထုတိုတွေဖတ်ရင် ဝတ္ထုတိုင်းမှာလိုပါပဲ။ ‘မေတ္တာ
တရားနဲ့ ခွင့်လွှတ်ခြင်း’ ဆိုတာ အရင်းခံနေတာ တွေ့ရပါတယ်။ အဲဒီ
တရားဟာ မိသားစုအသိုင်းအဝိုင်းကို စိတ်ချမ်းမြေ့စေတယ်။ ဒါ တင်
မကသေးဘူး။ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်ကိုပါ နယ်ကျယ်သွားပြီး သူတို့နဲ့တွေ့
သမျှ လူတွေကို စိတ်ချမ်းသာမှု ပေးတယ်။

သုမောင်ဟာ သူ့အမေအကြောင်းကို သရုပ်ဖော်တဲ့အခါမှာ အမေ
ကို ချစ်တဲ့သား၊ အမေလုပ်သမျှ သူ့အဖို့မှာ အကောင်းချည်း မြင်တတ်
တဲ့သားဆိုတာ ပေါ်လွင်နေတယ်။ ဒီလိုပဲဖြစ်ရမှာပေါ့။ အဲသလို အခြေ
ခံပြီး ရေးမှသာ သုမောင်ရဲ့အမေတစ်ယောက်တည်းကိုကွက်ပြီး သရုပ်
ဖော်တာမဟုတ်ဘဲ လူလောကမှာရှိတဲ့ ‘အမေ’တွေအားလုံး အကျုံးဝင်
တော့မှာပေါ့။

တစ်ခါတုန်းက ပန်းချီကျော် ဝှစ်စလား(Whistler) ဆွဲတဲ့ပန်းချီ
ကားတစ်ချပ် ရှိပါတယ်။ အသက် ၇၀ ကျော်အရွယ် အဘွားကြီး ကုလား
ထိုင်ပေါ်မှာ ထိုင်နေပုံကို ဘေးစောင်းပုံ ဆွဲထားတယ်။ အဲဒီပန်းချီကား
ရဲ့အရောင်က အမည်းနဲ့မီးခိုးရောင် လွှမ်းထားပါတယ်။ ဒီကားကို ပန်းချီ
ဆရာက ‘အမည်းနဲ့မီးခိုးရောင် စပ်ထားပုံ’လို့ နာမည်ပေးထားပါတယ်။

အဲဒီပန်းချီကားကို အခုဆိုရင် ဘယ်သူကမှ ‘အမည်းနဲ့မီးခိုးရောင်
စပ်ထားပုံ’လို့ မခေါ်ကြပါဘူး။ ‘ဝှစ်စလားရဲ့အမေ’ ပန်းချီကားလို့ပဲ ခေါ်

ကြပါတယ်။ ပန်းချီဆရာက သူဟာ အမည်းနဲ့မီးခိုးရောင်ပဲ စပ်စပ်၊ဘာ အရောင်တွေပဲစပ်ပြီး ရေးဆွဲထားပေမယ့် သားရဲ့ချစ်ခြင်းမေတ္တာနဲ့မိခင် ရဲ့ တည်ငြိမ်တဲ့စိတ်ဓာတ် ရောင်ပြန်ဟတ်နေတာမို့ ‘ဝှစ်စလားရဲ့အမေ’ လို့ ထင်နေခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီပန်းချီကားကို ကြည့်လိုက်ရင် အမေအရွယ် အမျိုးသမီးကြီး ရဲ့ တည်ငြိမ်တဲ့ဣန္ဒြေကို ကြည့်ညိုမြတ်နိုးစိတ် တဖွားဖွား ပေါ်လာပါတယ်။ ဒီပန်းချီကားဟာ လူလောကမှာရှိတဲ့ ‘အမေ’တွေကို ကိုယ်စား ပြုနေပါတယ်။

သုမောင်ရဲ့ ‘အမေညို’ကို ဇာတ်ဆောင်ထားရေးတဲ့ ဝတ္ထုတွေလည်း ဒီလိုပါပဲလို့ ဆိုချင်ပါတယ်။ အမေရဲ့မေတ္တာ၊ အမေရဲ့ စိတ်ရှည်သည်းခံ မှုတွေကို သရုပ်ဖော်တာမို့ အမေတွေအားလုံးနဲ့ အကျုံးဝင်သွားပါတယ်။

သုမောင်ဟာ သူ့အမေအကြောင်းပဲ သရုပ်ဖော်တာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သည့် ပြင် လူသူလေးပါးအကြောင်းပဲရေးရေး၊ သူ့ကိုယ်တိုင်က သူ့ဇာတ် ဆောင်တွေရဲ့ လှုပ်ရှားမှုထဲမှာ ဝင်မပါဘူး။ လက်ပိုက်ကြည့်နေတဲ့သူ တစ်ယောက်အဖြစ်နဲ့ နေတာပဲ။ အဆိုးအကောင်းလည်း မဝေဖန်ဘူး၊ ဝေဖန်ဖို့လည်း သူ့အလုပ်မဟုတ်ဘူး။ သူမြင်တာ၊ ကြားတာတွေ့တာကို ‘အရင်းတိုင်း’ ပြတာပဲ။

ဘယ်သူကဖြင့် ဆိုးတာပဲ၊ ဘယ်သူကဖြင့် ကောင်းတာပဲဆိုတာ ကစာဖတ်သူက သူ့ဘာသာသူ ဆုံးဖြတ်ဖို့ပဲ။ စာရေးတဲ့သူက ဘယ် သူ့ဘက်က ဝင်ပြီး ရှေ့နေလည်း မလိုက်ဘူး။ တရားသူကြီးနေရာကနေ ပြီးတော့လည်း အဆုံးအဖြတ်မပေးဘူး။ သူ့အမေအကြောင်း ရေးရာမှာ ‘ကျွန်တော့်အမေ ဘယ်လောက်သဘောကောင်းလဲ၊ ဘယ်လောက်

သဘောထားကြီးလဲ’ ဆိုတာမျိုး ဘယ်တော့မှ မပါဘူး၊ သူမြင်တဲ့ကြားတဲ့ အတိုင်းပဲ ရေးတာပဲ။

အဲသလို အရေးအသာမျိုးဟာ မလွယ်ပါဘူး။ တစ်ခါတုန်းက စာ အရေးအသားနဲ့ ပတ်သက်တဲ့စာအုပ်တစ်အုပ်ထဲမှာ ဖတ်လိုက်ရဖူးတယ်။ “စာရေးရာမှာ “ဇာတ်နာ” အောင် ပုံကြီးချဲ့ ရေးတာ လွယ်တယ်၊ ပကတိ အရှိအတိုင်း ရိုးရိုးလေးနဲ့ ထိရောက်အောင်၊ ပီပြင်အောင် ရေးရတာ မလွယ်ဘူး” တဲ့။ အဲဒီလိုပဲ Montaigne ဆိုတဲ့ စာရေးဆရာကြီးက / A Writer's Note Book ဆိုတဲ့ စာအုပ်မှာ ရေးခဲ့တယ်။

အနုပညာမှာ ‘ဇက်သတ်’ နိုင်တဲ့ အရည်အသွေးဟာ အလွန်ရှားပါ တယ်။ ဇက်သတ်နိုင်တယ်ဆိုတာလည်း အနုပညာရဲ့ အထွတ်အထိပ် ဖြစ်ပါတယ်။ စာ အရေးအသားမှာသာ မဟုတ်ပါဘူး။ ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ သဘင် သရုပ်ဆောင်ပညာတွေ အားလုံးမှာ ဇက်သတ်နိုင်တဲ့ အရည် အချင်းဟာ အင်မတန်ရင့်ကျက်ပြည့်ဝလာမှ ရနိုင်ပါတယ်။ အခုဆိုရင် သုမောင်မှာ အဲဒီအရည်အချင်း အစွမ်းပြစ ပြုနေပါပြီ။ ဆက်ပြီး မွေးမြူ ရင့်သန်ဖို့ပဲ လိုပါတော့တယ်လို့ ဆိုချင်ပါတယ်။

[၁၉၈၃၊ နိုဝင်ဘာလ]

ပီမိုးနင်းရာပြည်

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ် ၁၀၀ က မွေးဖွားခဲ့တဲ့ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းရဲ့ ရုပ်ပုံလွှာကို အရှင်းဆုံး တစ်ကြောင်းဆွဲ ကောက်ကြောင်းနှင့် ဆွဲပြရရင် ‘စာရေးဆရာဆိုတာ ဒီလိုလူမျိုးပဲ’ လို့ ပြောရမှာပဲ။

ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းဟာ ‘ကိုယ်ပိုင်မှု’ ရှိတဲ့သူ၊ သူ့ရဲ့ကိုယ်ပိုင်မှုနှင့် ပြတ်ပြတ်သားသား လုပ်ကိုင်သွားတဲ့သူ ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ်ပိုင်မှုရှိတယ်ဆိုတာ လူတွေအများ၊ သိန်းသန်းမက လူတွေ တစ်ခုသောလမ်းကိုသွားနေပေမယ့် သူတို့နောက်က မလိုက်ဘဲ သူ့ရဲ့ကိုယ်ပိုင်မှုအတိုင်း လမ်းသစ်ထွင်တဲ့လူမျိုးကို ခေါ်ပါတယ်။

‘နေညိုညို’ဝတ္ထုထဲက ဇာတ်လိုက် ညိုညိုဆိုတဲ့ အမျိုးသမီးရဲ့နှုတ်ထဲမှာ ပီမိုးနင်းက သူ့ရဲ့ကိုယ်ပိုင်မှုကို ဖော်ထုတ်ထားပါတယ်။

‘တကယ်လို့ ရှေးဆရာများနှင့်ထပ်တူရေးနေမယ်ဆိုရင် ဉာဏ်သစ်မတိုးဘဲ ဉာဏ်ဟောင်းချည်း ရှိနေတော့မှာပဲ။ ဉာဏ်သစ်မတိုးရင်လည်း မြန်မာစာပေပညာဟာ အသေလိုဖြစ်ပြီး တိုးတက်ကြီးပွားဖို့ ဖြစ်တော့မှာ မဟုတ်ဘူး။ အတုခိုးရေးရင် အတုအပဲ ဖြစ်မှာပေါ့ရှင်၊ သည်

တော့ စာဖတ်တဲ့သူများက အတုအပကို မဖတ်ချင်ကြဘဲ အစစ်ကိုဖတ် ချင်ကြပေလိမ့်မယ်။ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်သုံးပြီး နည်းသစ်၊ နည်းဆန်း ထွင် နိုင်မယ်ဆိုရင် စာဖတ်သူများမှာ အကျိုးကျေးဇူး ရှိမှာပဲ။ စာဆိုတာ အဘိဓမ္မာ မဟုတ်လေတော့ ခေတ်ကာလ အလျောက် ပြောင်းလဲမှလဲ ကောင်းတာကလား။ ရှေးပညာရှိများ ရေးတဲ့ စာများကတော့ တစ်ခါ တစ်ခါ အကိုးအကားပြုဖို့ ကောင်းပါရဲ့’

ရှေးစာဆိုတွေရဲ့စာတွေကို အတုံးလိုက် အတစ်လိုက် နေရာတကာ လိုက်ထည့်ပြီး ရေးနေကြတဲ့ခေတ်ထဲမှာ ပီမိုးနင်းက အသစ်ထွင်ခဲ့တယ်။ ပုံတူခိုးချ အတုခိုးတာမျိုးကို ဆရာကြီးက အတော်ပဲ ရွံရှာပုံရတယ်။

ပီမိုးနင်းဘဝကို လေ့လာဆွေးနွေးကြတဲ့အခါမှာ ဆရာကြီး ဆင်းရဲ နွမ်းပါးဒုက္ခရောက်ခဲ့တာတွေကို မီးမောင်းထိုးပြလေ့ ရှိကြပါတယ်။ မှန် ပါတယ်။ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအဖြစ်နဲ့ သူ့ဘဝဟာ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ပါ တယ်။ သို့ပေမယ့် ဆရာကြီးဟာ သာမန်လူ မဟုတ်ပါဘူး။ အနုပညာ ရှင် စာရေးဆရာတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီတော့ လူလောကမှာ ‘အောင်မြင်ချမ်းသာမှု’ ဆိုတဲ့အတိုင်းအတာ အမျိုးမျိုး ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံဝန်ထမ်း၊ အစိုးရ အမှုထမ်းများရဲ့ ရာထူး အဆင့်ဆင့် တက်သွားတာ အောင်မြင်မှု ဖြစ်တယ်။ စီးပွားကုန်သွယ်မှု များအဖို့ ပိုက်ဆံကြေးငွေ သိန်းသန်းချီ ချမ်းသာတာဟာ အောင်မြင်မှု ဖြစ်တယ်။

အနုပညာရှင်တစ်ဦးရဲ့ အောင်မြင်မှုဟာ ဒီလို တိုင်းထွာလို့ မရပါ ဘူး။ ရှေးဘုန်းရှေးကံရှိလို့ ဂုဏ်သတင်း ပြောင်မယ်၊ ငွေကြေးချမ်းသာ မယ်၊ ဒီလိုတော့ ဖြစ်ချင်လည်းဖြစ်မယ်ပေါ့။ ဖြစ်ရင်တော့လည်း အတိုင်း

ထက် အလွန်ကောင်းပေသပေါ့။ အဲသလို ‘အောင်မြင်မှု’ ရသွားကြတဲ့ စာရေးဆရာတွေ၊ အနုပညာရှင်တွေ ရှိကြတာပဲ။

အဲသလို ဂုဏ်သတင်းတွေ၊ ပိုက်ဆံကြေးငွေတွေမရဘဲ ဆင်းဆင်း ရဲရဲနေသွားခဲ့ကြတာပဲ။ ယခုလည်းနေနေကြဆဲစာရေးဆရာတွေ အနုပညာ ရှင်တွေ ရှိနေတာပဲ ။

ဆင်းရဲတယ်၊ ချမ်းသာတယ် ဆိုတာက ဘဝမှာ မတော်မဆ ဖြစ် တဲ့ကိစ္စပဲဆိုဆို၊ ဘဝကံပဲဆိုဆို ကိုယ်အစိုးရတဲ့ကိစ္စ မဟုတ်ပါဘူး၊ သူ ဖြစ်ချင်သလို ဖြစ်ကြတာပါ။ စာရေးဆရာ အနုပညာရှင်ဖြစ်လို့ ဆင်းရဲ ချင် ဆင်းရဲမယ်၊ ချမ်းသာချင်လည်း ချမ်းသာမယ်၊ စာရေးဆရာ အနု ပညာရှင် မဟုတ်တဲ့သူတွေကော ဆင်းရဲတဲ့သူ ဆင်းရဲ၊ ချမ်းသာတဲ့သူ ချမ်းသာကြတာပါပဲ။

ဆရာ ပီမိုးနင်းဟာဆိုရင် ကြီးပွားချမ်းသာနည်း နီတိစာအုပ်တွေ အများကြီး ရေးခဲ့တယ်။ ဒါဖြင့် သူကိုယ်တိုင်တော့ ဘာလို့ လူ့လောက အတိုင်းအတာနဲ့ ကြီးပွားချမ်းသာတဲ့အခြေ မရောက်ခဲ့သလဲလို့ မေးစရာ ပါပဲ။

‘အိုးသည် အိုးကောင်း မသုံးရဘူး’၊ ‘ဆံပင်ညှပ်သမားလည်း သူ များညှပ်ပေးနေရတာပဲ၊ ကိုယ့်ဆံပင် ကိုယ် မညှပ်နိုင်ဘူး’ အဲသလို ရယ် သွမ်းသွေးပြီး ပြောလည်း ဖြစ်တာပဲ။

သူတစ်ပါး ကြီးပွားချမ်းသာရေးအတွက် စိတ်ကူးရေးသားနေရ တာနဲ့ ကိုယ့်ကြီးပွားရေး မလုပ်နိုင်ဘူးလို့ဆိုရင်လည်း ဖြစ်တာပေါ့။ ဒါ တွေမှန်ချင်လည်း မှန်မယ်၊ ဟုတ်ချင်လည်း ဟုတ်မယ်၊ စာရေးသူက တော့ဖြင့် အဲသလို မတွေးမထင်မိဘူး။

ဆရာကြီးရဲ့ဘဝကို ကြည့်ရင် သူ့ခေတ်နဲ့သူ့အခါ ကြီးပွား ချမ်းသာကြောင်း လမ်းစ အခွင့်အရေးတွေ ရခဲ့သားပဲ။ ပီဒဗလျူဒီ ခေါ် လမ်းဘက်ဌာနရုံးမှာ စာရေးအလုပ် ရခဲ့တယ်။ ဟိုခေတ် ဟိုအခါက စာရေးအလုပ်ရဖို့ဆိုတာ ဒုလ္လဘကြီးတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ရဲသား၊ ရုံးစေ အလုပ်ရဖို့တောင် မလွယ်တဲ့ ခေတ်ကြီးထဲမှာ ရုံးစာရေးအလုပ် ရတာဟာ ထီပေါက်သလောက်ပါပဲ။ ရဲသား ရုံးစေလခ စာရေးသူ မှတ်မိသလောက်ဆိုရင် (အတိအကျတော့ မဟုတ်ဘူး) ခြောက်ကျပ် ခြောက်မူးဆိုလား၊ ရှစ်ကျပ်ခွဲဆိုလား ရတယ်။ အဲဒါကို သားမယား မိသားစု စားသောက်ရတယ်။ အဲသလို ခတ်ထဲမှာ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းဟာ လခတစ်ရာကျော်ရတဲ့ စာရေးအလုပ်ရခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ကြာရှည်မလုပ်ဘဲ ထွက်ခဲ့တယ်။ သူ အလုပ်ထွက်ခဲ့ပုံကို သူ့ကိုယ်တိုင်ရေး အတ္ထုပ္ပတ္တိမှာ လို ရေးထားပါတယ်။

‘ထိုရုံးတွင် အလုပ်လုပ်၍ တစ်လလောက် ကြာသောအခါ မိုးဦးကျ နေ့တစ်နေ့တွင် အိမ်မှ ထွက်လာခဲ့ရာ လမ်းတွင် အပွင့်များဖြင့် စည်ကားနေသောပိတောက်ပင် တစ်ပင်ပေါ်သို့ တက်သူ တက်၊ အောက်မှ တံချူနှင့် ချူသူချူ၊ ပန်းပွင့်များကို ခူးဆွတ်နေသော လူတစ်သိုက်ကို တွေ့ရလေသည်။ သူတို့တစ်တွေကို ကြည့်ရသည်မှာ တေးသီချင်း တကြော်ကြော်နှင့် ပျော်စရာကြီးပင် ဖြစ်လေရာ ကျွန်ုပ်၏စိတ်ထဲတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကား အင်း... ငါ့မှာတော့ သူတစ်ပါးရဲ့ လခစား အစေခံဖြစ်နေရလို့ ခိုင်းသည့်ကျွန် ဆိုတာလို ရုံးမှာ တစ်နေ့ကုန်ထိုင်ပြီး လုပ်နေရတာပဲ ဟု အောက်မေ့ပြီး ရုံးမသွားတော့ဘဲတေးသီချင်း တကြော်ကြော်နှင့် ပန်း

ခူးနေကြသော လူစုထဲသို့ရောက်သွားကာ ထိုနေ့မှစ၍ ရုံးမသွားတော့ပေ။ ရုံးမှ ထုတ်ပစ်လိုက်လေပြီ။’

အဲသလို ရေးထားတာ ဖတ်ရတော့ အားကျစရာကြီးပဲပေါ့။ အလုပ်ပြုတ် ထမင်းငတ်မှာစိုးလို့ ဒါမျိုး မလုပ်ရဲခါမှ နေရော့၊ ဒါမျိုးကို အားကျစရာတော့ ကောင်းတာပဲ။

နောင်ခါမှ နောင်ခါဈေး၊ ဘာဖြစ်ဖြစ် ခုလိုလုပ်ရတာ အတော်ကို ကျေနပ်စရာကြီးပေါ့။

ပီမိုးနင်းရဲ့ နှလုံးသားထဲမှာ လွတ်လပ်ချင်တဲ့စိတ် ကိန်းအောင်းနေတယ်။ ငယ်စဉ်က အမေက ဈေးတောင်း ခေါင်းရွက် လုပ်ကျွေးခဲ့ရတယ်။ သူကအကြီးဆုံးမို့ သူ့ထက်ငယ်တဲ့ ကလေးတွေကို ထိန်းရတယ်။ အဝတ်၊ အနွီးကစ လျှော်ခဲ့ရတယ်။

ဒီတော့ သူ့ခမျာ အရွယ်နဲ့မလိုက်၊ လုပ်ရ ကိုင်ရ ဆင်းရဲရှာတယ်လို့ ပြောစရာပဲပေါ့။ အဲဒီအကြောင်းကို သူ့ရဲ့ကိုယ်တိုင်ရေး အတ္ထုပ္ပတ္တိမှာ ဒီလိုဖတ်ရပါတယ်။

‘အားလပ်သော နံနက် ဝေလီဝေလင်းအချိန်များ၌ ရွာရှိ ခြံကြီးများထဲသို့ လှည့်လည်လျက် ထန်းသီးကောက်ခြင်း၊ မှိုနုတ်ခြင်း၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက် ရှာဖွေခြင်း စသည့်အလုပ်တို့ကို မိဘက စေခိုင်းသည် မဟုတ်ဘဲ ကိုယ်တိုင်သဘောအလျောက် အမြဲအစွဲနေ့စဉ်နေ့တိုင်း လုပ်ကိုင်လေသည်။ မိုးတွင်းအခါများ၌ လယ်ပုစွန်လုံးနှိုက်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း စသည့် အလုပ်များကို ကျွန်ုပ်သဘောနှင့် ကျွန်ုပ် လုပ်ကိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအလုပ်များကို လုပ်နေစဉ်အခါ ကျွန်ုပ်၏စိတ်သည် ပျော်ရွှင်ချမ်းသာခြင်းကို

ခံစားရလေသည်။ လွတ်လပ်စွာ သွားလာ၍ ကိုယ့်သဘော ကိုယ့်စိတ် အတိုင်း ကိုယ် နေထိုင်ရသော လွတ်လပ်သည့်အကျိုးပေတည်း’

ဆရာကြီးရဲ့ ဘဝတစ်လျှောက်လုံးမှာ ဒီလိုလွတ်လပ်ချင်တဲ့ စိတ် ဓာတ်နဲ့ စခန်းသွားခဲ့တာပဲ။ အဲဒီစိတ်ဓာတ်နဲ့ယှဉ်လျက်သား ရှိနေတဲ့ ဝါသနာအကျင့်က သူ့စိတ်ထဲမှာ လိုချင်လာတဲ့ ပညာတစ်ခုကို မရမနေ ယူတတ်တဲ့ ဇွဲရှိတာကလည်း အံ့ဩစရာတစ်ခုပါပဲ။

စိတ်လွတ်လပ်မှုကို လိုလားသော မြတ်နိုးတဲ့စိတ်နဲ့ ပညာတစ်ခုခု ကိုဇွဲခတ်ပြီး မရမနေယူတတ်တဲ့ ဝါသနာ ဒီနှစ်ခုယှဉ်တွဲနေတာ တွေ့ ရပါတယ်။

ရိုမင်ကက်သလစ် သာသနာပြုကျောင်းမှာ ပညာသင်ရင်း ဘုန်းကြီး ဝတ်ဖို့အတွက် မော်လမြိုင်မြို့ ကျမ်းစာသင်ကျောင်းမှာ သုံးနှစ်နေပြီး တစ်ခါ ပီနန်မြို့ရှိ သိပ္ပံကျောင်း ဆက်နေရတယ်။ အဲဒီအခါမှာ လက် တင်ဘာသာ သင်ရတယ်။ လက်တင်ဘာသာဆိုတာလည်း အရှေ့နိုင်ငံ မှာ ပါဠိဘာသာလို ရှေးဟောင်းစာပေ ဘာသာစကားဖြစ်ပြီး အသိ ပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်တို့ တတ်ကြရတဲ့ ဘာသာတစ်ခု ဖြစ်တယ်။

ပီမိုးနင်းဟာ အဲသလို အနောက်တိုင်း ပညာရှင်များရဲ့ ကျက်စားရာ ရှေးဟောင်း ဘာသာစာပေကို ဘယ်လောက်ကျွမ်းကျင်ခဲ့သလဲဆိုတာ သာဓကပြတဲ့ ဖြစ်ရပ်တစ်ခု ရှိပါတယ်။ ရန်ကုန်မြို့၊ အလုံရပ်၊ ခရစ်ယာန် ကျောင်းတစ်ခုမှာ လက်တင်ဘာသာသင်ဖို့ ဆရာလိုတယ်။ မြန်မာလူ မျိုး မခန့်ဘူးဆိုလို့ ပီမိုးနင်းက ဘောင်းဘီဝတ်ပြီး သူ့ကိုယ်သူ ဖိလစ် မိုးနင်း ဆိုပြီး အလုပ်သွားလျှောက်တယ်။ ကျောင်းအုပ်ကြီးနဲ့တွေ့၊ စကားပြောကြာတော့ လက်တင်ဘာသာမှာလည်း ကျွမ်းကျင်ပြီး အင်္ဂလိပ်

လိုလည်း မွတ်နေတာ တွေ့ရတယ်။ ပီမိုးနင်းကလည်း သူမြန်မာလူမျိုး ဖြစ်တယ်။ အလုပ်ရချင်လို့ သူ့ကိုယ်သူ ဖီးလစ်မိုးနင်း လုပ်လာတဲ့ အကြောင်း ပြောပြတယ်။ အဲဒါနဲ့ပဲ အလုပ်ရသွားရော။

ပီမိုးနင်းဟာ လက်တင်ဘာသာနဲ့ ကဗျာများတောင် စပ်ဆိုနိုင်သည် အထိ ကျွမ်းကျင်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်စာလည်း ဘာသာ စ ပေ စာအုပ် ကျမ်းတွေကို မွေနှောက်ဖတ်ရှုပြီး အဆီအနှစ်ထုတ်၊ နီတိ ကျမ်းတွေ ပြုစုခဲ့ပါတယ်။

နီတိကျမ်းပေါင်း ၄၀ကျော်၊ ဝတ္ထုလုံးချင်းပေါင်း ၄၆အုပ်၊ ဝတ္ထု တို့ ဆောင်းပါးတွေဆိုတာ မရေမတွက်နိုင်ပါဘူး။

ဒီတော့ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းဟာ သူ့စိတ်နဲ့သူ့ကိုယ် လွတ်လပ်စွာ နေချင်တယ်။ နေလည်း နေခဲ့တယ်။ ဒီကြားထဲက ခုလို ပညာရည်ထက် မြက်ခဲ့တာ စာတွေ ရေးနိုင်ခဲ့တာဟာ အလွန် အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလှပါ တယ်။

လူတစ်ဦးရဲ့ ဘဝကို ကြည့်ရင် တစ်ခုတည်း ကွက်ကြည့်လို့ မဖြစ် ပါဘူး။ ဆရာကြီးရဲ့ဘဝဟာ လွတ်လပ်စွာ နေခဲ့တာမှ ထင်သလို စိတ် သွားရာ ကိုယ်ပါ လုပ်ချင်ရာလုပ်ခဲ့တာပဲ။ ဒီတစ်ခုတည်း ကွက်ကြည့် ပြီး အဲဒါကိုပဲ အားကျ၊ သူလို လိုက်လုပ်ပေမယ့် သူလို လက်တင်ဘာ သာ စကားကို ဆရာလုပ်သင်နိုင်သည်အထိ ကဗျာစပ်နိုင်သည်အထိ ပညာချွန်နှင့်ပုံမလား။ သူ့လို ကျမ်းပေါင်းများစွာ ရေးခဲ့နိုင်မလား။ အဲဒါကိုလည်း ထည့်စဉ်းစားရလိမ့်မယ်။

ပြီတော့ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းမှာ အလွန်အားကျ အတုခိုးစရာ ကောင်းတွေ ရှိပါတယ်။ သူ့မူနဲ့သူ သူတစ်ပါးနောက် မလိုက်ဘဲ ကိုယ့်

နည်းကိုယ့်ဟန်နဲ့ တီထွင်တတ်တဲ့ ဉာဏ်ပညာ တီထွင်ရတဲ့ သတ္တိလည်း ရှိတယ်။

နောက် ရှိသေးတယ်၊ သူ့စိတ်ဖြူစင်ရိုးသားတယ်၊ ရိုမင် ကက် သလစ် ဘုန်းကြီးလုပ်မယ်ဆိုပြီး မလုပ်ဖြစ်တဲ့အကြောင်း ခုလိုရေးခဲ့ပါတယ်။

‘ဗရင်ဂျီဘုန်းကြီးများမှာ သားမယားစိတ် မရှိဖို့ အရေးကြီးသည်။ မနောက်၌ပင် ရှောင်ကြည်ရသည်။ ကျွန်ုပ်ကား မနောက် ကြည့်ခြင်းကို မတတ်နိုင်ပေ။ မနောက် ကျူးလွန်မိသည့်အခါတိုင်း အာပတ်ဖြေကြရပြီး မိမိတွေးသမျှ ကြားသမျှ အပြစ်ပေါင်းစုံ အကုန်အစင်ကို သိက္ခာရဘုန်းတော်ကြီးတစ်ပါးပါးထံ အကုန်အစင်ပြောကြား၍ ထိုအပြစ်မှလွတ်ပါမည့်အကြောင်း ဘုရားကို ဆုတောင်းရသည်။ ငါသာ ဘုန်းကြီးဖြစ်ချေက ဤကဲ့သို့ အမြဲအာပတ်ဖြေ၍သာ နေရပေလိမ့်မည်။ လူကြား၍ပင် ကောင်းမည်မဟုတ်ပေ။ ငါသည် အင်မတန်ယုတ်မာ၍ ဘုန်းကြီးအဖြစ် နှင့်မတော်၊ မြန်မြန်ပြန်ပြီး မယားယူမှ တော်ချေမည်။’

အဲသလို ပွင့်လင်းတယ်၊ သတ္တိရှိတယ်။ ကိုယ့်အပြစ်ကို ထိန်ချန်ဟန်ဆောင်လေ့ မရှိပါဘူး။

ဘာသာရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး နက်နက်နဲနဲ မလေ့မလာ မတွေးမတောဘဲ အရမ်း ထင်ရာမပြောဘူး။ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုလည်း ခြေခြေမြစ်မြစ် လေ့လာပြီး စိတ်ကျေနပ်မှ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ပီမိုးနင်းမှာ အဲဒီလို အရည်အချင်းတွေ အပြည့်ရှိတာကို မြင်ဖို့လိုပါတယ်။

ဆရာကြီးဟာ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအဖြစ်နဲ့ ဆင်းရဲနွမ်းပါးခဲ့တယ်။

ဒုက္ခရောက်ခဲ့တယ် ဆိုတာလည်း တကယ်တော့ သူ့အဖို့ ဂရုမစိုက်ပါဘူး။ ဘေးကလူ အမြင်နဲ့ ဆင်းရဲတယ်လို့ ပြောကြရတာပါ။

စာရေးဆရာ အနုပညာသည်တစ်ဦးအဖြစ်နဲ့ ဆရာပီမိုးနင်းဟာ အောင်မြင်မှု အပြည့်အဝ ရခဲ့တယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ယနေ့ထိ သူ့စာတွေ သူ့အတွေးအခေါ်တွေ ရှင်သန်နေတယ်။ သူ့ရဲ့ဩဇာ လွှမ်းမိုးနေတယ်။

တကယ် အမှန် စစ်ကြည့်လိုက်တော့ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းရဲ့ ဒုက္ခအစစ်က ငွေကြေး မပြည့်စုံတာ မဟုတ်ဘူးလို့ ဆိုချင်ပါတယ်။ နောက်ဆုံး သူ့ရဲ့ချစ်လှစွာသော သားဦး မောင်ကျော်စိုး သူတစ်ပါးလက်ချက်နဲ့ မရှုမလှသေရပြီး ဇနီးသည်ပါ နောက်က လိုက်သွားတဲ့ အဖြစ်ဆိုးတစ်ရပ်ပါပဲ။ အဲဒီလို မချိမဆုံခံရတဲ့ ပရိဒေဝမီးကြီးကသာ ဆရာကြီးရဲ့ ဘဝကို လောင်ကျွမ်းသွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆရာကြီးဟာ သူ့ရဲ့စာရေးသက်တစ်လျှောက်လုံး ပဲရောဦးဆန်နီ အစရှိတဲ့ လူကြီးတွေက သူ့စာတွေကို လေးလေးမြတ်မြတ် ထားပြီး ထောက်ပံ့ပေးတယ်။ မိတ္တဗလ အသိုင်းအဝိုင်းလည်း ပြည့်စုံတောင့်တင်းခဲ့ပါတယ်။

နောက်ဆုံး သူတွေ့ရတဲ့ သားသမီးအပူမီးကြောင့် သူ့ဘဝဟာ မရှုမလှ ဇာတ်သိမ်းရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆရာကြီးကျေးဇူးကို အမြဲအောက်မေ့လျက် ....။

[၁၉၈၃၊ ဒီဇင်ဘာ]
ခင်မျိုးချစ်

